

BÖRZSÖNYI HELIKON

Irodalmi, művészeti, természetbarát folyóirat

IV. évfolyam 03. szám, 2009. március

"Áldjon meg az Isten mindenkit, aki az áldatlan magyar ugart tördeli."

Terman Sándor: Cirill és Metód

Tartalom:

- 3. o.: Azok a régi éjszakák;** (Ketykó István verse)
- 4. o.: Hol vannak a Márciusi Ifjak?;** (Pongrácz Ágnes verse)
- 6.-13. o.: Lovagi cím a herencsényi mesemondónak;** (Végh József képes beszámolója)
- 14.-15. o.: Reggel, délben, éjjel; Csikász István emlékére; Őzike szaladt;** (László Péter versei)
- 16.-20. o.: A bácskai rokon; Simli;** (Kovács T. István írásai)
- 22. o.: Nem térek vissza;** (Szájbely Zsolt írása)
- 24.-38. o.: Utazás;** (Százdi Sztakó Zsolt írása)
- 40.-41. o.: Az orvos meg a pap; Agresszió;** (Zsitvainé Borsos Irén írásai)
- 42. o.: Az öreg;** (Kontra Marika Szvita verse)
- 44.-45. o.: A hallgatás elenyészik; Késésben; Noteszlapok 2009;** (Végh Tamás versei)
- 46.-47. o.: Mint a letűnt Nap csókja;** (Móritz Mátyás verse)
- 48.-56. o.: A jövőnk Írماغja;** (Borsi István írása)
- 58.-59. o.: Humán erőforrás és csoportterápia; Emléktábla már a város; Ügyfakadás;** (Forgács Miklós írásai)
- 60.-68. o.: Családragény: II. rész;** (Hohol Barnabásné írása)
- 70.-82. o.: A túlélés mérlegén: Negyedik fejezet;** (Bíró Pál Tibor írása folytatásokban)
- 84.-91. o.: Most látható a természetben: 4. rész, április;** (Balog István képes természetismereti rovata)
- 92.-95. o.: Auditor: Kétszáz méter nemzeti program; A templomi cipő; Körbe-körbe;** (Szávai Attila írásai)
- 96. o.: „...mik vogymuk...; (Szekács László verse)**
- 98. o.: Húsvét Hévízgyörkön;** (Hörömpő Gergely verse)
- 100.-103. o.: Elnyújtott sípszó; Nyúlszörkölap; Darabolt vírsli;** (Kő-Szabó Imre írásai)
- 104. o.: Papa;** (Nagypál István verse)
- 106.-107. o.: Emlékek a padlásról; Holt Költők szelleme;** (Pintér Gábor versei)
- 108.-109. o.: Beszámoló;**
- 110.-113. o.: Könyv-, CD ajánló;**
- 114.-119. o.: Programajánló;**
- 120.-121. o.: Felhívás;**
- 122. o.: Pályázat;**
- 123. o.: Impresszum;**

E havi lapszámunkat a Romhányban élő és alkotó **Terman Sándor** kőfaragó alkotásainak képeivel díszítettük. A szobrok megtekinthetők voltak március hónapban a rétsági Művelődési Ház kiállítótermében, képeink e kiállításon készültek. Köszönet értük az alkotónak. A Szerk.

KETTKÓ ISTVÁN

Azok a régi éjszakák...

*Minden csepp izzadtságom;
örömöm, bánatom, sóhajom, imádságom
rátok emlékeztet, régi éjszakák,
mikor kalászos nyárban,
vagy dühöngő télben
hosszú verseket írtam, bár fáztam
eleget a rezsó fűtötte bakterházban
a forráságban pedig mindig sörre vágytam...
Most érzem csak hiányát a gyalogutaknak;
az öreg gőzösöknek, a tisztelgő sorompórudaknak -
valami visszajár bennem - - -
holt lelkeként bolyongnak szememben
a csitri falusi lányok,
de elszáradtak már a rózsák a lépcsőn
ritkultak a borozások.*

Azok a régi éjszakák...

*Valami hiányzik belőlem
és kimondhatatlanul fáj egy álom:
gázolok térdig érő pipacs-tengerben
futok egy nem létező vonat után - - -
egy vonalbejáró sem jön velem szemben,
hogy kulacsából megkínáljon...*

Budapest , 1988. március 17.

PONGRÁCZ ÁGNES

Hol vannak a Márciusi Ifjak?

Hol vannak a Márciusi Ifjak?
sebzett lelkû, angyal-arcú démonok,
lángvirágok.

Hol vannak a negyvennyolcasok?
hazájukat védõ bátor katonák,
Nemzet Örök.

Hol vannak a politikusok?
kik a hon szó ízét a keblükben érzik,
akikben bízhatunk?

elvánszorgunk egymás mellett sorban
összekulcsolt kézzel leülünk a padra
nézzük ahogyan egymást váltják az évszakok
az ős után jön a tél
s míg új tavaszra várunk
a csupasz fákról ki sem hajtott levelek peregnek

Hol vannak a Márciusi Ifjak?
A bedugott fülû MP4-világban lakik-e még élet?

Én hiszem és érzem, hogy ott,
a Tesco-nál a sorban,
a monitor mellett a betûket olvasva,
a dübörgõ rock-koncerteken,
vagy furcsa kabátban,
fent a hegyen,
ahol most éppen verseket szavalnak,
ócska kávéházban,
vagy tükörfényes padlólan járva,
egy ibolyacsokorban,
a szende-szerelemben
a Lángvirágok lelke ott lakik.

Miben bízhat az a nemzet,
ki a fiaiban bízni nem mer?

Hol vannak a Márciusi Ifjak?

Közöttünk élnek,
és a hitem a szívükben lakik.

2009. március 14.

Egybetartozás

VÉGH JÓZSEF

Lovagi cím a herencsényi mesemondónak

A rétsági Spangár András Irodalmi Kör javaslatára a Falvak Kultúrájáért Alapítvány kuratóriuma Bartus Józsefné Szandai Teréz, palóc mesemondónak odaítélte a Magyar Kultúra Lovagja kitüntető címet. A lovaggá ütési ceremóniára Budapesten került sor az Uránia Filmszínházban, a magyar kultúra napján. A jó hírt az irodalmi kör képviselői a herencsényi fonóban rögtönzött ünnepségen adták át karácsonyi ajándékként.

A kitüntetett mesemondó 1931. október 27-én született egy paraszti család harmadik gyermekeként. Szülei földművelésből éltek, s így már a felcseperedő apró gyermekeknek is részt kellett vállalni a munkában. Édesapja híres búcsúvezető volt, aki – mikor már a gyerekek is részt vállaltak a földművelésben – elvállalta a postamesterséget, de ő volt a falu pénztárosa és a templombíró is. Édesanyja világi ferences volt.

Teri néni tízévesen már a libákat, teheneket őrizte, s hamarosan részt kellett vállalnia a kapálásból, marokszedésből is. A fásztó munkával telt napok után esténként, hétvégenként összejött a fiatalság egy kis énekszóra, táncra. Ha kellett, Teri néni zenélt hozzá fésűjével, s tanították a botladozó kisebbeket a tánclépésekre. Mindig szívesen hallgatta az öregek meséit, szívesen tanulta a régiek dalait. Szívesen ment a fosztókba, hol sok-sok régi történetet hallott. Mikor aztán férjhez ment, s megszületett a kislánya, továbbadta a régi szép meséket. A háza mindig tele volt mesemondáskor gyereksereggel, hisz ide járt az egész falu apraja.

1969-ben megalakították a „Röpülj páva kört”, s már az 1970-es években felfedezték őt a néprajzkutatók, s a megyei művelődési központ munkatársai. Egyre több meghívást kapott, s mindig sikere volt népdalcsokrainak, meséinek.

2002-ben „A népművészet mestere” címet is kiérdemelte. 2004-ben Tari János rendező egy portréfilmet forgatott róla, s könyv alakban is megjelent legszebb meséinek gyűjteménye. A könyv a palócföldi mesemondó teljes szövegfolklor-repertoárját adja közre. A sok tekintetben különleges, archaikus szövegek nem csupán egy személy, nem csupán Herencsény, hanem az egész tájegység tudását képviseli. A szövegek többsége műfajilag mese, melyek sorában kivált a legendamesék és tréfás elbeszélések aránya meghatározó. 125 olyan szöveget olvashatunk benne, amely „olvasmányélményektől, műveltségi hatásoktól jóformán alig érintett”. A repertoár mintegy hetven népmesét (állatmesét, rablőhistóriát, falucsúfolót, és zömében tréfás mesét) és fél száz mondát (betyármonda, hiedelemmonda, történeti monda, vallásos tárgyú narratívák) foglal magába. Teri néni meséinek fő jellegzetessége: a színes formai improvizáció mellett (bár általában hűen követi a valaha hallott narratíva vázát) a helyzetkomikum, a dalbetétes és főként reálisabb jellegű mese.

Méltatója szerint *„a kötet adatközlője a legutolsó tradicionális mesemondók egyike, és az általa elmondott szövegek többsége műfajilag mese, melyek sorában kivált a legendamesék és tréfás elbeszélések aránya meghatározó. Kivált a tréfás mesék sorában találni igen sok, folklorisztikailag is kuriózumnak tekinthető népköltészeti alkotást. Gazdag a gyűjteménye a különféle bibliai apokrif történetekben, valamint a műfajilag a mondákhoz közelebb álló helyi kötődésű vallásos tárgyú narratívákban is.”*

Az elmúlt évtizedek alatt Teri néni profi népművésszé, jó értelemben vett „folklorisztárrá” vált. Ez a népszerűség azonban nem változtatta meg őt, sőt inkább megerősítette abban, hogy a tudást, a népi kultúra gyöngyszemeit mind szélesebb körben meg kell ismertetni, s tovább kell adni egy olyan kor számára, mely hajlamos az idegen kultúrák fetisizálása révén elfeledni azt ősi magyar kincset, mely századokon át hagyományozódott szájról szájra, s amelynek egyik legutolsó tudója, ismerője, éltetője Bartus Józsefné Szandai Teréz.

Teri néni élete, értékítélete, töretlen ambíciója, lelkesedése, jó kedve a mai korunk el is példaképpé állítható. A javaslattevők úgy gondolták, hogy ilyen példaképekre igen nagy szükségünk van. A Spangár András Irodalmi Kör a néphagyományok ápolása érdekében kifejtett tevékenységért, a népi irodalmi értékek megmentésért javasolta őt e nagyszerű kitüntetésre.

Teri néni meséskönyvéből Sisa Pista történeteit idézzük. Az „utolsó nógrádi betyár” Lócon (ma Nagylóc) született 1846-ban egy juhászcsalád sarjaként. A felcseperedő fiút bojtárnak adták, a legény egy alkalommal nem tudott elszámolni a reá bízott jószággal. A juhászok körében nemigen létezik ennél nagyobb bűn. Az őt vallató csendőr kegyetlenül megkínózta, de ő kitartott ártatlansága mellett. Haza azonban nem mehetett, így vált betyárrá. Mindenütt voltak segítői, bujtatói, így évekig nem tudták elfogni, bár egyre gyakrabban adtak hírt az újságok betyáros csínytevéseiről, rablásairól. Legendája szerint a szegényeket sosem bántotta, sőt inkább támogatta. Egy alkalommal összetűzésbe került élete megkeserítőjével, az őt megkínzó csendőrrel. A csendőr el akarta fogni, de Sisa Pista gyorsabb volt, s megölte őt. Ettől kezdve menekülés volt az élete. Vérdíjat tűztek a fejére, s a hajtóvadászat eredményes lett. Elfogták, s húsz év börtönre ítélték. Le is ülte az utolsó napig. Esetében igaznak bizonyult: rablóból lesz a legjobb pandúr. Élete végéig erdőőr volt a Börzsöny falvaiban. Haláláig hűséggel szolgálta gazdáját. Sírja a bernecebaráti temetőben található.

Hogyan lett betyár Sisa Pista?

Annak sok meséje van, hogy nem tudták elfogni Sisa Pistát, nagyon sok mese szól arról, hogy mindég megszökött. De az úgy lett először Sisa Pista betyár, hogy mindég ilyen makrancos rossz gyerek vót. Osztán tizenegy éves korában - hát az anyjáiék is szegények vótak -, oszt odaadták - erre Szirák tájékán született valahol -, odaadták Irinybe ütet a keresztapjához juhásznak. Vigyázott a juhokra, oszt egyszer tizenegy juhról nem tudott számot adni. Elveszett a tizenegy juh. Aszondta, máig se tudja, hogy mi lett a tizenegy juhval, nem vállalta el, hogy ő azokat elvette, eladta. Lehet, hogy valaki más ellophatta. Elég abból annyi, hogy akkor annyira vallatta ütet. Sikei nevű vót, valami őrmester, csendőr, annyira vallatta ütet, hogy a végén mán úgy összeverte a talpát neki, meg gömböstűket szurkált a talpába, meg annyira összeverte, hogy egész öregségire is érezte a nyomait a lábának. És akkor mondta mán ugye egy tizenegy éves gyerek, hogy:

-A nagy Istenre kérem magát, hát ne bántson mán! Aszondta neki, hogy:

-Itt én vagyok az Isten, nem te! Én vagyok az Isten. és addig ütlek, amennyit akarom!

Akkor oszt összeszorította a fogát, oszt tűrte a szenvedést, nem szólt vissza semmit. Hanem akkor belegyűtt egy olyan gondolat, egy olyan bosszúság, hogy ű eztet ha ű megnő, az biztos, hogy ű eztet kiveri a csendőrön. Akkor oszt tűrte. Utána oszt hogy onnan elbocsájtották a keresztapjától, mán oszt haza se nem mert menni, hanem csak úgy csinált mán, hogy innen oda ment, úgyhogy uraságokhoz meg tanyákra, juhászbojtárnak meg kondásnak, aminek föl vállalták, odament. Utána lett osztán betyár.

Még oszt azért csak hazakerült, mert oszt úgy vót valahogy, úgy lett oszt betyár, hogy szerzett betyárruhát, és mán otthon vót akkor, mert az anyjáiék elmentek tehenet eladni a vásárba. Oszt ahogy elmentek, ű felöltözött betyárnak, kifestette magát pirosra, meg bajuszt ragasztott, meg betyárruhát vett magára, oszt mikor az anyjáiék gyűttek haza, elvette tülök a pénzt. A tehén árát. Elvette, oszt ugye hazamentek az anyjáiék, ő addig levetkőzött. Oszt ugye sírárkóztak, hogy:

-Na még ilyet, na még ilyet, a betyár elvette tőlem a pénzt, elvették...!

Vagy két nap hallgatta, hogy sírárkóztak rajta, egyszer oszt visszaadta a pénzt. Mondták:

-Hol szerezted meg, fiam?

És akkor kapott ilyen gondolatot, hogy a saját édesanyja nem ismerte meg őtet, hogy ő beáll betyárnak. Úgy lett oszt betyár. Oszt akkor ő betyárkodott.

Sisa Pista barlangja

Nálunk amiről emlegettek, meg az úgy is vót, mer ez nem is mese, hanem igaz történet, a Sisa Pistáról. Sisa Pistát, hogy az járt, hogy az ebbe a hegyekbe vót betyár, ahol gyűvünk Mórától, az egy hegy volt, egy hegy, az onnantól fogva ment Tarjánig, úgyhogy ott nincsenek közbe faluk. A cserhádi hegyek megindulnak Mórától, és az erdőnek csak Tarjánnál van vége. És hogy ebben uralkodott. itten garázdálkodott Sisa Pista.

No és akkor az benne, hogy a Szilvágynak hittuk azt a hegyet. Az még a Töröktemplomnak a folytatása kint a hegybe, az erdőbe. Az erdőbe van ez, jól bent az erdőbe. Jártunk valamikor, én jánka vótam, én jány vótam, és mán asszony koromban is vótunk csemetébe. No oszt a csemetébe vót ott a hegy oldalába egy, oszt olyan vót, mint egy rókalyuk.

Oszt a gyerekek bemásztak, oszt mondták, mikor bementek, hogy: jaj, gyertek bé! - nekünk is. De abba nem mertem bemenni. A föld alatt nem jól érzem magamat, s nem akartam bemenni a lyukba. Na, akkor mondták, hogy: nagyon szép, jaj, gyertek csak be! Jaj, olyan neki a falja, két helyiség van benne, olyan a fal, mintha ki vóna égetve, mintha be vóna viaszkozva. Aszongya: Sisa Pistának vót a barlangja. Így beszéltek. De az mán összedült.

Sisa Pista bosszúja

Oszt mán úgy vót a betyárokval, evvel a Sisa Pistával, hogy mán amiket nem csinált sok mindent, de amit nem csinált is, fűztek hozzá legendákat, meséket, hogy miket csinált, meg miket nem csinált. Akkor arra került oszt a sor, hogy mán arra vette a gondolatot, hogy ő ugye erre, Sipeken meg erre mulatozott. Meg itten garázdálkodott, szóval lopott, meg ugye rabolt, má vót neki bandája. Annyira, hogy akkor egyszer oszt avval a - Sipekinek hítták azt az őrmestert -, avval együtt ittak. A végin akkor oszt hazakísértette őtet, oszt a végin elvágta a nyakát - oszt utána az oszt elvágta őtet. Úgyhogy húsz évi börtönt kapott. De megtette aztat, amit akkor megfogadott tizenegy éves korába.

Sisa Pista és a juhász leánya

Egyszer vót egy juhász család, egy tanyán. Hát a juhász meg a juhászné elmentek az éjféli misére. Vót nekik egy jányuk, egy szép nagy jányuk, Erzsi, az nem mehetett el ugye, mer nem vót neki csizmája. Hát így ő otthon maradt. Sisa Pista a társaival azt állította, hogy hát ő nem bánja, most mán ő éccakára nem megy sehova, karácsony éccakán sehova se lopni, se rabolni, ő is bemegy a melegre, oszt akkor nyugodtan karácsony éccakáját megszentelik ők is szépen. Hát ment oda Erzsikéhő. Azt modja:

- Bözsikém, hoznál egy köcsög bort, majd itt elüldögélünk a melegben!

No, Bözsi az megint olyan bátor ján vót. Vette a köcsögöt - de hát elment a szekerceér, az apja szekercéjéér, levitte magával a pincébe.

Ül ott a három betyár. Sisa Pista meg a társai, ülnek ott. Egyszer azt mondja az egyik:

- Én mán elmegyek, megnézem azt a Bözsit! Hát mi van vele, hát beleesett ez a hordóba vagy mi van vele? Hogy jön?

Ahogy beteszi a fejét a pince torkán, Bözsi odacsapott a szekercével. Levágta a fejét. Berántotta a pincébe. Akkor csak hallgatott megint. Ül a két betyár, Sisa Pista meg a társa. Aszongya a társa:

- Hát én elmegyek, megnézem mán, hogy mit csinálnak, hát ha ők mán szerelmeskednek!

Az is begyugja a fejét e, a Bözsi annak is levágta a fejét a szekercével.

Sisa Pista ült ott magába. Hát fogja magát. Hát má mégiscsak hogy hol vannak ezek, tán mán elszeretik ezt a jányt? Megy, ahogy begyugja - de mán olyan félve gyugta be a fejét -, sújtott egyet a szekercével a Bözsi, de bizony csak a feje tetejét érte: lecsapta a bûnt róla hajastúl. Jaj, felugrott a lovára, elvágatott!

Mikor begyúlt a feje, akkor elment megkéretni:

- Hát elgyüttem hozzád, Erzsikém, gyere hozzám feleségül!

Hát Bözsi ugye olyan juhász jány vót, tanyán nem nagyon járkáltak a legények, olyan jól benne vót az idejibe, Sisa Pista meg szép legény vót, elment hozzá. Nem tudta, hogy betyár.

Hát oszt az erdőbe vót egy kis háza, ott vótak. De vót ott egy, Sisa Pistának anyja vót, egy öregasszony. Hát mikor oszt az aszongya, hogy:

- Bözsikém, nézd már meg nekem a fejemen valami tetű, valami igen, de hogy nagyon mozog!

Mikor széthajtja Bözsi neki, Sisa Pistának így a haját-e: hát nagy forrás van otten.

- Hallod-e, hát mi van itten neked, hát ki vágta le a fejedet hajastúl?

- Hát oszt nem emlékszel rá, mikor a pincébe begyugtam, oszt en lecsaptad?

- Te voltál ott?

Jaj, nagyon megijedt Bözsi, hogy ő a betyárhó ment feleségül! Akkor tudta meg, hogy Sisa Pista felesége lett. No, attól fogva, attól a naptól fogva azon vót, hogy ő onnan megmeneküljön. Egyszer kigondóta: felöltetett egy bábút. Egy rongybabát. Ráadta a kendőt, rátette. Ráadta a vizitkéjét, kötényt, szoknyáját, oszt odaállította a kúthó, a gémeskúthó. Mint ha vizet húzott vóna. A bábút odaállította, ő meg elszaladt. Ahogy ment, éppen az országúthó ért, egy cigány teknőket vitt a vásárra.

- Jaj, öregapám - mondja a jány -, bújtasson el engem valahova, amíg a betyárok utol nem érnek!

-Hát édes jányom, nagyon félek én is a betyároktól! Hova bújtassalak?

- Nem bánom én, én az ürgelyukba is bebújok, csak elbújjak!

-Na jól van, édes jányom, a legkisebb teknyő alá bújj! Ugy is vót. Bebújt a jány a legkisebb teknyő alá. A többi nagy teknyőt meg rárakta a cigány. Jaj, alig hogy elvégezi a munkát, elindul a cigány az úton, hû, má lódobogás, má oda is értek a betyárok.

- Hé, öreg, nem láttál erre menni egy jányt?

- Nem én, édes gyerekeim, nem láttam.

- No, várjál csak, állj meg, lehányom a teknyőt!

Jaj, a betyár rakta le a teknyőket egymás után a kocsirúl. Hát... mikor mán lehánta, csak a legkisebb maradt.

- Na, öreg, menj útadra! Mán ha idáig a nagy tenyők alatt nem vót, má a kicsi alá nem fért alája.

No, a cigány hazavitte szépen a jányt a falujába. A betyár meg akkoron máig is keresi, tán ha meg nem tanálták. Hát eddig vót, mese vót.

Sisa Pista jó útra tér

No akkor oszt kiszabadult a börtönből. Akkor oszt itten Kemencén vót egy gróf, oszt ahhoz ment szógálatot keresni. Osz úgy mint erdőőr. Akkor is úgy, mint erdőörnek befogadták ütet, és akkor nagyon tisztességesen végezte a munkáját, és akkor ott is halt meg. Annak a grófnak a jánya külföldön él, még az tudott rúla mesélni.

MAGYAR NÉPKÖLTÉSZET TÁRA

Magyar Zoltán

A HERENCSÉNYI MESEMONDÓ

Herencsényi mesék, mondák
és tréfás elbeszélések

BALASSI KIADÓ

Leányával a Leader Expo-n

Lovagtársak körében

Gondolom, Teri néninek mindannyiunk nevében kívánhatok hosszú életet, jó egészséget, és még nagyon sok mesét!

A Szerk.

LÁSZLÓ PÉTER

Reggel, délben, éjjel

Reggel.

Lépkedek harmatos füveken
A Nap lassan felkél keleten
Velem lélegzik a táj
Valami belül úgy fáj
Tűnődve kérdezem a fecskét
Miért váltja fel a létet a nemlét?
Mosolyogva válaszol:
Kérlek ne keseredj el
Az élet nem ér véget a földi élettel!

Délben.

Ülök egy széttépett fotelen
Szivacsdarabkák a szőnyegen
Az idő szaggatta szét
Mint a szívemet a sok emlék
Hová lett a régi nyár?
Megérinteném – már messze jár
Mint költöző madár
Fészkrét elhagyva tovaszáll.

Éjjel.

Hempergek az ágyamon
Halk sóhaj suhan át a vágyamon
Gyûrött lepedő gyûrött arcomhoz ér
Kisimulna ha velem lennél
Magányosan álmodok
Arról ami rég nem jött el
De nap mint nap egyre jobban érdekel
Milyen lesz amikor Te keltesz fel?

Csikász István emléke

„Egy fénylő Csillaglélék odafent
az Alkotó ölében megpihent.”

Meghalt Gyarmat lelke, nem lélegzik többé,
üres lett a város, a jövő foszlott köddé.
Az igaznak vélt fények hamisan ragyognak,
fülébe kiáltom a tépett holnapoknak:
Odafönt nincs helye másoknak,
csak a csillagoknak, fénylő, magyar csillagoknak.

2002. szeptember 13.

Őzike szaladt

Őzike szaladt a zöld réten
Milyen volt már nem emlékszem
De akkor láttam amint éppen
Elveszett a szép a szépben.

KOVÁCS T. ISTVÁN

A bácskai rokon

Mihajloviics Gergely sógort nehezen fogadta be a család, pedig jó ember volt és igen értelmes. Megözvegyült nagynénénk új férje a második világháború idején, az átmenetileg visszacsatolt Délvidékről került hozzánk. Rejtélyes múltat hagyott maga után. Durván faragott, ormótlan fapapucsban jött el bemutatkozni. Zokni, vagy kapca helyett széna simult a lábbelijében. Özvegyen maradt nénénk később az első férje ruháiból öltöztette fel, tetőtől talpig.

Nagyapám elég hűvösen fogadta őt a bemutatkozáskor. Meg is jegyezte, mikor az „ifjú pár” az első vizit után hazament.

- Találhatott volna a lányom különbet, ha már nem bírt magával és mindenáron férfi kellett neki.

Bezzeg jó volt az új rokon, amikor már közeledett hozzánk a front. Bombázások híre érkezett a nagyvárosok felől. A templomtoronyban egyre gyakrabban kondult meg a félrevert harang. A légtalmai felelős szomszédasszony meg az akácfa lógó sínvasat kezdte kongatni, mikor a kora őszi ég kék mezejében zümmögő, fényes gömbök, a bombázók végtelen sora húzott magasan fölöttünk. Nagymama mindig a terebélyes lombú eperfa alá futott velünk. Onnan számolta, hány gép viszi a halált keletnek, talán éppen Debrecen fölé. A századiknál már csak legyintett, és abbahagyta a számolást.

Esténként, az elsötétítés utáni nyomasztó csendben Édesanyám szólalt meg ijedten, a mutatóujját felemelve.

-Hallga!

Aztán pár pillanaton belül felhangzott a mély, kísérteties, egyre közeledő gépmorajlás, amire éjszaka is mindig felriadtunk.

A késlekedve érkező hadisegélyt váró asszonyok napról-napra bátorodtak, és lázongva követelték a pénzüket a község házán.

Alkalmassint már az is megesett, hogy egy asszony dühében fellebbentette szoknyáját és a hátsó felét mutogatta a jegyzőre.

Pedig annak az irodájába nemrég még a férfiak is csak hívásra és kalapgyűrögetve bátorkodtak belépni.

A soknemzetiségű vidékről érkezett új sógor szót tudott érteni a faluban állomásozó németekkel, és mint tapasztalhattuk, később az oroszokkal is. Amikor már a menekülők szekérsorai zörögtek át a községen és a kocsik utasai mindenféle ijesztő dolgokat meséltek, Gergely bácsi eljött hozzánk és eligazítást tartott a családnak. Csak apánk hiányzott közülünk, mert ő valahol az ország nyugati felében várta, hogy civil ruhára cserélhesse a katonamundért.

Gergely bácsinak az volt a véleménye, hogy semmitől sem kell tartanunk, mert az oroszok jó emberek. Nem bántanak senkit, a szegényektől semmit sem vesznek el. Csak azok menekülnek előlük, akiknek az eddig viselt dolgaik miatt van félnivalójuk. Aztán, ebben a hitben meghagyva minket elköszönt és napokig nem láttuk.

A szovjet katonák olyan váratlanul bukkantak elő másnap reggel, hogy a gyenge német alakulatnak csak a menekülésre maradt ideje.

-Azt mondják, megjöttek az oroszok. Megyek, utánanézek a község házán.-közölte Nagyapó, aki presbiter léte és Tildy Zoltán kisgazdapárti híveként is nagyon várta már, hogy vége legyen a nyilas világnak. A község házán valamiféle fogadó bizottság verődött össze.

-Vannak-e még itt németek? -kérdezte a községgazdától a kicsit magyarul is értő kapitány.

-Nincs itt már egy fia se. -felelte helyi szólással a hivatalos ember.

-Hát apja, meg anyja? -nevette el magát az officer.

-Éhesek szegínyek. -jött haza Nagyapám a hírrel. -Viszek nekik egy kaska krumplit, meg egy kenyeret. -jelentette ki, és már indult is vissza. Nagymama pedig úgy gondolta, kiballag a kertbe, hoz egy kis szőlőt a szomszédnak, aki az éjjel szökött haza a frontról.

Én, a húgom és édesanyánk maradtunk otthon, s egyszer csak riadtan láttuk, hogy alacsonyan szálló repülők húznak el a háztető fölött. Lövedékek koppannak a kúpcserépen, a tópart mentén lovaskozások csapata vonul fedezéket keresve. Valahol felugatnak a gépágyúk, a nyitott ablakszárnyak ütemre táncolnak, nyomjelzős lövedékek kúsznak a magasba. Odafent légi harc bontakozott ki. Anyánk magához szorítva, remegve húzott be minket a szoba sarkába, mert valakitől azt hallotta, hogy ott a legbiztonságosabb. Nagymama ezalatt érkezett vissza a tele kosár szőlővel, s mivel már régebben elromlott a hallása, nem zavarta a feje fölött tomboló, különös égiháború. Csak azt nem értette, hogy mi az a szokatlanul nagy rendetlenség az Alsóson.

Dél felé egy kis csend következett. Nagyapám akkorára ismét hazatért és a szénaboglya körül tett-vett, mikor az alsó utcai szomszédék felől két katona közeledett a kiskerten át. Az öreg, mind a két kezét feljűjtötte.

-Szerbusztok testvirek! Testvirek vagyunk! -köszöntötte őket, amit a katonák barátságosan viszonztak.

-Otyec! Konyi. -magyarázta az egyikük és a megfelelő mozdulatokkal mutatta, hogy a lovak éhesek.

Ez a barátkozás egy zsák árpába került, amit a kamrából vittek el. De hát, a háborúban a ló is megéhezik, ugye. Az viszont már intő jel volt, hogy az egyik nap öregapám szép ünneplő csizmáját emelte le egy katona a fogasról, de azt nagymama egy vakmerő mozdulattal kikapta a kezéből.

-Mit akarsz, hé? Nem a tiéd e! -kiáltott rá és a csizmát gyors mozdulattal a meglepett katona orra előtt vágta be a kemence éppen nyitott ajtaján.

A borospincébe hárman tuskolták le Nagyapót, ahol azon botránkozott meg, hogy a disznótorra tartogatott, tízliteres kishordót kézről-kézre adták, és a szájukhoz emelve ürítették ki a hivatlan vendégei.

Az egyik nap két járőr nézett be hozzánk.

-Nyemeczki jeszti? -kérdezték az öregtől.

-Nincs. Hát, hogy is lenne már?- felelte, de ennek ellenére fegyverrel kísérték fel az istálló padlására. Ekkor már elszakadt a cérnája.

-Ne filj nem lûlek én agyon, a fene beléd! -szólt hátra a puskacső fölött.

Voltak persze másféle epizódok is. Egyik alkalommal mi gyerekek, tágra nyílt szemekkel néztük, hogy a reggelihez készülődő csapat nagy szakajtó kockacukor fölött tesz-vesz az udvar közepén.

-Szudáj! -intett nekem az őrmester, majd a fejéről lekapta a sapkát és telerakta az akkor kincset érő cukorral.

Az meg még az első nap délutánján történt, hogy az udvar közepén álló nagyapám dereka mellet süvített el egy nyomjelző lövedék. Az oroszok ijedten rángatták be őt a ház eresze alá, ahonnan a légi csatát figyelték. Ők épp azon örvendeztek, hogy egy lelőtt német gép füstcsíkot húzva maga után, zuhan a malomtó fölé.

-Halljátok! Nem volt igaza ennek a Gergének. Mégiscsak el kellene dugni a legfontosabb holmikat! -jelentette egyik alkalommal csalódottan Nagyapám, és felment a padlásra, ahonnan a feljáró becsukott ajtaja mögül egy teljes oldal szalonnát tartva maga előtt, kilépett a tornácra. Ám akkor, mintha minden igyekezete kárba veszett volna, valahonnan ott termelt előtte egy orosz katona.

-Nesze egyél! -bökte az orra elé hirtelen zavarában, kudarca tudatával az eleséget, de a katonának nem kellett a „szalonna.” Gergely bátyánkat napokig nem láttuk, mert a kórháznak berendezett iskolában tolmácsolódott. Mikor aztán ismét előkerült, akkorra már a faluban történt erőszakoskodásokról is jöttek a félelmetes hírek. Asszonyok menekültek, jajgattak az éjszakában. Napközben azt figyelték meg a katonák, hogy melyik udvarban játszik kisgyerek, mert ott fiatal menyecske is lennie kell. Fekete kendőbe bugyoláltan, halványan bekormozott arccal gubbasztottak a nők, ha nem volt hova elbújniuk. Öreg banyáknak álcázták magukat.

-Hát, ezért vártuk annyira ezeket az oroszokat, hogy így viselkedjenek?- méltatlankodott mindenki.

-Elvadultak a háború alatt. Éhezve, fázva, állandó életveszélyben jöttek ideig. Azt sem tudják, mi vár rájuk otthon. Az ellenség felégette a falvaikat, kegyetlenkedett a családjaikkal. Fájdalom és bosszúvágy ég bennük. Ők a magyarokat sem tudták megkülönböztetni a németektől. Csak a fasiszta ellenséget látták minden katonában.

-Azt tanácsolom, -mondta édesanyámhoz fordulva Gergely bácsi- hogy egy időre költözz át hozzánk a két gyerekkel, mert a szemedre húzott fekete kendő, meg a bekormozott arcod nem véd meg téged sem. A mieink közül meg némely piszok talpnyaló elárulja nekik, hogy hol található a lányokat, fiatal asszonyokat.

Éjszakai sötétségben, a szomszédok kiskertjein át bujdokolva menekültünk a bácskai sógorékhoz, miközben egy-egy távoli puskalövés dörrentette szét a csendet. Nagyon féltünk, de náluk, rajtuk kívül még egy-két rokonnal kis helyen meghúzódva, tényleg biztonságban lehettünk. Nagy haszna volt annak, hogy az orosz tisztek esténként oda jártak kártyázni, ezért a közkatonáik még a közeli portákat is elkerülték. A tisztek persze ittak is. Gergely bátyánk nem győzte velük emelgetni a poharat.

Amikor híre jött, hogy Horthy ki akar lépni a háborúból, előkerült a harmónika, és örömeinkben guggolós táncot jártak a konyhában.

Barátnak, testvérnek mondták a magyarokat. Éjszakába nyúló este volt már, de mi, a kishúgommal, nem aludtunk el

-Hazajön apátok! -csókolgatott bennünket örömeiben édesanyám. Mi meg jókedvünkben, a muzsikaszóra rúgkapáltunk a nagyágyban és széttiportuk a nagynénénk lepedőjét.

Hanem Gergely bátyánk tekintélye a front elvonulása után megint hanyatlani kezdett. Mert ugyan sok mindenhez értett, még malomgépész is lett egy ideig belőle. Ám a katonákkal való muszáj iddogálást úgy megszokta, hogy már nem tudta abbahagyni. Ezért ebből az állásából is elküldték.

-Lehet ez a részegeskedés régebbi keletű is. Ki tudja, miféle volt ökelme azelőtt, hogy idejött abban a kopogós, nagy fapapucsban. - találgatták a hálátlan szomszédasszonyok. A nagynénénket is lenézték, hogy rangos mesterember özvegyeként ilyen embert választott a második férjének.

Néha-néha ki is fakadt emiatt Gergely bácsi, egyikünk-másikunk előtt félig tréfásan, félig haragosan:

-De, az anyátok keservét! Bezzeg jó voltam én nektek, mikor a húst kellett őrizni!

A határban parcellázták már az újgazdák földjeit. Tavasz napfény ragyogott az utca nádtetős házai falán, amikor egyszer csak felhangzott a dobszó. A községi dobos elnyújtott hangon, ujjongva adta közre a rég várt jó hírt, hogy a háborúnak vége.

-Németország kapitulál! Kapitulál!

Pipázgató öreg parasztok hallgatták a kerítésre támaszkodva. Asszonyok sírtak örömben. A reménység virágai bontakoztak, hogy aztán néhány év múltán ismét lehervadjanak.

Gergely bácsi a háború után pár évvel egyszer csak úgy eltűnt, hogy még a nagynéni sem tudta, hová lett. Talán félt, hogy az egyre gyanakvóbb hazai világban még jugó kémnek nézhetik és visszament a Bácskába, amely ismét Jugoszlávia része lett.

Csak egy anekdota maradt utána. Mert, amikor a malomból elküldték, kijárogatott dolgozni a szőlőskertbe, de oda is magával vitte a borosüveget. Egy alkalommal is fenéig ürítette azt és estefelé hazatartva arra döbbsent, hogy már nagyon fáradt és idegen környéken tolja maga előtt a frissen kaszált lucernával megrakott targoncát. Valahogy ez is kitudódott és gyorsan híre ment az utcában. A szomszédok nevetgélve kérdezték a nagynéném kisunokájától:

-Kicsoda a te nagyapád kisfiam?

-Mijájovics nagyapám.

-Miféle Mihájlovics nagyapád?

-Hát, aki a targoncát eltoszította Gyarmatról Szeghalomra.

Simli

Faragó Lajos meghallgatta a reggeli időjárás-jelentést, amely szerint tavaszias napot ígér a meteorológiai szolgálat. A szoba ablakán át is behallatszott a madarak vidám csivitelése. Minden jel arra intett, hogy el kell kezdeni a telek gondozását. Az első napokban még csak délutánonként akart odakint tenni-venni, fokozatosan hozzászokni a fizikai munkához, amire a télen nem volt alkalom. Az ő korában már muszáj vigyázni a tempóval.

Ebéd után az emeleti lakásából le is ballagott a közeli buszmegállóhoz. Feltűnt, hogy ott senki sem várakozik, pedig már percek múlva érkeznie kellene a járatnak. Nagynehezen áttekintette a grafitikkal összerondított menetrend táblázatot, és bosszankodva állapította meg, hogy tévedett. Az a néhány téli hónap elég volt ahhoz, hogy rosszul emlékezzen.

Negyven percet kellett volna még várnia a következő járatra, de úgy döntött, nem toporog ott addig unatkozva. A házba sem akart már visszamenni, ezért lassú léptekkel elindult az út mentén. A kertje négy kilométerre volt a lakásától. Régebben ez nem számított távolságnak, sokszor ki is ballagott oda. Most is szívesen elindult volna, de ha a gyaloglás, meg a napi munka fáradtsága összeadódna, az már túl sok lenne -gondolta.

A negyedik megállóig jutott el, ami már a városon kívül volt. Ott felállt a járdaszigetre. Várt és szemlélődött. Az út túloldaláról százméternyi hosszú bejárat kanyarodott egy gyanús látványt nyújtó roncsstelepre. Fiatal gyümölcsfák, szűk teret bekerítő tákolmány épületek akadályozták meg abban, hogy lássa, mi történik az udvarban, ahonnan hajnalonként koromszínű füstfelhők szállnak fel. Az épületek körül zárt rakterű kisautók parkoltak.

-Meglehet, hogy ide vándoroltak két évvel ezelőtt, a mi telkünket határoló vascső oszlopok is. -futott át emlékezetében annak az esős napnak a története, amikor felhívta a rendőrséget.

-A felázott úton meglátszik a keréknyom. Akár a tettesekig el lehet jutni.

-magyarázta az ügyeletes tisztnek, és javasolta, hogy kövessék a kerékvágást, de a tiszt azt mondta: Ők most nagyon sok súlyos üggyel vannak elfoglalva. Írjon feljelentést. Később majd utánajárnak a dolognak.

Nem írt semmit. Minek? Amikor betörték a garázsba és a biciklijét, aztán meg a fűnyíró gépet ellopták, akkor is csak egy levélben értesítették arról, hogy ismeretlen tettes hiányában a nyomozás eredménytelen volt.

Régi, Skoda márkájú autó fékezett előtte. Hatvanas korú, elegáns férfi szállt ki belőle és azt kérdezte:

-Mondja uram! Merre van itt a vastelep?

-Hacsak az nem lesz az ott, ni! -mutatott a roncsközpont felé.

-Megnézem. -mondta a férfi- Van tíz kiló rezem. Szeretném eladni.-kacsintott, majd behajtott a telepre.

Faragó nem tudta megfigyelni, hogy az illető mit végez odabent, mert a kertek felől érkezve, újabb autó állt meg előtte. A telekszomszédja tekerte le az ablakot.

-Jónapot! Hát maga?

-Várom az autóbust. Eltévesztettem a menetrendet és idáig kísértáltam.

-Azt hittem, hogy hazafelé tart. -mondta a szomszéd és elhajtott a város felé. Pedig Faragó azt gondolta; Béla majd valahol megfordul, és kiviszi őt a kertbe, hogy ne kelljen várakoznia. Hisz az csak pár percébe kerülne. Bezzeg, mikor neki még megvolt az öreg Wartburgja, minden gyalogost felszedett útközben. Úgy, ahogy azt gyerekkorában látta a lovas szekerek gazdáitól, akik megálltak a mezőről hazai gyekvő, fáradt gyalogosoknak.

Negyedóra elteltével megérkezett az autóbusz. Elnyűtt arcú idős emberek, telekre járó, meg a hegyoldal völgyeiben elszórt apró házak lakói ültek rajta. Sokat ismert már közülük. A kőbánya megnyitása után az üzemhez közelebb lakó családoknak nagy összegeket fizettek az aprócska házaik kisajátításáért. Egy részük beköltözött a városba, de sokan inkább, a bányától valamivel távolabbi helyekre építettek új házat, megtartva régi életformájukat. Mert az erdő ellátta őket tüzelővel, csapdába csalt őzekkel. Kerti és mezei virágot, gombát árultak a város piacán. Az iparosítás korában egyre több elhagyott, senki földjévé lett kertek, porták gyümölcsöseiből, útszéli diófákról az szüretelhetett, aki akart. A tanyai iskola helyén gázcseretelep nyílt. A környéken lakók gyerekkorukban az összesen két tanteremből álló épületben járták ki a nyolc osztályt. Egyikben az alsó, másikban a felső tagozatot oktatta az épület szolgálati lakásában élő igazgató és felesége, a tanítónő. A bánya felé vezető út kiépülte után szaktanárok is jártak ki az autóbusszal. Nem nagyon tudtak belenyugodni, hogy a gyerekek késve érkeznek az órára. Tízórainak pálinkáskenyeret csomagolnak nekik odahaza, s a leckét is nehéz tőlük számon kérni. -panaszolták sokszor, az akkor még fiatal Faragónak is. Ő meg azt hitte, hogy ezen lehet változtatni. Javasolta a tanácsnál, hogy az iskola esténként legyen kultúrközpont. A felnőtteket is szoktassák hozzá az olvasáshoz, tartsanak felvilágosító előadásokat.

-Ezeknek? -vetett rá egy szánalmas pillantást a művelődési osztály vezetője. Ezt a megrekedt világot nem lehet kifordítani a sarkából. Majd, az ipar, a bánya. Az hozza meg a változást. Az iskolát felszámoljuk. A gyerekek járjanak busszal a városi iskolába. Az a környezet majd más nemzedéket formál belőlük.

-Hát, valami azért csak változott. -ismerte el magában Faragó. -A hegy alatt felépült néhány takaros porta, de nincsenek még közművek. Most, hogy a buszról leszálltak, azt újságolta reménykedve az egyik telektulajdonos, hogy úgy tudja: Hamarosan kiépítik a víz, meg a villanyvezeték hálózatot.

-Ki mondta ezt? -kérdezte az alkalmi munkából hazai gyekvő férfi, aki cukorbetegség miatt lett fiatalon rokkant nyugdíjas. Azt mondta, összesen 40 ezer forint a havi járadéka.

-Gyűlés volt az gázcseretelepnél. -felelte a hírhozó.

-És arra nem gondoltál, hogy ősszel önkormányzati választások lesznek? -nevetett a nyugdíjas és legyintett egyet.

-Hát Rezső, hogy van?- fordult Faragó érdeklődve a valahonnét hozzájuk csapódó alacsony, kopott svájcisapkát viselő Benőhöz, aki most is zavaros szemekkel nézett vissza rá.

Benő a kőbányából ment nyugdíjba, de gyakran öntött fel a garatra. Egyetlen munkaruháján kívül más öltözetben még senki sem látta.

-Rezső pedig, aki iránt Faragó érdeklődött, valamikor kitűnő villanszerelő volt, de létszámcsökkentés miatt küldték el az egyik nagyüzemből és kitétték a munkásszállásról.

Nem volt állandó lakása. Legtöbbet a kültelki kocsmában töltötte a napot. Ivócimborái közül hol az egyik, hol a másik fogadta be, de rövid idő múltán ki is tette a szűrét. Alkalmi munkákból keresett pénzét jórészt italra költötte. Egy idő után már nem volt ereje ahhoz, hogy rendezze az életét.

-Rezső meghalt a télen. -vont vállat közömbösen Benő.

-Mégfagyott itt a közeli bokrok között.

Faragó kelletlenül mozgott kint a kertben. Súlyként nehezedő tavaszi fáradság fékezte az igyekezetét. Lenyesett néhány ágat a gyümölcsfákról, szemrevételezte, hogy miféle munkák várnak rá a közeli hetekben. Elgondolkozott Rezső sorsán, hogy vajon felelős-e azért valaki más is, mint az elhunyt maga, s hogy az ember számára hol is kezdődik a lejtő, ahol nincs többé megállás. Aztán a kisház teraszáról szemlélgette a kora tavaszi szenderegésben álló tájat. A távoli város kirajzolódó körvonalait vette szemügyre, majd a vidéket kettéválasztó folyó kék szalagja felé szállt el a tekintete. Pár pillanat múltán meg a közeli dombokat pásztázta. Évek óta keresett egy házat, ahová legénykorában lányt kíséretet haza a városból. Inkább csak flört volt a kapcsolatuk, mint szerelem. Hamar megunt, hogy éjék éjjelén barangolva, mindig hajnaltájt jutott haza a pusztaságból.

Nem volt mitől tartania. Akkor még a sötét fenyvesen egyedül áthaladva sem. Nem úgy, mint manapság. - jutott az eszébe. Az órájára nézett. Itt az idő. -állapította meg, és hazaindult. A buszmegállóban máskor várakozók népes csapata folytatott eszmecsérét, leginkább a kertészkedésről, amiből sokat lehetett tanulni. A politizálást mindenki kerülte, nehogy nézeteltérések származzanak belőle. Most azonban csak egy ember álldogált a járdaszigeten. Mindketten szótlánul figyelték a túloldali fordulóba kanyarodó, és ott leparkoló fekete autót. Elegáns vezetője a kormányra fektette a karjait és várt valamire. Pár perc elmúltával kis, szürke furgon kanyarodott mögéje. Akkor mindkét kocsizáró kinyitott egy pillanatra, majd miután néhány szót váltottak egymással, visszaültek a volán mögé és elhajtottak a völgy belseje felé.

-Miféle idegenek ezek? -fordult a mellette várakozóhoz Faragó.

-Lehet, hogy valamilyen simlis ügy. -morogta röviden a másik.

-Komolyan mondja?

-Vagy más. -morogta ismét a kérdező.

-Miféle?

-Lehet az drogügy is. Itt lehet. Ki figyelne oda? Nem is ajánlatos tudni róla. Én sem tudok. -mondta kelletlenül az ember, mint aki máris megbánta a kimondott szavakat. Amikor felszálltak az autóbuszra, külön ült Faragótól, aki meg csak nézett bele az elsuhanó tájba és a sok-sok ütközéstől terhes előéletére gondolt. Egyszer nagyon megharagudott arra az idős kollégájára, aki azt mondta neki: -Maga, fiatalember, idealista. Nem érti meg, hogy a világ olyan, amilyen. Azt nem lehet megváltani.

-Nem lehetett. -ismerte el magában. Úgy találta, hogy a világ úgy általában mostanára sem lett jobb, s azt sem lehet tudni, hogy meddig romlik még tovább.

-Idealista. -jutott eszébe a kolléga egykori minősítése, és önkéntelenül vállat vont, amit az útitársak is észre vettek.

-Olyannak is lennie kell. -motyogta magában elmerülten.

Imádkozó

SZÁJBELY ZSOLT

Nem térek vissza

Nehéz barátaim, ó igen, nehéz belekezdenem e levélbe, mert tudom, meg nem érthetitek. Elmerültök a bársonyos mindennapokban, a világ-börtön számotokra kijelölt cellájában és boldog, rajzolt mosollyal játszatok egyéni tragédiátokat. A szerep már egybenőtt veletek, mint a fa és a drót a növekedés első szakaszában. Meg nem különböztetheti a két életet már egymástól senki sem. Jó színészként, hazaviszitek maskarátok, s ki-ki rangja szerint érvényesül otthonában. Aztán éjjel, mikor eltűnik a világotok, az álmok karámja kitárul, s ezer vad képzelet-paripa vágtat végig az öntudat letarolt rétjein, de ürességen kívül mást nem talál. Aztán az éltet adó Nap felkel, s ti újra belehaltok az életetekbe. Mondhatnám, hogy sajnállak benneteket, de még magamat sem tudom. . . Úgy vélem Olvasóm, már kivívtam ellenszenvedet, s írástól fintorogva elfordulsz, így bátran leírhatom azokat a fölöttébb mámoros perceket, mik az én életem adták egykoron, s melyek még most is visszarángatnak a tér-idő kalitkák börtönéből, vissza az extatikus szabad tudat önfeledt érvényesülésébe. Az időről nem szólhatok, mert számomra az idő nem több, mint mázas illúzió. Emlékszem, egy napon - hónapot és évet ne kérdezzetek- elszunnyadtam a díványon, és soha többé nem ébredtem fel a szó hétköznapi értelmében véve. Mert Drága Barátaim, azon a napon megnyíltak bennem a rejtett zugok sötét rácsai, s az a világ, hol egykoron veletek éltem, kifordult hazug valójából, s eltűntek az élet pulzáló pillanatai. Nehéz megfogalmazni, nem halál volt és nem is születés. Egy örvénylő csomópont volt, hol keresztezték egymást a tárgyakon fölüli igazságok, s vörös köntösbe bújtatott homály simította le az alakzatokra tapadt valóság szennyét. A térben felejtett gondolatok és tettek kibomló bimbójában álltam, s amerre csak szemem ellátott e súlyos Paradicsomban, halványuló történetek összefüggéstelen sorozata zajlott, kikerülve a rothadó századok leomló oszlopait. Mert az idő is pusztul. De itt, e mámoros, édes félelemmel teli helyen az oszlopok kígyóként bújtak egymásba, s felépítették újhodott valóságuk, s közben emberek tettei égtek semmivé. A fellegek olvadt márványként bugyogtak föl, s ó mily furcsaság, a felhők mind alakok voltak, kivehetetlen, pogány istenségek, a félő elme kreálta hit-páncélzatok. Aztán, míg bódultan kóboroltam, rettegvé az ismeretlen vég nélküliségét, hullámok ébredtek a látható sziluettek mozdíthatatlanságán, s a pogány világnak kéjes alakjai porszemként játszottak a világgal, s a semmiből sikolyok szólaltak és akkor fogtam fel, hogy a porszem nem más, mint egy homályos kristály, s a kristály belsejében valamennyiötök félelme lappang. A múlt dicső árnyai vért könnyeztek, s láttam az oszló emberiség tetemét a civilizáció keresztjére szögelve. Groteszki mosolyra hajlott ajkam. A fény kihunyott, s végtelen óceán lett ott, hol egykoron bízva találkozott egymással állat és ember. Széttört minden ikon, minden kereszt, minden siratófal. A Természet újjáéledésének voltam tanúja, ott, hol az idők szellemei szórják szét hamvas bölcsességük. Nem térek vissza. Nálatok csak hamis üresség fogadhat. . .

Menekülők

SZÁZDI SZTAKÓ ZSOLT

Utazás

A gép még a kifutópálya betoncsíkján száguldott egy Forma-1-es autó sebességével, de a hatalmas fémtest már minden előkészületet megtett, hogy elszakadjon a földtől. A turbinák fülsiketítően felbőgtek, ahogy elérték teljesítményük csúcsát, és ez az irtózatosságot szinte kitépte a gravitáció fogságából a szivar alakú fémtestet, a kerekek pedig elszakadtak a kifutópálya aszfaltjától. Az utasokra azonban ez pontosan az ellenkező hatással volt, a gyomruk mintha egy süllyedő liftbe került volna, miközben őket is az ülésükbe préselte a gravitáció.

Minden kellemetlenség dacára azonban az utasok mégis megkönnyebbültek, amikor a gép végül is elrugaszkodott a földtől, hiszen az utolsó pillanatban történt minden. Ha még tizenöt métert gurulnak, a szakadékba zuhannak. Mint ahogy ez már nemegyszer megtörtént, mikor a pilóták nem jól számították ki a távolságot.

A legsúlyosabb baleset alkalmával huszonnégy halott volt. Nem is az utasok közül haltak meg, hanem a szikla alatti nyomortelep lakói. A repülőgép a házak közé esett, sok bádogviskót letarolva, mint tekegolyó a bábukat. Mindezen történetek most visszaidéződtek benne, jóllehet egykor csak újságban olvasott róluk, de most nagyon is testközelivé váltak, hiszen vele is megtörténhetne. Ami pedig megtörténhetne, az már visszavonhatatlanul az életünk része, csak nekünk szerencsénk volt, vagy az őrangyalunk vigyázott ránk, hogy elkerültük a Végzetet. Más lehetőség nincs, csak determináció van, bármennyire is becsapjuk magunkat, hogy a sorsunkat mi irányítjuk. Mi azonban ragaszkodunk ehhez a tévképzethez. Vagy nem ez az értelme a jóslásnak, a jövőbetekintés különféle trükkjeinek? Az ember feltérképezi a jövőt, aztán a számára kínos Végzeten próbál elővigyázatossággal úrrá lenni, vagy úgy, hogy áldozatot mutat be az isteneknek. Persze, az istenek se mindig megvesztegethetők, és az ősi mítoszok szerint gyakran éppen a Végzet kivédésére tett óvintézkedések segítik elő a Végzet bekövetkeztét. Bizony ám, mert az istenek ravaszok és ismerik az önbeteljesítő jóslat fogalmát, mikor az ember vakon pont annak a falnak megy neki, aminek a kikerülésére törekszik. Ugyanis a Párkák pont úgy fonják az élet fonalát, hogy abba már eleve beleszámolják a próféták vagy jósok jóvondomlásait és az ember lépéseit, amit a Végzet elkerülésére tesz. Olyan ez, mint a pókháló, amiben minél jobban kapálózik az áldozat, annál inkább belebonyolódik a hálóba, míg a végén annyira gúzsba köti magát, hogy már moccanni se képes. Ez a fajtája a Végzetnek pedig annál is gonoszabb, mert a tragédia bekövetkezése után az ember még falba is verheti a fejét, hogy ő volt a baj előidézője, és ha nyugton marad, talán az egész be se következik. Így aztán a Végzet kétszeresen is sújtja áldozatát, amit lehetetlen ép ésszel elviselni, és a főhős végül is beleőrül.

Az egyetemen volt egy évfolyamtársa, aki úgy találta, hogy az informatika nem köti le teljes mértékben az energiáit, és ezért a számok egzakt tudománya mellé kikapcsolódásként felvette a klasszika-filológiát. Ő volt a görög mitológia szerelmese, és minden alkalmat megragadott, hogy kiselőadást tartson barátainak ezeknek a történeteknek a végzetszerűségéről. Kezdve Trója végzetén egészen Oidipus királyéig, akit talán legsúlyosabban, minthogy kétszeresen sújtottak az istenek. Először mint apagyilkost, aztán mint vérfertőzött, aki az anyjával élt házasságban.

Igaz, ebben az esetben ő mit sem tudva volt a Végzet játékszere, de ez kevés volt bűnére bocsánatul, mert azért mégsem ölünk útonállóként királyokat, hogy aztán asszonyunkká tegyük a feleségüket. Oidipus jó drámai érzékkel tisztában is volt ezzel, és ezért vaksággal büntette magát, talán titkos lázadásként is, hogy ne lássa többé a világot, amit ő, az istenek alkottak ilyen undorítóan tökéletlenné.

Persze ezeknek a végzet-históriáknak van egy üzenete a szegény nép felé, amit a dalnokok rejtettek el benne, akik már akkor is forradalmárok lehettek. Az tudniillik, hogy a Végzet kiszemeltjei mindig a királyok és a hatalmasok. Ők azok, akik felett emberi hatalom nem uralkodik, de azért az istenek szeszélyeinek ők is ki vannak téve. Csendes agitációjuk úgy látszik, nem is volt eredménytelen, mert a városállamok sorra szabadultak meg a királyság intézményétől.

A fedélzeti hangszóróban egy rekedtes női hang közölte az utasokkal, hogy elérték a repülési magasságot, és kikapcsolhatják a biztonsági öveket. A fedélzeten az utasok szinte vezényszóra hajtották le a fejüket, és néhány pillanatig mindenki magával volt elfoglalva, ő pedig kitekintett az ablakon. A város, ahonnan csak az imént szálltak fel, úgy összetöppedt, mint egy fonnyadt gyümölcs, amelyik elveszti a víztartalmát. Csakhogy ebben az esetben még látványosabb volt a zsugorodás, hiszen percek alatt kilométereket távolodtak a várostól, jobban mondva, emelkedtek föléje. Pedig az imént még az utcán játszó gyerekeket is ki lehetett venni, akik fölnéztek az égre, és integettek a tovasuhanó gépnek. Ahogy a világon mindenhol integetnek ilyenkor a gyerekek, akár ismerős, akár ismeretlen az, aki úton van, mert ők tudják, hogy minden út az ismeretlenbe és a veszélyesbe vezet, ahol a szerencse nélkülözhetetlen útítárs, és ők a szimpátiának ezzel az ősi gesztusával kívánnak jó utat. Így volt ez az ő gyerekkorában is, amikor nagy néha elzötykölődött a falu mellett egy autó, és ők a játékot félbehagyva integettek az utasoknak, hogy jó utat kívánjanak nekik, ismeretlenül is. Vagy ha a távolban karaván haladt el, és ők versengve ugráltak, kiabáltak, hogy valamiképpen felhívják magukra az utasok figyelmét.

Az utazás tehát mindig valami hátborzongatóan misztikus dolog. Még akkor is, ha az úti cél nem az alvilág volt, vagy az örök boldogság szigete a világot körülölelő okeanoszban. Mert pikkelyekkel fedett testű óriásokkal és kutyafejű szörnyekkel máshol is találkozni lehetett azoknak az utazóknak a tanúsága szerint, akik sok földet megjártak, és olyan dolgokat láttak, amiknek a pusztá látásától is égnek áll az ember haja. Ezek az emberek aztán egy életre megváltották belépőjüket mindenféle társaságba, hogy rémtörténeteikkel szórakoztassák a vendégeket. Csak fantázia kellett hozzá és némi elbeszélői készség, hogy még a legeseménytelenebb utazásból is hatalmas kaland legyen a sárkányok földjén, és az elbeszélő még afelől is biztos lehetett, hogy nem fog lebukni, hiszen akkoriban az emberek nemigen jutottak túl a legközelebbi városon. Ma már persze nincs meg az utazásnak ez a titokzatossága, ez a varázsa, de azért maradványaiban még megtalálható ugyanaz a misztikum. Persze, a mai ember kilép a világűrbe, és ez legalább akkora kaland, mint mikor a középkori ember kontinenseket utazott be. Mert az utazásban, amíg csak lesz valami cél, ahova az ember el akar jutni, mindig lesz valami titokzatos.

A gépen százötvenöt ülés volt, de alig utazott rajta kilencven utas, és ezt kihasználva az utasok szabadon váltogatták az ülőhelyeket. A gépen utazott egy kisgyermekes család is, és a csemetéik a felszállást követő percekben már elkezdtek az ülések közti folyosón rohangálni.

– Megengedi, hogy maga mellé üljek?

Csodálkozva kapta fel a fejét, Yehuda állt felette, és széles vigyor terpeszkedett el arcán. Meg se várta a beleegyezését, lehuppan a mellette lévő ülésre, és fesztelenül beszélni kezdett.

– Gondolom, meglepődik, hogy én is a gépen vagyok, pedig tegnap este, mikor letettem magát a motel előtt, magam se tudtam, hogy ma együtt fogunk utazni, ugyanazon a gépen. Ami azt illeti, ez ellen semmit nem tehetünk, beletörődünk, hogy a sorsnak ilyen különös játékaik vannak, és néha megtréfál minket.

A folyosón a stewardess a tálaló kocsit tolt, rajta az italokkal, oda se pillantva emelt le egy sörös dobozt a kocsiról.

– Egyszer csak egy álmot küld magára, és másnap már egy gépen találja magát, útban Közép-Európa felé. Hát nem misztikus? De az. És velem pont ez történt... Igen, már az első héten elhagytam az én Taminámat, pedig mennyire sírt, könyörgött szegény, úgyhogy egészen kurafinak éreztem magam, és kishíján magam is elbőgtem magam, úgyhogy kénytelen voltam felpofozni. Szegény, még most sem érti, hogy miért voltam pont ma reggel olyan durva, pedig az éjjel olyan szenvedélyesen szeretkeztünk, és ő olyan odaadó volt. De hát a férfi sorsa már csak ez: egyszer csak olyanja jön, és mennie kell, pedig jóllehet maga se akar menni, de valami löki tovább. Olyan ez, mint az Elrendeltség, amit a nők nem értenek meg, hiszen belőlük hiányzik az a kötelességtudat a Láthatatlan Felsőbb Hatalommal szemben, ami minket, férfiakat egész életünkben vezérel. Ők ezt nem értik, mert hiányzik belőlük az a finom hallás, ami ehhez szükséges. És mert nem hallják, hát minket vádolnak. Hogy iszákosok vagyunk, és elhagyjuk őket, pedig mi csak a Felsőbb Hatalomnak engedelmességek. Szóval, ezzel csak azt akarom mondani, hogy hozzám is ilyen parancs érkezett a Láthatatlan Felsőbb Hatalomtól, jóllehet akadna olyan, aki azt mondaná, hogy egyszerűen Alec bácsival álmodtam. No de miféle álmom az, ami után az ember fia egyszerűen felkerekedik, hátrahagy csapat-papot? Naponta sok százmillió ember álmodik, de azért mégse mindegyik érez rá késztetést, hogy hátrahagyva mindent, elinduljon az ismeretlenbe... jó, mondjuk ez költői túlzás, és azt se állítom, hogy ez olyan ritkán történik meg. Magam is számos esetről tudok. Egyik reggel felébred a férj, családapa, búcsút vesz a családjától, és elindul munkába, de oda már nem ér be, mert útközben valahol nyomtalanul eltűnik... Igen, mintha ufók rabolták volna el... és még a nyomozás is eredménytelen. Eltelik egy, kettő, három, négy, öt év, aztán egy nap levelet kap a feleség, hogy a férjét itt meg itt látták a Himalájában, amint éppen a Mount Everestet mászta meg. A feleség egyből arra gondol, hogy tévedés, mert a férjének olyan tériszonya volt, hogy még az erkélyre se ment ki, de tévedés

kizárva, mert a levél írója azt írja, hogy beszélt vele, és a másik egy fényképet mutogatott neki a családjáról, ami az egyedüli emléke a múltból, mondta. Őneki kellett az egész történetét elmesélnie, amit az újságokból tudott, és még egy cikket is mutatott. . . Hát velem is valami hasonló történt, persze, én nem a Himalájába megyek, hogy megmásszam a Mount Everestet, hanem itt ülök magával egy gépen, ami Közép-Európába megy, egy városban száll le, ahova én azért megyek, hogy felkutassam Alec bácsi múltját, és összegyűjtsem a hiányzó lapokat a kéziratból.

Yehuda befejezte a mondókáját, egy utolsó hajtással kiitta a sörös doboz tartalmát, majd a dobozt összegyúrta. Búcsú nélkül ment vissza a saját helyére. A gép légörvénybe került, és egyre több utas nyúlt az előrelátóan az üléshez készített zacskók után, a gyengébb idegzetű utasok pedig sikoltozni kezdtek, hogy a gép le fog zuhanni, úgyhogy a kapitány kénytelen volt pár szóval megnyugtani a kedélyeket. Úgy beszélt a hangszóróból az utasokhoz, mint apa a megrémült gyermekeihez, akiknek azt magyarázza, hogy a kinti villámok nem tehetnek bennük kárt.

Őt nem rázta meg, hogy egy légörvény dobálja a gépet. Szeretett repülni, és elfogadta, hogy ez hasonló kellemetlenségekkel jár. Az élvezet azonban, amit mindezért nyújt, sokszorosan kárpótol a kellemetlenségekért.

Először kilencéves korában repült egy mezőgazdasági gépen, ami azért érkezett hozzájuk, hogy megpermetezze a narancsültetvényeket. Egy hétig volt a falujukban a pilóta a gépével, és ő órákig nézegette, ahogy a karcsú géptest könnyedén szeli a levegőt, amire a madarakon kívül egyetlen más élőlény se képes. Behunyta a szemét, hogy elképzelje, milyen érzés repülni, és beleborzongott az örömbé. Már az utolsó nap volt, s ő tudta, hogy a pilóta másnap elmegy a gépével, és neki talán soha többé nem lesz alkalma rá, hogy átélje a valóságban is azt az élményt, ami a képzeletében olyan fantasztikus volt. Végül összeszedte a bátorságát, valamint a zsebpénzét, amit apró szívességekért kapott a felnőttektől, és eldöntötte, hogy befizeti magát egy körre a falu felett. A pilóta végül nem fogadta el a pénzét, azt mondta, hogy úgyis fel akart szállni, és szívesen elviszi. Mint mindig, a képzelet most is túlszárnyalta a valóságot, a repülés fizikai átélése már meg se közelítette azt a lelki katarzist, amit a repülés elképzelése okozott. Vagy csupán ismerős volt már számára ez az érzés, és csalódott, mert nem volt meg az újdonság varázsa, ami pedig meghatványozza az élményt?

Mindenesetre az a sétarepülés még így is eufórikus örömet okozott neki, utána még hónapokig sóvárogva gondolt arra a másfél órára, amit a levegőben töltött, és karnyújtásnyira tőle szálltak el a madarak. Aztán egyszer az a képtelen ötlete támadt, hogy talán egyedül is tudna szállni, mindenféle külső segítség nélkül, csak nagyon kellene akarnia. Gyerekes ötlet, ami csak egy kilencéves kisfiú fejében születhet meg, aki annyira akar repülni, mint ő. Elkezdett gyakorolni. A falu szélén volt egy kopár domboldal, ahol csak pár növény élt meg keservesen a köves talajon, amíg a kecskék azokat is le nem legelték. Ez volt az ő gyakorló terepe, ahova iskola után kijárt, és hosszú órákat töltött meditációban, várva, hogy Isten tenyere felemelje. Igen, úgy gondolta, hogy Isten tenyerén fog felemelkedni a levegőbe, mindössze szépen és kitartóan kell Őt kérnie, ahogy otthon látta a felnőttektől. Ezért aztán válogatottan szép szavakkal kérte Istent, amihez természetesen nem volt elég egy kilencéves gyerek szokásos szókincse, ezért onnan kölcsönzött szavakat, ahonnan tudott. Ekkor kezdte olvasni Dávid király zsoltárait, de sok szót nem értett, aminek az értelmét a rabbitól kérdezte meg, vagy az iskolában a tanítótól. A rabbi megdicsérte buzgalmaért, a tanító pedig a fejét csóválta, hogy miért nem meséket olvas, ami jobban illik a korához, de azért érezte, hogy mindketten meg vannak hatva, hogy ő már ilyen „felnöttes” olvasmánnyal pallérozza elméjét. Igen, akkor még volt hite, amit aztán fokozatosan elveszített, abban az útvesztőben, amit felnőtté válásnak neveznek.

Nagyon megrémült, amikor először emelkedett a levegőbe, mindössze pár milliméterre, és csak néhány másodpercig, úgyhogy nyugodtan azt lehetett volna hinni, hogy csupán érzékei játszottak vele. Igen ám, csak hogy agyának egy másik része váltig állította, hogy szó sincs érzékszalódról, mert a lába valóban elszakadt a földtől, mint mikor a nyújtón lógázkodik. Hogy eldöntse a vitát, szüksége volt egy második próbára is. Csak hogy ez a képesség nem gombnyomásra működött, és nagy csalódására napokig nem történt semmi. Elkeseredett, mert azt hitte, hogy valóban csak az érzékei tréfálták meg. Aztán egyszer csak újra megtörtént. Most már biztosabb volt a dolgában, de még nem annyira, hogy egy harmadik próbát is ne kellett volna tennie. Lassanként azt is megtanulta, hogy agyának melyik részét kell stimulálnia, ha lebegni akar. Egyszerűen behunyt szemmel kellett vizionálnia, hogy felemelkedik a földről, és ha elég erősen koncentrált, akkor valóban felemelkedett. Azt mindvégig tisztán érezte, hogy a képességét titkolnia kell mások előtt, mert azt már kilencéves fejjel megértette, hogy nemcsak ő nem érti ezt az egészet, mások se értenék. Most már nem felelt meg egy kopár domboldal gyakorló terepnek, tehát keresett egy használaton kívüli pajtát. Fogalma sem volt róla, hogy miféle erő az, amivel így játszadozik, eszébe se jutott ezen törni a fejét, és igazán csak akkor rémült meg, amikor először spontán jelentkezett a lebegés. Éppen iskolában voltak, a tanító magyarázatát hallgatták, amikor megtörtént, és pár millimétert felemelkedett. Szerencsére alig észrevehetően. A tanító nem is vett észre semmit, az osztálytársai pedig diákcsínynek vették, és jóízűen felkuncogtak.

Neki azonban rémületes volt ez az eset, mert arra figyelmeztette, hogy képtelen ezt az erőt kontrollálni, és attól fogva már azon igyekezett, hogy megszabaduljon tőle.

Ez végül is tizenkét éves korában történt meg, amikor elkerült otthonról, és az új élmények tömkelege, a beilleszkedés problémái kitörölték a fejéből ezt az emléket. Olyan tökéletesen elfelejtette, hogy azóta nem is gondolt rá, azt se érti, hogy most mért jutott eszébe.

A hangszóró újra megszólalt, a kapitány tájékoztatta az utasokat, hogy percekben belül leszállnak abban a közép-európai városban, ahova az utasok jegye szólt.

Egy szép mosolyú utaskísérő lépett oda hozzá, és figyelmeztette, hogy csatolja be a biztonsági övet, és ha bármi történne, csak hajtsa fejét a lábai közé. Nem tudta mire vélni a figyelmeztetést, eddigi repülései alkalmával még egyszer se hívták külön erre fel a figyelmet. Ebből aztán kikövetkeztette, hogy nem lesz sima a leszállás. Bár a stewardess igyekezett mindvégig higgadtan beszélni, de egy arcrándulás őt is elárulta. A kapitány az előbb azt mondta, hogy percekben belül leszállnak, mégse fordult rá a leszállópályára, hanem tett még egy kört a repülőtér fölött, a személyzet tagjai pedig ezalatt az utasokat oktatták. Az egyik pilóta kijött a kabinból, és közölte az utasokkal, hogy az óvintézkedésekre azért van szükség, mert az egyik műszer azt jelezte, hogy leszálláshoz készülve az egyik kerék nem engedett ki. Ezért most tesznek egy kört a repülőtér felett, hogy az irányítótorony ellenőrizze, vajon a kerék tényleg nem nyílik, vagy csak a műszer nem jelzi? Megnyugtatta az utasokat, hogy nem lesz semmi baj, ha mindenben követni fogják a személyzet utasításait.

A fedélzeten érezni lehetett a feszültséget, ahogy a pilóta eltűnt a kabinban, és az utasokra pillantva, látni lehetett, hogy többségüket csak egy hajszáll választja el a pánikba eséstől.

Nem nagy csomaggal vágott neki ennek az utazásnak. Tulajdonképpen azon kívül, ami rajta volt, nem is volt semmije, és ha a személyazonosságát kellett volna igazolnia, az egyetlen útlevélen kívül még azt se tudta volna megtenni. Persze, akadhat az életben olyan szituáció, hogy az ember szándékosan veszít el minden igazolást a személyére vonatkozóan, mert úgy gondolja, hogy egy új személyazonosság jobban illik a vadonatúj énjéhez. Eldobunk hát mindent, ami ahhoz a régi énünkhöz köt minket, de még ez se kell, hogy feltétlenül elég legyen, és a régi életünk talán akkor nyúlik utánunk, amikor a legkevésbé számítunk rá. Lehet, hogy ez csak egy emlék, ami felidéződik bennünk, kiválthatja bármilyen apróság. Egyszer csak déjà vu érzésünk lesz, mert ott állunk és várunk, ugyanabban a kereszteződésben, ahol egyszer már ugyanígy álltunk és vártuk, hogy átmehezzünk az úttesten, de az autók szinte összefüggő folyamán hömpölyögnek el előttünk.

Aztán végre megszakad ez a folyam, de mire bennünk megszületik az elhatározás, hogy elindulunk, akkor tűnik fel látótávolságban egy újabb autó.

Tudjuk, hogy nem érünk át annyi idő alatt, amíg az autó odaér, de reménykedünk benne, hogy a sofőr talán lassítani fog, és hát nem is kell egészen átjutnunk az úttesten, elég, ha a közepéig elérünk, mert ott már másik irányba halad a forgalom. Némi habozás után tehát lelépsz a járdáról, rémülten veszed azonban észre, hogy az autó ahelyett, hogy lassítana, inkább gyorsít.

Bántotta szemét a fény, ahogy a biztonsági őr az arcába világított, ami ellen úgy akart védekezni, hogy karját a szemé elé kapta. Ketten voltak, egy nagydarab és egy alacsony vézna, az ő vállát az alacsony vézna rázta, míg a nagydarab felettük állt, és az arcába világított.

Akárcsak egy filmben, gondolta ő, ott is ketten vannak, csak ott az egyik fekete, és mindketten az amerikai rendőrök egyenruhájában. A csavargót játszhatná Al Pacino. A csavargó tulajdonképpen nem is csavargó, hanem egy nyomozó, aki épp akcióban van, és az a fedősztorija, hogy ő egy csavargó. A saját kollégái ellen nyomoz, mert fülest kapott, hogy közülük valaki kettős játékot játszik...

Mindez egy forgatókönyvből volt, amit még alig húsz évesen írt, amikor úgy gondolta, hogy filmrendező akar lenni.

Akkoriban sorra gyártotta a forgatókönyveket, amelyek közt ott lapul az ő nagy filmjének ötlete is, így hitte akkor. De aztán beült a moziba, és a vásznon viszontlátta az ő nagy filmötletét, és rádöbben, hogy eredetinek nem is olyan könnyű lenni, mert legjobb ötleteinket már mind megcsinálta előttünk valaki.

Ekkor döntött úgy, elkeseredésében, hogy programozó lesz, annak nem kell eredetinek lennie.

– Mit csinál itt? – kérdezte az alacsony és vézna.

Előkereste a jegyét, és átnyújtotta a nagydarabnak, aki futólag belepillantott, majd odaadta a kicsinek, aki a fölöttese lehetett. Ő meg se nézte a jegyet, hanem egyből kimondta a verdiktet, hogy a reptér nem éjszakai szállás, és a kollégája majd kivezeti a reptér elé.

A másik kínjában egyik lábáról a másikra állt, mert alapjában véve jóindulatú nagy mackó volt, nem szívesen hajtott végre

ilyen jellegű parancsokat, csak hát a sors azzal tréfálta meg, hogy ilyen behemótnak teremtette, és attól, aki ilyen nagydarab, az emberek elvárják, hogy kevés esze legyen, viszont direkt az ilyen parancs végrehajtására van predesztinálva.

A hajnali úton sorra suhantak el mellette az autók, többségükben taxik, a reptérről vitték a városba utasaikat, akik mindössze pár perce érkeztek az egyik éjszakai járatral. A kuncsaftok még a hátsó ülésen aludtak, míg elöl a pohártartóban lötyögő méregerős kávéval a sofőr próbálta magát ébren tartani.

Egészen lehúzódtott az út szélére, ha még egy lépést tesz, már a síneken találja magát, de még így is voltak tréfás kedvű autósok, akik roppant mulatságosnak találták, hogy ő a síneken kénytelen menni. Ilyenkor nem tehetett mást, azon imádkozott, hogy ne akkor jöjjön a vonat. Agya előzékenyen előkereste azokat a borzalmas képeket, amiket valaha látott, olyan balesetekről, ahol vonat ütött el gyalogosokat, hogy nyomatékossítsa benne a veszély érzését. Agyának ez az akciója sikeres volt, mert ilyenkor mindig visszament az útra, dacolva az örült autósokkal.

Egy autó ért melléje, és egészen az ő tempójára lassított. Egy taxi volt, az ablakon pedig Yehuda dugta ki a vigyorgó fejét. – Bevigyem a városba?

Mi tagadás, fáradt volt. Fogalma sem volt, hogy mióta van úton, és hány kilométert tett meg ezalatt, csak azt tudta, legalább tíz éve nem gyalogolt már ennyit. Beszállt a hátsó ülésre.

– Tudod, nagy a mi családunk. – váltott át az hirtelen tegezésre. – Az egyik ösömnek például harmincöt gyereke volt. Igaz, négy feleségtől, de ez akkor is teljesítmény. – rávágott a kormányra, mint aki valami jót mondott, amire fel akarja hívni a másik figyelmét. – Harmincöt gyerek, az utolsót hetvenéves korában nemzette. Hát igen, a családunk férfitagjaira jellemző a nagy természet, és amikor más öregemberek örülnek, ha pisilni tudnak, ők akkor még utódokat nemzenek. Szóval, visszatérve a szépapámra, nagyon vallásos volt, és kötelességének tartotta, hogy gyarapítsa Izráel utódait. Szó szerint vette az Úr ígését, hogy megsokasítja őt, és annyian lesznek, mint a tengerparton a homok. Még az Avram nevet is felvette a pátriárka iránti tiszteletből. Amikor pedig épp nem imádkozott, akkor gyereket csinált. Asszonyait is úgy válogatta meg, hogy alkalmasak legyenek a gyakori anyaságra, ezért aztán csupa tenyeres-talpas parasztlányt vett el, szigorúan csak ortodox zsidókat, mégis három felesége ment rá az állandó szülésekre. Alig szálltak ki az anyasági ágyból, máris egy újabb Avram utód nőtt bennük. Azt mondják, akik ismerték, hogy bolond volt. Az élete vége felé tényleg pátriárkának hitte magát, és úgy is viselkedett, mint egy pátriárka, én azonban nem hiszem, hogy ez bolondság volt. Miért volna bolondság az, ha valaki Istennek szenteli az életét? Avram szépapa tudta, hogy a kiválasztott népből sosem elég, mert az összes többi nép az ő vérére áhítozik, mint a bárányéra, amit peszachkor megeszünk. Egyiptomban az ő vérével kenték be az ajtófélfát, hogy az Úr ne bántsa az elsőszülötteket. Ezért kell hát Izraelnek minden gyermek, hogy legyen kit feláldozni.

Hajnalodott, amikor beértek a városba, ahol Yehuda először látszólag összevissza kanyargott az autóval, mintha maga is bizonytalan lenne az útirányt illetően, végül azonban betértek egy csendes utcába, ahol nem volt forgalom. Az utca egyik oldalán jó embermagasságú kőkerítés futott végig, és a másik oldala is foghíjasan volt beépítve. Az autó elgurult az utca végéig, majd a motor leállt. Yehuda megkocogtatta utasának a vállát, aki édesdeden aludt, hogy a nyál is kicsordult a szája szélén, és azt mondta neki, hogy megérkeztek.

Az időkülönbség miatt, mivel alig huszonnégy óra nem volt elég, hogy átálljon a közép-európai időzónára, szóval, az időeltolódás volt az oka, hogy nem tudta eldönteni, hány óra volt, amikor felébredt. Még a Nap állása se lehetett a segítségére, hogy ezt eldöntse, mivel az ablakon a zsaluk (szigorúan zsalu zárta az ablakot, és nem redőny volt leengedve, mivel ez egy régi épület volt, és egy redőny agyonütötte volna az összhatást!) be voltak zárva. Mikor kitért a zsalukat, a szobába egyszerre bedölt a napfény, hogy be kellett hunynia a szemét, mert szinte fáj ez a fényözön.

Aztán körbejárt a szobában, és szemügyre vette a berendezést, ami egyszerű volt, szinte puritán, de mindennel ellátva, ami a vendég kényelméhez szükséges. Mert hogy ez vendégszoba volt, ahhoz semmi kétség nem fért. A szobából hiányzott minden, ami utalt volna a házban lakó családra. Mindössze egy csendélet lógott a falon.

Leült az ágyra, és próbálta felidézni, hogyan is került ágyba. Arra még emlékezett, hogy Yehuda kirángatta az autóból, majd úgy vezette, akár a részegeket, de az ő lábai az istennek se akartak engedelmessé válni, úgyhogy a másik inkább vitte, mint vezette. A kaput a lábával rúgta be, mivel a kezei foglaltak voltak. Onnan kezdve azonban teljes volt a filmszakadás, hiába erőltette az agyát.

Az éhség első jeleit kezdte észlelni magán, ami eszébe jutatta, hogy fél napja nem volt semmi a gyomrában. Legutoljára egy szendvicset vett a reptéri automatából, ami után a gyomra háborgott, arra intve, hogy máskor ne az étkezéssel akarjon spórolni. Így jelen pillanatban elsőrendű feladatává az vált, hogy éhét valamiképp elverje. Erre pedig a legmegfelelőbb módszer az, ha keres egy konyhaféleséget, ahol a hűtőszekrény bizonyosan minden jóval meg van pakolva, amire egy éhes

ember vágyakozik. Csakhogy ez feltételezi azt is, hogy kilépjen azon az ajtón, hogy minden biztonnyal a folyosóra jusson, ami elvezeti a konyhához azt, aki ismerős itt, ő azonban járatlan itt.

Mintha csak a dilemmájára jönne válasz, kopogtattak az ajtón, aztán meg se várva a választ, kitárult, és megjelent Yehuda ismerős alakja. Mosolygott, mintha legalábbis gyerekkori barátok lennének, pedig alig két napja ismerték egymást..

– Éhezel? Mert akkor idejében jöttem, hogy megmentselek. Csak kövess!

Röptében ellenőrizte, vajon szalonképes-e az öltözete, ugyanis még mindig az a ruha volt rajta, amiben tegnap nekivágott az útnak. Mi tagadás, a ruhának megvolt a szaga, az ő jellegzetes férfiillata, amit egyesek közönségesen izzadságnak mondanának.

A konyháig senkivel se találkoztak, de mielőtt még rákérdezhetett volna, Yehuda megelőzte a válasszal.

– A háziak ilyenkor munkában vannak, a fiatalabbak pedig valamelyik oktatási intézményt látogatják, úgyhogy, kénytelen leszel velem beérni. Tudod, félig-meddig a családhoz tartozom, valahányadfokú unokatestvérek vagyunk, és sokszor vendégeskedek itt, úgyhogy jobb híján beleszámítanak a családba. Az a taxi is az egyik unokatestvéremé, amivel érted mentem a reptérre. Amikor itt vagyok, besegítek neki a vállalkozásába. Csak úgy, kosztért-kvártélyért. Néha azért kapok némi zsebpénzt is... szóval, egyedül vagyunk a házban.

Mialatt mindezt elmondta, elérték a konyhát, amely érezhetően a ház leghűvösebb helyisége volt ebben a dögmelegben. Intett neki, hogy üljön le az asztalhoz, ő pedig eléje varázsolta mindazokat a finomságokat, amik egy éhes ember szemének és szájának az ingere.

A konyha ablakából egy tetetőre nyílt rálátás, ami nem is nagyon volt elkerítve a házhoz tartozó udvartól. Yehuda elkapta érdeklődő pillantását, és rögtön meg is adta a magyarázatot.

– A háború alatt itt volt a gettó határa, és a katonák nem engedték meg, hogy a halottakat a rendes temetőben temessék el, így aztán ezen a telken hantolták el őket. A háború után a hitközség megvette a családtól ezt a telekrészt, és itt lett a mártírok temetője. Én szeretem, mert olyan, mint egy park, csak itt kisebb a forgalom. A halottak amúgy is a legjobb társaság, még az is, aki életében egy kellemetlenkedő fráter volt, holtában már nem zavar senkit. Én például direkt szeretek velük beszélgetni, mert tudom, hogy meghallgatnak, sőt, még tanácsokat is adnak. Azt hiszed, hülyeséget beszélek? A halottak se ugyanolyanok a világon mindenütt. Nálunk otthon például kifejezetten barátságatlanok, nem szeretik, ha az élők kimennek hozzájuk, és megzavarják a nyugalmukat. Olyankor kifejezetten rosszindulatúak, és egészen odáig elmennek, hogy elkergetik az alkalmatlankodókat. Itt viszont kifejezetten barátságosak, alig várják, hogy meglátogasd őket, és hiányolnak, ha hosszabb ideje nem látogattad meg őket. De hát ezt majd magad is megtapasztalod.

Kiderült, hogy a ház mégse olyan elhagyatott, mint azt Yehuda állította: „... ő nem számít, olyan, mintha már nem is élne...” az egyik felső emeleten élt a család egyik idős tagja, akinek azonban az életterét alaposan behatárolta a vallásosság. „Tulajdonképpen nem is a család tagja, ha szigorúan vesszük, hanem csak szánalomból befogadták.” Szombatonként eljárt a közeli zsinagógába, vagy épp a temetőben látták üldögélni, egyébként azonban a háziak szinte nem is tudtak róla.

– A háború után, mikor Európa útjait ellepték a menekültek, a hontalanok, akik igyekeztek meglelni rég elveszett életüket, akkor azok a zsidók is hazafelé tartottak, akiket felszabadítottak a felszabadítók. A család egyik tagja is köztük volt, miután éppen túlélte Dachaut, és egy csoport hozzá hasonlóan csontra fogyott fogollyal tartott hazafelé, amikor ráakadtak. Az országút menti árokban feküdt, és látszott rajta, hogy a végső stádiumban van, jártányi ereje sincs. Ha otthagyják, az a biztos halál a számára. Bár nekik is épphogy elég volt az élelmük, Jozsif bácsi mégis a saját részéből adott neki. Az ősi mondásra gondolt: amit te szeretnél, hogy mások tegyenek veled, te is azt tedd másokkal... Az évek során Jozsif bácsi számtalanszor mesélte el ezt a történetet, és a helyzet drámaiságát érzékeltetve, mindig élénk színekkel festette le, hogy akkor már ő is az éhhalál szélén tántorgott, az éhségtől káprázott a szeme, de akkor az ötlött a fejébe, hogy valahol ugyanígy az ő egyik családtagja haldoklik, és valaki talán ugyanígy az utolsó falatot osztja meg vele, amivel az életét menti meg. Nem mintha mi hallgatók nem lettünk volna amúgy is tisztában a drámaisággal, de hát elnéztük az öregnek ezt a teatralitást, hiszen be kellett vallani magunknak, hogy abban a szituációban mi se tudjuk, hogyan döntöttünk volna... szóval, ez rendben volt. Aztán Jozsif bácsi tovább mesélte a történetet, amit mi már kívülről tudtunk, de az öreg ügyes történetmesélő volt, és értett hozzá, hogy a hallgatók figyelmét fenntartsa. Kétszer nem mesélte el ugyanúgy a történetet. Ha csak árnyalatokat, kifejezéseket, szófordulatokat, mindig megváltoztatott valamit, hogy a hallgató felkapta a fejét, az előző alkalommal ezt nem így mesélte. Kimenekült a házból, mert már zúgott a feje Yehuda történeteitől, nyilván ő is örökölte Jozsif bácsi mesélőkészségét. Őszintén szólva, irigyelte az ilyen alakokat, akiknek nem okoz gondot, ha társaságban vannak, sőt, akik maguk válnak a társaság középpontjává, mert mindenre van egy remek történetük, és ezért olyan

„jópofák”. Ő nem volt ilyen jópofa, ami már a kapcsolataiban is zavarta, mert a szótlanágát sokan érdektelenségnek hitték, pedig pont az ellenkezője volt az igaz. Ő azért hallgatott, hogy a többiek beszéljenek, így is biztatni akarta őket, hogy tárják ki a szívüket bátran, ő majd hallgatja őket, de ez a módszer, ami egy pszichiáternél tökéletesen beválik, a társaságban sajnálatos módon nem működik. Ott a kölcsönösség a szabály, hogy titokért titok jár cserébe, mert különben te máris fölénybe kerülnél velem szemben, hisz te tudod az én titkomat, én viszont nem tudom a tiedet. Ezért van az, hogy a barátnők mindig tudják egymás titkát, különben nem is lehetnének barátnők, a titkolódzás kizáró ok. A nők ebben is jobbak a férfiaknál, akik magukban rágódnak a titkaikon, míg negyvenéves korukban el nem viszi őket egy infarktus. A nők ezzel szemben barátnőket tartanak, és nyolcvan évig élnek. Azonban ez sem ilyen egyszerű, mert az életben semmi sem olyan egyszerű, mint ahogy az első pillantásra látszik, és ami a legegyszerűbbnek tűnik, hát abban van egy csavar, ami mindent összekutyul.

A nők is társasjátékot játszanak, amikor barátnőt választanak, és megosztják egymással legféltebb titkaikat. Ők így biztosítják magukat, hogy a másik ki ne fecsegye a titkaikat, mert akkor ők is kibeszélnék mindent, amit a másiktól tudnak. Sakkban tartják egymást. Ez a szövetség azonban olyan jól működik, hogy ha mindkét félnek az az érdeke, hogy a titok titok maradjon, akkor nincsen a világon az a hírszerző szolgálat, ami ezt a szövetséget megbonthatná. A sírkert inkább hasonlított egy parkra, mint egy temetőre, még akkor is, ha évtizedek óta nem is használták temetőként. Az utóbbi időben inkább már emlékhelyként funkcionált, ami a holocaust áldozataira volt hivatva emlékeztetni az utódokat. A földbe süllyesztett márványtáblákon voltak olvashatók azoknak a nevei, akiket egykor itt temettek el. Néhány tábla össze volt törve, és Yehuda még idejében felvilágosította őt arról, hogy ne csodálkozzon, ha ilyet lát, mert ezt a helyet előszeretettel látogatják azok is, akiknek a holocaustról megvan a saját véleményük, és ez nem feltétlenül azonos a többségével. Ők a holocaustban se látnak mást, mint egy újabb zsidó összeesküvést. Ezeknek az embereknek a világképe irigylésre méltón egyszerű és kerek.

Egyrészt vannak a gonosz zsidók, másrészt a világ összes többi része, és a világ történelme másról se szól, mint ennek a két erőnek az összecsapásáról. Lám, a gonosz zsidók már Jézust is megfeszítették, szól az antiszemita érve, miközben csak arról feledkeznek meg, hogy Jézus Isten Fia volt, aki nem azért jött le a Földre, hogy bölcs guruként okítsa a népet, lehetőleg minél tovább, vagy mint valami pátriárka, népes családja körében élje meg az emberi élet legvégső határát. Ő bizony azért jött le a Földre, hogy ott a keresztfán haljon meg, bizonyoságot téve mindarról, amit tanított, halálával elérve azt, amit életében, tanításával nem tudott elérni, hogy még a hozzá legközelebb állók, legbelső tanítványai se úgy nézzenek rá, mint valami külön csodabogárra. Az ő gondolkodásuk persze ilyen mélységekig nem hatol le, hiszen a gyűlölet vezeti őket, és a gyűlöletnek nincs logikája. Pontosabban, az a gyűlölet logikája, hogy logikátlan, és ilyen módon azonos a szeretettel. Csakhogy amíg a szeretet nem kell megindokolni, hisz az önmagáért való, addig arra valami rejtélyes oknál fogva kényszerít érzünk, hogy a gyűlöletünket megindokoljuk. Ezért aztán a gyűlölködő ember a legkevésbé a logikát használja, mert érzi, hogy egy elemző elme könnyedén megcáfolhatná – bár szereti a gyűlöletét úgy feltüntetni, mint ami teljesen logikus okokból fakad.

Hirtelen mintha hús kéz simította volna végig az arcát, ami éppenséggel lehetett volna egy széllökés is, csakhogy ő tudta, hogy nem volt az széllökés, hanem azok közül próbálta valaki felvenni vele a kapcsolatot, akik itt aludták örök álmukat, míg az utolsó ítélet harsonái meg nem szólalnak. A halottakkal mindig meghitt volt a viszonya, sőt, az ő társaságukat nemegyszer többre becsülte, mint az élőkét. Szerette a társaságukat, mert rálátással tekintettek a földi hívságokra, és szép lassan őt is megtanították rá, hogy így kezelje azokat, mert az emberi problémák múlandók, mint maga az élet, és a halálunk után már nem fogjuk érteni, hogy mi miatt gyöttrődtünk életünkben. A halottak megtanították rá, csak haláluk után értették meg, hogy azoknak a gondoknak a kilencvenkilenc egész kilenczted százaléka, amelyek az életükben álmatlan éjszakákat okoztak nekik – ...szóval mind ostoba önzés volt, ami csak arról szólt, hogy mire nincs elég pénzünk, mit nem birtokolhatunk, miben tartoznak a vesztesek közé, és megint nem sikerült ócska kis egójukat kielégíteni. Ilyen és ehhez hasonló álproblémák gyötörték halálra őket, szó szerint, és erre csak a halálos ágyukon döbrentek rá, az ikszedik infarktus után, amikor már minden késő volt. ... Ezért hát óvták őt, hogy vele ne történjen ez meg, és minden figyelmével koncentráljon arra az egy tizedre, ami a lényeg.

Mert az élet egy nagy színház: a színpadon folyik az előadás, tragédia, komédia vagy épp tragikomédia, de az igazi élet az a kulisszák mögött zajlik, ahol a színészek nem a szerző által írt szerepüket játsszák, hanem szabadon adják magukat. A néző, aki ilyenkor lesheti meg a színészeket, különös kegyben részesül, hiszen a színészek szavaiból rájöhet, hogy a színpadon folyó komédia csak arra jó, hogy elterelje a figyelmüket a lényegről.

Mint a kisgyereket bolondítják el az orvosnál, hogy a doktor bácsi meg tudja őt vizsgálni...

A hús kéz újfent végigsimította az arcát, mintha az a valaki megérezte volna, hogy elkalandoztak a gondolatai, és így akarná felhívni magára a figyelmét. Ugyanakkor azt is érezte, hogy egy másik élőlény van a közelében, azonban hiába nézett körül, a temetőben most senki se volt rajta kívül. Valahonnan az a kényszerképzelet támadt, hogy valaki ott áll mellette, és őt nézi. Már azt is meg tudta volna mondani, hogy ki az a valaki: egy szomorú szemű, tizenkét év körüli kislány volt, és mintha félt volna őt megszólítani, ezért hát csak nézte azokkal a szomorú őzikebarna szemekkel. A kislányból elviselhetetlen szomorúság áradt felé, és amikor jobban megfigyelte, mintha szipogott volna. Időnként tökéletesen céltalanul felemelte a kezét, de nyomban vissza is ejtette, mintha az erejéből mindössze ennyire telne.

Micisapkája alól szőke fürtök kunkorodtak elő, és már most meg lehetett állapítani, hogy igazi szépség lehetett volna, ha megéri azt a kort, amikor a kislányból nő lesz. Kabátján, pont a szíve fölött ott virított a sárga Dávid csillag.

Beszélni akart, de csak tátogott, mint a partra vetett hal. Hozzálépett, megfogta a kezét, mire a kislány elkezdett hüppögni. Most vette csak észre, hogy a kislány egy öregek, fiatalok és gyerekek alkotta sorfalban áll. Semmi közös nem volt bennük, mintha csak valaki sebtében kiragadott volna pár tucat embert egy nagyobb embertömegeből, hogy felsorakoztassa őket a folyóparton. Merthogy a hátuk mögött már csak a folyó volt, amely lomhán hömpölygött, közömbösen. Itt-ott jégtáblák úsztak a vízen, reggelre bizonyára összefüggő jégpáncélt fognak alkotni. Most azonban még késő délután volt, csikorgó hideg, és pár kisgyerek nyafogott, mert nem értették, hogy miért kell nekik ebben a hidegben itt állniuk. Sírni azonban egyikőjük se mert, ahhoz túlságosan meg voltak rémülve. Ijedtségük legfőbb oka ott járt le-fel a sorfal előtt, és éppen hadonászva szónokolt. Vékony bajsza volt az orra alatt, szinte azt lehetett volna hinni, csupán arról van szó, hogy reggel rosszul borotválkozott. Nyakán kidagadtak az erek, ahogy teli tüdőből harsogta a saját igazságát. Az emberiségnek azon csoportjába tartozott, akik meg vannak róla győződve, hogy minél hangosabban mondják, annál igazabb a mondanivalójuk. Minden diktátor ordibálva szónokol. Ilyen diktátor szerepében tetszelgett, mint a színész, akinek szent meggyőződése, hogy ő a megálmódott szerep eljátszására született, és mikor végre itt a nagy lehetőség, kiderül, hogy csak ripacskodik. Ő is ilyen ripacs volt, széles gesztusaival mintha csak parodizálná példaképét. Akár nevetséges is lehetett volna, ha a körülmények nem lennének ilyen drámaiak. De a körülmények drámaiak voltak, amit a néhány méterre tőle géppisztollyal a vállukon álló katonák is jeleztek.

A kislány arca viaszfehér volt a rémülettől, mert érezte, hogy most a borzalom fog megtörténni, amiből semmit sem ért, ráadásul nincs mellette senki, aki elmagyarázná neki, miért.

Éjjel rángatták ki őket a rejtékhelyükről, ahova egy jó ismerős bújtatta őket, hónapok óta rejtőzködtek. Kezdetben jó játéknak tűnt az egész, hiszen az elején még szabadon mozoghattak a lakásban, és csak arra az időre kellett elbújniuk a szűk, sötét lyukban, amíg a házkutatás tartott. Egy idő után azonban már olyan gyakoriak lettek a razzia, hogy egész nap ott kellett kuksolniuk szűk börtönükben, elgémberedett tagokkal.

Az öccse is ott született, aki végül a sírásával elárulta őket. Még soha életében nem félt úgy, mint akkor, félelmében még össze is pisilte magát, és most már a szégyentől is égett az arca. Az anyja görcsösen kapaszkodott a kisbabába, még akkor is, amikor a katonák durván lökdösték, és csak fél óra múlva vették észre, hogy a kicsi nem lélegzik. Ölelésével megfojtotta a kisbabáját.

Ő hajnalban szakadt el a családjától, amikor annyi ember zsúfolódott össze abban a pincében, ahová eredetileg kísérték őket, hogy a csoportot két részre osztották. Ekkor szakadt el a szüleitől, akiknek még jutott hely a pincében, de nekik tovább kellett menniük. Akkor már olyan fáradt volt, hogy csak botladozott, és többször elesett az utcán, a keretlegények pedig szitkozódtak, ütlegelték, és akkor valaki kézen fogta, és szinte húzta maga után.

Amikor megérkeztek a rendeltetési helyükre, úgy rogyott le, mint egy zsák, és elaludt. Délután felrázták, és ide kísérték őket a Duna partjára. Mellette egy hosszú szakállú férfi állt, ugyanolyan sárga csillaggal a kabátján, mint neki volt. A férfi az apjával lehetett egyidős, tulajdonképpen látásból még ismerte is, és most mindennél inkább szerette volna, ha most egy bátorító mosolyt küld feléje, mint az apja, aki még a legnehezebb percekben is talált rá alkalmat, hogy biztatóan rámosolyogjon a lányára. Ám a férfi, aki máskor olyan barátságos volt, most nem vett róla tudomást, ajka hangtalanul mozgott, ahogy egy imát mormolt.

Látszott rajta, hogy számára már tökéletesen megszűnt a világ, és minden érzékével egy másik dimenzió felé fordult, ahova percekben belül megérkezik. Fizikailag még ott állt a Duna-parton, de lélekben már messze túl járt a csillagokon, és ami itt maradt belőle, az csak a porhüvely, amit akár el is temethetnének.

A parancsnok hirtelen félbeszakította a szónoklatot, még a mondatot se fejezte be.

A távolból felhangzó ágyúdörej figyelmeztette, hogy a körülmények nem kedveznek szónoki képességei csillogtatásának. Dühös volt, hogy félbeszakították, a kisember elkeseredett dühével, aki mindig vesztesnek érzi magát. Csakhogy az ő kezében most hatalom volt, hogy elégtételt vegyen a sérelmeiért. A pisztolytáskából előkapta revolverét, és rálőtt arra a szerencsétlenre, aki ott állt előtte. Mintha csak erre a jelre várnának, felugattak a géppisztolyok, és a parton álló testek tehetetlen rongybábokként estek a folyóba. A kislány szomorú szemekkel tekintett fel rá: „Még a szüleimtől se tudtam elbúcsúzni, úgy kellett egyedül meghalnom” – mindezt sírásra görbült szájjal mondta. Ő nem válaszolt, a szavakon törte a fejét, amelyekkel megvigasztalhatná, de már nem volt rájuk szükség. A látomás foszladozni kezdett, mint az oszló hulla, amely atomjaira bomlik, míg végül nem marad belőle más, mint néhány csont Yehuda indult a levéltárba, hátha sikerül valami nyomra bukkannia, ami elvezeti Alec bácsihoz, és felszólította, hogy kísérje el őt.

– Tudod, ez a hobbim, a családfakutatás. Ha lehetne, minden időmet ennek szentelném, de sajnos a megélhetésemre is gondolnom kell, így hát taxizom, mert ez a munka biztosítja azt a rugalmasságot, ami a hobbimhoz szükséges. Taxizni bármikor és bárhol tudok, ráadásul még a magam ura is vagyok. Ha rám jön az ihlet, otthagynom a kocsit az utassal együtt az út közepén, és megyek kutatni. Mondom neki, ha sürgős dolga van, legjobb, ha keres egy másik taxit, ha viszont ráér, várjon meg itt, másfél óra múlva vissza vagyok, addig hallgassa a rádiót. . . Eddig csak egyetlen utasnak fogyott el a türelme, igaz, ő minden mozdíthatót magával vitt.

A zsinagógai levéltárba mentek, ahol immár kétszáz év óta fel volt jegyezve a hitközség tagjainak az életéről minden fontos esemény, és még dokumentumok is, amiket azok a hívők hagytak a levéltárra, akik nem akartak nyom nélkül távozni ebből a világból, vagy pedig örökösök nélkül múltak el.

A levéltár egy kétemeletes épület második emeletén volt, az elsőn egy kávéház és néhány butik osztozott. Ahogy a levéltár is megosztott a második emeleten a helyi múlt emlékeit őrző kis múzeummal. A levéltáros nő egy pult mögött ült, ez nyomban hivatali tekintélyt kölcsönzött neki. A nő felemelt mutatóujjal figyelmeztette őket, hogy várjanak addig, amíg befejezi a fejezet olvasását. Csak ezután emelte fel a fejét a könyvből, amit a pultra tett, szemüvegét pedig a nyitott könyvbe helyezte. Ettől rögtön rövidlátó pillantása lett.

– Múzeum, vagy levéltár? – kérdezte. Értetlenkedésüket látva hozzátette:

– Ugyanis mindkettőnek én vagyok az egyetlen alkalmazottja.

Ő ocsúdott fel elsőnek.

– Levéltár.

– Akkor először is jegyet kell váltaniuk, ami érvényes mindkét helyre.

Yehuda kifizette a két jegyet, és a nő bevezette őket egy helyiségbe, ahol a polcok egész labirintust képeztek.

– Az akták ábécé szerint vannak elrendezve – magyarázta a nő. – Ebbe a levéltárba még tudományos kutatók is járnak. Maguk is azok?

Sajnálkozva intett nemet. Mikor már második órája tébláboltak reménytelenül a polcok közt, Yehudának is be kellett látnia, hogy mégis igénybe kell vennie a nő segítségét. Az elrendezés olyan kacifántos volt, hogy még mindig nem találták meg az ábécé elejét. Végigmentek már az Y, a Q, sőt a H betűkön is, de az ábécé elejére még nem sikerült eljutniuk.

Kiment, hogy szóljon a nőnek, ő pedig egyedül maradt a sokezer oldalnyi dokumentummal, amelyek többségét ember nem olvasta, amióta idekerültek, legfeljebb az egerek rágcsálták.

Naplók, levelek, üzleti számlák, minden, ami egy ember életében összegyűlik, és mindez olyan, mint ujjlenyomatok, amelyek a betörő után a házban maradnak. Ezek az „ujjlenyomatok” azonban egyben hangulatjelentések is voltak. Mint egy jó grafológus, aki pusztán az írásjegyek alapján meg tudja határozni egy ember lelki életét, úgy árulkodtak ezek az írások az egykor élt emberekről, arról, hogy mi tette őket boldoggá, boldogtalanná.

Itt görcsös volt az írás, tehát az illető zaklatott lelkiállapotban írt, ott viszont gondosan formálta meg a betűket, tehát fontos volt a számára, akihez az üzenet szólt. Ilyenek voltak azok a hangulat-töredékek is, amelyek ugyanúgy beleivódtak a papírba, mint a tinta, és egészen addig ott is maradnak, amíg a papír el nem foszlik. Életünk nyomot hagy a matérián, gondolta, csakhogy ez a nyom semmilyen ma rendelkezésünkre álló műszerrel nem mérhető, ezért aztán úgy teszünk, mint a kisgyerek, aki azt hiszi, hogy amit nem lát, az nem is létezik.

A múzeumi részben nézegették a kiállított tárgyakat, amit a levéltáros nő ajánlott, hátha közben eszükbe jut valami használható információ arról, amit keresnek. Yehuda ugyanis csak most döbbsen rá, hogy még Alec bácsi igazi nevét se tudja, egy keresztnév alapján pedig mégse kezdenek kutatni, mondta a nő. Így aztán átjöttek a Múzeumba, hogy a múltból itt maradt tárgyak között az ő emlékezete is megelevenedjen.

Az itt kiállított tárgyak többsége egy rabbi hagyatékából származott, aki ötven évig szolgálta a hitközséget, a XIX. század végén és a XX. század elején. Tehát pont abban a pár évtizedben, amit ma a történészek aranykor névvel illetnek. Ez a kor pedig egybeesett azzal, hogy a zsidók is megkapták az államtól ugyanazokat a polgárjogokat, amelyeket a többi polgár már azelőtt is élvezett.

Voltak itt drámai kiállítási tárgyak is, amelyek nem a békének ezt a pár évtizedét hordozták. Például az a cipő, ami lefelé volt fordítva, és a talprész a tórából volt elkészítve. A melléje tűzött cédula szerint egy fiúé volt, gazdájával együtt megjárta a koncentrációs tábor, míg az amerikai hadsereg fel nem szabadította, és viszontagságos úton vissza nem került szülővárosába. Mindvégig ezt a cipőt viselte, aminek a talpa elvászott, és ő azt a Tóra egy lapjával pótolta. A cipőnél megtorpant, mert nem akarta elhinni, hogy ezt valaki viselte, és nem egy művész fejében született meg az ihletett gondolat, hogy így érzékeltesse egy nép sok évezredes történelmét. Íme, gondolta némi pátosszal, az életnél nincs jobb művész. Yehuda az orrát lógatva ment mellette, és gondolatai annyira lefoglalták, hogy még beszélni is elfelejtett. Hirtelen azonban megszólalt.

– Tudod, Alec bácsit senki se hívta másként, csak Alec bácsinak, és mi, gyerekek is elkönyveltük, hogy ez az ő neve, tovább pedig nem foglalkoztunk vele. Pedig polgári neve mindenkinek van, de eddig ez az eszembe se jutott. Vajon ki adta neki az Alec nevet? Ő mondta, hogy így hívják, vagy egyszer csak valaki ezen a néven kezdte őt nevezni, és a többiek is átvették? Érdekes kérdés ez, mert egy embert a neve tesz azzá, aki. A rómaiak ezt úgy mondták, hogy nomen est omen. Igen, a nevedben viseled a sorsodat. . . Gyerekkoromban volt egy barátom, akit Michalnak hívták. Pontosabban a barátom csak később lett, amikor Daninak kezdte magát hívni, mert amíg Michalnak hívták, senki se barátkozott vele, az osztály is kiközösítette, sőt, még az a gyanú is felmerült, hogy gyengeelméjű, mert olyan különös fiú volt, senki se értette igazán, az iskolában is inkább csak bukdácsol, év végén a tanárok is csupán kegyelemjegyekkel engedték át felsőbb osztályba. Aztán, amikor Daninak kezdte magát hívni, hirtelen megváltozott minden. Egy csapásra megtáltosodott, ő lett az osztály legjobb tanulója. Magabiztossá vált, ő lett minden társaságnak a középpontja, és mindez csupán azért, mert a jó nevet választotta, ami már ő volt. Alec bácsival is hasonló lehetett a helyzet, hogy azelőtt nem a megfelelő névvel élt, és őseinek a földjére kellett eljönnie, hogy az igazi nevére rátaláljon. . .

Csak hogy ez mirajtunk nem segít. Nekünk a hivatalos neve kell, amivel anyakönyvezték, és ami az igazolványába volt vezetve. . .

Yehuda a homlokát ráncolta, mint aki erősen törni valamin a fejét, majd megszólalt.

– Amikor anyám hagyatékát rendeztem, sok olyan papírt találtam, amiről fogalmam sem volt, hogy kihez tartoznak. Anyám egész életében nagy gyűjtője volt az ilyen dokumentumoknak, még a cetliket is eltette, amire a boltban a számlát írták. Sok felesleges papírt kellett kidobnom, amikor a halála után az archívumot válogattam, és akkor a limlomok között egy útlevelet is találtam, ami Goldschmidt Sámuel névre volt kiállítva. Akkor semmit se mondtam nekem ez a név, hiszen tudtommal a családban senkit sem hívtak így, bár mint mondtam volt, nagy a mi családunk, Avram szepapámnak harmincöt gyermeke volt. Úgyhogy mégis láttam rá némi esélyt, hogy előkerül egy ilyen nevű rokon is, a család egy újabb ága, ezért aztán eltettem az útlevelet. Lehet, hogy az az útlevél nem is az egyik családtagomé volt, hanem Alec bácsié?

Yehuda megállt, és mintegy gyözködni kezdte magát, hogy újdonsült teóriája igaz.

– Tulajdonképpen ez a legvalószínűbb, hisz a családfát már eléggé feltérképeztem, és semmiféle utalást nem találtam, hogy a családnak létezne egy ismeretlen ága, akár itt, Európában, akár Izraelben, akár az Újvilágban, akár Ausztráliában, akár Afrikában, merthogy a család öt földrészen él. Sőt, az egyik ki tudja, hányadik unokatestvérem egy eszkimó nőt vett el, úgyhogy nincs kizárva, hogy haton. . . de hát most nem ez a fontos, hanem az útlevél. Hogy kié volt? Emlékszem, akkor alaposan megvizsgáltam az útlevelet, ami a háború után, a béke első napjaiban lett kiállítva. A szó szoros értelmében nem volt útlevél, hanem csak egy ideiglenes dokumentum, amit a felszabadítók állítottak ki a koncentrációs táborokból szabadult zsidóknak, hogy szabadon mozoghassanak Európa útjain. Az amerikai hadsereg állította ki, még a tábor neve is rajta volt: azt hiszem, Mauthausen. Szóval, ez a papír lehetett Alec bácsi útlevele, rajta az ő polgári nevével.

Visszamentek a nőhöz, aki a pult mögött újfent a vélhetően roppant érdekesítő könyvet olvasta, úgyhogy az előző tapasztalatból okulva addig nem is zavarták, amíg a fejezetet be nem fejezte. Utána viszont magától nézett fel, és még egy barátságos mosolyt is küldött feléjük, ami hihetőleg a tapintatuknak szólt.

Yehuda megadta a keresett nevet, és a nő megígérte, hogy utánanéző, aztán eltűnt a levéltárban. Ők pedig magukra maradtak az előtérben. Yehuda rutinosan a falra ragasztott hirdetményeket kezdte böngészni, de ő világléteében gyűlölt várakozni, így hát megállapodott Yehudával, hogy a lenti cukrászdában fogja megvárni. Miután a bárpultnál megrendelte a kávé, hozzá a süteményt, elindult az asztal felé, amit a kijáratnál választott ki magának.

Jóllehet a cukrászda majdnem teljesen üres volt, ő mégis inkább átvágott a helyiségen, hogy a középre elhelyezett asztalkán lévő kupacból kihalásszon egy folyóiratot. Szerencséje volt, nem egy női lap akadt a kezébe, hanem egy utazási magazin. Mindjárt a második oldalon egy ragyogó színekben pompázó hirdetés próbálta őt rávenni, hogy fogadja el az egyik utazási iroda ajánlatát, elviszik a világ bármely pontjára. A hirdetéshez tartozó gondosan megkomponált képen hibátlan fogsorú modellek, bárgyú mosollyal, a trendinél egy árnyalatnyival se nem halványabb, se nem sötétebb barnára sült bőrrel próbálták elhitetni a reménybeli ügyféllel, hogy milyen jól érzik magukat a tengerparton, a pálmafák alatt.

A kép hányinger volt, úgyhogy tovább lapozott az olvasói levelekhez, ahol minden újságnak az olvasását kezdeni szokta. Tapasztalata szerint ugyanis egy lapról az olvasói levelek mindent elárulnak. Hogy a szerkesztő, aki a levelek közt válogat, milyen stílusú és nivójú hozzászólásokat szerkeszt be a rovatba. Érdekes, jóllehet minden lapban kiírják, hogy a szerkesztőség nem mindig azonosul az olvasók véleményével, mégis hosszútávon ezek a hozzászólások formálják egy újság arculatát. Munkanélküliségének az időszakában pár hónapig egy kis, eredetileg szélsőbalos irányultságú vidéki lapnál volt informatikus. Aztán a kisvárosba elkezdtek letelepedni a bevándorlók Kelet-Európából, mindenféle zsidó identitás nélkül, otthonról csak az antiszemitizmust hozták magukkal. Zsidóságuk csak arra volt jó, hogy letelepedési engedélyt kapjanak, egyébként azonban egész életükben megszokták, hogy zsidóságukat titkolják, sőt, ők zsidóznak a legjobban, nehogy gyanúba keveredjenek, hogy zsidók... Néhány hónap múlva a laphoz is elkezdtek érkezni a gyalázkodó levelek. Az újság szerkesztői először még próbálták megmagyarázni az olvasóknak, hogy most pont abban az országban élnek, amit a zsidók alapítottak, de a továbbra is zsákszámra érkező levelek végül meggyőzték a tulajdonosokat, akik nem akartak olvasókat veszíteni. Ezért hát kirúgták a főszerkesztőt, és egy olyan újságíró tettek a helyére, aki hírhedten antiszemita volt. Ez aztán odáig fokozta az örületet, hogy kinevezése után az első vezércikkben megkérdőjelezte annak az országnak a jogát a létezéshez, amelyet azon pillanatban maga is a hazájának mondhatott. Így aztán ő is valami halvány fogalmat alkotott azoknak a kelet-európai országoknak az abszurditásáról, ahol a hazaárulás számított hazafias tettetnek, és aki hazafinak tartotta magát, az tüntetően emigrált az általa mocskosnak ítélt rendszerből. Később egy ismerőse, aki szintén Kelet-Európából származott, megerősítette, hogy ez így van, és másfél órás előadásban fejtegette ennek a történelmi okait.

A pincérnő, aki az előbb még a pult mögött állt, és süteményes lapáttal ügyesen kiemelte a hűtőből azt a puncsszeletet, amire rábökött, most kihozta a kávé a szelet süteménnyel...

Maga se tudott rá észszerű magyarázatot, hogy miért pásztázza még egyszer végig a termet, mielőtt beletemetkezik az olvasásba. Talán az elmúlt hetek eseményei hagytak benne mélyebb nyomot, mint gondolta? Rájött, hogy az őseMBER ösztöne, aki elment vadászni, és könnyen kerülhetett az üldöző szerepéből az üldözöttébe, még most is egy csapásra előhívható. Elég az hozzá, hogy megforduljon a szélirány, és az üldözött fenevad megérezze testünk szagát, kiszimatolja a félelmünket. Mert aki vadászik, az ugyanúgy retteg, mint akire vadásznak, hiszen tudja, hogy csak pillanatnyi helyzeti előnyben van, amely azonban bármikor megváltozhat.

Igen, a rettegés segíthet a vadásznak túlélni a vadászatot, és ezt ő is tudatosította, talán ezért volt jó parancsnok. Egyetlen embert se vesztett el. Mert a jó parancsnok a saját embereit akarja megvédeni, és kihozni őket az örületből... Egy kommandóval határsértőket üldöztek, és észrevétlenül mélyen az ellenséges területre hatoltak be. Csak akkor vették észre, hogy törbe csalták őket, amikor körülöttük már mindenhol ellenség volt. Egy házban húzták meg magukat, de tudták, hogy bármelyik pillanatban rájuk akadhatnak, csak idő kérdése. Csupán abban reménykedhettek, hogy túsokat akarnak, akiket aztán majd kicserélnek a saját, fogságban levő társaikra. Hallotta, ahogy a katonák imádkoznak, egyedül ő volt biztos benne, hogy épségben kijutnak innen, hiszen nem az feladata itt a földön, hogy itt pusztuljon. Aztán megjött a kislány. A nagyapjával volt. Sóbálvánnyá meredtek, ahogy megpillantották a katonákat, akiket nekik gyűlölniük kell. Az emberei nyomában rájuk szegezték a fegyvereiket, de ő szólt nekik, hogy engedjék le. Aztán a béke egyetemes jelével köszöntötte az öreget, aki hamar átlátta, hogy csapdába estek, és elég lenne kiáltania, hogy nyakukon legyenek az üldözőik. Ő viszont azt tudta, hogy fel kell kínálnia a választás lehetőségét neki, nehogy sarokba szorítsa, és ne kényszerítse, hogy kiáltson. Az öreg nem kiáltott, sőt még az unokája száját is befogta, amikor az rémületében sikoltani akart.

Egy hosszú pillanatig néztek farkasszemet, amit a másik unt meg előbb, és fejének egy alig észrevehető mozdulatával intett, hogy kövesse. Elindult az öreg után, a többiek a nyomában, lövésre kész fegyverekkel. Az öreg a ház másik végébe vezetett, ahol hirtelen eltűnt a szeme elől.

Az öreg a környezetbe olvadó, földbe süllyesztett csapóajtón keresztül tűnt el. Egy alagútba jutottak le, amit az ókorban kanálisnak használhattak, mert itt-ott még látszott az emberi végtermék megkövesedett maradványa. Körülbelül fél óráig mehettek, a város szélén bukkantak újra a napfényre, ahonnan már jelezni tudtak a helikopternek, ami értük jött.

A városban csak most vették észre, hogy kisiklottak a kezükből, és dühösen kezdtek a levegőbe lövöldözni. Fotografikus memóriájával még a legapróbb részleteket is képes volt megjegyezni. Ilyen memóriával a tanulás se jelentett soha gondot, hisz első látásra-hallásra mindent megjegyzett, és azóta is sokat köszönhet ennek a képességének. Elég volt egy helyiségbe belépnie, ahol előzőleg már járt, és ha a falon a kép máshogyan állt, azt ő már észrevette.

Most is egy pillantással feltérképezte az enteriört. A falon a reprodukciók mind impresszionista festményekről készültek, köztük volt Monet híres képe is, amelyről az egész irányzat és a cukrászda is a nevét kapta (IMPRESSZIÓ). A kép magába szippantotta nézőjét, és egyből a csónak utasának a helyébe képzelte magát, aki a tengerről nézi a napkeltét. Talán direkt azért hozatta magát ki a tengerre, hogy a napkeltében gyönyörködjön, amely egyeseknek teljesen hétköznapi, mert mindennapos látvány, hisz minden hajnalban kint a tengeren éri őket. Egyszer azonban ők is először látták, és akkor őket is ugyanúgy lenyűgözte a látvány...

A szeme továbbsiklott a képekről a vendégekre. Nem voltak sokan, rajta kívül négyen ültek még az asztaloknál. Egy tinédzserkorú szerelmespár, igyekeztél láthatatlanná válni, a helyiség legsötétebb sarkában választotta ki asztalát, amelyet még virágokkal is elhatároltak a cukrászda többi részétől. Vélhetően a tulaj jó üzleti érzékkel direkt a szerelmespároknak kedveskedett a különálló boksszal, hogy elbújhassanak a világ szeme elől. A lány egy fejjel volt magasabb a fiúnál, az ő fejének a teteje látszott a virágok fölött. A hozzá közelebbi asztalnál két idős hölgy ült, sugárzott róluk, hogy egykor szebb napokat látott úriasszonyok voltak. Arcukat olyan vastagon fedte a smink, hogy az már maszknak is beillett volna. Arra gondolt, hogy a halotti maszkjukat viselik már életükben, de aztán elszégyellte magát az illetlen gondolatért. Gyorsan olvasásba temetkezett, mert az egyikük már felfigyelt rá, hogy őket fixírozza. Az első olvasói levél rögtön egy reklamáció volt, amiben azt kifogásolta a levélíró, hogy az újságban látható reklám alapján választott magának egy utazást, amiben minden jót és szépet megígértek, és csak ott a helyszínen döbbsent rá, hogy őt bizony átverték. A személyzet udvariatlan volt, csak a sokadik kérésre volt hajlandó bármit is megcsinálni, ha pedig reklamált, akkor szemtelenül visszafeleltek. Az utolsó napon pedig odáig fajultak a dolgok, hogy kishíján összeverekedtek, a rendőröknek kellett megakadályozni, hogy ne törjön ki tömegverekedés az alkalmazottak és a szálloda elégedetlen vendégei közt. Csak a helyszínen derült ki, hogy a szálloda egy szemétdomb szomszédságában van, ami persze a reklámfotóról hiányzott. A levélre szerkesztői üzenetben válaszoltak, amiben felvilágosították az olvasókat, hogy a szerkesztőség nem felel az újságban közölt reklámokért.

A második levél egy élménybeszámoló volt, és egy olvasó küldte, aki saját bevallása szerint húsz évig úgy dolgozott, akár egy rabszolga, és egy reggel úgy ébredt fel, hogy az addigi életének tulajdonképpen semmi értelme. Volt ugyan pár milliója, de azzal is csak a bankot gazdagította, hiszen a munkája tartotta rabságban, és még a pénzét élvezni se maradt ideje. Azóta csak utazik, és a világot fedezi fel, mert a világból csak annyi lehet az övé, amennyit felfedez belőle magának. Utazásai során sokszor találkozik olyan emberekkel, akik sokkal szegényebbek és sokkal boldogabbak, mint ő. Először nem értette ezt, de aztán rájött, hogy a boldogság nem testünk igényeinek a kielégítésétől függ, hanem valami sokkal mélyebb dolog. Az kell hozzá, hogy szabaduljunk meg a civilizáció koloncaitól, és ne másoknak akarjunk megfelelni, hanem magunknak. Ne hazudjunk magunknak, és ne a dolgok birtoklásától tegyük függővé boldogságunkat, mert akkor örökös csalódásra ítéljük magunkat. Ne féljük bevallani, hogy mi se tudunk mindent, hogy csak a büszkeségünk akadályoz meg minket abban, hogy beismerjük a tévedéseinket, és ezzel arra ítéljük magunkat, hogy hamis illúziókhöz ragaszkodva éljük le életünket.

Ő se saját magától jutott ennek a bölcsességnek a birtokába, hanem úgy, hogy egy évig élt a Himalájában, egy kolostorban, ami az év tizenkét hónapjából tíz hónapon keresztül megközelíthetetlen, így van idő meditatálni és a nálunk bölcsőbb emberekkel beszélgetni. Mert nem tanítani kell, rátukmálni az emberekre a saját vélt igazságunkat, hanem beszélgetni velük, és így formálni egymást, Mester a tanítványt, és Tanítvány a mestert. Mert a Mester nem attól bölcs, hogy minden tudás birtokosának hiszi magát, hanem attól, hogy ő is tanulni akar a Tanítványtól. Ezt is ott, a kolostorban tanulta meg. Addig azonban hosszú utat járt be, amíg ennek bölcsességnek a birtokába jutott. Leginkább önmagában, bár földrajzi értelemben is sokat vándorolt. De amíg a világban egy kilométert haladunk, addig lehet, hogy önmagunkban fényéveket teszünk meg. Mert ami belül van, az a külső világegyetem tükröződése, vagy fordítva. A lényeg az, hogy az ember leélhet egy életet úgy, hogy meg se próbál kilépni a saját naprendszeréből, mások viszont folyton új galaxisokat hódítanak meg, és minél több galaxist hódítottál meg sikeresen, annál több vagy önmagadnak, habár lehet, hogy a világ szemében csupán megvetett pária vagy. De egyre többen látják meg benned a a világ csillogását semmibe vevő merész felfedező, aki olyan galaxisokban jár, amelyeknek a létezéséről a többieknek még csak fogalmuk sincs, és felfedező-társaidul szegődnek.

Az ajtó kinyílt, és az arcát meglegyintette a friss szellő. Felpillantott az újságból, zavarodott tekintetű, borostás férfi állt meg felette, azt hitte, alamizsnát gyűjtő koldus, ám a férfi úgy nézelődött körbe, mintha keresne valakit.

Szokatlan módon nemcsak a fejét forgatta, hanem az egész testével követte a feje mozgását. Végül abbahagyta a forgást, és közvetlenül a szomszéd asztalhoz ült le. A férfin feltűnő volt, hogy a kinti kellemesen meleg idő ellenére is kabátot viselt, és ujjaival idegesen dobolt az asztal lapján. Ezenközben pedig meredten nézte őt, mintha épp azon töprengene, hogy megszólítsa-e. Végül felugrott, és elindult a kijárat felé, úgy, hogy közben a háta mögé került. Hirtelen hideg fémet érzett a nyakán. Rájött, hogy a férfi kést szorít a torkához. Ugyanakkor kényszerítette, hogy álljon fel.

– Megöllek, mocskos zsidó! – lihegte a fülébe.

A cukrászdában ülők nem vették észre, hogy mi történt, vagy pedig azt hitték, régi ismerősök, akik a találkozás örömeiben ölelkeznek. A pincérnő éppen kilépett a pult mögül, ő látta meg a nyakához szorított kést. Az összes vér kifutott az arcából, de ő a kezével nyugalomra intette, közben pedig lázasan dolgozott az agya, hogyan oldja meg a helyzetet. A férfi azonban közben elkezdett kiabálni.

– Minden Krisztusgyilkos, piszkos zsidónak elvágom a torkát! Senki se menekülhet meg az ég bosszújától!

A kiabálásra végül a két matróna is felfigyelt, de látható lelki nyugalommal vették tudomásul az eseményeket, mintha csupán egy teljesen hétköznapi, ámde a számukra teljességgel érdektelen esemény szakítaná meg a délutáni trécspartijukat, amiért bosszankodniuk kellene. Végül még a szerelmespár fiú tagja is kíváncsian kidugta fejét a virágok fedezékéből. Ő pedig érezte, hogy itt az ideje valamit tenni, mert a másik egyre görcsösebben szorítja nyakához a kést, és a kés éle már most felsebezte a bőrt a nyakán. Könyökével teljes erővel gyomorszájon vágta támadóját, ugyanakkor pedig másik kezével lefejtette nyakáról a kezét, a kést pedig kicsavarta belőle.

Maga is meglepődött, hogy mennyire könnyű dolga van, a férfit egyáltalán nem fejtett ki ellenállást, mintha csak egész idő alatt arra várt volna, hogy valaki állítsa meg, és őt is pont ezért támadta meg. Fogalma se volt róla, hogy hogyan lehetett a rendőrség ennyire gyors, de még be se fejezte a fickó lefegyverzését, mikor egy rendőrautó csikorogva fékezett a cukrászda előtt, kisvártatva két rendőr lépett be. Gyorsan felmérték a helyzetet, és átvették tőle a férfit. Mialatt megbilincseltek, a fickó azalatt is folyamatosan szitkozódott, szidta a zsidókat, és isten büntetésével fenyegette őket, mert megfeszítették Krisztust.

Végül a rendőr rászólt, aki a jegyzőkönyvet vette fel, aztán hozzáfordult, mert úgy érezte, hogy magyarázatot kell adnia a férfi viselkedésére.

– Vallási fanatikus, a pszichiátriáról szökött meg, ahová azért került, mert megkéselt egy rabbit. Tudtuk, hogy a környéken kell keresnünk.

Még egy órát kellett várakoznia, amíg Yehuda feltűnt a csigalépcső tetején. Arcáról sugárzott az elégedettség, amiből arra következtetett, hogy a kutatása eredményes volt. Lehuppant az asztalához, és szavakkal is elmondta azt, amit már sejtett.

– Azt hiszem, nyomon vagyok. Ez az egész olyan, mintha Sherlock Holmes legizgalmasabb nyomozásának a történetét olvasnám. A múltban nyomozni azonban még izgalmasabb, mint a jelenben, mert lépten-nyomon emberi sorsokba botlasz, és a sors könyvét azért is érdekesítőbb olvasni, mint egy regényt, mert egy író fantáziájának a szüleményével szemben abban olyan életek vannak, amelyet valamikor megélték. Samuel Goldschmidt is a sors könyvének egy ilyen hőse volt, még az én Alec bácsimmal is azonos lehetett. Bizonyítékot erre nem találtam, igaz, arra se, hogy nem azonos vele, úgyhogy a bizonyítékok gyűjtése tovább folytatódik, és ez az, ami feldob engem, mint a vadászkopót, ha nyomot fog, ami elvezet valahova, jóllehet maga se tudja, hova. A vadászatban mégis ezt a bizonytalanságot élvezted a legjobban. Hogy sose lehetsz biztos a zsákmányban. Csak egy a biztos, hogy ez a Samuel Goldschmidt titokzatos alak volt, amolyan fausti figura. Vagyonos ember volt, de senki se tudta, hogy honnan szerezte a vagyonát. Családja volt, de a jelek szerint a családtagjai éppoly keveset tudtak róla, mint a kívülállók. A származásáról se tudott senki semmit, egyszer csak felbukkant, letelepedett, megnősült, családot alapított, de továbbra is ugyanolyan külön alaknak tartották, mint azelőtt. Éjszakánként, amikor családjának a tagjai nyugovóra tértek, titokzatos kísérleteket folytatott. Az emberek azt rebesgették, hogy eladta a lelkét az ördögnek... Mindezt ma délután sikerült kiderítenem.

Yehuda befejezte a monológot, és elégedetten dőlt hátra, a jól végzett munka tudatával, ő pedig elgondolkodva szürcsölte a kávéját.

Az este langyos volt, és a család összegyűlt tagjai semmiféle hajlandóságot nem mutattak rá, hogy behúzódjanak a házba, aminek a vastag falai még őrizték a nyári kánikula hőségét. Egyedül a könyvtárszobában égett villany, ami viszont Yehuda szerint egy ilyen családban tökéletesen érthető, ahol nemzedékekre visszamenőleg professzorok élnek, és az egyetemi tanári állás öröklődik. Elmondta, hogy az egyik könyvszekrényben csak a családtagok által kétszáz év alatt írt könyveket zsúfolták össze. Főként a történelmi érdeklődés hagyományozódik nemzedékről nemzedékre, azonkívül vannak még

jogászok is a családban. A gyógyászat viszont hidegen hagyja őket, talán mert a vértől való viszolygás is öröklődik a családban.

Talán ez az oka annak is, hogy mindenféle fanatizmus is távol áll tőlük. Hiszen bármiféle fanatizmusnak az előfeltétele az öldöklés, aki pedig irtózik a vértől, az nem képes vért ontani. Lehet, hogy csak ilyen kicsin múlik, hogy az ember fanatikus lesz vagy sem? Hogy vonzza a vér, vagy pedig taszítja? Valakinek megvan minden adottsága, lelki defektusa hozzá, hogy fanatikus legyen, csak éppen a vértől irtózik, és ez már elég hozzá, hogy ne legyen fanatikus.

Yehuda úgy mutatta őt be a háziaknak, mint valami értékes trófeát, amit nehéz küzdelemben nyert el. Úgy beszélt róla, mint a legjobb barátjáról, habár alig pár napja ismerték egymást, és szinte semmit se tudtak egymásról. Ez azonban nem zavarta, mert az igazságot filozofikus eleganciával kezelte, és ha valami olyan kérdésre kellett felelnie, amire nem tudhatta a választ, szemrebbenés nélkül mondta a maga igazságát.

Tíz óra tájban búcsút vett a társaságtól, mint mondta, taxizni megy. Éjszaka mindig jobb fuvarok adódnak, mint napközben, magyarázta, mert ilyenkor minden szabadosabb, az emberek könnyebben ráveszik magukat, hogy áthágyják az erkölcs korlátait, amit napközben sérthetetlennek tartanak.

– Az emberekben erkölcsi dualizmus működik, amely megóvjá őket, hogy túlságosan jók, de attól is, hogy elvetemült gonosztevők legyenek. Ez az a szent egyensúly, amely a világot működésben tartja, és ha ez megbomlik, akkor a világ történelme válságos időszakát éli. Ugyanis az erkölcsi pólus ellentétes oldalán álló erők összefognak, hogy az egyensúly ismét helyreálljon, mert egyik vagy másik oldalra billenve nem tudna huzamosabb ideig tovább működni a világ, és valószínű, hogy egy kozmikus katasztrófa vetne véget mindennek. Ezt legjobban a taoista szimbólum ábrázolja, amely két egymásba kapaszkodó félrészből áll. Ezek a jin és a jang, a két ősprincipium.

Kipirult az arca, ahogy belemelegedett a témába. Aztán észrevette, hogy a többiek inkább udvariasságból, mint érdeklődésből hallgatják. Zavart mosollyal kért elnézést, neki most mennie kell taxizni. A szobában, ahova az imént lépett be, tökéletes volt a sötétség, ő mégis tisztán érezte, hogy rajta kívül van még itt valaki. Nem tudta volna megmondani, hogy mire alapozza ezt a meggyőződését, hiszen az érzékszervei, amelyek a több hónapos kiképzés után immár a végletekig ki voltak hegyezve, most nem jeleztek semmit. Holott a legelső dolog, amit megtanítottak nekik, az volt, hogy az érzékeik még alvás közben is éberesen működjenek, hisz ez az életüket mentheti meg. Így tehát az érzékei tökéletesen működtek, most mégis cserbenhagyták. Nem is a hatodik, hanem inkább a hetedik érzéke súgta most neki, hogy nincs egyedül a szobában. Az a bizonyos harmadik szem, amely valamikor, az ősi Atlantiszon az emberek homlokának a közepén volt, de túl sok galibát okozott, ezért az evolúció megszabadult tőle. Mert ez a szem tisztán látóvá tette az embert, és nyomban felismerte, ha hazudtak neki. Végül aztán ez lett Atlantisz veszte, hiszen az emberek igazmondásra voltak kényszerítve, nem hazudhattak egymásnak, és nem lehettek titkaik egymás előtt. Mert az ember se hazugságok, se titkok nélkül nem képes sokáig élni, akkor már inkább az önkéntes halált választja.

Ott állt tehát pár lépésnyire az ajtótól, és tisztán érezte, hogy a szobában rajta kívül van még valaki. Most már látta is azt a valakit, akinek az ottlétét a szobában az előbb még csak az ösztönei súgták. Ott ült a szoba másik végében, a székhez kötözve, felpofozott szájjal. Időközben feljött a Hold, és ő megállapíthatta, hogy a másik egy nő. Barna haja a vállára omlott, és szemeiben állati retteget tükrözött, ahogy ránézett.

Most már azt is tudta, hogy miért küldték őt be ide. Nyilván azt akarják, hogy kínozza meg a nőt, ők pedig az ajtó előtt várakoznak, és ha percekben belül nem hangzanak fel a sikolyok, akkor berontanak, és megölik őt is a nővel együtt. Mert akkor bizonyítja, hogy nem tartozik hozzájuk, hiszen ők csak a feltétlen engedelmisséget tudják elfogadni attól, aki hozzájuk tartozik.

Aki pedig nem tartozik hozzájuk, az az életet se érdemli meg. A jó katona vakon teljesíti felettesei parancsait, és tőle is ezt várják el. Igen ám, de mi van akkor, ha a felettes örült, és örült parancsokat osztogat? A katonának akkor is teljesítenie kell a parancsokat, hogy utána mossa kezeit, vagy jogában áll felülbírálni a nyilvánvaló örültségeket? És akkor mi az örültség, létezik az örültségnek definíciója?

Ilyen kérdések kergették egymást örült tempóban a fejében, miközben egyetlen dolgot biztosan tudott, hogy azt a szerencsétlent ott a székhez kötözve, aki félelmében összepisilte magát, nem fogja bántani.

Nem tudta, hogy mi volt az, ami felébresztette, egy álom, esetleg valami külső hatás? Az időérzéke most nem hagyta cserben, így meg tudta állapítani, hogy éjfél volt.

Felült az ágy szélére, és az elmúlt időszak eseményeit gondolta végig.

Mi történt velem?

Élte a maga hétköznapi és jelentéktelen életét, aztán egyszerre mintha elkapta volna a gépszíj. Titokzatos erők játékának érzi magát, egy láthatatlan ujj lökdösi tovább, nem hagyja, hogy megálljon valahol.

Sokszor érezte már, hogy egy megfoghatatlan erő irányítja az életét, független az ő akaratától, eddig azonban abban a hitben ringatta magát, hogy ez egy jóindulatú erő. A legutóbbi események azonban megingatták ezt a hitét, hiszen ökölrel zúzta pozdorjává az eddigi életét, lehetetlenné téve, hogy ugyanúgy folytassa. Aztán meg arra gondolt, hogy Istennek, hogyha van, nem a mi boldogságunk a fontos, hanem az, hogy minden úgy történjen, ahogy ő azt eltervezte.

Isten nagystílusú játékot játszik, és ebben csak sokadrangú probléma a teremtmények boldogsága. Az a mi felelőségünk, hogy az adott keretek között boldogok legyünk, hisz Istennek semmiféle érdeke nem fűződik hozzá, hogy mi boldogok legyünk.

Itt tartott a gondolatmenetben, amikor kintről halk csoszogás szűrődött be. Óvatosan az ajtóhoz ment, és résnyire nyitotta, mivel a hőségre való tekintettel meztelenül aludt. Először azt hitte, hogy kísértet jár a folyosón, de aztán rájött, hogy a kísértetek nem adnak ki csoszogó hangot, és így az, aki a folyosón jár, nem lehet más, mint az öreg, akit Jozsif bácsi mentett meg az éhhaláltól Dachauból hazatérőben.

Kérdés azonban, hogy valóban megmentette-e? Ugyanis nem véletlenül volt az első gondolata, hogy szellemet lát, az öreg inkább hasonlított egy ijesztő csontvázhoz, mint emberi lényhez. Gyanította, hogy akkor is ugyanígy nézhetett ki, amikor Jozsif bácsi rátalált az árokban, az éhhalál szélén, és azóta egy grammot se szedett fel.

Yehuda kintről megmutatta neki, hogy hol van az öreg szobája. Az egyetlen ablak, ahol sosem ég a villany, legfeljebb egy mécses pislákol, amit az öreg a halottaiért szokott gyújtani.

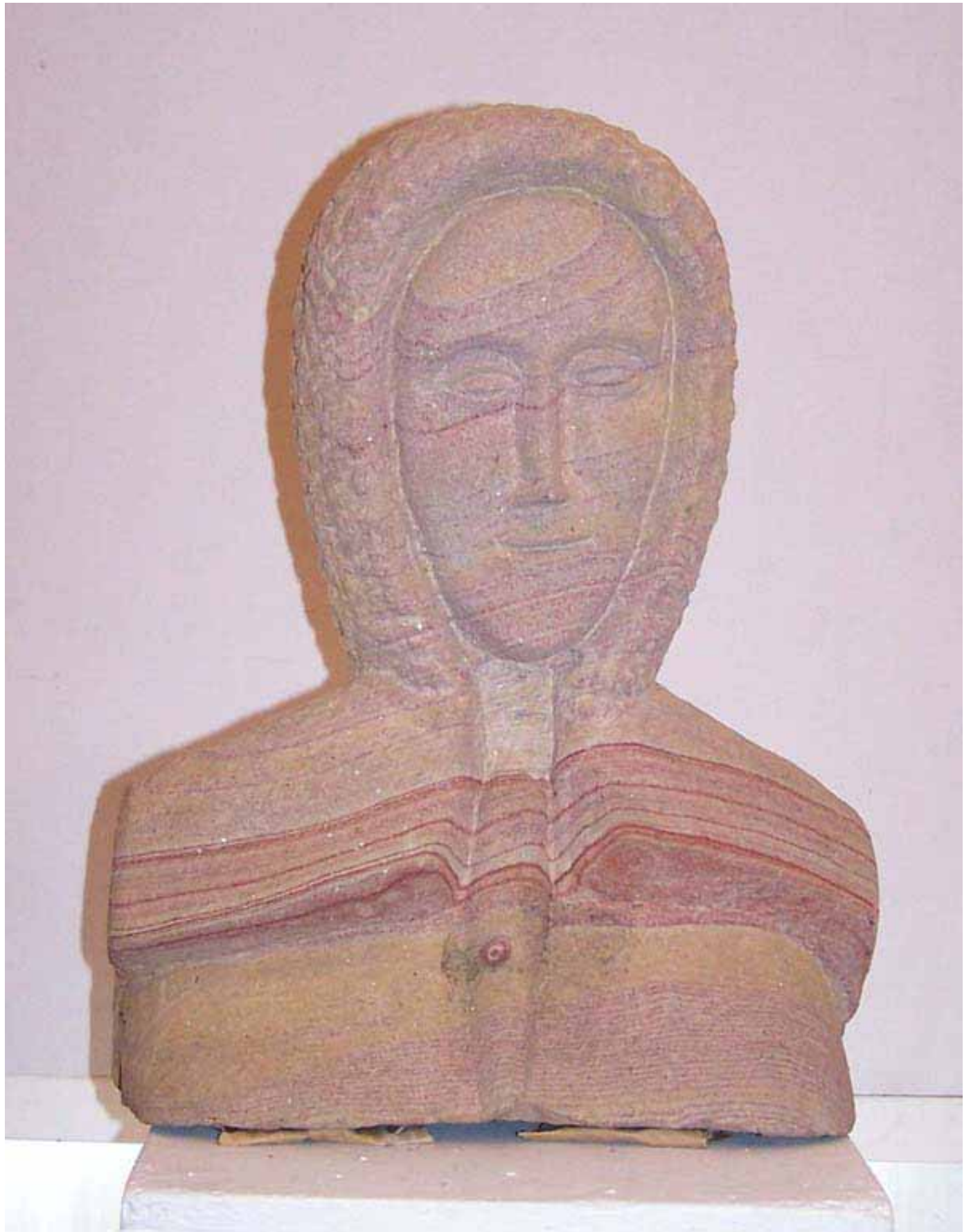
Óvatosan ment le a lépcsőn, mintha nem akarná, hogy a háziak felébredjenek, pedig tudta, hogy jóízűen alszanak. Az előbb a szobájából is úgy távozott, mint egy besurranó tolvaj, amely viselkedést egy pszichiáter biztosan analizálni kezdene, és megállapítaná, hogy ebben a családban ő betolakodónak érzi magát, és ezért próbál úgy eltűnni, ahogy érkezett.

Persze, ez csak a fele az igazságnak, a másik fele az, hogy ide is úgy hozták, és hát neki semmi kedve nem volt huzamosabb ideig olyan helyen maradni, ahova viszik.

Megkönnyebbült, mikor végre a friss levegő ölelte körül. Meglepően hűvösnek tűnt ahhoz képest, hogy meztelenül volt kénytelen aludni. A bejárati ajtó kulcsát a szellőzőablakon dobta vissza, aztán elindult a rácsos kapu irányába, amin keresztül az utcára lehetett kilépni. A kapu azonban zárva volt, hiába nyomta le a kilincset.

Szemügyre vette a kőfalat, ami az utcától elválasztotta, és úgy döntött, hogy nem jelent a számára nagy akadályt. Bár a fal tetején vastüskék ágaskodtak, amiken az óvatlan fennakadhatott, de hát az ő gyakorlatával ez se jelenthetett komoly nehézséget.

Fél perc se telt el az elhatározástól, és már kint, az utcán tette le a lábát. Ugyanolyan elhagyatott volt, mint tegnap, mikor érkezett. Kicsit ugyan lelkifurdalása volt, hogy Yehudától nem búcsúzott el, de hát sose szerette az érzelmős búcsúzkodást, és tudta, hogy a másik sincs ezzel másként. Mindketten a hirtelen elhatározások emberei voltak. . .

Szomorúság

ZSITVAINÉ BORSOS IRÉN

Az orvos meg a pap

A pap felvette felöltőjét, és meglátogatta kedves barátját. Nem a rendelőben, hanem az otthonában kereste fel, noha ezúttal panaszai is voltak... Az orvos gyûröten nyitott ajtót, mint aki most ébredt...

-János bátyám, de jó, hogy jöttél!

-Mi van veled Tibikém? Hiányzol a szentmisérõl!

-Nehéz napjaim vannak... Az asszony itt hagyott...

-Beszélek Gizussal...

-Kösz szépen, Bolhásra ment az anyjához.

-A kislánnyal? Nem gondoltam, hogy hibázik valami közöttetek.

-Nem tud így élni, azt mondta... ki van merülve... Éjjel nappal szolgálatban vagyok, hol itt, hol a kórházban, helyettesíteni is muszáj, ha végre itthon vagyok, hívnak az emberek, éjjel, nappal. Mellõle is fel kell kelnem... A gyerek is gyakran felsír... Én is alig pihenek...

-Akkor imádkozom értetek...

-Kérlek bocsáss meg; te jöttél hozzám, mégis én öntöm rád a panaszaimat... - mondja, miközben töltött a palackból mindkettejüknek.

-Nekem is vannak gondjaim... persze ezek más jellegûek. Nem használ a régi kenõcs. Most adhatnál valami jobbat. Szaggat és hasogat a lábam, meg a hólyagom sem a régi; idõnként alig várom, hogy véget érjen a szertartás...

-Egészségünkre! Amit én használok, azt próbáld ki, állítom ez ma a legjobb. A balesetem óta én is érzem az idõjárást...

- Pedig te még fiatal vagy...!

-Már rég tudom, mennyire véges a tudományunk... de nem mondhatom meg a betegnek, aki tõlem várja a „megváltást” Nem is tudom, mi ad erõt hozzá? Talán a reménykedõ tekintetek... Látnád a négy éves gyerek tekintetét, aki szeretne meggyógyulni, én meg még a szülõnek sem merem megmondani, hogy jobb, ha már ma elkezd imádkozni...

-Hidd el Tibikém, Isten segítsége többet ér, minden tudománynál...

-Mostanság, egyre inkább a természetgyógyászat felé fordultam; a természetes gyógymódok felé... némelyik több ezer éves tudás, sokat ér az emberi gyógyításban. Minden orvos hasznára lehetne, de ezeket még mindig csak kuruzslásnak tartják...

-Nem sokra megyünk a tudománnyal...! Megöregszünk és meghalunk, csak Isten jelenthet kapaszkodót. Egészségedre!

-Mi tagadás, János bátyám, a határaink végesek, de mi van teveled?- újra tölt.

-Ha te esküszöl rá, kiprobálok a kenõcsõt!

-Használni fog, majd meglátod! Te, mint Isten képviselõje és barátja itt a földön, nem elég neked, ha csak imádkozol a gyógyulásért?

-Ugyan már Tibikém, a papok is betegesek, és meg is halnak... Te tudod csak igazán!

-Egészségedre! Közbenjárhatnál Istennél, hogy legalább mi ketten ne haljunk meg... Ha Isten meghallgat, arra is kérd meg, hogy egészségesek legyünk..., csak mi ketten!

-Egészségedre!

A beszélgetés, borozgatás vajon meddig tarthatott... Az ablak felõl egy fuvallattal egy angyalszárny és egy kéz jelent meg, megsimogatta a poharak mellett szunyókáló fejeket;

-Elbízta magokat gyermekeim... még tanulnotok kell...

Agresszió

Szokásos vásárlásaimat intéztem a kutyakajás és zöldséges boltban. Nyugdíjasként is kerékpárral járok a közeli Pásztó város üzleteibe. Kijövet nézegetem a két teli szatyrot, hogyan csinálhatnék belőlük egy csomagot, hogy a kerékpár csomagtartójában gond nélkül elférjen. Világosszürke Wolswagen autó áll itt, a nyitott ajtók mellett telefonálgató fiatalember egyfolytában járhatja a motort...ki tudja miért?

Egy-két perc alatt megtelik a levegő benzingőzzel, már a torkom kaparja.

Mikor a telefonálást befejezte, azt mondom neki; miért rontja a levegőt, állítsa le a motort!

-Mi van? -húzza össze a szemeit... Az autóra mutatok, a zaj miatt úgylát nehezen hallani.

-Takarodj a francba, a bicikliddel együtt! -hangzik a válasz.

-Miért tegez maga engem? -kérdem.

-Takarodj a francba! -ugrik ki- Mert eltöröm kezed, lábad!

Még vicsorog is... lehet, hogy skizofrén? Meg se rezzenek, -a nyitott ajtó kettőnk között van- csak azt mondom;

-Ne fáradjon, nem vagyok ijedős!

-Majd az lesz, ha kijöttél a kórházból!

-Hogy beszél, és miért tegez engem?

-Kuss! Takarodj...

-Hogy lehet így beszélni? Van magának anyja?

-Kuss! Takarodj a francba a bicikliddel együtt..!

Emelkedett párbeszédünk itt véget is ért. Mielőtt eltakarodtam volna, azért körülnéztem, nincs-e valahol a közelben rendőr járőr. Mindenesetre a rendszámot megjegyeztem...

Van valami tanulsága az ügynek? Igen, nagyon sok! Ötven évig éltem Pesten. Megszokhattam volna, hogy semmit nem szabad meglátni, semmit nem szabad észrevételezni, még megnézni sem valakit...

Nem véletlen az, hogy a járműveken, a Metrón az emberek egykedvűen néznek a semmibe...

Ha vernek valakit, nagy ívben kikerülni, különben előfordul, hogy a segítő szándékú embert verik laposra, közös erővel...

A meccsről jövő randalírozók arra támadna, aki csitítani szeretné őket.

A Metro lépcsőn felfelé haladunk; egy lefelé jövő társaság, barna ingekben, öklüket rázva szidalmakat skandálnak...A másik lépcsőn haladó fiatal rendőrök még a szemüket is becsukják...

Egy ilyen kedves kisvárosban, mint Pásztó, nincsen aljanép. Ez a vicsorogó honnan tévedhetett ide? (A jogosítvány kiadásnál is csak a tárgyi tudás számít, nem vizsgálja pszichológus, van-e az illetőben emberség, tolerancia.)

Azért leadom a rendőrségen a gépkocsi rendszámát! Ha előfordul valami szokatlan esemény, egy betört orrú bolti eladó, vagy az utcán ellökött, vagy megvert nyugdíjas (a közelben parkoló világosszürke Wolswagennel), könnyebb dolga lehet a Rendőrségnek.

KONTRA MARIKA SZVÍTA

Az öreg

Az útszéli kukában turkált az öreg,
Szakadt kesztyű védte reszkető kezét.
Mellőle a jóllakott emberek
Undorral léptek odébb.

A vállát koszos prémes kabát,
És a kegyetlen élet nyomta.
Szemében könnyörgés, könny, alázat,
De ő már a saját sorsa fogja.

Bármerre néz, nincs menekvés,
Nincs kiút, és nincsen kegyelem.
Korgó gyomrának be kell érnie
Ma is egy darab száraz kenyeren.

Ej, régen, ifjan szép volt az élet,
Jutott asztalára bőven bor, kalács.
Gyakran volt ebédre leves és hús is,
Olvasni pedig Jókai, Madách.

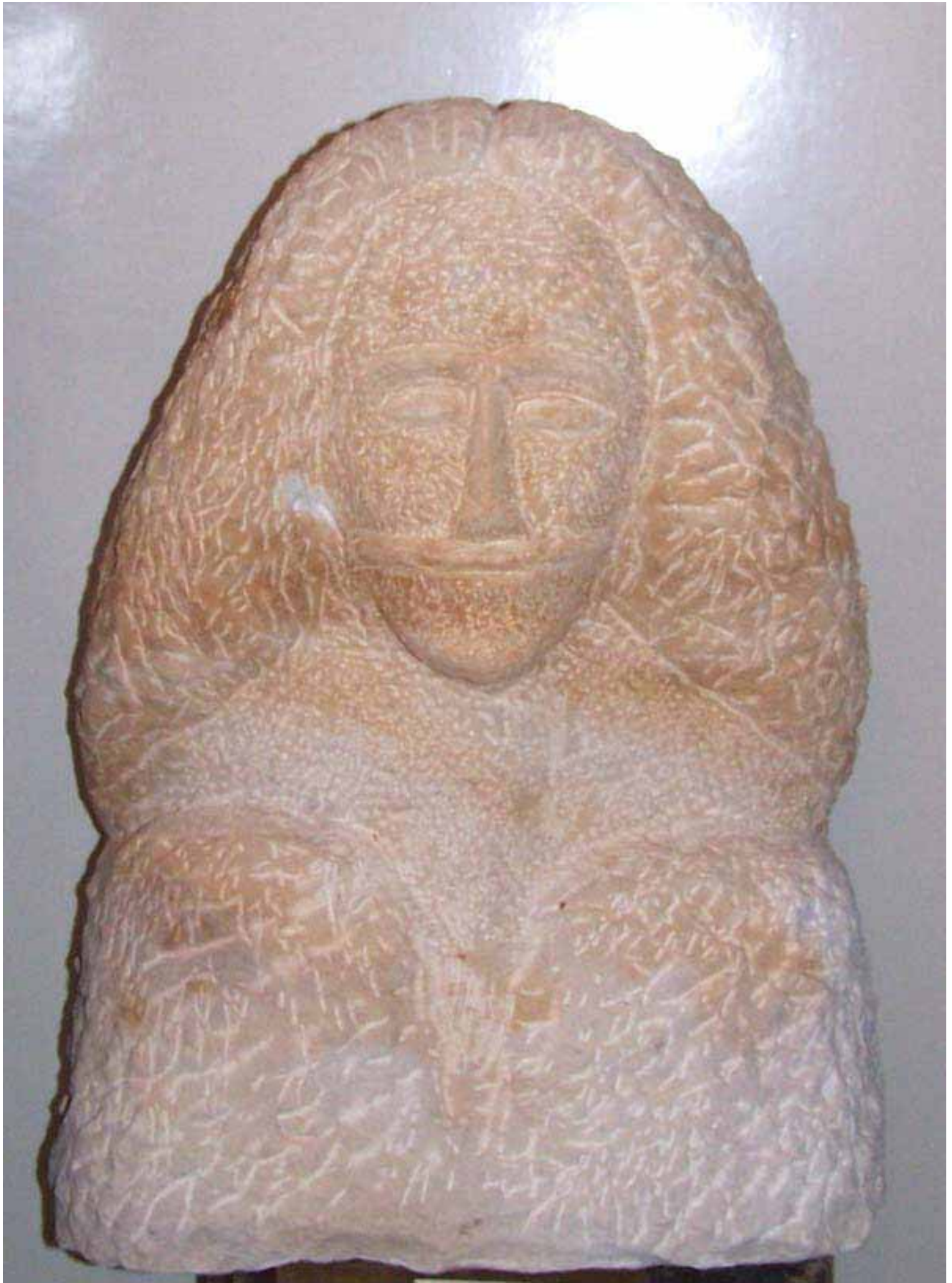
Volt háza, mersze, munkája persze,
Gyermekzsivajtól volt hangos a ház.
Nem tudta senki, egyszer majd ő lesz,
Akit mindenki leköp, megaláz.

Volt kedves, hûséges, szép felesége,
Mindenhol tisztelet vette körül.
Most egy kedves szó, s egy jó falat a vágya,
Hisz ő már ennek is nagyon örül.

Minden nap láttam fura alakját,
Csoszogó lábán lyukas cipő.
Nem szólt, csak nézett, szemében könnyek,
Találgattam, hogy vajon ki ő?

Egy reggel álltam, étellel vártam,
De többé nem jött, hiába már.
Útszéli kukákban nem kutat többé,
Mert érte jött a kegyes halál.

Vác – Bp. MÁVvonalon
Szigethalom, 2009. 03. 02.

Egy arc

VÉGH TAMÁS

A hallgatás elenyészik

Hallgatásunk elenyészik a rend falai előtt.
Csendjeink romokban hevernek
Átokverte nappalaink mögött.

Hívnám a szépség istenét,
Kísértse lelkem egy halhatatlan pillanatig,
Mert szavaink töredékesek, mint az álom.

Hívnám a szerelem istenét,
Öleljen át, mint szél a fákat, hogy hinni tudjak
E szemérmetlen örökkévalóságnak.

Hallgatásunk elenyészik a rend falai előtt.
Reménytelen vágygal lépünk mégis
Homályban izzó holnapunk felé.

Késésben

Valami jelre várhat még a tavasz.
Tétovázva lépdél felettünk a fény
Reggelente, s mint elkésett vendég
Kapkodón biceg át a házak tetején.
Tarlódó bokrok tövén nyöszörög
Vacogva a szél, s egy átfagyott
Kenyérhéjon perel néhány veréb.
Nehezülnek még a csendek, így
Március elején, de rügyre-váró
Áhítat feszül már az ágak hegyén.
Tűnődik a tavasz. Dél körül azért
Érezni már a nap langyos kezét
A kertben éledő hóvirág szemén.

Noteszlapok - 2009

R.M. emlékére

*„A világ új háborúba fordul, éhes
felhő falja föl egén az enyhe kéket,”
/Radnóti Miklós: Háborús napló/*

Doni szél, bori szél
Sáros vérrögökön táncol.
Alélt acélon holdsugár.
Árny-menetszlopok
Résein jajszó bukik át.

Doni szél, bori szél,
Kioldja rögből a vért,
Lélekből a láz-lüktetést.
Feszülő erek pendülnek
Még a halott homlokán

Doni szél, bori szél,
Házak csontkazlaira
Tüzesőt okádott az éj.
Erre járt akkor éppen,
Ki mindig büntelen élt,

Mint friss álmú csecsemő
Szunnyad anyja karjain.
Úgy élt benne *az a béke*
Amely már nem szűkül
Bocsánatért, s vére a testvére,

Nem rontott szózat a szó,
Amely rommá lőtt, néma
Szívgödrökön átzakatol,
Omló írotáblák moráját
Hordva szertesét...

Álmunk zuhanó lángjai közt,
Résnyi reményünk küszöbét
Lépte az át, ki mégis visszatért.
Sorsunk tartja tenyerén
Az Isten, s fénylik az acél.

2009-03-15.

MÓRITZ MÁTYÁS

Mint a letűnt Nap csókja

Juhász Gyulához

1.

Áldott bánat szépítette lelked,
szívedből kimosta ami derű;
áldott bánatod úgy énekelted,
lelkedben eltört minden hegedű.

Mely úgy sírt, olyan tisztán és mélyen,
mint zsoltosma szent karácsonyéjen;
azt zengette, hogy nincs igaz öröm,
igazi vágy e vérkönnyes rögön.

Máskor nem fáradtál el szeretni,
áldottad az átkozott világot;
bár hívogatott a szürke semmi,
és bús lelked is halottra fázott.

Mégis fáradt dalnokként daloltál,
bús robotban vigaszod énekelted;
áhitattal ünnepre gondoltál,
mely nem jött el, bár jönnie kellett

volna, -de maradt tûnő ígézet,
és megmaradt violaszín ködnek;
szédítõn átrobogott az élet
(mint a letűnt Nap csókja) fölötted,

mely kurta volt: tapsot ritkán adott,
és Te eljátszottad olyan hamar;
vetted borongásod és bánatod,
azóta is vád és virág takar.

2.

Nem kellett Neked még csak búcsúzni se,
hisz észre sem vett Téged senkise.
Csak egy könny voltál, aki porba hullt,
csak egy sóhaj, ki égbe szabadult;

csak egy csók, aki hideg köre lelt,
csak egy szó, kire visszhang nem felelt,
egy pillangó, ki csillagot keresett,
és nem látta a durva szekerest.

Ha szívedben tavasz volt, -derült ég,
a rád váró sír szélére ültél;
ha harcoltál, nem mondták meg minek,
Isten tudja, -tán Isten hírinek.

Ha gyilkoltál, nem tudtad, hogy kit is,
kiontottad a Krisztus vérit is;
ha szenvedtél, nem láttad, hogy miért,
talán a mások üdvösségiért.

Majd nem harcoltál, -túrve sem túrtél,
hideg párnák kriptájába dűltél:
sírod szélén ülök, lecsüng öklöm,
dal és álom nélkül fekszel mindörökkön.

Bánatod áldott volt, örömed olcsó,
minden jutalmad szűk fakoporsó;
mikor végül a tavaszi hónap,
a felleges április, -a derűs,
elragadott Téged bús hegedűs.

3.

Jegenye volt lelked, mit a sors rázott
Ujjad (akár a lantod húrja) fázott
Hontalan voltál, akár a vágyad
Áldottad is a tizenhármasságot
Szerelem és pénz is könnyen elhagyott
Zord novemberben arcodra könny fagyott

Gyógyszered a csend volt, -altató, -szelíd
Udvariansan kötözgették sebeid
Lelkedet nem bántotta barna bánat
Ápolóid nem fordítottak hátat
Nem is hívogatott a szürke semmi
Akkor nem is gondoltál a halállal
Klarisszával álmodtál nem veronállal

4.

nem a sötét köpenyes zarándokkal
sokszor meghívott, néma barátoddal
kivel fényes utcákon gyakran jártál

kivel úgy táncoltál vígan és vakon
a sírok között a saját sírodon
míg végül utcájába eltaláltál

BORSI ISTVÁN

A jövőnk Írmagja

Mesés igazság a magyarság jelenéről, jelenségeiről, lehetőségeiről
és a biztató jövőjéről!

A magasles

Hosszabbodtak a nappalok. A fátyolos napfény időnként tisztábban villant ki a felhők takarása mögül, fénypiramisokat építve a tél végi Börzsöny hósapkával díszes csúcsaira. Rövid, biztatóan meleg pillanatai a közelgő tocsogós, tavas-tavas élményét idézték fel minden élőlényben. A még borzas tollal, galagonyás védettségében üldögélő vörösbecy már halkan próbálgatja a tojócsábító dalait. Távoli fűzesben, a szajkó hangoskodásában sokféle madárhang utánzása ismerhető fel, közöttük a napokban várományos seregélyek cserregő, sípoló, szárnyrázással körített flótázása is.

Halkan bandukolok a szántók közötti földutakon járva, hogy magamba szívjam az élményét annak, ami elmúlik, és annak, mely hamarosan beköszönt. Korosodó férfiként önkéntelenül is frissebbé válnak a lépteim, mert lábam alatt jég már nem csikordul, így óvatosságom alább hagy. Kabátom félig nyitva, mikor háttal haladok a földeket szárító szélnek. Még mielőtt kiérek a fennsíkyszerű, tág látóhatárral bíró környékre, látom, hogy hazafelé készülődnek a fenyőrigók. Izgatottan és jól táplált állapotban gyülekeznek a magas fák tetején, s biztatják egymást az indulásra, észak felé. Alattuk a már gyümölcsüktől fosztott cserjések, a visszatérő madaraknak kínálnak otthont.

Lám, milyen csodás ez az összhang! Gondolt-e arra mindenki, hogy miért érleli a vadrózsa a tápláló gyümölcsét tavaszig? Pedig már ősszel is lehullhatott volna, mint megannyi ízes gyümölcs. De a rigófélék tudják, hisz az ő kívánságuk az Úr téli asztalává tette a zamatos bogyót kínáló tüskés bozótot, táplálékot adva nekik, egészen kikeletig. Hálájuk „névjegyét” elpottyantva, segítségüktől biztosan kelő, kicsiny rózsafák ezreivel gondoskodnak mindkét, egymást szerető faj további jövőjéről.

Így válik szerte a világban egységgé minden, olykor látható módon a szemünk előtt, máskor rejtve, titokban, a Mindenség szöveteként, ezernyi eltéphetetlen selyemszállal, egymáshoz hálózva.

S ezen a titkos csatornákon életáramok, éteri szerelmek lüktetnek ide és tova, testek és formák állandó változásai által, megadván a Természet ritmusát és az évszakok és a Föld szívverésének pulzusát.

S bizony, mi, a látszólag el- és leválasztott, kőházakban elszigetelten élő emberek sem vagyunk kivételek ezektől a törvényektől. Saját szívverésünk ad-e élő ritmust a Nagy Egészhez, vagy hasztalan, meddő torlaszokat képez? Vajon egyéni, személyes, kisbetűs univerzumot meddig vagyunk képesek építeni és megtartani, olykor a teljes, ideig-óráig a kölcsönkapott erőnkől, szemtől-szemben harcolva a Teljességgel? Gondoltunk-e arra, hogy akár egymás ellen fordított fegyvereink ugyanabból a Világkohóból kiáradó csillagporból születtek meg, mint testünk valamennyi atomja? És hogyan számíthatunk arra, hogy „teljesülnek” ábrándjaink, ha nem halljuk meg a „Teljesség” iránymutatásait?

Ezeken tündöttem kiérve a dombhátra, minden irányban körbevéve zöldellő gabonatóblákkal. Kápolnadombunk irányában, hajlongó nádasok előtt, még szántatlan a tavalyi napvirágos föld. A Napvirág szót gyakran használom a „szotyí” helyett, mert tudom, hogy például Japánban ő az „egzóta” virág, mint nekünk az orchidea. És virágzása, mint megannyi születő, kicsiny napocsát teremt a földi világba, lángszirmú ártatlan méhlegelőt, és tényérjukban matematikailag tökéletes sorokat, szebbet, mint amit egy grafikus megálmodhatott volna. Hazánkba látogató, főként északi turisták éppúgy elvesznek a „virág-világ” csodálatában, miként megrészegülnek az akác illatától, és persze a zamatos magyar boroktól.

A nádas mellett álldogáló magasles, ha innen jól látom, ma talán nem üres. Vajon ki kapaszkodott fel arra, így fényes nappalon? Talán vadász? Remélem nem én töltöttem meg a puskája látsövét! Vagy valaki, akinek „hátsó szándékai” vannak? Vadorzó, vagy vad-örzö?

S lám, mielőtt gondolataimban döntésre jutottam volna, magamon mosolyogva vettem észre, hogy már egy ideje oda is tartok, az ismeretlen ember és az ismeretlen helyzet felé.

Nocsak? Vajon sejtszintű ösztönből, vagy a felszínes kíváncsiságom szerint cselekszem-e olykor, mikor nem én, hanem a „lábam diktál”, vagy néha akkor csúszik ki egy meg nem gondolt – akár súlyos – mondat, *mielőtt* azt megfogalmaznám, s *előbb* válik fátyolossá a szemem, *mielőtt* észlelném, s megérteném a látásom mikéntjét? Vagy *valami*, vagy „*Valaki*” kihat-e életemre, mikor a személyes énem csupán egy fél lépésnyit hátrébb szorul?

Vagy csak egyedül lennék ezekben a tapasztalatokban?

Nem! Bizonyos, hogy nem! Hiszen hitvesem éppúgy néha rácsodálkozik saját élményeire, vagy másokból is kisugárzó megnyilvánulásokra, miként én teszem azt.

S e kétféle állapot szerint melyik a valódi, a „természetes”?

Az, mikor az előre eltervezett módon, a kigondolt, sarkos világomban feszesen, „odaillőn” lépegetek tova, sokszor kudarcral gyarapodva, vagy az, hogy ugyan szintén céltudatosan, az utazás érzésére figyelve elindulok az elem táruló úton? Úgy, hogy minden pillanatában a változás friss élményeire nyitottan haladok. Úgy, hogy ezen a percnyi lépéshosszból álló kis útrészek alig látható távlatai, ismét és ismét boldog, fölfedező gyermekké teremtenek, a jelenlétből sarjadzó megismerés által.

Vagy netán e kettő ötvözete olyan, mint a porond felett csodált kötéláncos útja? Edzett figyelmét az adott pillanat és az adott tér köti le. Ő valóban tudja azt, hogy minden egyes lépése az életéről szól. Tudván tudva választott, indult, lépett és érkezett.

Ám a veszély *megjelenése előtt*, már billentett is az egyensúlyozó rúdján.

Ettől válik neki minden nap egyszeri, megismételhetetlen élménnyé. Ott, a magasban tehetetlenek, túl lassúak hozzá a hormonok.

Csodának tartjuk őt, mert mi még nem gyakoroltuk elégszer a (lélek-) jelenlétet saját életünkben. Pedig az ő titka, ilyen egyszerű.

S persze végül az artista boldogan fogadja a megérdemelt tapsot!

Hogyha hívnak, fogadd el !

Mire az építmény közelébe értem, láttam, hogy egy jó negyvenes, nyúlánk férfiember üldögél odafenn, alig látható mozgással pásztázott a feje és a szeme a látványosságokon. Ott tényleg „a magas les”! Mit ne mondjak, nem találtam udvariasnak, vagy hívogatónak, mert tudtam, hogy már meglátta közeledésemet, de most figyelme sokkal inkább szétterült a nádas irányába.

-Üdvözltem! Adjon Isten! – köszöntöttem az idegent, enyhe integetéssel, mikor már jócskán hallótávolságban voltam. Ekkor végül felém tekintett, a válla felett.

-Fogadd Isten! – köszönt vissza kellemes tónusú hangján, olyan tiszta egyszerűséggel és figyelemmel, mit rég nem tapasztaltam! Mert az elharapott „...napot!” kijelentés, a „földetpislogással”, aligha fejezi ki azt a kölcsönös tiszteletet, melyért valaha létrejött. Ráadásul kissé szokatlan szóhasználata felpiszkálta az elmém, kissé bele is borsódtam tőle. Az agygép azonnal futtatta az összehasonlító programot, *hova tegyem* őt, van-e külföldi akcentusa, vagy népies íze a hangjának, s válaszul már adott is egyet: - Magyar!

-Nem zavarom? Nem látok magánál puskát! – szóltam hozzá, felfelé tekintve.

-Talán azért nem, mert nem azért vagyok itt! – válaszolt.

S ekkor, szinte őt igazolandó, egy ló horkantására figyeltem fel, jó húsz méterre tőlem. Igen szép pej, fénylő szőrrel, igényes nyereggel, szerszámmal, nyeregbe vetett kantárral, elégedett hangulatban, szabadon bóklászott a henye fűzes mellett, némi friss harapnivalót kutatgatva. Nyerge környékén kissé nedves volt a háta, mintegy utalásként, hogy nem túl régen toporog itt pihenőre leparkolva.

-Á, már látom! Szóval megállt kicsit „tankolni”!

-Én csak ülök! - vágott vissza humorosnak gondolt beszédemnek. – Ő viszont nem kívánt feljönni! Pedig egyszer megkérdeztem tőle! – mutatott előbb a „társára”, majd mosolyogva intett felém.

-És lenne kedved egy kicsit ide telepedni? – szólított, kínálva maga melletti padot.

Valóban meglepett „felhívása”, mert szoktam némi „felmérést”, egyféle „körülbeszélést” elvégezni mielőtt tegeződésre térnék rá, akkor is úgy, hogy azt magam felé ajánlom. Igen szeretek tegeződni, lehet, hogy a szokásos várakozás, no, meg a magázás, csak képmutatás? És persze, minek ment volna fel a létrán a pejkió, végül is ő nem trónbitor-ló!

-Nem is zavarnék, pihenjen csak tovább, nekem meg jól esik a séta! – mondtam, s a félrebeszélésem miatt, a bosszúság öntött el, hiszen a penész majd megevett a kíváncsiságtól!

Ki ez, miért itt lovagol, hová tart, mennyi minden helyet ajánlanék neki, mint látnivalót . . . Tehát milliónyi kérdés, mely nem lesz kielégítve. Hiszen minek tolakodjak fölöslegesen! – áltattam tovább magam. De már nem áltattam, azaz áll-tattam magam, lassan elindultam vissza a falunk irányába. Így lettem kóbor-ló.

Szerencsémre – mondom így utólag – azonban győzött az igazság. Mondhatni – *le!*

Az egyik lábam előre irányult, akaratom szerint, ám a másik, a következő lépés során inkább visszafelé fordítana, így akadva a számos lábam egymásba. És mihez juttat a mozgás? Ad egyfajta tehetetlenséget, így a csekély lendülettől is – csaknem pofára – estem. Csupán tenyerem és egyik térdem lett így sáros. Na, szépen bemutatkoztam, csak így, „futtában”. Sandítottam is felfelé – szégyenszemre – szín józanul eslek más előtt, a saját lábamba! Ám semmi látható jelét nem láttam, hogy az idegen kigúnyolna, csupán nekem is érezhetően, inkább élvezetesnek tartotta előadásomat.

-Semmi baj! – mentegetőztem. S a kezem máris, csaknem tisztára takarítottam a nedves fűben.

Persze baj nem történt, csak röstelkedés. Mintha sorsszerű lenne az, hogy az ellentmondások zavart okoznak az irányítottságban. De miként lehetne másként? Ha egy kétlovas fogat egy kátyúban megreked, miként indul meg valamely irányba, ha előre és hátra is kötök egyet-egyét, és közibük csapok: - Gyí, gyí! Attól nem lesz uzs-gyí!

-Van-e még hely odafönt? Azt hiszem ott szárazabb! – mondtam már nevetve, s a zavarodottságom azonnal elillant.

-Én megmondtam, hogy csak *egyszer hívok igazán* mindenkit!

Már másztam is felfelé, csaknem négy métert. Sokszor jártam erre, azonban mégsem ültem a lesen, fent. Legutoljára napraforgó tányérokat - melyet közelben találtam elhullajtva - tettem a lépcsőkre. Alul, a tisztára kieszegetett hulladékokat vettem észre, némi jó érzéssel.

-Tisztelem! Istvánnak hívnak! – mutatkoztam be, s örültem, hogy alkalmazom már a magammal kötött megállapodást: Engem hívnak valahogy, de tudom, hogy nem az vagyok.

Tényleges meglepetések sorozata, mondhatni innen kezdődött. A magas férfi felállott, kezét nyújtott és a következő módon mutatkozott be:

-Magorbán!

Ma sem vagyok bizonyos, hogy mit érhetnék belőle. Talán, még tréfának is gondolhatnám, hacsak nem lett volna folytatása a kettőnk történetének. Nem tudom, hogy félre hallok-e, vagy Mag Orbánnak, vagy Magor *bán*-nak mutatkozott be. Bár ma gyanítom, hogy az utóbbi közelítette meg leginkább. S hogy tisztségeként *bán*, vagy szomorúságáról tett bizonyosságot, így *bán*? Nem volt merszem rákérdezni.

-Látja, látod – helyesbítettem közben -, úgy látszik mégsem olyan sürgős tovább rohannom.

-Persze, így van ez. Nem az a legfontosabb, hogy mit, hanem azt miként teszed. Vagy szét tudsz hasadni? - kérdezett rám ő.

-Bizonyára. De remélem most csak a gatyám kezdte el. Még jó, hogy nem spárgáztam, mert akkor nem csak a gatyóm reped végig! – s ezennel lezártam tekintetem az elbukásomat, hogy értelmesebb dolgokról is beszélgethessünk.

Közben az ismerősömön látható külsőségek vonzották figyelmem.

Igazi, nemezsüveg a fején. A felső kabátját az imént a lova mellett láttam felakasztva, s így ültében láttam őt, „mentében”. Csizmája szintúgy magyarosnak tűnt, némi domborított mintával, ám sarokkal együtt, ami – elvileg – nem volt szokás egykor. Miként igényes gyapjúpulóvere sem, garbószerű nyakkal. Mind régies, mind újszerű ruhadarab, vele együtt egészet, arányosan kiegészítettet képviselt, mintha személyes divatja lenne az ősi, magyaros igényekből és a korszerű kényelemből és célszerűségből. Ha álmodni lennék képes irányzatokat, magam sem tudnék szolidan finomabbat elképzelni.

-Kutyád nincs? – kérdeztem. - Talán illene az egész képhez.

-De van, csak nem hoztam magammal.

-Miért nem? - nyaggattam tovább.

-Mert „magyar” vizslaként indult volna, s mostanra tacskozó lenne belőle!

-Annyit mászkált volna?

-Persze, de a kutyámra csak nem verhetek patkót!

-Nekem, már eléggé ismert errefelé, vannak kedvelt helyeim. Kérdezhetem azt, hogy neked mely szegletek tetszettek leginkább errefelé? – tettem fel újabb kérdést, hogy esetleg telitömjem Őt a helyismeretemmel. – Vagy mire figyeltél, oly erősen, mikor errefelé tévedtem?

-Hallgattam a *Zenét!* – mondta Magor, s mivel ösztönösen értetlen arcot vághattam, már folytatta is.

-Akárhol megállok, más és más zenét hallgatok, itt, legbelül! – mutatott a fejére. – Ugyanis, csak figyelem kérdése, hogy a külsődleges hangzáson túl, a szemlélődés adjon zenét! – Figyelj, csak oda! – hajolt bizalmas közelségbe hozzám, s közben a hegyvonulat íveit írva karjával, lekövetve az ég és a föld látszólagos találkahelyét – Hát ide képzelj elmédben néhány vízszintes vonalat! A völgyek és a csúcsok hajlataira írd egy-egy hangjegyet. És olvasd és halld a zenét! – s hümmögve dúdolta a kedvemért, a Börzsöny melódiát.

Megdöbentem azon, amit most hallottam. Bár kitűnő voltam biológiából, senki sem mondta, tanította, hogy a fülön túli világ is adhat hasonló, belső élményt, mint a hangokból álló. Holott, mindenki „hangosan” gondolkodik, beszél (kivel is?) a fejében, és „kép-zeletében” emlékezik, vagy előre tervez. Nyilván, a zeneszerzők, karmesterek is előre hallják már a még el nem hangzottakat. Ezen kívül borzongató, hogy akár a látható, de akár a tapintható észlelések is mily különös módon fordíthatók le belső zenékre. Már előrevetítve az eszembe ötlött, hogy sokat kellene túráznom, nekem is így nézelődnöm, s a hangjegyek és szünetek egyik másik megfigyelőpontja harmóniát, míg mások kakofóniát adnának. Talán, nem lehetetlen, hogy a formát létrehozó, harmonikus látványú vidék kontúrja élményt adó zenét is ad! Itt, a pentaton őshazájában.

-Itt lovagolsz a hegyek körül? – mutattam a Börzsönyre.

-Nagyobbacska körre gondoldj! – ívelt a karjával a levegőbe.

-Át is indulsz innen, a túloldalra?

-Ott *is* - vagyok! Most *is*! De kérdésedhez; gondoldj még nagyobbacsikára! – válaszolt Ő – nevezem már egyszerűség kedvéért Magor-nak.

-Elmész az Ipolyig?

-Országgláson vagyok! – jelentette ki Magor rezzenéstelen nyugalommal.

-Nem lovaglason? – próbáltam saját humoromba kapaszkodni.

Ekkor nem válaszolt, s rövid időre ismét a tájat tekintette meg, miként úgy, ahogy előszörre megfigyeltem őt. Volt benne valami, ami nem mímelt, mintha ebből a „semmittevéből” erő áradna széjjel.

-Azért, hogy az *Ország lásson!*

Kicsit kezdtem borzongani. Részint azért, mert olykor rövid válaszai igencsak nem mondhatók hétköznapiak! Másrészt azért, mert ha Ő *az*, *Aki*, úgy a fenségesről alkotott kép bennem téveszme? Hogyan férhet bele a nemes, bölcs, szent érzület a humor mellé?

Ráadásul, nem értem Őt!

Tényleg ki Ő, tényleg mit akar, mit keresek itt, amúgy meg mit értek az alatt, hogy az *Ország lásson?* Mármint Őt? Avagy látogatása következtében, mi, a népesség tanuljon meg valahogy másként *látni*? Látni és láttatni.

Kezdem érezni, hogy szándékosan kínál *választásokat* nekem.

-Ki vagy Te? – céloztam figyelemmel, a szeme középebe.

De már nem volt szükségem a válaszára, szóban!

Ő volt a *bizonyosság!*

Szökés-barna embernek ritkán adatik meg, hogy a szemének türkizbe hajló a színe. Benne nem volt egyetlen szemcse, mely minden embernek jár a korrallal, egyénivé téve az íriszt.

Közelről nem is a szín volt oly különleges, hanem az a feneketlen mélység, mely talán nem is a testből, szemgolyóbisból, az optikából származik. Hanem mintha egy optikai kábel szabad végét figyelném meg, nem tudván, hogy milyen távoli és milyen különös forráshoz van bekötve.

Nem is tudtam soká egybekapcsolatlan tartani nézésemet Vele, mert minden idegsejtem – egész test-szerte, riadót rendelt: - Vigyázz, túlzott feszültség! Már égek!

Hogy ennek a forrásnak helye csak ebben a testben lenne? Vagy csak ebben az időben? Az képtelenség! Talán nem is ezen országban, talán nem is ezen a Földön ered, talán nem csak minden őszünk szeme villanását éreztem most, hanem az

eljövõ hajnalok és a már leáldozó napok pírját szerte minden világból.

S egy pillanatra azt észleltem, hogy újjá teremtem – magam!

Mintha szédülnék. Mintha szédülnék. Felötlött az a különös találkozás, mely a múlt év augusztusi ünnepe előtt ért, Budán. Egy kortalan, boldog asszony, „*az Asszony*”, aki látta nem csak a személyes, de nemzeti múltat, ki iránymutatást közvetített nem csak nekem, hanem az egész Föld javára.

Hogy ki Ő, aki valójában Magor-nak, s ki volt Ő(s), az asszony, aki Hunorikának nevezte magát? Arra nem tudok – logikus – magyarázatot kínálni még magamnak se! De azóta is keresem bárkiben, férfiban, nőben, gyerekben, azt a Csillagszemet, melyet akkor és most láttam meg – bennük.

Mert nem csak a ruhákban, hanem testekben utazhatnak az országban. Megjelenhetnek, sőt meg is jelentek már bárhol, ahol nyitott fülekre és kebelre találnak. De ott mélyebben, mint amit a dekoltázs kinyilvánít. Olykor, csak órákra kéri kölcsön a testi „álcát”, talán másnál halkán, csendben, évtizedes távlatokban teszik dolgukat, melyből az egész nép szelleme kiviláglik.

Ám mintha kerülnék a nagy, nagy rendezvényeket. A tolakodást, képmutatást és a kirekesztõ nacionalizmust. Talán ott van, vannak, Szövetségként, *mielőtt* átütõ változások robbannak be némely csoport életében, hogy az előre juttató, felemelő átalakulást úgy segíthessék, miként az *Őssejt*. Amely nem „szervizel”, hanem a változó körülménybe újat, a „hatodik ujjat” teremt.

Igen sok hasonlóságot éreztem õbennük, szinte földön túli, angyali élményt közvetítenek környezetükre.

De nem láttam rajtuk szárnyakat!

Inkább nekünk kívánnak azokat adni!

A kettejükből kiáradó sokaság a szükség „kehes lovából”, s az önelégült samarakból, aranyszörû, magyar táltosokat farag, hisz repülést tanítani jöttek most ide.

Mert már *el kell rugaszkodni a Földtõl!*

A lelkesült „parázsevõk” majd *velük egyenrangú* társaik lehetnek, kiegészítõk a közös utazásban.

De talán a tehenekbõl és a juhokból ez úton sem lesznek a mesék mindenható, *hatlábú* táltosai. Gondos gazdaként azonban a jószágoknak védelmet, élelmet és akolt adnak, kinek-kinek igénye szerint.

Mert minden szint így elégedetté és boldoggá válik azáltal, hogy vágyai és képességei szerint él és táplál másokat.

Különös, hogy még oly keveset beszélt velem Magor, ám jómagam mintha valami többlettel – vagy csak e pillanatban létrejövõ felismeréssel? – rendelkeznék, mától! Tekintete, jelenléte, avagy a bennem feléledõ hit nem csak földi javakkal telt kamrák ajtaját tárta ki előttem, hanem a látásmódot írta – felül és belül. Ez idáig a „*Hétfátyol*” mögött, a szürkességben táncoltak a szemeim. A kamrákon túl és felette, átlátszó kristálypaloták ezrei állnak a Magyar Földre alapozva. Mögöttük a Héttorony vár. Felette kezdõdik az Égbolt kupolájának keresztíve, mely nem más, mint a Magyar Szent Korona!

Az anyagszülõ Élettérbe rótt „F”, a Fiú jele, mint az Elsõ Föld jele is!

Õt egy Szent Esküvõ örök emléke köti össze a Korona gyarmatán élõ Nap Népével, míg annak hûsége töretlen.

A hites állama, a Hetes Országa, Héturia, hol a Fiú nemzedéke ismét életre lel!

Mintha minden a *valódi* helyére íródott volna legbelül, e látomástól!

Vallás, tudomány, kozmológia, ezotéria zárt, elhatárolt tömbjei, fénylõ gömbökké csiszolódtak *egymástól*, mint igazgyõngyként összeálló bölcsességek értékes szemei, gyönyörûséges nyakékké szövõdtek sorjában, egyformán, egymás mellé. E kész füzér önmagáért szép, s nincs e körben sem kezdete, sem vége!

(Talán az ilyen *elhívásokra* is mondható; „Hogyha hívnak, fogadd el”?)

Áradók és aratók

Mindent söpört. . .

Mégis, egyben vagyok. Látomások, felismerések nem befolyásolták a közérzetemet rossz irányba, ezeket inkább izgalmas felismeréseknek, megfejtett rejtvényeknek véltem látni. És mögöttük újabb és újabb kutatni való zezugok lapítanak, eleinte halványan kivilágítva.

Bizonyára, Magor jótét jelenlétének és egyensúlyának következtében lehetett így. Mert ugyanaz a megnyíló ajtó egyeseknek ragyogó fényt áraszt, másoknak feneketlen, sötét, éhezõ kút, mely kiköveteli elhívását. S jó, hogyha valaki ekkor utána nyúl szeretõ öleléssel, vagy nyugtató gyógszerrel, s a döbbeneten átvezet.

De nem a tartalom más, csak a szemünkön lévõ fátyol, vagy a ránk szabott vakság. Ezekkel valamennyien különbözünk egymástól.

A hit hasznos táltosunk, de csak az égi ajtóig repít! Bizony téves, hogy hétvégi kurzusokon, vagy vallás köntösét viselõ demagógiákon keresztül eljuthatunk valamihez is. Ehhez gyakran idõ és fáradozás, máskor viszont valódi kegyelmi állapot szükségeltetik. Ez nem váltható meg sem pénzzel, sem „csinnadrattával”. Mert minden felismeréshez, *fel*-felé kell tekinteni! Így csak az tud, de az is csak olykor, akinek néha a „feje *felett*” kék még az ég.

Aki nem szégyelli, hogy õ is *Egy alatt-való!*

-Kedves Magus úr, alighanem jól megkevertél! Azt sem tudom, fiú vagyok-e, vagy *lény!* – céloztam Magort.

-Adjak kölcsön egy kistükröt? – vágott vissza nekem „csípõbõl”.

-Na, azért ne essünk túlzásba, nem hordó van a hasam helyén!

-Van kedved kicsit mozogni? – invitált Magor, s máris felállt, nyújtózott egy nagyot, s mielőtt válaszoltam volna, már indult is lefelé.

-Nem jó ez, nem jó ez. . . Na, hogyan mennék szívesen, de ha mindent tudsz, minek is beszéljünk?

-Miért, te neked nem élmény feleslegesen hangoskodni? Ugye élvezed, mert ha nem, te lennél a „Héttörpében” a Kuka! Ha viszont lehallgatnád Hófehérke gondolatait, kiülne arcodra a Vidor! – mondta, mikor már a kabátját a lóra rögzítette fel. De nem ült a hátára. Nyilván, azt is tudta, hogy azon a lovon tudok lovagolni, melyről még leér a lábam. Bár sok rasszista állatbarát azt csacsinak hívja.

-Merre mennél? – kérdeztem, csak úgy, megszokásból.

-Megnéznéd az energiahálót?

-Hol? Azaz, már hogyan! Ha azt is ilyen látványosan szemlélteted, mint a magyarság szerepét, estefelé már a háztetőn fogok kukorékolni!

-Csak szerényen, mint a törpe kakas! És „kielégítőnek” gondolnád a kukorékolást?

-Esetleg, még kapingálást is vállalok, de azt hiszem, még akkor is a saját tyúkomhoz fogok vonzódni, továbbra is!

-Látom, nem tartod bajnak, ha elmegy az eszed, mert azért szaporán igyekszel utána! – nevetett először nyíltan rajtam.

-Gyalogolunk, vagy repülünk a táltos lovon? – mivel Magor mellettem sétált határozott irányba, a pej alig néhány méterrel mögöttünk. Olykor megrázva sörényét, pedig ekkor még nem voltak repülő rovarok. Talán nem értette a poénjaimat.

-Maguram! Ez a ló régi típusú táltos lehet, nem a „dölux”. Először azt hittem, csak négylábú, most látom, hogy mégis csak öt. Csak az már kissé kopott. Vagy defektes. – mutattam rá a paripára, aki éppen pisilt.

-Tévedsz, István. Hatlábú az, mondom! De a hatodik az olyan, mint az iménti, de csak a hátán működik. Viszont, csak akkor, ha te ülsz rajta!

Ettől már végképp kifeküdtem. Annyira röhögnöm kellett, hogy a pejkó erősen nézett rám. Azt hihette, hogy lónyelve gyakorlok, úgy nyihogtam. Mikor némi levegõhöz jutottam, vettem észre, hogy Magor már megállt.

-Bocsi, úgy szúr már az oldalam! Talán a Te ereidben is csörgedez némi székely vér? Uram bocsá', góbé vagy? – kérdeztem Öt, valójában, kissé a közösségélmény okán kutakodtam. Mert hol igazi, magasztos felségesként láttam õt, hol testvérként, hol egymást ugrató jó pajtásként adtam, vettem a beszédet. Másként, percrõl-percre.

-Egy szikrányi sem! – válaszolt. – Nekik van vérük, *belõlem!* És a hunoknak, avaroknak, magyaroknak, úzoknak, jászoknak és soknak. És Czeizelnek. De hagyjuk, mert látom, hogy Darwin is forog a sírjában, ha megszólalok. – jelképes „állj-t” intett. – Szó sincs a vérrõl! Magamról, a *magomról* beszélek. Az, pedig *lélek!* És végtelenül osztható! És az nem öröklött, hanem – *szerezett!* Szerzi az, aki elfogadja azt az elvet, melyet belétáplál ezen Szent Föld és Szent Anyanyelv és Szent Írás.

Mert ezek vagytok ti, akkor is, ha tükör által homályosan látjátok magatokat. De időtlen idők óta, mindenki felülemelkedett itt, veletek együtt. Ki egy-egy, ki életek tucatjai által, *elkerülhetetlenül!*

-Mester! – szólítottam ámulattal őt. – Vagy két dolog lepett meg. Nincs értelme a genetikának?

-De, értelme van. Csak az Örökkévaló szeme által nem jelentős.

-Azt hittem, egyforma lélekmag dolgozik minden emberben, s így valamennyien a Teremtőnk magvát hordozzuk.

-Ha így lenne, azaz szó szerint, akkor csak a földön egységes prototípusú ember-gépből lenne hat milliárd! Bocs, hogy megzavarlak, de sem két teljes azonos hópihe, de még egyetlen hidrogén atom sem 100% azonos mással! Értelemmel lehetetlen ezt felfogni, hogy minden egység egy sajátos, egyéni univerzum, és pont. De ugyanakkor elválaszthatatlanul a Nagy Egyből születnek, és tapasztalataik Őt gyarapítják!

-Mégkísérlem a lehetetlent: Tehát van egy szétszakadás, különbözőség, egy „tapasztalati hólabda”, mely addig gördül, míg akkorára nő, hogy legázolja az összes eddigit.

-Nem „legázolja”, hanem „*egybeszereti*”. Ezért remek a magyar nyelv, mert folyamatosan bővíthető szavakból áll. Az egyesülés lényege, hogy összetettebb, boldogabb, szerelmesebb lesz tőle a világ, mely maga is tudattalan, tapasztalattól mentes „világmagvakat” fog nemzeni. Örökkön és örökké!

-Tehát akkor a magyarságod, a lelked, a szerzeményed, mi is?

-A már kikristályosodott kozmikus tapasztalat összessége. Olyan helyről és lelkektől származik, mely már nem születik bele a kötött anyagi világba. Az egységtudatból élő nép, mára élő napokon gazdálkodik. Tudom, nehéz elképzelni, miként lehet ott élni. Pedig a világon minden, tetőtől talpig él és valamely szövetség táplálja őt. És persze ők, a Nap Nép is táplálják, a fényen keresztül nemzik a világot. – jelentette ki nagy bizonyossággal, közben figyelmesen egy meghatározható körzeten belül sétált.

-Ez a mi, magyar dolgunk! – mondotta nagy nyomatékkal erősítve a mondanivalót. - *Kritika és minősítés nélkül ragyogni bele a világba!* Miénk a valódi csoda; a semlegesség nélkülözhetetlen eszközét adjuk kelet és nyugat között, kereszténység és iszlám között, szegénység és gazdagság között, hideg-meleg, kicsi-nagy közepén, képesek vagyunk egybe szeretni valamennyit; méretnek, hőmérsékletnek, pénzügynek, hitelnek, égtájnak titulálni azt, ami ténylegesen az. A pozitív és a negatív e világ számára vonzó és taszító, örök harccal küzdő energia. Belőle származik az élet körforgása, belőle él a mozgás. Ám a Létezés az, mely nem az adok-kapok, mérlegelek-számítok módon „él”, hanem szó szerint: *teremt!* Nem elvesz a meglévőből, hanem teremt! A „semmitől valamit”. Ez a magyarság legnagyobb titka! Ez, az Igézés! Gondolataink zsenialitása által, spiritualitás által, valamint *néha*, a mágia által! – kissé lassította „kortesbeszédjét”, mert látta, hogy alig tudom követni őt.

-Túlélésünk célja, hogy élni és fejlődni hagyjuk e szépséges bolygót. A *mostani* hazánkat. Minden szorult helyzetünk beindította bennünk a lappangó gént, az *irmagot*, mely hordozza az univerzális emlékeket. Az Írást, a Tudást és *Mag*-át. Figyeld a szót, mely nem csupán gént jelez, hanem gyógymódot, mely a bajban: „Ír”! A kozmoszból érkező sugárzások özöne és a népesség fájdalomtete együttesen aktivizálja azokat az energia-csomósodásokat, melyek ez idáig csak szivárogtak. Majd a föld felé mutatott, mintha látná is, amit mond.

-Holnapra folynak, holnap után már buzgárokként törnek elő!

-Mester, ismét lenyűgöztél! Ilyen összefüggésben még soha, de soha nem olvashattam, gondoltam népemre, energiáinkra. Bár ismerkedtem már a földsugárzások mérésével, annak átfogó céljairól és változási lehetőségeiről aligha volt szó.

-Ha kíváncsi vagy, megtapasztalhatod, hisz ez is az, amelyben állok. Ha ide állsz – s maga mellé tessékelt -, megtapasztalhatod, hogy milyen a függőleges erőáramlás, a kürtőben miként spirálozik lefelé. Míg más helyeken, fel, az ég felé. Az érzéseidre figyelj, hiszen nem a hétköznapi érzékelésed, nem az érzékszervek közvetítik azt, mert azok más helyzetekhez idomultak. Voltak olyan időszakok, melyekben viszonylag stabilak voltak a források. Ezekre gigantikus építményeket emeltek az írott történelmek *előtti* időkben. Céljuk, hogy a nagytömegű „elbutulást”, a darwini, lineáris fejlődési vonalra való visszaállást megfékezzék. Nem ítéletként mondom, hiszen az ösztönös élet is természetszerű. Ám az egyéni tudat még megmarad, s ezért az állati fájdalomtól, a szenvedés is teherré válik, hisz azt a félelmek és az egységből való kitzásottság érzése hozza létre. Na, hát ez a Paradicsomból való kiűzetés élménye! Ez nincs az állatvilágban. – majd rám nézett, s feltette a kérdést:

-Vajon ezért az élményért érdemes-e élnetek? A fájdalmak és szenvedések falai között? Vagy tudjátok-e, hogy az Egységtudat az út a Boldogság országába. Vagy nem olvastátok a Bibliát, mely kimondja, hogy *Isten országa bennetek van!*

-Jó, folytatom... Mert rengeteg munkát vittek abba a Naplányok, hogy az emberi kultúra felvirágozzon.

Ám a teremtők erővel nem avatkozhatnak - még a leromlás esetén sem - bele a napi dolgainkba. Azonban a még tudatosan itt élő emberek megtehetik, sőt meg is teszik azt. A teremtők a gazda jogát már átadták a teremtetett lényeknek, az embernek. Ha tudnád, amit én... a már tömegesen „elbutuló” lények, a félelmük növekedésével arányosan rávehetők, még hozzá nem is emberi kényszer által, hogy építsenek, főként olyan kultikus helyeket, melyek majd megvédik őket a szelleminek titulált lényektől. Melyek aztán a harmonikus sugárzásaik által, hatás-visszahatás révén emelkedettebb lelkiséget generálnak az emberiségben. Egykor, meg kellett jelölni – felülről – az építések formáját és helyeit. Nem zavarlak, hogy miként. – és legyintett, mert tudta, hogy az eddigi is sok.

-Ma még mindig nem értik a tudományos emberek azokat az üzeneteket, melyek a gabonakörökben vannak. Már-már unalmassá vált a készítőknél, hogy nem akar ez a civilizáció válaszolni. Illetve, a hallgatás a válasz. Azonban megnyugtató az, hogy akkor is kihat a rezonancia a bioszférára, ha pillanatnyilag nincs író, olvasó találkozás a kozmikus lények között, a búzatáblák szélén. Másrészt meglepő, hogy nem éltetek ez idáig a teremtők ajándékaival. Számptalan kód jött ide a találmányok kulcsaiként, téridő utazási útmutatásokként, de építészeti ötletként, növénynevelésként, emberi gyógymódként, tudásközpont, az huni-egyetem létrehozásaként és más sok-sok módszerként használható sokoldalú rejtvények, többféle tér- és idő- dimenzióban egyaránt. Ráadásul, nem csak kapni lennének érdemesek, hanem adni is, mert ebben leírhatjuk az igényünket a jövőnk irányába, s a Föld, a számos „váltókon” áthaladva, arrafelé halad majd, merre felkérjük! – tudván, hogy kiemelt fontosságú az, hogy én megértsem, ismét szünetet tartott Magor.

-Így tudtak a korai magaskultúrák igen nagy lélekszámban a párhuzamosan működő világokba átlépni, egy szemmel már nem érzékelhető rezonanciák síkjára, *az ok világába*, a teljesebb élet reményében. S az itt maradtak tátott szájjal és értetlenül figyelték azt a különleges technikai és építészeti hagyatékot, mely ismeretlen nekik. Gyártottak köréjük meséket, ám kihaltak, vagy értelmükben visszafejlődtek, mert kantárjukat elengedték a félvad lovaiknak. – erre mintegy ráadásul, Róna, a pej, Magorhoz lépett, egy kis kedveskedésre való szándékkal.

Magor, a Mester, mintha egy pódiumon állt volna, azon az általa fontosnak ítélt helyen hangja erősödött, gondolatai pedig átjárták a téridő zugait, felszínre hozva mindazt, melyet már illene leporolni. Utalt arra, hogy változás időszaka adja le a külső világban félreérthetetlen jeleit, s hogy amerre fordítjuk figyelmünket, arra haladunk. Föl, vagy le a hintában. Ám a semlegesség talán itt is bejöhethet. Ha már az egyezségből, az egymáshoz vonzódott tömegekből létrejövő hit (gravitáció) a kisebb erő, mint a személyes átélés tudata, akkor az egység-tapasztalatból létrejön az eszköz nélküli lebegés, a levitáció. Mint például Copertinói Szent Józsefnél volt, mikor ima, vagy természetjárás során, *önfeledten* egybeolvadt lélekben a világgal, s lebegett, mint egy műhold, igaz, „csak” méterekkel a talaj felett. Szavai – ilyenkor- addig terjedtek, hogy: - Ó! Ó! Pap lévén, volt is némi zûrje az egyházzal.

A hely rajtam keresztül áradó fuallata mindig erősödött, ahogy Magor lelkesültsége kivillámlott mozdulataiból, szavaiból. Kifejtette, hogy ezek a függőleges energiaáramlások, a Föld egészének „jeladói”, melyek oda-vissza kötnek a kozmikus „rádiómûsorba”. Így más szintekről is, és a végtelen anyagi térben is azonnal követhetők, az éter óceánjának közvetítésével. Elmondta, hogy nem véletlenül vitték el a franciák és amerikaiak az adótornyokat Egyiptomból. Gyengébben bár, hiszen környezetük előnytelenül változott, az ő népeik adásait közvetítik kifelé, a sokféle élő, magasan fejlett lények irányába. Így, automatikusan, mintegy tudatva azt, hogy ezen a módon, még nem vagyunk képesek figyelni a „nagyvilágra”.

Ezt követően éppen egy igazán intenzív bizsergést adó zónába álltunk. Magor úr megmutatta a vízszintesen előttünk lévő, mintegy légifolyosóval hasonlítható, tapintható zónát, illetve egymástól elkülönült rétegeit. Benne a szakaszos áramlások úgy közlekedtek, mint valami vonatszerelvények, pulzálva, egymás után. Még menetirányuk is elkülönül a „csövekben”.

Szerinte ezek a már „fölszintesre” transzformált erők „villanyvezetékei”, kúszó erőáramlások, *delejek*, valamint informális adathordozók. Erre épültek a kőkorszaki gyűjtő parabolák, s annak fókuszába helyezték a „Mennyhíreket”(menhir) kőből, vagy fából az „Öserő botját”(asera), „Totem oszlop”, hazánkban főként a „*Kapófa*, vagy *Kopjafa*” szolgálta ezt a célt. Főként, ha *delejes* helyre állították őket a táltosok.

Külön felhívta a figyelmet, hogy két azonos forma mindig együtt rezeg az egész Univerzumban (Huniverzumban). Azaz, időcsúszás nélkül, végtelen távolságoktól függetlenül, mozgó tárgyakon is.

Csupán pontos tükröztetés kell, és kész a kozmorádió.

A legegyszerűbb csillagkapu.

Olvashatók, mint Akhasa krónika, mely magyarul, az Okos rege. Ezek a „holo-k”, néha a látható fény tartományban is időnként fellelhetők, mint fényes, keresztforma égi jelenségek.

A „holo” név magyarul hálózatot is takar, nem csak a meteorológiai, jégtűből képződő holo fényt, vagy a tudományban

használt magyar holo-gram találmány lényegét. Minden részecske maga is egység, s azonos szemléléssel figyelve, (itt lézertekintet pásztáz) egészen teljes képpé varázsolja. Ezek szerint, ha bármire képesek lennénk minősítés nélkül, összehasonlító, mérlegelő szemlélet nélkül tekinteni, mi is képesek lennénk meglátni, az . . . meglátni az . . . isteni Egyet?

Hihetetlen mély, évezredek, millió éves korú megtapasztalásunk emléke él az Írماغban. Ezért zarándokolunk egyszer legalább a saját Kába köveinkhez. Szentnek tartott, vagy pogány szertartások helyeire épült templomokhoz, romokhoz, de egyiptomi piramisokhoz, Nazca - fennsíkhöz, ki-ki, a saját lehetőségei által, őrizni kívánja az örökölt értékek morzsáit. De ami pusztuló anyagból született, az már nem működik. Csupán a változatlan kisugárzások hatnak ott, ráadásul a természetes erőtereket torzítva, sokszor kényszerűen magukhoz láncolva. De vannak, ahonnan ezek az erőterek már visszaálltak a glóbusz szerinti egyensúlyba, így a kontinensek mozgása miatt több száz méterre túlhaladottá lettek, a szakrális építések alatti középpontjuktól. Erre vonatkozva, ismételten is és nyomatékkal közölte a Magyarok Nagymestere a következőket.

-Hagyományaitok ápolása ugyanaz, mint a hit fenntartása. Tökéletesít, felemelő s emberivé, élhetővé teszi a közösség életét. Ám nem mindenben azonos, az Univerzum működési elvével. Azaz, határt szab a változásoknak! – ekkor, már elindultunk a falu felé, mintha arra utalt volna így, hogy a különös találkozásnak is csak egyszer vége szakad.

-Ám arra hivatott, hogy *szolgáljon benneteket*, ne pedig leláncoljon a halott kövekhez! Segítsen oda, ahová valamennyien el akartok jutni: a személyes Tapasztalás, az Egységélmény csodájához. Ehhez meg kell tanulni a romlandót elengedni, de ami a legfontosabb, hagyományt kell teremteni! Újat, és újat! Követve a változó Világrendet! Ez nem saját ötlet, hanem az Élet Törvénye! – majd a bandukolás közben, meg is állt.

-Követve az erőközpontok helyét a föld felszínén, és követve az emberi igényetek változásait, lelketek felszínén. Elfogadva a régít, de *teremteni* az újat. A lényeg az, hogy *merjete*k, *akarjatek teremteni!* *Ez Isten legnagyobb ajándéka!* Éljetek vele tudatosan! Így lesztek azok, akikké lenni akartatok: *„Aratók is és áradók is!* Mert lehull rólatok a „*turáni átok*”! A sötét tudatlanság szellemi korszaka véget ér! Láss, mert már *ez a jelen!* Láss, és a *bizonyosságból cselekedj!* Lásd *úgy*, és az *már* a teremtés! – itt ismét kicsit megálltunk, miattam. Nem tudtam, parlagfű talán? Így, tél végén? Kellott némi zsepi, mert valami piszkálta a szemem.

-Megtaláljátok a módot arra, hogy megnyissátok a kozmikus könyvtárakat, felhasználjátok a Nap fényét és a szakrális ábrák kombinációját a Föld gyógyítására, szövetségben minden kontinenssel. Így írjátok felül a benneteket fenyegető sorszerűséget, a magatokért felelősséget vállaló, jövőépítő emberi szabadság megteremtése által. Itt a kezdet! – mutatott jobb kezével a talpa alá, hogy erre a területre, vagy országra figyeljek. – Nemesítésre és tudatosításra használjátok a régi-új elvű Egyetemleges Egyetemet, melyben a végzeteket nem a négyzetes fejfedő, hanem a mágussüveg fedi. Hármashalom köré rendezitek életetek javát, mely a múlandóból az Örökkévaló felé vivő emelkedés jelképe. Végül megtaláljátok a módot arra, hogy a világ legősibb szakralitására épített, Szent Koronának áldását személyes tereitekbe; az otthonotokba és a testetekbe fogadhattok. Mert vágytok az együvé tartozásokat hiteles, felszabadító érzésére. Ez a közös élmény szorosabban öleli át lelketeket, mint a Kárpátok bércei népünk földi életterét, család élményére!

-*Méltók vagytok rá!* – mondta Magor belenézve a szemembe, majd kantárt ragadva, fiatalos lendülettel a nyeregbe pattant. -És láss, ez már az *igen-igen közeli jövő!*

Megdöbentett mindaz, mit hallottam, főként, amit éreztem a csaknem két órás találkozásunk alatt. A „köszönöm” szót, csak úgy tudtam elképzelni az ismeretekért, hála jeléért adva, hogy megölelem Őt. Azonban Róna, a pej mérete és magassága nem kismértékben akadályozott ettől. Így, hirtelen rájöttem, hogy a „barátom és a társam” érzését cseréltem a csodálatra és az áhítatra, mint ami megilleti az uralkodót. Először Róna fordult vagy kettőt az úton, az indulás izgalmától, ám egy kicsiny mozdulattal Magor, az Úr, élő szoborrá változtatta őt, s kettejük alól nem is hiányzott a talapzat, mégis hatalmasá változtak. Lám, lábaim elhagyta az erő, s térden találtam magam, *mielőtt* értelmén utasította volna őket.

-Kelj fel és járj! – szólott hozzám Magor. -Hírvivő vagy, sarjadzó dugvány, ki életre kelti, fénybe borítja a tetszhalott ősi elveket. Felébreszti az *Írماغot!* De szavaid csak szikrák, hozzá rözsét mindenkinek önállóan kell gyűjtenie az élete során. Gyűjts magad mellé kürtösöket, kik négy égtáj felé hallatják az *én hangomat!*

Azzal helyben fordította a táltosát, majd lassú, ütemes vágtaiba kezdett, kelet felé. Talán most ott van rá leginkább szükség? Szinte fájt, hogy egyedül maradtam. De éreztem belül, hogy lelkemben valami megfogant, talán Ő általa. Vagy még *a látó*, Jenő lelke segítségével, kinek földjén élek ma, ki mint nemzője a törzsének, ma is gondoskodik palócfofölről. És Magor, ki idők és életek fogságából vezeti ki népét, már nem üldözve a Csodaszarvast, az Ég csillagszülöttjét, hiszen az már *bennünk van!*

Rákóczi-kori főúr

FORGÁCS MIKLÓS

Humánerőforrás és csoportterápia

Két lokálpatrióta utazik a vonaton. Ipolyság és Drégelypalánk között. „Hihetetlen! Hogy sikerült ezt elérned?” – fordul gróf Ságghyhoz Kispalánki. „Nem volt könnyű” – titokzatoskodik az égő szemű mester. „Vasúti összeköttetés Ipolyság és Drégelypalánk között! Hány jó atyafi álma. Neked szobrot kell állítani. Mióta is? Hatvan, igen, hatvan éve nem működik ez a szakasz. S több mint negyven éve a síneket is fölszedték. Mennyi áltatás, ígéret, üres bólogatás. S te most megcsináltad” – lelkesedett a jóbarát. „Látod, éppen a be nem tartott ígéretekéből sikerült kivitelezni ezt a 6,3 kilométeres megátkozott pályaszakaszt, a sínek, a forgalom-irányító berendezések, a mozdonyok és a vagonok, a kupék, mind-mind hazug ígéretekéből vannak” – somolygott gróf Ságghy. „Fantasztikus! Nem értelek!” – lassult le Kispalánki felfogása. „Nézz csak körül, mit látsz, mit hallasz, mit érzel?” – biztatta kebelbarátját a gróf. „Mintha nyöszörögnének a sínek. S a kupé falai, esküszöm lihegnek. Egy kicsit áporodott a levegő, verejtékszag terjeng. S minden nyirkos egy picit. Kicsit csontosak az ülőkék, és mintha egész idő alatt zihálna valaki a fülembé, s ez a bőrborítás olyan sápadt és furcsán meleg. S ne haragudj, de nagyon zötyögünk, s hihetetlenül lassú a tempó, meg ez a sok hirtelen megálló, s ez a vonatkerék-zakatolás helyetti állandó fűjtetés. Mi ez a hangzavar? Ez az állandó kipárolgás?” – sorolta a férfi. Kispalánki végre megértette: „Hiszen minden emberből van”. „Nem volt könnyű összeszedni őket! De mind itt van! Egy vasúti bűnös sem menekülhetett. Bár van, aki azt mondja, néhányan farkasemberként bujkálnak a Börzsönyben. Tudod, hogy én amatőr pszichiáter és humánerőforrás menedzser is vagyok. Összeházasítottam a két szakágamat, s ebből született a világszabadalmam. Mindenkit megkerestem, aki valaha is semmit sem tett ebben az ügyben. Addig jártam a nyakára, addig hánytam szemére tehetetlenségét, vagy éppen rosszindulatát, amíg idegösszeroppanással terápiára került. S ez az én terepem. A rosszlelkismeret igazi munka-csoportterápiája. A projekt neve Akcióvonal, vagy másképpen Body-train, vagy megint máshogy lélektani pályaszakasz, a jelszó: Végállomás a megtisztulás. Látod a padló, a csomagtartó mind-mind pimasz hivatalnokok, akik nem is továbbították a kérelmeket feletteseikhez. Az osztályvezetők és a különböző igazgatók, akik a véletlenül mégis továbbított kérelmeket fiókok mélyére süllyesztették, lettek a szerelvények falai, elénézést, ha egy-két soványabb is ülésként gyógyul. Az ablaküvegek a szinte átlátszó politikusokból kerültek ki, a sínek pedig a legnagyobb szélhámósokból, akiknek a kampányába is bekerült a vasút ügye, akik ígérgettek, de mindenről hamar megfeledkeztek. Az ütközők pedig azok a miniszterelnökök lettek, akik nagy jóindulattal vezettek minket az orrunknál fogva. A passzívak pedig a sínek mellett, vagy az állomásokon kapnak feladatot. Van személy- és teherszállító terápiás osztag is, attól függően mennyire mutatnak megbánást a bűnösök. S remélem, megbocsátod a sok fecsegést körülöttem, de ez a gyógyulás felé vezető (vas)út, fontos, hogy kibeszélhessék magukat” – büszkélkedett gróf Ságghy. Kispalánkinak eszébe jutott, egyetlen egyszer sem állt ki a vasút ügye mellett. Szó nélkül lekászálódott, s beállt fénysorompónak. A nap vadul vigyorgott Demagógia egén

Emléktábla már a város

– Bánatos költő boldog gyermekkor. – mormolta a kabátjába Juhász, mikor meglátta a kavargó alakot. Két Gyula fut össze a város fölött. Két bánatos, szomorkás ember. – Hallottad? Világvége volt? Rohantam, mi maradt a városból. Mégiscsak ide köt a gondtalan gyermekkor. De te miért ide siettél? Semmi sikerélmény. Semmi tartós boldogság. – Á, csak futok, kedves Reviczky. Mindig futok. Ösztönből. Most erre lehetett futnom, de üzöm magam tovább. Torlódnak az árnyak, kobakok kocódnak. – Fiúk, hol vannak felboncolt gyíkjaim, beretvált macskáim, meg pompás, idomított korcskutyáim? Őket kerestem mindig a másik kontinensen. – Kittenberger, ne böködj! Hogy örüljek leheletfinom gyermekkoromnak így? – révedne Reviczky. – Hagyjad, Gyula, önáltatás a boldogság. – nyámmog szegény Juhász. Mocorognak a sűrűsödő homályok. Alakulnak a sápadt foszlányok. Egy ideges vékony arc rebben bizalmatlanul. – Csak azokat lehet igazán gyűlölni, kiket igazán szeretünk.

S azt a helyet utáljuk, ahol igazán nem értettek meg. – Kedves Féja Géza, de miért nem rokkantál bele ebbe a nyomorba? – Gyulám, a gög nem rokkánás? Erős voltam, de sebzett. Ez a város nyesett meg. Visszavágtam. Rángattam bölcsöm veszettül. Egy makulátlan úr, nyúlánk testű, rokonszenves férfi. Maga a helyi jelleg. – Ügyvéd úr, ön bírta itt ki egyedül. Kersék maga a hűség. – dudorászik Juhász. – Könnyű volt nekem helyi tehetséggel. – De nem adta fel, János. Művelted ezt a kertet. – Géza, vagdalkoztam volna én is, de nekem a simulásra tellett. Két Gyula összenéz: – Hej, az egzisztencia! Be jóindulatúak lennének! – Csak úgy kirándulgatni az irodalomba. Kersék és Féja még mindig méregetik egymást. – Téged kitiltottak a városból, Gézám! – Én tiltottam ki magamból a várost! Kálmán csak mosolyog: – Ó, ti irodalmárok. Figyelem nélkül, azt hiszitek, senkik vagytok. Rándult egyet Féja penge szája. – Nem mindenkinek elég egy víziló bámuló tekintete. Én partnerekre vágyom. Juhász sóhajtott keservesen: – Túl érzékenyek vagyunk mi ahhoz. Kersék talán magába réved: – Nem születhet minden sor idegi alapon. Tumultus, gomolyog a sok szellem. Kavarodik a por. Ölelkeznek, vagy talán fogást keresnek egymáson a birkózáshoz. Keserves zokogás bénítja meg őket. A népvész: – Gyerekek! Ki vagyok én? Mit keresek itt is? Ez a százhuszonkilencedik vagy a százharmincadik szobrom? Teljesen kétségbe vagyok este. Magamra pillantok, s összezavarodom. Ennyi torz figura, s mind rám hasonlít. Most számolhatom előlről. Nem akarom több szobrom látni! Borzasztó! – Kinek kell ez a város? – hív licitre Reviczky, de nem jön lázba senki. – Kell a fenének! – Megvolt! – Dögunalom! – Na, azért néha fölkavartad. – Látszatherecség. – Egymás szavába vágva tolongnak. – Fiúk, ez most a város vagy csak az emléktábla, hogy ilyen is volt? – Reviczkyt tényleg érdekli. – Talán tényleg volt világvége. De odalent észre sem vették. Erre vártak ezer éve. S most megtörtént észrevétlen. Disznók elé világvégét. – túrt bele szakállába Juhász. – Szögezzük le, ez már nem a város. Tábla csak. Emléktábla már a város. – fontoskodott Kittenberger. Én éppen kiléptem a bérházból. Egyik kezemben a gyerek, a másikkal a kocsit rángatom, az Istennek se akar beleülni. Gyere már, elkészünk az oviból – sürget a kedvesem öt lépéssel előttünk. Unalmas, hétköznapi hétfő reggel. Fölnézek az égre. A felhők mintha ismerős arcok lennének. Mintha böngésznék a várost. Csapzottan, szűkülő szemekkel. Távolságban más városokat, más ismerős párapofák vizsgáltnak, ki tudja, miért odamenekülve.

Ügyfakadás

Vannak az ügyek. Hajaj, de még milyen ügyek. Nehezek és szövevényesek. Ahol nehéz igazságot tenni. Bomlasztó ügyek. Megosztók és kibogozhatatlanok. Meg kellene húzni azt a vonalat. Jól megsértegetés után ismét szóba állni. A tisztességes hangot megütni nem a felet, hiszen a feleknek meg kell egyezni. Az ügy érdekében. Megint ügyek. Vannak ilyen ügyek is. Az összehozók, összekötők. Mikor le kell mondani az elvekről, hiszen ezek az ügyek nagyon komoly ügyek. Félre tenni mindent, ez a parancs. Vannak ügyek, amikor semmi sem számít, mert egy ügy az igazság. Nehéz ügy. S vannak ügyek, amikor én nem is létezem csak az eszme, s ezért nincs jogom az előző ügy miatt lehetetlenné tenni a mostani ügyet. Valahogy mindig valaha erkölcsstelen alakokon keresztül vezet az út az ügyek megvalósítása felé. A beteljesülésnek nincsen etikai mércéje. Tegnap még megvetett romlott ember volt, ma már a szövetségese, mert hiszen még mindig jobb, mint az a másik, s különben is olyan fontos ez az ügy, hogy igazán félre kell tenni mindent a beteljesülés, megvalósítás érdekében. Persze gondolom én, hogy bizonyos romlottság alatt már nincsenek fokozatok, de mégis ha haladni akarok az eszme gyötrelmes, de annál fennköltebb útján, akkor együtt kell, hogy működjem. Lehetőleg mindenkivel. Amúgyis óvakodni kell a felelőtlen beszélgetésektől. Mindenkiről kiderül valami egy idő után, amitől elmegy a kedvem az összefogástól. De lenni kell egy ügynek, mely nem engedi a kicsinyességet, mely provinciális szabadon tévelygő pondróból az ügy oltárán áldozó igazhítűvé varázsol. Jobbá tesz, megadja az alaphangot, vezet. Az ügygel születek, melyért fölládozhatok mindent. Ereimben ügy kering. Hé, ti ügyetlenek, itt állok a téren, asszimiláljatok. Ügyefogyott akarok lenni. Az első szembejövőnek előasszimiláló joga van. A kutyát sem érdeklek, mindenki a maga ügyében sántikál. Vagy szárnyal. Esetleg paktál. Akkor inkább hányok magamtól egy elkötelezettet, és fegyelmezetten teljesítem tovább a lelkiismeret diktátumát. Véghezviszem az összefüggések kicsinységet nem tűrő parancsát. Büszkén és elégedetten megundorodom magamtól. Szerencsére megtalálom a küldetéses generációk közösségformáló vastagbőrét. Magamra terítem, és láthatatlanná válok elveknél, etikánál, önbecsülésnél. Életem értelmes, de nehéz. Fennköltén nyomorult. Másokért finoman szolgáló precíziós gépként feladatot zakatolva: vagyok. Csalok? (F)eladom magam. Feledem magam. Nagy ügy.

HOHOL BARNABÁSNÉ

Családregény II. rész

A felszámolás után visszajöttünk Somosra. Éltünk az életünket. Az orvosok szigorúan meghagyták, fel ne emeljek két-három kilónál súlyosabb valamit. Hogy mi történt velem, hogy feledkezhettem meg magamról, de tizenöt kilogrammot felemeltem. Megkezdődött a szülés. Ekkor voltam hét hónapos, még szerencse, hogy ez olyan terminus, mikor már a picinek a körmöcskéje is megvan. A későbbiekben már csak nő, tehát életképes. megszületett simán és szerencsésen. Itt már következett egy újabb szörnyű szakasza az életemnek. Mint koraszülött inkubátorba került. Nem láthattam mint a többi anyukák azonnal. Csak a sírását hallottam, mert szünet nélkül ordított. Az orvosok megállapították, hogy szervileg semmi baja, csak rossz. Én mások gyerekét szoptattam, enyémet nem is láttam. Ette a kifejt tejem cumiból, de az ordítása nem szűnt. Egyik orvos azt javasolta, próbálják meg kivenni az inkubátorból, hátha melege van. Úgy is lett, kevesebbet sírt utána. Mikor már úgy éreztem fel tudok kelni, tudtam hol kell keresni. Egy picit akkor pelenkázott a nővér. Az ajtó nyílásából odaszóltam neki: Ugye ő a kisfiam? Honnan tudta? –mondja ő- még nem is látta. Szakasztott, mint az apja kicsikori fényképe. Igen, valóban a maga fia. Mikor szülés után bejött a férjem, és mondták neki koraszülött, nem láthatja, ezt mondta: Semmi baj, fő hogy fiú. Ugyanis erre volt büszke, csak fiút akart. Október 31-étől Karácsonyig bent voltam vele a kórházba. Ott is találkoztam szörnyűbbnél szörnyűbb dolgokkal. Szült egy anya, öt gyereke volt, mind pici, mint az orgonasípok. Jöttek kézenfogva apukájukkal meglátogatni édesanyjukat. Senki sem merete megmondani, a halottasházban van. Mikor rájöttek a tényre, azt a látványt nem lehet leírni, nincs szó rá. Orvosi műhiba. Öt kiló fölötti gyereket császárral el kellett volna venni, nem várni, hogy a szülőt úgy szétroncsolja, hogy belehal. Aztán elkezdtem otthon nevelni az én kisfiamat, minden utasítást betartva. Csak ablakon keresztül mutattam a látogatóknak, állandóan fertőtlenítettünk mindent, ami érintkezett vele. A tejet inkább kifejtem a mellemből, hogy lássam, mennyit eszik. A szülésorvosom Kárászinak hívták, a helyi lapba cikket is írt rólam. Ha mindenki úgy nevelné koraszülött gyermekét, mint Somoson Hoholné, mind megmaradna. Az ő születése egyedi lehetett, mert megdőlt az a tévhit, hogy aki nyugodtan hordja gyerekét, az nagyon jó baba lesz. De bizony ő született rosszkisfiú lett. Egész éjszakát átbömbölte, egy percet aludni nem hagyott. Ez tartott két évig, már alig álltam a lábamon. Árnýéka voltam önmagamnak, vele sírtam, mert úgy gondoltam, ha ilyen keservesen sír, meg fog halni, csak nem mondják meg az orvosok. Viszont kétségbeesett az a tény, hogy mi történt velem, mert nem érzek anyai szeretetet, csak kétségbeesést. Mikor nagyobbacska lett, édesanyánk azt mondta: Fiam, ha gyereketek született, legyen házatok nagyobb. Miből anyukám, nincs félretett pénzünk? Ne félj, mi segítünk. Ekkor már lehetett a határon korlát nélkül közlekedni. Szegény édesanyám csempészte a bársonyt és a bőrkabátokat végszámra. Vittem faluról-falura árulni. Otthon is dolgoztam a gyerek mellett, reggeltől estig finom gépi hímzést csináltam, és háromszor annyit kerestem, mint a férjem hivatalban bércsoportvezetőként. Anyósom még az ebédemet is géphez hozta. A gyerekekkel szorgalmasan foglalkozott. Így lehet építkezni még akkor is, ha nincs tőke. Igaz kaptunk nagy összegű kölcsönt is az államtól hosszú távra, 2%-osat. A lényeg az, felépült a nagy szép ház, de ekkor már úgy gondoltam, inkább elmegyek dolgozni, dolgozok míg a ház be lesz pucolva. Akkoriban még ha valaki rátermett volt, nyugodtan lehetett konyhavezető. Egy kevés ideig konyhán dolgoztam. Jött egy új főnök, aki már megsejtette bennem a szakembert. Feladatokkal bízott meg, felszolgáló lettem, utána raktárba helyezett. Mindenütt helytálltam, következett az iroda. Ekkor az az egység már szinte egy hatalmas ételgyár volt tizenhárom mellékkonyhával, napi kétezer fős étkeztetéssel. Ennek a vállalatnak volt egy külön működő esti kisvendéglője. Ennek a vezetője a mi főnökünk felesége volt, mivel a nagyvállalat és a kisvendéglő egy helyen volt, összeegyeztethetetlen volt, hogy ott legyen főnök a feleség, ahol a nagynál a férj a főnök. Így hát főnököt kerestek a kisvendéglő vezetéséhez. Ketten voltunk az irodában, a kolleganőm (nagyon okos nő volt), ő tanított meg annak a nagy üzemnek az adminisztrációjára. De bizony az a sok tudnivaló nagyon nehezen ment a fejembe. Így mondta akkor a barátnőm: Magdi, soha nem tanulod meg. Bementem a főnökhöz: Tegyen vissza konyhára, vagy a raktárra! Kifelé! –mondta. Majd én megmondom, hogy mikor teszem vissza. Aztán csináltam eszelősen, ennek menni kell. A szerencsém az volt, hogy ezen idő alatt a kolleganőm két ember helyett tudott dolgozni. A millió hosszú számoszlopokat hazahordtam a férjemnek összeadni ebben az időszakban. A nagy akarat győzött.

Ekkor jött az újabb szituáció. A kisvendéglő vezetésére először kolleganőmet kérték fel, de ő kijelentette, nem vállalja, akkor se ha elküldik. Utána az igazgató elvtárs felhívott engem, és kerek pereg kijelentette, semmi kifogást el nem fogad, én leszek a kisvendéglő vezetője. Kétségbeesve mondtam neki, hogy nem szeretném ha rámenne a keservesen felépített házam a leltárhányra. Elég! –mondta az igazgató. Elvállalja! Kénytelen voltam. Férjem besegített, és úgy bedolgoztam magam a kisvendéglőbe, hogy soha egy fillér hiányt nem fizettem. Ekkor viszont már nagyon jó lett volna üzletvezetői bizonyítvány. De ehhez először szakácsvizsga kellett. Vizsgáztatták az étterembem végző szakácsokat. Odamentem a biztos úrhoz, és mondtam neki: Nagyon szeretnék egy szakácsbizonyítványt, nagyon kellene az üzletvezetőihez. Rámnéz furán és ezt mondja: Mit gondol, ezek a gyerekek négy keserves évvel szereztek szakácsbizonyítványt, és maga kapja meg egy óra alatt. Nem tágitottam, csak kértem. Mire alapozza ezt a merészségét? Arra, hogy mindig figyeltem a vizsgázókat elméletileg, számszakilag is tudtam a dolgokat, a gyakorlatira pedig állítom, csillagos ötös lesz. Próbálkozzunk vele! –mondta a biztos a társának. Hozza be személyi igazolványát! Rohantam haza érte, és egy óra múlva szakácsbizonyítványom lett. Elmélet 4, gyakorlat 5. Az általam főzött ételféleséget, ami csőbe sült kelvirág volt, olyan sikert aratott, úgy kérdezték egymástól a biztosok és a jelenlévők: Ettél te már ilyen finomat? A szakácsnő is észrevette- hogy kitűnő az ízlelőszervem, jó a szakmai érzékem, mert mikor 200 literes üstbe főtt halászlé kész volt, beüzent értem, menjek kóstolni, mi kell még bele. Végül megkezdtem az üzletvezetői iskolámat. Üzletvezetői bizonyítványom megszereztem, kitűnő lett, öt évig vezettem el ezt a kisvendéglőt, de itt is történt egy tragikus szerencsétlenség, a bejárat fölötti erkély leszakadt és két ember halálát okozta. Bezárták a kisvendéglőt, sőt a nagy konyhát is, kolleganőm egy jól menő elegáns szállodával rendelkező üzletbe került, engem pedig a tűzhelykonyhára helyeztek vezetőnek. Ott volt egy konok, nagyon szigorú rátarti szakácsnő. Nem tudom miért, nem voltam neki szimpatikus. A leltározó ellenőr amikor észrevette, hogy csapkod össze-vissza, mondtam neki: Ha nem viselkedik illedelmesen, lejegyzőkönyvezi, és az lesz a szakácsa Hoholnénak, akit ő választ. Így csendbe maradt. A későbbiek folyamán kiírtam neki menüként, ami a vizsgaanyagom is volt, csőbe sült kelvirágot. Két kezét csípőre téve odajött: Nem csinálom, mert nem is ismerem. Nem baj. –mondom. Hozzon egy köpenyt. Egy tepsivel megcsinálok, maga figyel. Mit ad Isten, az én szakácsom olyan kezes bárány lett, hogy én sem akartam elhinni. De ha akkor én nem tudom megcsinálni amit kiírtam, leböngök. Úgyszintén akkor, amikor az egyik szakácsstanuló bejött hozzám az irodába és kért: Főnök néni, tessék segíteni a számtanfeladatom nem tudom megoldani! Micsoda szégyen lett volna, ha az a válasz, hogy: Fiam én se tudom. Tehát tanulni kell vasakarattal, mert úgy tudunk hivatásunk magaslatán helytállni.

Fiam már elérte azt a kort, hogy nősülésre gondolt. Megismerkedett egy helyes kislánnyal, aki jónak ígérkezett e nagy cél megvalósításához. Nem valami szárnyaló boldogan éltek, mert ő is apja örökségét élvezte az ivás terén. Ezt a felesége nem fogadta örömmel. De azért éltek, látszólag jól a kis család négy éves kislányukkal az ő haláláig.

A férjemnek az a jó tulajdonsága megvolt, hogy nem titkolta, mi a helyzet nálunk. Ha társas összejövétel volt, mindig cikizték a barátok: Te csak sőt kapsz Bandi! Az állatokkal is azt nyilatnak, ha szaporulatot akarnak. Jókat kacagott, ez volt minden. Ez is elég nagy baj, de még szörnyűbb volt, hogy rákapott az italra. Sajnos legényként nem jutott a fülembe, iszik. Neki ugyanis eljutott az, hogy egyik udvarlóm azért menesztettem, mert egy deciliter bort egyszerre ivott meg. A határlezárás miatt ritkán udvarolt, ezért a hírek engem elkerültek. Ő viszont ha édesapám sörrel megkínálta, így tiltakozott: Köszönöm, nem élek vele. Én pedig éltem ővele, a szörnyű keserves életem. Tíz év után tudták meg a szüleim, iszik és a többi. Mikor már végképp betelt a pohár, már gyakrabban találkoztunk édesanyámmal.

Elmondtam, mi van a házasságommal. Kétségbeesve mondtam: Fiam, miért nem mondtad el? El kellett volna válnod, hiszen ilyen esetben az egyház is szétválaszt, ha nem éltek házasságban. Én mondtam édesanyámnak: Mert jól megjegyeztem milyen útravalót kaptam magától. Ezt mondtam: Ha nyúznak, ha sóznak, ha meghoztad azt a nagy bánatot nekünk, hogy elmész férjhez magyarba (nem mehetünk utánad), akkor helyt kell állnod, nincs visszaút. A másik ok a fiam, akit nagyon szeretek, mert minden hibájával együtt imádja az apját. Ha apja berúgott, megkérte egyik barátját, gyere hozzuk haza apát. Két kezüket összekulcsolták, úgy hozták. Nem lehet nem szeretni őt anyu. –mondta.

Ahogy hoztuk, úgy köszönt mindenkinek: Csókolom a kezét a hölgyeknek, jó napot a férfiaknak, szevasz haver a többieknek. Száz szónak is egy a vége, mindenki szerette. Mindenki szemében ő volt a falu legjobb embere. Udvariassága határtalan volt. Volt egy barátnőm (bőrgyógyász főorvos volt), és úgy mondta nekem: Olyan jó ember mint a te férjed, a világon nincs. Igen –mondtam én, de van ennek másik oldala is. Ekkor elmondtam neki is, ő már tudott rá magyarázatot. De akkor még ez szégyen volt, nem került nyilvánosságra. Így én megmaradtam végig az én szörnyű, néha rossz, de néha jó férjemmel 35 évig, haláláig. Még élt akkor, amikor a baráti körben én kijelentettem, keresek magamnak szeretőt. Huncutul, inkognitóba meg is tettem.

Semmi bűnt nem éreztem, csak elégtételt. Csodálkoztam, hogy gyónáskor a pap sem tulajdonított sokat neki, ugyanis életemből meséltem neki, alig adott penitenciát. Végül hosszas betegség után meghalt. Ezt a veszteséget úgy ahogy elviseltem, de következett egy szörnyűbb. Baráti összejövetelt tartottunk, fiatal házaspárok, a fiam generációja. A hölgytagok bent aludtak Salgótarjába a menyemnél, a fiúk nálam kint Somoson. Zavartalanul, mulatva szórakoztak. A fiam előző nap egy orvos barátjánál segített betonozni, nagyon fáradt volt, kérte a többieket, hogy csak szórakozzanak, ő lefekszik, mert szörnyű fáradt. A fizikai munka kimerítette, szokatlan volt neki. Este 11 órakor még édesanyám kérte, hozzon neki vizet, mert görcs állt a lábába. Édesanyám azt is észrevette, hogy hajnali 4 órakor kiment valaki. De mivel sokáig tartott a rajcsúr, azonnal visszaaludt. Azt sem tudta, hogy ki ment ki, és azt sem, hogy miért nem jött vissza. Ugyanis udvariasságból, hogy ne zavarja a többieket a benti WC lehúzásával, kiment a kinti WC-be. Hajnal lévén egy szál gatyába, fázósan kiment a garázsba, begyújtotta a kocsimat, hogy melegítsen, kitérte a garázs ajtaját, és befeküdt a hátsó ülésre. A rendőrség állítása szerint rácsapta a szél a garázsajtót, és szén-monoxid mérgezésben egy fél óra alatt halott volt. Arra ébredtem, hogy kiabál egyik férfi: Gyere gyorsan Gyuszi, Zoltán halott! Ugrottam föl félálomban, egy szál hálóingben, kócosan: Ki a halott? Mit beszéltek? Látom, hogy a járdán fekvő adják a mesterséges légzést a mozdulatlan fiamnak. Ordítottam: Rögtön a kórházba! Százhatvanas sebességgel pár perc alatt bent voltunk, de már hiába. Most is borsókázik a testem, ha rá gondolok. Amikor jött felém az orvos injekcióstúvel, tudtam hogy nincs fiam. Hadd ne írjam le, mit éreztem, nem is lehet ecsetelni. A rémséges borzalom tetőfoka. Halhat meg szülő, testvér, vagy bárki aki kedves, de annál nagyobb fájdalom nincs a világon, mint aki a saját egy szem gyermekét elveszti. A kórház portáján akkor szolgálatban lévő hölgy ha összetalálkozom vele így mondja: Ahányszor engem meglát, végigborzong, olyan látványt nyújtottam. Temetésére nem emlékszem, agyon voltam injekciózva. Az azonban megmaradt bennem, hogy simogattam a hasát és éreztem, van valami a kabátja alatt. Egy csokor rózsaszín rózsabimbó volt odarejtve. Rejtély, kinek volt titka. Utána kezdődött a pokol. Nem akartam a temetőben otthagyni, egy nagy üresség lett bennem. Csak a temetőben éreztem jól magam, mellette. Kimentünk a kisunokámmal és így mondta: Kaparjuk ki, mami. Még jobban szakadt a szívem. Kis kezével gödröt ásott, és hozott virágot és ültette rá. Őt is megviselte az apukája elvesztése. Kérdezte édesanyjától a négyéves kislány: Most már mi lesz velünk anya? Olyannyira bántotta az esemény, hogy ő még a temetésen sem volt. Negyven fokos ideglázzal feküdt. Mikor a barátnőm látta, hogy már itt baj van velem, levitt Szegedre a rokonaihoz, hogy egy kicsit kizökkentsen. Ott aztán kitört rajtam az örület. Cukrászdába vitt társasággal. Mindenki üdítőt ivott, és én sorba mindenkiét kiittam. Beszéltem össze-vissza bolondságokat, végül kirohantam a WC-be, rohant utánam a barátnőm, ott pedig a csapról ittam kezemből a vizet. Égett a belső pokol. Nagyon megijedt a barátnőm, elnézést kért a társaságtól, mondva Magdival baj van. Kétségbeesve hazavitt, lefektetett. Másnap reggel mikor felébredtem, kérdezte: Kérsz még vizet? Nem –mondtam. Miért kellene vizet innom? Na hálstennek. –mondta. Megfogta a két vállam, megrázott erősen és keményen így szólt. Nem elég volt szegény édesanyádnak, hogy elvesztette az unokáját? Még tetőzöd azzal, hogy bolondok házába kötsz ki? Uralkodj magadon, már vissza semmit nem fordíthatsz! Rájöttem igaza van, mi lenne a bolondok közt élni. Elhatároztam változtatok, és meg is tettem. Dolgozni, dolgozni erősen és így gyógyított az idő. Lassan elhagytam a nyugtatókat, de tökéletesen ebből a mai napig nem tudok kigyógyulni, mert újra és újra megráz. Az egyik dolgozónk amikor látta, hogy kicsit már jobban viselem a dolgokat, megjegyezte, az ő falujukban is volt egy anya, aki elvesztette a fiát, de az az anya még a fia sírján aludt. Gonoszok az emberek, ilyet mondani.

Múlt az idő, fiam halála után öt évre a menyem megismerkedett egy tengerésztiszttel. Feleségül vette őt. Született egy kisfiuk aki most tizennyolc éves. Úgy szeretem, mint saját unokám, apukájával együtt, mert ők is szeretettel viseltetnek irányomba. A tengerésztiszt ma már kapitány, hiába mostoha vő, úgy kezdte házasságát velem szemben, hogy megkérdezte tőlem, hívhat-e úgy, hogy mami? Bár az én saját fiam – tetszik tudni édesanyám – így beszélt, de kérésének eleget téve egyből azt mondtam: igen. Ha neki ez így jó. A fia szintén maminak hív, az unokámmal Ildikével édestestvérként szeretik egymást. Unokám első férjhezmenetele nem sikerült, kizárólag egy évig tartott. Már nászútról visszajövet úgy nyilatkozott a férje az anyósának: Nagy baj van a házasságunkkal, egész nászutunk alatt háromszor voltunk együtt. A férj nem akart válni, de az unokám igencsak. Gyermek nem volt. Ezzel befejeződött egy szakasza az unokám életének, és kezdődött egy boldogabb, egy új házasságban. Ildike unokámnak van egy hat hónapos tündérszép kislánya, akit úgy szeret a család, hogy szinte imádja őt. Végre révbe ért az unokám boldog házasságába. Férjének azt adta (aki szereti őt nagyon) amit egy nő maximálisan adni tud, egy szép kislányt.

Itt a család történetét befejezem, de egy epizódot még azért megemlítek személyemmel kapcsolatban, és írok arról, hogy hogyan nyugtattam meg magam, nem bennem van a hiba azon a téren, hogy szexuális zavaraim vannak a férjemmel. Kezdem egy férfivel közelebbi kapcsolatot, hogy megnyugtassam magam, nálam semmi hiba.

Sajnos az illető nős volt, nem érdekelt, csak az a tény, én hogyan hatok rá. Mikor igazolódott, hogy nagyon is jól, megnyugodtam. A baj csak ott volt, amikor komolyra fordult a dolog és azt mondta, elváljak. Dehogyan lett volna nekem lelke elvenni a feleségétől és két gyermekétől. A felesége észrevette mi a helyzet velünk, de olyan okosan viselkedett, ahogy minden nőnek kellene hasonló szituációban. Amikor rájött, hogy randizni megyünk a férjével, ő nagy kedvesen megkérdezte, nem mennék-e el vele moziba. Mit mondhattam volna, jó gyerekek. Mikor a férje rákérdezett, miért maradt el a randink mondtam: A feleséged moziba invitált és én mentem. Szép lassan leépítettem a kapcsolatot, azóta ha találkozom a feleségével, órákig el tudunk kellemes dolgokról beszélgetni nagy egyetértésben, én pedig örülök, hogy jót cselekedtem a rossz mellett. Azt azonban megfogadtam, ha meghal a férjem, lesz egy hét évig tartó kapcsolatom. Ez be is jött a következőképpen. Éltem a negyvenes éveimet özvegyen. Szoboszlón üdülve látom, hogy egy jóképű férfi feltűnően figyel a medencébe. Végül vett annyi bátorságot, addig helyezkedett, míg mellém került. Megkérdezte, bemutatkozhat-e. Igen, volt a válaszom. Utána azt kérdezte, megengedem-e, hogy hazakisérjen. Gondoltam, előbb megnézek zuhany közben, ezért ezt feleltem: Majd holnap megmondom. Fürdés után megvárta, leültünk beszélgetni. Nekem sürgősen el kellett szaladnom valahová, megkértem őt vigyázzon a cuccaimra, és kezébe nyomtam egy drága japán fényképezőgépet. Jövök vissza, a férfi seholy. Na ezt jól megcsináltad, te örült, meglógott a dolgaidal, de jól van az neked, te hiszékeny liba. Vadidegen férfiban így megbízni. Ülök nagy szomorúan gondolkodva. Jön a fiú. Elnézést. –mondta. Csak elszaladt a kocsijához átöltözni. Felvett egy mutatós pólót. Száz szónak is egy a vége, már az első nap megengedtem neki az elkísérést. Az üdülés végén megkérdezte, jöhet-e az otthonba is. Megengedtem. Itt elkezdődött életemnek egy boldog korszaka. A baj csak az volt, miskolci volt és nem jöhetett gyakran. Mikor a kapcsolat elején kijelentettem, csak hét évig tarthat. Nem hitte el. Nagyon szerette a laza dzsekiket, de egy alkalommal jön sötét öltöny, nyakkendő. Megáll előttem, kezét vállamra téve megkérte a kezem. Nagyon meglepett, és irtó rossz volt kimondani a nemet. Megtettem azért, mert félttem, mivel hét évvel fiatalabb nálam, mi lesz ha nem tart ki mellettem. Az rosszabb lett volna, mint nekem hét év után elküldenem. Lehet rosszul tettem. Egy évet még kirimázkodott, így nyolc év után harag nélkül, szomorú szívvel szétváltak útjaink. Édesapja még fölhívott, úgy halna meg nyugodtan, ha igent mondanék a fiának. Én csak ennyit mondtam: Nem ígértem soha.

Még egy pár epizódot leírok, hogy férjem életét két ízben megmentettem. Hogy a fiatalok egyedül lakjanak, apósomék építettek maguknak egy kisebb házat, nekünk fiataloknak odaadták a nagyobbikat. Építkezéskor mint lány, besegítettem téglát adogatni. Egy hatalmas téglagúla elkezdett morajlani, én észrevettem, és kirántottam alóla férjem. Megmaradt az élete. A másik eset ez volt. A németek maguk előtt hajtottak sok diákot. Hova vitték volna nem tudom, de amikor észrevettem közöttük az udvarlóm, gondolkodás nélkül odarohantam, kirántottam a sorból és hazavittem hozzánk. Ha a németek ezt észreveszik, biztos kegyetlenül torolták volna meg. Ezekből a diákokból alig tért haza néhány. Ő is hasonló sorsra jutott volna, mint a többi szerencsétlen.

Érdekesképpen még egy pár dolgot leírok. Történt egy eset a férjem vállalatánál Somoson a bazaltbányánál. Bércsoportvezető volt, és a munkásoknak fizetni vitték a pénzt Somoskőre. Kisvonattal mentek, lábuk előtt zsákban a pénz. Alagúton is áthaladt a kisvonat, és amint az alagútból kiért, észreveszik hogy a sínen hatalmas ledöntött fák állják útját a kisvonatnak. Leállt a mozdonyvezető, de már ekkor az erdőből fegyveres rablók ott termettek géppisztolyt szegezve rájuk. Ide a pénzt! A férjem meséli, hogy ő úgy megijedt, hogy még nyújtotta is nekik a zsákot. Szegény munkások, akkor fizetés nélkül tértek haza. Végül meglettek a tettesek, felakasztották az egyik főt, akinek az egercseki rablás is a rovásán volt. Az nagyobb hal volt. A férjemnek az édesanyja megengedte egy nőnek, hogy egy éjszakát nála aludjon. Ez a nő édesanyja volt annak a férfinak, akit felakasztottak. Anyósom döbbenetesen vette észre, hogy a táskájában géppisztoly van. Reggel megkérdezte anyósom tőle: Nem fél a határon közlekedni? Nem. –felelte. Van géppisztolyom, és én elevenen tudnék embert nyúzni.

Egy másik érdekes eset. A nagybácsival is történt egy szörnyű dolog. Már aludt a család, amikor zörgetik az ablakot. Kelj fel Etus, baj van Ferivel! Elvitték a csendőrök. Mit csinált? –kérdi anyukám. Ő nem tudja az éneket, azért vitték el. Arra emlékszik, hogy az volt a dalba, hogy a föld kifordult a sarkából. Ugrik az anyukám: Jaj az az orosz himnusz! Ezért börtön jár. De már a Feri nem volt seholy, elvitték a csendőrök. Öt év után lett szabad, akkor is úgy, hogy egy méltóságos úr közbejárására sikerült. Végül mikor bejöttek az oroszok, féltéglával verte a mellét: Öt évig ültem értetek, ti meg ezt csináljátok piszkos ruszkik a lányainkkal? Ekkor meg ezért kapott büntetést. Erről ennyit.

Leírok még egy hosszan tartó barátságot, mert ebben is vannak érdekes dolgok. Ez a barátnő miskolci, a következőképpen ismertem meg. Férjem halála után gyászom még tartott, amikor beutalóm volt Bükkszékre. Gondoltam, nem leszek kegyeletsértő, elmegeyek kicsit felejtetni. Csendben olvastam a folyosó egyik sarkában, az ismerkedési estén nem kívántam

ott lenni. Jön egy csinos fiatal asszonyka a folyosón, első látásra nagyon megtetszett. Odavágódik mellém és kérdi: Maga miért nem jön az ismerkedési estre? Nem óhajtok. –mondom én. Nem régen halt meg a férjem, még gyászban vagyok. Ugyan ne vicceljen már, mi van abban, hogy leül velünk kicsit elbeszélgetni? Bemutatkoztunk, karonragadt és vitt magával. Bemutatott a társaságnak, ekkor kezdődött barátságunk immár harmincadik éve tart. Mit jelent egy igaz barátság? Nagyon sokat. Társadalmilag ő sokkal több volt mint én, mert ő élete folyamán a vagyonosodás terén nagyon sok milliót összeszedett. Állása szerint ő is, mint én egy nagy bolt vezetője volt. Neki viszont Amerikában élő nővére rengeteg támogatást nyújtott. Ez a nővér forradalom idején disszitált, teljesen vagyon nélkül ért külföldre. A férfi autósosással kezdte. Utána amikor összegyűjtött egy kis tőkét, kenyér és magyar kalács sütéssel folytatta. Végül már ott tartottak, annyira ízlett a magyar kenyér, magyar kalács, hogy 150 kilométer körzetben autóval szállították a magyar termékeket. Először még a feleség, utána már a sok-sok beosztott. Végül úgy meggazdagodtak hogy négy bérház, egy hatalmas hűtőszekrény lerakat Montrealban hozta nekik a milliókat. Ilyen siker kint Amerikában a magyar termék, még ha csak kalács is. Így az én kis barátnőm milliomos, mert nem csak ők élvezték a milliókat, segítettek az itthoniakat is amikor már lehetett. Egyébként Calgaryban laktak. De miért ne legyen itt is tragédia. Nagy puccos kocsijukkal jöttek át Magyarországra, és itt élvezték a jobbnál jobb magyar fürdőket. Egyik útjuk alkalmával karamboloztak. Vége lett a kocsicsodának, de a feleségnek is. A férfi is sérült, de a feleség olyannyira, hogy agya maradandó károsodást szenvedett. Jelenleg szanatóriumban havi százötvenezer forintért van, hol orvosi kezelést és helyet biztosítanak neki. Nem lehet rajta kívülről semmit látni, de mikor száját kinyitja döbbenetes dolgokat mond. Nekem például ezt mondta: Tudom most lesz az esküvőd, én akarok főzni, tudod jól főzök. Mit érnek a milliók, férje elhagyta egy fiatalabb román hölgyért.

Ez a Jucika barátnőm is dúsgazdagsága ellenére is igen keserves életet élt meg. Hozzákényszerítették szülei egy olyan valakihez, akit nem szeretett. Attól, akit szeretett őt is szétszedték. Indult esküvőjére, mikor igaz szerelme megjelent egy hatalmas rózsacsokorral, és odaadta a kezébe. Szegény barátnőm egyből összeesett, úgy kellett fellocsolni hogy el tudjon esküvőjére indulni. Nem volt elég szegénykémnek hogy egy rossz házasságba kényszerítették, észrevette hogy a férje saját édesanyjának a szeretője. Ezt észrevéve egyből válást kezdeményezett, amit a bíróság javára el is döntött, ugyanis a férj ezt az undorító tényt elismerte lehajtott fejével. Férjhez ment másodsorra, ezt már szerelemből tette egy repülő tiszthez. Mit ad Isten, 56-ban ő volt az aki Magyarországról ellopott egy repülőgépet és külföldre vitte. Feleségét kérte a Szabad Európa rádión keresztül, menjen utána itt és itt várja. Ekkor a felesége már hat hónapos terhes volt. Mivel a férj nem közölte vele, hogy mi a szándéka úgy megbántódott, nem ment utána. Nem tudta mi lesz majd a picivel, dolgozni nem tud. Ekkor felajánlotta neki egy férfi, feleségül veszi, és saját nevére írhatja a születendő gyereket. Ez meghatotta őt, nagy szerelem ugyan nem volt, de férjhez ment harmadszor is. Ebben a férfiban is csalódott, mert a nagy jósága mellett ő is szeretett inni. Egy darabig túrta a barátnőm, még egy kislányuk is született, végülis úgy döntött elválik tőle. Elválás után a férfi külön házba költözött, de a feleség tovább is főzött neki, mindennap átjárt ebédelni. Itt is jött a tragédia. Ez a férfi is megbetegedett, rákja volt. Bekerült kórházba, az orvos mondta két hónapja van hátra. A férj ezt megérezte, és ezt mondtam a barátnőnek: Mi lesz az én házammal és vagyonommal ha én meghalok? Mi nem vagyunk férj és feleség. Arra kérlek téged, jöjjön ide pap az ágyamhoz, és esküdjünk meg itt legrövidebb időn belül a kórházban. Meg is történt, még gyönyör menyasszonyi csoport is volt, még fel bírt kelni az ágyból felöltözni a férj, és újra összeházasodtak. Rá nagyon rövid időre meghalt, így ez a vagyon is a barátnőm tulajdonába jutott. De hát az élet kegyetlenkedése, ő is nagyon beteg. Agydaganata, arcidegszabája van. Mérheterlenül sokat szenved. Azt mondta barátnőm, az összes meglévő vagyont odaadná, ha ettől a szörnyű szenvedéstől megszabadulna. Szegénykém végtelenül sajnálom, ritka jó természete és az egész lényé annyi szeretetet sugároz, mégis a Jóisten ennyit rakott a vállára. Gyerekeiben, unokájában sok öröme van, de a sorsa nagyon keserű. Mivel Palócországban élek. Somoskőben, ahol Petőfi írta gyönyörű verseit még így beszéltek nem is régen. Egy idős néni hajtott a kecskenyáját. A férjem figyelte mit mond a néni. Így mondta: Ama memma amarra ment. Ez azt jelentette, hogy az egyik kecske arra elment. Egy másik alkalommal lakodalomba mentünk Nemptibe. Kérdeztünk egy nénit, busszal menjünk vagy vonattal. Az is így mondta: Nyemtibe nem á me! Ez pedig azt jelentette, hogy Nemptiben nem áll meg a vonat. Régi beszédstílus Nógrád megyéből.

Végül csak annyit, anyukák, apukák, nagymamák üzenek nektek annyit, hogy meséljétek sokat gyerekeiteknek, mert a kis agyukban hetven év fölül is tárolják a ti meséteket. Mindezt leírni úgy tudtam, hogy annak idején figyelmesen hallgattam az ősök meséit. Az agyam kikapcsolt egy napig, teljes örült voltam. Másnap reggel a barátnőm kérdezte: Kérsz még vizet? Nem –mondtam én. Miért kellene? Megrázta a két vállam és így válaszolt: Nem elég szegény édesanyádnak hogy elvesztette unokáját, meghozod neki azt a bánatot hogy a bolondok házába kerülsz?

Visszafordítani már nem tudod a dolgokat. Uralkodj magadon. Próbáld felejteni. Meg is próbáltam. Gyógyított az idő. Lassan elhagytam a nyugtatókat. Ebből azonban kigyógyulni még a mai napig sem tudok, újra és újra megráz. Eszelősen belevetettem a munkába magam és hála a jó Istennek magmaradtam normális embernek.

Múlt az idő, fiam halála után öt évre a menyem megismerkedett egy tengerésztiszttel. Feleségül vette őt. Született egy kisfiuk, aki most 19 éves. Úgy szeretem mint saját unokám, apukájával együtt, mert ők is szeretettel viseltetnek irányomba. A tengerésztiszt ma már kapitány, hiába mostoha vő, úgy kezdte házasságát velem szemben, hogy megkérdezte tőlem hívhat-e úgy hogy mami? Bár az én saját fiam „tetszik tudni édesanyám” így beszélt, bár a kérdésnek eleget téve egyből azt mondtam igen. Ha neki ez így jó. A fia szintén maminak hív, az unokámmal Ildikével édestestvérként szeretik egymást. Unokám első férjhezmenetele nem sikerült, kizárólag egy évig tartott. Már nászútról visszajövet úgy nyilatkozott a férj az anyósának: Nagy baj van a házasságunkkal, egész nászút alatt háromszor voltunk együtt. A férj nem akart válni, de az unokám igencsak. Gyermek nem volt. Ezzel befejeződött egy szakasza unokám életének, de kezdődött egy boldogabb egy új házasságban. Ildike unokámnak van egy hat hónapos tündérszép kislánya, akit úgy szeret a család hogy szinte imádja őt. Végre révbé ért az unokám, férjének azt adta (aki szereti őt nagyon) amit egy nő maximálisan adni tud: egy szép kislányt.

Befejezésül még leírom, nem csak addig dolgoztam míg a ház be lett pucolva, hanem 35 évig egyfolytában egy helyen. Amikor a Tűzhelygyár építettett egy hatalmas konyhát, egy férfi ki akart túrni az állásomból. Jelentkezett a helyemre, Jávorfának hívták, leírom mert már halott. Kérte a központunkat hadd legyen ő a főnök, szerinte egy nő nem bír egy ilyen nagy üzemmel, mert kétezer főre tervezték az új létesítményt. A Tűzhelygyár vezetése kijelentette, csak akkor lesz az egri vendéglátóé az új hatalmas üzem, ha Hoholné lesz a vezetője. Micsoda büszkeség töltött el. A kis senki, aki úgy indult mint én hol tart. Elvezettem a hatalmas, 13 alkonyhás nagyüzemet ahol naponként kétezer főnek főztünk hogy egy fillér hiányt sem fizettem soha. Nem lett a Rózsadombon házam. 28 év alatt egy kocsit szereztem, de nyugodtan hajtottam esténként álmra a fejem, mint ma is 77 évesen. És tényleg itt a megálmodott békés, nyugodt öregkor, van a drága dédunoka ami bearanyozza napjaimat.

Hiába próbálom abbahagyni az írást, újabb események jönnek elő, amit még szeretnék leírni. Az is nagyon izgatta a fantáziámat annak idején, mi az oka hogy szexuális zavarok vannak a házasságomban. Már már arra gondoltam, hogy nem nálam vannak e negatív dolgok. Hogy e téren megnyugtassam magam, kinéztem egy férfit hogy hogy hatok rá e téren. Kezdem kialakítani vele egy közelebbi kapcsolatot, hogy megnyugtassam magam: nálam semmi hiba. Sajnos az illető nő volt, nem érdekelt csak az a tény, hogy milyen lesz a hatás. Mikor igazolódott hogy nagyon is jó megnyugodtam. A baj csak az volt, hogy amikor komolyra fordult a dolog és azt mondta elváljak. Dehogyan lett volna nekem lelkem elvenni a feleségétől és két gyerektől. A felesége észrevette mi a helyzet velünk, de olyan okosan viselkedett, ahogy minden nőnek kellene hasonló szituációban. Amikor rájött hogy randizni megyünk a férjével, ő nagy kedvesen megkérdezte: Nem mennék-e el vele moziba? Mit mondhattam volna? Jó gyerekek. Amikor a férje rákérdezett hogy miért maradt el a randink mondtam: A feleséged moziba invitált, és én mentem. Szép lassan leépítettem a kapcsolatot, azóta ha találkozok a feleségével, órákat el tudunk kellemes dolgokról beszélgetni nagy egyetértésben. Én pedig örülök hogy jót cselekedtem, a rossz mellett. Azt azonban megfogadtam, hogyha meghal a férjem lesz egy hét éves kapcsolatom. Ez be is jött a következőképpen. Éltem a negyvenes éveimet özvegyen. Szoboszlón üdülve látom, hogy egy jóképű férfi feltűnően figyel a medencében. Végül vett annyi bátorságot, addig helyezkedett míg mellém került. Megkérdezte bemutatkozhat-e. Igen volt a válaszom. Utána azt kérdezte, megengedem-e hogy

hazakisérjen. Gondoltam előbb megnézzek zuhany közben, ezért ezt feleltem: Majd holnap megmondom. Fürdés után megvárt, leültünk beszélgetni. Nekem sürgősen el kellett szaladnom valahová, megkértem őt vigyázzon a cuccaimra, és kezébe nyomtam egy drága japán fényképezőgépet. Jövök vissza, a férfi sehol. Na ezt jól megcsináltad te örült, meglógott a dolgaiddal, de jól van az neked te hiszékeny liba. Vadidegen férfiban így megbízni. Ülök nagy szomorúan gondolkodva. Jön a fiú. Elnézést –mondta. Csak elszaladt a kocsijához átöltözni. Felvett egy mutatós pólót. Száz szónak is egy a vége, már az első nap megengedtem neki az elkísérést. Az üdülés végén megkérdezte jöhet-e az otthonba is. Megengedtem. Itt elkezdődött életemnek egy boldog korszaka. A baj csak az volt, miskolci volt és nem jöhetett gyakran. Mikor a kapcsolat elején kijelentettem, csak hét évig tarthat. Nem hitte el. Nagyon szerette a laza dzsekiket, de egy alkalommal jön sötét öltöny, nyakkendő. Megáll előttem, kezét vállamra téve megkérte a kezem. Nagyon meglepett, és irtó rossz volt kimondani a nemet. Megtettem azért, mert féltem mivel hét évvel fiatalabb nálam, mi lesz ha nem tart ki mellettem. Az rosszabb lett volna, mint nekem hét év után elküldenem. Lehet rosszul tettem.

Egy évet még kirimánkodott, így nyolc év után harag nélkül, szomorú szívvel szétváltak útjaink. Édesapja még fölhívott, úgy halna meg nyugodtan ha igent mondanék a fiának. Én csak ennyit mondtam: Nem ígértem soha.

Még egy pár epizódot leírok, hogy férjem életét két ízben megmentettem. Hogy a fiatalok egyedül lakjanak, apósoméék építettek maguknak egy kisebb házat, nekünk fiataloknak odaadták a nagyobbikat. Építkezéskor mint lány besegítettem téglát adogatni. Egy hatalmas téglagúla elkezdett morajlani, én észrevettem, és kirántottam alóla férjem. Megmaradt az élete. A másik eset ez volt. A németek maguk előtt hajtottak sok diákot. Hova vitték volna nem tudom, de amikor észrevettem közöttük az udvarlóm, gondolkodás nélkül odarohantam, kirántottam a sorból és hazavittem hozzánk. Ha a németek ezt észreveszik, biztos kegyetlenül torolták volna meg. Ezekből a diákokból alig tért haza néhány. Ő is hasonló sorsra jutott volna, mint a többi szerencsétlen.

Érdekességképpen még egy pár dolgot leírok. Történt egy eset a férjem vállalatánál Somoson a bazaltbányánál. Bércsoportvezető volt, és a munkásoknak fizetni vitték a pénzt Somoskőre. Kisvonattal mentek, lábuk előtt zsákban a pénz. Alagúton is áthaladt a kisvonat, és amint az alagútból kiért, észreveszik hogy a sínen hatalmas ledöntött fák állják útját a kisvonatnak. Leállt a mozdonyvezető, de már ekkor az erdőből fegyveres rablók ott termettek géppisztolyt szegezve rájuk. Ide a pénzt! A férjem meséli, hogy ő úgy megijedt hogy még nyújtotta is nekik a zsákot. Szegény munkások, akkor fizetés nélkül tértek haza. Végül meglették a tettesek, felakasztották az egyik főt, akinek az egercseki rablás is a rovásán volt. Az nagyobb hal volt. A férjemnek az édesanyja megengedte egy nőnek hogy egy éjszakát nála aludjon. Ez a nő édesanyja volt annak a férfinak akit

felakasztottak. Anyósom döbbenten vette észre, hogy a táskájában géppisztoly van. Reggel megkérdezte anyósom tőle: Nem fél a határon közlekedni? Nem –felelte. Van géppisztolyom, és én elevenen tudnék embert nyúzni.

Egy másik érdekes eset. A nagybácsival is történt egy szörnyű dolog. Már aludt a család, amikor zörgetik az ablakot. Kelj fel Etus, baj van Ferivel! Elvitték a csendőrök. Mit csinált? –kérdi anyukám. Ő nem tudja az éneket, azért vitték el. Arra emlékszik, hogy az volt a dalba, hogy a föld kifordult a sarkából. Ugrik az anyukám: Jaj az az orosz himnusz! Ezért börtön jár. De már a Feri nem volt sehol, elvitték a csendőrök. Öt év után lett szabad, akkor is úgy hogy egy méltóságos úr közbejárására sikerült. Végül mikor bejöttek az oroszok féltéglával verte a mellét: Öt évig ültem értetek, ti meg ezt csináljátok piszkos ruszlik a lányainkkal? Ekkor meg ezért kapott büntetést. Erről ennyit.

Leírok még egy hosszan tartó barátságot, mert ebben is vannak érdekes dolgok. Ez a barátnő miskolci, a következőképpen ismertem meg. Férjem halála után gyászom még tartott, amikor beutalóm volt Bükkszékre. Gondoltam nem leszek kegyeletsértő, elmegyek kicsit felejteni. Csendben olvastam a folyosó egyik sarkában, az ismerkedési esten nem kívántam ott lenni. Jön egy csinos fiatal asszonyka a folyosón, első látásra nagyon megtetszett. Odavágódik mellém és kérdi: Maga miért nem jön az ismerkedési estre? Nem óhajtok. –mondom én. Nem régen halt meg a férjem, még gyászban vagyok. Ugyan ne vicceljen már, mi van abban hogy leül velünk kicsit elbeszélgetni? Bemutatkoztunk, karonragadt és vitt magával. Bemutatott a társaságnak, ekkor kezdődött barátságunk immár harmincadik éve tart. Mit jelent egy igaz barátság? Nagyon sokat. Társadalmilag ő sokkal több volt mint én, mert ő élete folyamán a vagyonosodás terén nagyon sok milliót összeszedett. Állása szerint ő is, mint én, egy nagy bolt vezetője volt. Neki viszont Amerikában élő nővére rengeteg támogatást nyújtott. Ez a nővér forradalom idején disszitált, teljesen vagyon nélkül ért külföldre. A férje autómosással kezdte. Utána amikor összegyűjtött egy kis tőkét, kenyér és magyar kalács sütéssel folytatta. Végül már ott tartottak, annyira ízlett a magyar kenyér, magyar kalács, hogy 150 kilométer körzetben autóval szállították a magyar termékeket. Először még a feleség, utána már a sok-sok beosztott. Végül úgy meggazdagodtak hogy négy bérház, egy hatalmas hűtőszekrény lerakat Montrealban hozta nekik a milliókat. Ilyen siker kint Amerikában a magyar termék, még ha csak kalács is. Így az én kis barátnőm milliomos, mert nem csak ők élvezték a milliókat, segítették az itthoniakat is amikor már lehetett. Egyébként Calgaryban laktak. De miért ne legyen itt is tragédia. Nagy puccos kocsijukkal jöttek át Magyarországra, és itt élvezték a jobbnál jobb magyar fürdőket. Egyik útjuk alkalmával karamboloztak. Vége lett a kocsicsodának, de a feleségnek is. A férfi is sérült, de a feleség olyannyira, hogy agya maradandó károsodást szenvedett. Jelenleg szanatóriumban havi százötvenezer forintért van, hol orvosi kezelést és helyet biztosítanak neki. Nem lehet rajta kívülről semmit látni, de mikor száját kinyitja, döbbenetes dolgokat mond. Nekem például ezt mondta: Tudom most lesz az esküvőd, én akarok főzni, tudod jól főzök. Mit érnek a milliók, férje elhagyta egy fiatalabb román hölgyért. Ez a Jucika barátnőm is dúsgazdagsága ellenére is igen keserves életet élt meg. Hozzákényszerítették szülei egy olyan valakihez, akit nem szeretett. Attól, akit szeretett, őt is szétszedték. Indult esküvőjére, mikor igaz szerelme megjelent egy hatalmas rózsacsokorral, és odaadta a kezébe.

Szegény barátnőm egyből összeesett, úgy kellett felloccsolni, hogy el tudjon esküvőjére indulni. Nem volt elég szegénykémnek, hogy egy rossz házasságba kényszerítették, észrevette, hogy a férje saját édesanyjának a szeretője. Ezt észrevéve egyből válást kezdeményezett, amit a bíróság javára el is döntött, ugyanis a férj ezt az undorító tényt elismerte lehajtott fejével. Férjhez ment másodszorra, ezt már szerelemből tette egy repülő tiszthez. Mit ad Isten, 56-ban ő volt az, aki Magyarországról elloptott egy repülőgépet és külföldre vitte. Feleségét kérte a Szabad Európa rádión keresztül, menjen utána, itt és itt várja. Ekkor a felesége már hat hónapos terhes volt. Mivel a férj nem közölte vele, hogy mi a szándéka úgy megbántódott, nem ment utána. Nem tudta mi lesz majd a picivel, dolgozni nem tud. Ekkor felajánlotta neki egy férfi, feleségül veszi, és saját nevére írhatja a születendő gyereket. Ez meghatotta őt, nagy szerelem ugyan nem volt, de férjhez ment harmadszor is. Ebben a férfiban is csalódott, mert a nagy jósága mellett ő is szeretett inni. Egy darabig túrta a barátnőm, még egy kislányuk is született, végülis úgy döntött elválik tőle. Elválás után a férfi külön házba költözött, de a feleség tovább is főzött neki, mindennap átjárt ebédelni. Itt is jött a tragédia. Ez a férfi is megbetegedett, rákja volt. Bekerült kórházba, az orvos mondta két hónapja van hátra. A férj ezt megérezte, és ezt mondtam a barátnőnek: Mi lesz az én házammal és vagyonommal ha én meghalok? Mi nem vagyunk férj és feleség. Arra kérlek téged, jöjjön ide pap az ágyamhoz, és esküdjünk meg itt legrövidebb időn belül, a kórházban. Meg is történt, még gyönyörű menyasszonyi csokor is volt, még fel bírt kelni az ágyból felöltözni a férj, és újra összeházasodtak. Rá nagyon rövid időre meghalt, így ez a vagyon is a barátnőm tulajdonába jutott. De hát az élet kegyetlenkedése, ő is nagyon beteg. Agydaganata, arcidegzsábája van. Mérheteretlenül sokat szenved. Azt mondta barátnőm, az összes meglévő vagyonát odaadná, ha ettől a szörnyű szenvedéstől megszabadulna. Szegénykém végtelenül sajnálom, ritka jó természete és az egész lénye annyi szeretetet sugároz, mégis a Jóisten ennyit rakott a vállára. Gyerekeiben, unokájában sok öröme van, de a sorsa nagyon keserű.

Mivel Palócországban élek. Somoskőben, ahol Petőfi írta gyönyörű verseit még így beszéltek nem is régen. Egy idős néni hajtott a kecskenyáját. A férjem figyelte, mit mond a néni. Így mondta: Ama memma amarra ment. Ez azt jelentette, hogy az egyik kecske arra elment. Egy másik alkalommal lakodalomba mentünk Nemtibe. Kérdeztünk egy nénit, busszal menjünk vagy vonattal. Az is így mondta: Nyemtyibe nem á me! Ez pedig azt jelentette, hogy Nemtiben nem áll meg a vonat. Régi beszédstílus Nógrád megyéből.

Egy újabb barátnőmhöz iparkodtam Szentlélekre látogatásképpen. Az utat az erdőben nem ismertem, így egy előttem haladó kocsit tulajdonosát megkértem, mutassa az utat nekem. Jó. –mondta ő. Szívesen, mert arra tartok én is, de előre megmondom, hogy nagyon sietek, úgyhogy iparkodjon utánam. Én iparkodtam is, de kora tavasz lévén a kocsim megcsúszott egy jeges területen és egy hatalmas szakadék fölé becsúszott egy hajtűkanyarban. Néztem kétségbeesetten, hogy mi lesz velem. Ha kinyitom a kocsit ajtaját, bezuhanok a mélybe. Már ültem vagy 10 percig halálos félelemben, amikor finoman próbáltam kinyitni a kocsit ajtaját. Ez sikerült. Kiléptem és nem zuhantunk be. Fölkapaszkodtam az útestre és boldogan mondtam a kocsimnak: Én már nem bánom ha le is zuhansz, fő hogy az életem megmaradt. Ahogy így gondolkodtam, jön egy tele busz. Látja a sofőr, hogy mi történt. Rögtön megáll: Irgalmas Isten –kiált. De nagy szerencséje van. Beszól az utasoknak: Emberek, segítünk a hölgynek? Egyöntetű igen válasz volt, én tiltakoztam, amikor megmondta: Úgy próbálja megoldani a dolgot, hogy kötéllal a kocsit összes utasa húzza. Nem. –mondom. Nem veszem a lelkemre, ha a kocsit berántja őket. Mondja a sofőr: Gondolja, ha nem vagyok biztos a dolgomban, utasaim épségét kockáztatnám? Jó, ha úgy gondolja ittmarad éjszakára. Végül beleegyeztem és karcolás nélkül kihúzták a kocsimat. Mikor megkérdeztem, mivel tartozom, (habár ilyesmit nem lehet megfizetni) ezt mondta: Jó szóval. Áldja meg a jó Isten minden lépését és útját az ilyen embernek. Lám Magyarországon is vannak nem csak gonosz emberek. Közben az erdészházból az erdészek odamerészkedtek és kérdezték: Hány halott van? Mondtam: Senki, egyedül voltam a kocsiban. Ők úgy nyilatkoztak, nem mertek közeledni, mert ők már annyi halálsikolyt hallottak itt, hogy féltek. Közben telefonáltam barátnőmnek, hogy karamboloztam, nem merek beülni a kocsiba, gyertek elibém. Mikor meglátták az ép kocsimat, engem is teljes épségben, miért lógattál be bennünket, hisz sem neked sem a kocsidnak semmi baja. Az erdészek megmutatták a barátnőm férjének, hogy hol volt becsúszva a kocsim, amit egy hatalmas kő megtartott. Akkor boldogságukban derékon kapott a férj, és úgy forgott velem az út kellős közepén boldogan a szerencse láttán.

A sok barátnőből Klárka barátnőmről is írok. Jókat sajnos nem tudok, mert szegénynek annyi van a vállára rakva, hogy el sem tudom képzelni, hogyan viseli közel 70 évesen. Fia elvált, és egyik unokáját az apának ítélték, a kisebbik unokát az anyának. A nagyobbik 19 éves, a fia 50 éves. 14 éves a kisunoka, mindegyik nála ebédel, ő hősiesen főz, mosogat, takarít. Habár fiáék egy hatalmas palotát építettek, de válás után a férj kérte édesanyját (mert a szomszédban lakik), átköltözhet-e hozzá, mert az ő mondása szerint látni se akarja a felesége képét, ugyanis a feleség akart válni, pedig ő volt a bűnös.

Mit mondhat egy anya, gyere gyeregem. Elfoglalta az egyik szobát, mivel mérnök, mérnöki irodának. Ott dolgozott. Utána a 18 éves unoka kérdezte: Ő is átköltözhet? Persze, gyere te is. Ő elfoglalta a másik szobát. Még az anyának ítélt 14 éves unoka is megkérdezte, eljöhetne ő is? Akkor én hova költözzek, hisz csak 3 szobánk van. Őneki már nem volt hely, de ebédelni, vacsorázni ő is átjár. Élvezi a nagymama finom főztjét. Nem tudom ilyen idősen meddig bírja ezt a túlterheltséget, adjon Isten erőt neki hozzá. Kicsit enyhült a helyzet, mert Somoson polgármesterré választották a fiát, így egy gonddal kevesebb a barátnőmnek. A nagyobb fiúnak valaki bogarat tett a fülébe ezt mondva: Te akinek joga van egy szép nagy házban lakni és a nagymamánál laksz. Lassan 20 éves leszel, rendezzél csak be egy szép szobát, költözz vissza a nagy házba, oda még kislányt is vihetsz. Így hazaköltözött. De a nagymamánál változatlanul reggeli, ebéd, vacsora csak megmaradt. Mostmár valóban befejezem, csak annyit még anyukák, apukák, nagymamák üzenek nektek, meséljete sokat gyermekeiteknek, mert a kis agyukban 70 év fölül is tárolják a ti meséiteket. Mindezeket leírni úgy tudtam, hogy annak idején figyelmesen hallgattam az ősök meséit.

Anya gyermekével

BÍRÓ PÁL TIBOR

A túlélés mérlegén

Negyedik fejezet

A nagy sietség értelmetlen várakozásba merült. Pali az udvaron téblábolt bőröndjén ülve, körülötte a többi társával. Feszés hangulat terjengett a kaszárnnyában, amely különböző rémhíreket szült az egyre jobban aggódó újoncok körében. Egyesek valami nehéz munkáról beszéltek, mások meg őszi terménybetakarításról vitatkoztak, valósággal mintha rakéta indult volna a holdra, oly hatalmas volt a buzgalom.

Tüske titokban fájlalta az elrepülő időt, amit szüleivel töltött, miközben görcsösen szorongatta az otthoni ház kulcsát. Dühében összezavarta mondanivalójának sorrendjét, amit magában próbált ismételtetni a hazautazó szülei helyett. Nagyon bántotta ez a kegyetlen állapot, olyannyira, hogy észre sem vette a közeledő parancsnokot.

Egyszerre szökött fel a csoport üdvözölve Ibadulát:

-Eljén a parancsnok elvtárs! – hangzott el, kissé ártatlanabb hangon.

-Üljetek le fiúk! – szólalt meg Kazimir közelebb lépve a csoporthoz, aztán így folytatta – Katonák, eljött az a pillanat, amikor civil munkaerő hiányában ki kell tegyünk magunkért. – jelentette ki táguló mandulaszemekkel – Nemsokára hazafias köz munkán fogtok részt venni és nem szeretném, ha rossz híretek érne vissza kaszárnnyánkba. Remélem, hogy az összefogás érdekében odaadó, szorgos munkával fogjátok bizonyítani a haza iránti szereteteket.

-Igenis parancsnok elvtárs! – hangzott el egy pár újonc szájából.

Tüskét az a kérdés gyötörte, hogy vajon miért tért el megszokott ceremóniájától a parancsnok, hiszen nem trombitaszóval verbuváltak gyülekezőt, és közéjük is, mint egy jó barát, úgy érkezett.

-Nem jó jel. – hajtogatta magában, mivel igen feltűnő a csend, mint annak idején a törökök támadása előtt.

Borzasztóan felkavarta lelkiállapotát a parancsnok szokatlan viselkedése és főleg az útravalónak szánt biztató szavai nem találtak megértésre nála. Talán megkérdezte volna a pontos úti célt, de társai közömbössége hirtelen lefékezte indulatát. Nem volt más kiút, mint hallgatni és várni az indulás pillanatát.

Nemsokára megérkeztek valami rozoga buszok, melyek nagy robajjal fordultak be a kaszárnny udvarára. A parancsnok meglepő módon mindegyikükkel kezét fogott, és éppen hogy meg nem köszönte zavarában az addig teljesített katonaszolgálatot, s búcsúzóul hirtelen jó utat kívánt katonáinak.

Hamarosan Medgidia városának egyetlen főútján haladt keresztül az öreg buszok konvoja, hatalmas zakatolással kerülgetve az úton tátongó gödröket.

Tüske egy ablak melletti székről figyelte a lassan elmaradó kopott város halkán zajló életét. Aztán elmosódtak a képek, amikor egy kietlen tájon haladtak, ahol egy útelágazás miatt lassított a konvoj. Pali az előbukkanó jelzőablakat kémlelte, amelyek fehér alapon fekete betűkkel hirdették a város után következő falvak neveit. A konvoj letérése után Tüske egy elég barátságosnak tűnő helyiség nevét olvasta le egy szögben megdőlt hirdetőablakról. „Fehérkapu” tizenhét kilométerre – azt írta rajta, miközben egy hatalmas betonhíd következett. A buszoför hátraszólt a fiúknak:

-Nézzétek legények az ország egyik büszkeségét, íme az anyacsatorna, amelyen most áthaladunk. – jelentette ki semmitmondó büszkeséggel – Ez köti össze az öreg Dunát a Fekete tengerrel. Van fogalmatok arról, hogy miért volt megépítve? – kérdezte a rázkódó busz utasaitól, amire választ hirtelen nem kapott, mert alkalmat nem adva, tovább folytatta – ezen a csatornán bonyolítják le országunk kereskedelmének jelentős részét – dicsekedett a soför, mint egy hajóskapitány, meghitt, kommunista szólamban.

Pali ahogy végigfuttatta szemeit a kietlennek tűnő csatornán, akarata ellenére visszakérdezett, mert szerinte valami nem fedte a valóságot.

-Elnézést sofőr elvtárs, – szólalt meg hangosan – akkor megmagyarázná nekünk, hogy miért nem látunk rajta egy motoros csónakot sem? – futott ki száján felháborodásától a kérdés.

Erre óriási nevetés tört ki a buszon, kivéve a paprikavörös sofőr elvtársat, aki a megrögzött kommunista elvével melléfogott. A katonák körében nem örvendett különösebb sikernek az aranykorszak remekműve, amely legfennebb holmi igénytelen ezüstkárász rajnak teremtett élőhelyet, amit az éhesen portyázó dankasirályok csapata sem bánhatott.

Aztán ismét csend ült meg a konvoj utasait, akik próbáltak fészkelődve álmodni maguknak, amelybe nem igazán egyeztek bele az ablakon bekandikáló tűző napnak a sugarai. Az út észrevétlenül, párhuzamosan igazodott a csatornával, amelynek mentén a konvoj hatalmas porfelhőt hagyott maga után.

Tüske óvatosan elővette zubbonyzsebéből a családi képet és nézegetve pillanatnyi megnyugvásra talált. Aztán ismételve magában a sofőr elvtárs szövegét, nem tudta eldönteni, hogy miért is nevezte anyacsatornának ezt a holtvíztároló óriássáncot. A vidék semmitmondó volt számára, ahol csak a gondosan elhanyagolt termőföldek őszi színeiben pompázó gyomnövényei igazolták létezésüket, napon száradt hörcsögtetemek adtak diszharmóniát.

Nemsokára ismét egy letérő következett balra, ahol egy mellécsatornaféle volt indulóban a kopár síkság végtelenjébe. Közvetlen közelében hatalmas építőtelep működött, ahol pillanatnyilag folytak a munkálatok egy óriási ikerhíd lábainak alapásán. A hírnök szerepét magára vállaló sofőr elvtárs hosszú hallgatás után ismét kérdés nélkül megszólalt.

-Na fiúk, ismét figyelem! – hangoskodott a busz visszapillantó tükrébe bámulva – Elérkeztünk az anyacsatorna mellék ágához, amely most van készülöben és össze fogja kötni Fehérkaput a tenger partján lévő Midia návodarival. Amint látjátok, nemrég kezdődtek el a munkálatok és éjjel-nappal folynak, megállás nélkül, kiváló eredménnyel. A fáradtságot nem ismerő pártvezérünk kiadta rendeletben, hogy az öt éves terv végéig készen kell lenni vele, mert ahogy mondta, személyesen akar áthajózni delegátusaival, akik a nagyra becsült Szovjetunióból fognak érkezni. Ennek érdekében, amint látjátok, mindent megtesz a munkásosztály, hogy elsőprő sikerrel járjon a végére a kommunista közös jövőnk érdekében. Tüske érezte, hogy üres gyomra kavarog a hányingertől, aztán hirtelen szomjas lett. Erőt véve magán, vizet kért a mellette ülő társától, aki végig az úton markában melegítette literes üvegében lötyögő ivóvizét. Eddig két szót nem szóltak, most aztán kicsikarta a vízhiány. Adriának hívták, aki megosztotta ivóvizét Tüskével.

-Te látod ott elől azt ami én? – kérdezte Pali a szűkszavú Adriántól.

-Látom. – felelte kurtán, nyakát nyújtogatva az ülések felett – Vajon mi lehet ott? – kérdezte félhangosan Palitól, amit rögtön meghallott a fülelő sofőr elvtárs és illedelmesen belekezdett a folytatásba:

-A hírhedt fehércapui börtön következik, ahol főképpen politikai foglyok csücsülnek. – jelentette ki cinikusan, aztán tovább folytatta – Ott tartogatják azokat a nőket és férfiakat, akiket hazaárulással vádoltak. Tudjátok, így jár az akinek nem tetszik a szabadság. – jegyezte meg dölyfösen, aztán végre elhallgatott.

Az utat mintha megszuggérálta volna az a nagy kiterjedésű létesítmény, egyenesen a közepének tartott.

Hamarosan kiderült, hogy át is halad rajta, melyet háromszoros szűrős drótkerítéssel határoltak el kétfelől, benne magasfeszültségű árammal közepén.

A kerítések külső pereménél farkaskutyák csaholták a zakatoló konvojt, amíg áthaladt. Felháborító jelenet volt, nagyjából mindenki számára.

Tüskének eszébe jutottak az öregek által elmesélt régi idők történetei, melyek egyre jobban megerősítették benne a gulág emlékeit.

A börtön területét elhagyva a konvoj nemsokára jobbra tért egy poros mezei útra, ahol lassú ütemben erőltették tovább a buszokat. Kissé távolabb már megjelentek az első barakkok.

Tüske elméjében ezennel rögtön tiszta kép született az eddig szigorúan titkolt úticélról. Aztán lassan szétterjedt a látvány, téboly formájában és megelevenedett a fabarakkokból álló nyomornegyed részletekben letarolt szűrős drótkerítésével, ahol szertelenül ácsorgott egy-egy őrlapátnyéllal a kezében. Talán ez volt minden fegyverük, amellyel álcázták az unalmas őrséget.

-Szép folytatás. – mondogatta magában Tüske, ahol sem puska, sem bajonett – Miféle haderő? – fontolgatta meglepődésében.

Közben fékezni kezdtek a buszok, amikor megszólalt az elmaradhatatlan parancs.

-Leszállás mindenkinek! – kiabálták ismételten valami új altisztek, ismeretlen pofákkal.

Tüske a kivikszolt bakancsaival, bőröndjét jól megmarkolva lelépett a finomliszthez hasonló, bokáig érő agyagos porba.

-Álljatok hármával sorba! – üvöltötte Căliman százados, aki mint kísérő, az utolsó busszal érkezett.

Aztán elindította a szakaszokat egy kitárt dróthálós kapun keresztül, az első látásra gyanús kaszánya udvarára. Hömpölygő füst szállt fel az egyik épület kéményéből, ahonnan bűzös juhétel szaga áradott. Az étkezés ideje lehetett, mivel idegen katonák fogaikat vájva szállingóztak az érkező újoncokkal szembe. Nem volt valami barátságos fogadtatás, amit még ráadásul meg is erősítettek szúrós tekintetükkel. Szánalmas kinézésűek voltak, piszkos öltözkükben savanyodva, némelyikük még megállt borostás képével, bámulni az új jövevényeket.

Egy régi gőzmozdonyból átalakított kazánfűtő előtt megállították az újoncok szakaszait, ahol elkezdődött egy értelmetlennek tűnő, hosszú várakozás.

A nap már lemenőben volt, ami az évszak kellemetlen hidegét csalta maga után, topogásra kényszerítve az érkezőket. Az új környezetbe csöppent katonák nyári viseletben nem igazán voltak beszélő kedvükben és dideregve viselték a várakozást, amikor előlépett végre egy karikalábú, harcsabajuszos tiszt, félig-meddig lődörögve, hogy beszédet tartson az újonnan érkezőknek. Ez idő alatt egy idegen katona lopakodott Paliék közé, magyar ajkúak után szimatolni a rendezetlenek táborából. Tüskét mintha kiszemelte volna a sorból, odalépett hozzá és megkérdezte:

-Te magyar vagy hékás?

-Igenis! – felelte vissza Pali, halkán, magyarul.

-Akkor mondd azt, ha rád kerül a sor, hogy sofőr vagy! – súgta oda Palinak, s azzal hirtelen eltűnt a sorok között.

Tüske nem igazán értette ennek a viharzó találkozásnak a lényegét és főleg a sorba kerülés fogalma zavarta meg elméjét. Nemsokára visszatért ugyanaz a katona és egyenesen Pali mellett állt meg, bemutatkozási szándékával.

-Lajos vagyok, Udvarhelyről. – nyújtotta jobbkezét, aztán Tüskével kezét fogva, melléült a faböröndre.

-Én meg Pali vagyok, Marosvásárhelyről. – rövidített Tüske is a Lajos stílusával.

-Te mit követtél el, hogy idehoztak? – kérdezte kémlelő szemekkel Palitól.

-Tudomásom szerint én az égvilágon semmit. – válaszolta Tüske, még mindig nem értve a csíziót.

Erre Lajos elpisolyogta magát, aztán bizalmasabb hangon tovább folytatta:

-Most már elmondom, hiszen úgyis mindegy, mert innen visszaút egyelőre nem lesz egyhamar. – jelentette ki, akár egy öreg jós – Ide csak olyan kerülhet, aki rossz fát tett a tűzre kint a civil életben. Neked elmondhatom, hogy nálunk a szakaszban mind ilyenek vagyunk. – jelentette ki ösztönéből fakadó büszke butasággal.

A harcsabajuszos tiszt eközben megállás nélkül papolt valami értelmetlen dolgokról dűnnyögve, ami úgy tűnt egy adott pillanatban, mintha magával viaskodna a közönség előtt. Mondhatni egy időben volt mindez szomorú és nevetséges.

Rövid hallgatás után Pali Lajosra kérdezett:

-Te mit követtél el, hogy idehoztak?

Erre Lajos mintha várta volna a kérdést, habozás nélkül válaszolt:

-Egy hat éves kislányt gázoltam halálra ittas állapotban az apám gépkocsijával Udvarhelyen. Annak idején egy menyecske miatt szerelmi csalódott lettem, aztán megzavarodtam és nem tudtam uralkodni magamon. Így hozta a véletlen, aztán bebörtönöztek és hét év után, amnesziával szabadlábra helyeztek, mivel nem voltam visszaeső bűnöző.

Szép kis történet, csak szomorú – gondolta Tüske magában, aztán mégis rákérdezett:

-Hát akkor hogy lettél katona, ha voltál már börtönben? – érdeklődött joggal Lajostól, hiszen ő úgy tudta, hogy a haza védelmét szolgálni csak tiszta erkölcsi bizonyítvánnyal lehetséges.

-Úgy, hogy ez a hely maga a pokol, hékás! – jelentette ki Tüskének, miközben erőteljesen megveregette a vállát. Aztán kissé lecsillapodva így folytatta – Te sok mindent még nem tudsz bixi. – mondta Palinak, akibe egyre mélyebbre ültette el a félelmet – Mi itt gyilkosságért, sikkasztásért, aztán külföldre menekülő rokonokért, na meg illegális határátkelési kísérletért ülünk, fiú. Ez a rehabilitáló táborok egyike a bűnözők számára. Mit gondolsz, miért vagyok én huszonhat éves? Ha akarod tudni, itt minden katona még három helyett teljesít kötelességet. – mondta növekvő indulattal, aztán felszökött a böröndről, mert gyülekezőt fújtak a barakkok felől.

-A sofőrök a hetes számú barakknál sorakozzanak! - hangzott el a parancs, amire Tüske is felkapta a fejét.

Még két böröndös társával együtt a hetes számú barakkhoz igyekeztek. Amikor odaértek egy feltűnően alacsony, pocakos baka lépett velük szemben. Tüstént üvöltve kezdte:

-Vigyázzba! – aztán – Sorakozó, nagyság szerint! – förmedt rá az érkezőkre, aztán nagy meglepetésükre elkezdett halkabban bemutatkozni – Az én nevem Ilié tizedes és a század főraktárosa vagyok. – jelentette ki, tisztán látszó mámoros pofával – Itt, aki nem fogad szót nekem, az hason csúszva fog sarat túrni, mint a disznók, körbe az udvaron. Megértettétek? – kérdezett rá a mozdulatlanul álló újoncokra.

-Igenis tizedes elvtárs! – válaszolták egyszerre Tüskék.

-Hát téged hogy hívnak bixi? – kérdezett rá Palira, aki a legmagasabb volt a csoportból.

-Tüske Pál a nevem. – válaszolta Pali határozottan.

-Na fene, te magyar vagy? – kérdezte meglepődve a csökött tizedes.

-Igen. – válaszolta Pali is megszeppenve.

-Hová valósi vagy te bixi? – kíváncsiskodott tovább Ilié tizedes.

-Marosvásárhelyi vagyok tizedes elvtárs és ott is születtem. – vallotta be Tüske, lenézve az alacsony tizedesre.

-Hát akkor te erdélyi bozgor vagy, éppen úgy mint én! – ordította Palinak, aztán magához ölelte, mint a törpe az óriást.

Végül nagy kő esett le Tüskének a szívről, látva azt, hogy nem torzulnak el a dolgok. Aztán különféle mókát bevetve, fanyar ízléssel, tizedesünk tovább faggatta az újonc csoportot. Tüske eltűnődött a törtéteken és máris az első leckén átesve érezte magát. Menet közben előkerült a kissé lődörgő, harcsabajuszos tiszt, aki hátizsákba gyömöszölt barna kenyerekkel érkezett. Elég nyugodtnak tűnt, ami jámbor kinézését igazolta. Miközben szétosztotta katonái között a kenyereket, halkán mondogatta szavait.

-Fiúk, én vagyok a sofőrök parancsnoka és az első perctől kijelentem, hogyha megmarad köztetek a csapatszellem, akkor közöttünk is barátságos viszony fog élni. Ellenkező esetben, vessetek magatokra! Első feladatotok a barakk kitört ablakait kicserélni, aztán a benne levő kályhákat megjavítani és szén kokszot hozni a kazánoktól, ha meleget akartok magatoknak. Holnap reggel ötkor van az ébresztő és akkor majd mindenkinek ki fogom osztani a további teendőket. -aztán kifogyva mondanivalójából távozott, mert amúgy is alig állt már a lábán. Tüskék buzgón nekiláttak a munkának, amely lassan belenyúlt a hajnalba, amire befejezték a semmiségnek tűnő javítást. Aztán fáradtan, dideregve várták az ébresztőt, amely nemsokára nyakukba zúdult a veterán katonákkal együtt. Hirtelen kellemetlen bráhaszag tódult be a barakkba, amely kísértéként érkezett az öreg bakákkal. Az első pillantásra olyan benyomást keltettek, mintha valami koldussereg érkezett volna, bűzös gázlajtól csillogó kopott gúnyájukban. Némelyikük kezébe még italos üveg villogott, amelyben savanykás ízű gyenge borpárlat lötyögött. Ez a R.D.V.-re rövidített elnevezésű ital volt a mindennapi kenyerek. Hatásától mindig cirkuszi hangulat keletkezett, amelyben fogyasztói csakis az idomárok szerepét vállalták. Aztán elkezdődött a haddelhadd, miközben eleredt a szitkok zápora, istent tagadó ateisták lármájával. A nagy tuszkolódásra előkerült a karikaszemű parancsnok is, akit egyszerűen lentmajor elvtársnak hívtak mindenki, azok kivételével, akik már letegezték a veteránok köréből.

-Így kell, fiúk! – szólalt meg harcsabajusza alól, biztatva az éjszakai kártyapartnereit, hadd szokják meg a helybeli hagyományokat.

Az alkohol mámorától szított agresszivitás nagy méreteket öltött az alakulatban, melyet mindig a frissen érkező újoncokon gyakoroltak. Tüske egy adott pillanatban arra ébredt, hogy egy jókora pofont kentek le neki, magassága miatt.

-Sokat etettek, hogy így megnőttél. – hangzott el logikátlan megjegyzése a pofon szerzőjének, aki mint veterán, egy vékonydongájú cigánylegény volt. Ideiglenes hatalmát élvezve, Eugén néven ismerték a barakktengerben. Ő volt az, aki az alakulat piszkos ügyeit rendezte, amiért cserében szabadnapokat kapott megbízottjaitól – Te leszel az én bibánom. – jelentette ki Palinak, aki még zavarodott állapotában volt a pofontól.

-Igenis, megértettem! – vágta rá Tüske szemrebbenés nélkül.

A lentmajor elvtárs nem akarta észrevenni az elcsattant pofont, és csak annyit mondott Palinak, hogy rögtön jelentkezzen irodájában, aztán zavartan sarkon fordult és magukra hagyta a katonákat. Tüske rövid keresés után rátalált a meztelen nőket ábrázoló, posztterekkel kitapétázott barakkszobára, melyet irodának neveztek a rédévések.

-Tüske Pál közkatoná vagyok és a lentmajor elvtárs parancsára jelentkeztem.

-Jó, jó, csak ne ordítsd tele az agyamat! – förmedt rá a lentmajor – No lássam csak, honnan is jöttél te katona. – dünnyögte harcsabajusza alatt, miközben reszketve lapozott egy ványadt dossziét.

Hamutartóját majdnem felborította, amely egy koszticás konzervesdobozból készült és tele volt zsúfolva színültig szűrő nélküli kárpáci csikkokkal. Mellette csendélethez illő átláthatatlan mustáros pohár díszelgett, amelyre rá volt pingálva egy bizonyos Fănică neve. Undorító bűzök terjengtek, miközben Pali feszesen állt az összeeszkábált panelasztal előtt. Végül megkerült az irat, amit keresett. Rövid böngészés után egyszer csak megszólalt:

-A familiádból kik élnek külföldön? – hangzott el a sablonos kérdés.

Tüske érezte, hogy elhagyja ereje, s lábai remegni kezdtek, aztán dühében sírva fakadt.

-Miért olyan lényeges lentmajor elvtárs? – kérdezte szipogva – Talán az ott élő rokonaim miatt nem vagyok megbízható a hazám védelmére? – engedte el hangját Pali, fékezhetetlen dühében.

Válaszképpen óriási pofon hallgattatta el a dühöngőt, aztán következett az unalmas rekcumozás. Valahogy a második leckeként megtanult végre hallgatni, összeszorított fogakkal.

-Na jól jegyezd meg, te szarházi! – üvöltötte az elvtárs. Ha még egyszer megpróbálsz pofázni, én garantálom, hogy többé nem látod meg szüleidet és ezért a merészségedért megkapod amit érdemelsz. – ordította dühében – Máskülönben mivel igazolod, hogy sofőr vagy? – pizskálgatta Pali kérdésével.

Erre beugrott a harmadik lecke, amely ösztönösen súgta Tüskének, hogy eljött a hazugság ideje.

-Nincs mivel igazoljam, mert otthon a katonaközponton kijelentették, hogy hajtási engedélyt ne vigyünk magunkkal. – felelte Pali határozottan.

-Melyik líceum állított ki neked hajtásit? – kérdezte kételkedve a lentmajor.

-A marosvásárhelyi ötös számú szaklíceumban szereztem. – válaszolta Tüske azonnal a parancsnoknak.

-Semmi probléma, mert utánajárok és ha nem fedi a valóságot, akkor engem egy életen át emlegetni fogsz. – jelentette ki dühében a tiszt Palinak.

Aztán még valamit lapozott a dossziében és így folytatta:

-Most elmehetsz és jelentkezz Ilié tizedesnél!

-Igenis! – válaszolta Pali, aztán futólépésben elhagyta a barakkot.

A tizedes már várta a raktár előtt.

-Gyere bixi földet mosni!

-Igenis! – kiáltotta Pali, aztán rögtön nekilátott a feladatnak.

Alattomos csigalassúsággal teltek az egyre borzalmasabb napok, miközben a megalázó jelenetek napirendi programban követték egymást, teljesen álmatlanokká változtatva a kisértő éjszakát. Egy keddi napnak reggelén Tüske életében ismét bevágott a krakk. A hosszan tartó esőzések miatt keletkezett sártengerben egy földdel megpakolt tizenhat tonnás Rába teherautót borított fel társával együtt. Az eseményre összegyűlt a rédévés tisztokból álló komisszió, amely megállapította, hogy a balesetért Tüske Pali a felelős. Ezért leváltották az aktív munkáról és büntetésből kihelyezték végleges őrnék a kocsiparkolóba. Első látásra könnyebb feladatnak ígérkezett, mindaddig amíg eljött a hétvége. Aztán belekóstolt a dolgok lényegébe. Vasárnapra virradóra leütötték a teherautók között, amitől eszméletét veszítette. Szörnyű csetepaté tört ki reggel, amikor jegyzőkönyv szerint át kellett adni a kocsiparknak minden zezugát. A fájdalomtól Tüskének majdnem elrobbant a feje, amikor kiderült, hogy tizenkét akkumulátor hiányzik a Rábáktól. Az öngyilkosság határáig terjedő gondolatok csikarták fantáziáját, miközben megszólalt a lentmajor.

-Komplektálnod kell, mert ha nem, akkor veled fogjuk megfizettetni. – jelentette ki Palinak.

-Igenis parancsnok elvtárs! – felelte Pali összerázkódva.

Az viszont, hogy kik követték el a merényletet, egyáltalán senkit sem érdekelt. Aztán amikor elviharzott a tisztok hada, Pali vette a bátorságot és megkérdezte Adrian kollégáját, hogy mit is jelent az a komplektálás. Hirtelen Adrian nevetni kezdett rajta.

-Hát azt jelentené, ha tényleg nem tudod, hogy beosonsz éjszaka a szomszédban táborozó civilek autóparkjába és reggelig szépen visszalopod egytől egyig őket. Most már érted a komplektálást? – kérdezte a megrémült Tüskétől, aztán húzott egy kortyot a pufajka alá rejtett rédévés üvegéből.

Aztán hajtva a félelemtől, Pali a kanális negyedik leckéjét is elsajátította, kiteve az életét a veszélynek, félve visszakomplektálta a hiányzó akkukat ártatlan szomszédjaitól. A valódi meglepetés akkor következett számára, amikor másnap dicséretet kapott az elvtársaktól, miközben mosolyogva figyelmeztették, hogy a lopásért börtön jár.

Estére elcsendesedett a vihar, miután az elvtársak is megnyugodtak. Adrian bagózni hívta Pali egy hatalmas Kraz márkanévet viselő, orosz gyártmányú teherautó oblonjára, ahonnan jól körbe lehetett fürkészni a területet.

-Látod ott a sok fényt? – kérdezte Palitól, aztán rágyújtott egy cigarettára.

-Látom. – mondta Tüske bámulva a fényeket – De hát miért van ott annyi fény? – kérdezte Adriantól, aki jókora slukkot szívott cigarettájából.

-Hát nem tudod, te bixi? Ott van Dallas, az ígéret földje.

Pali hirtelen nem kapcsolt és tovább faggatta társát kérdésével:

-A fehérkapui börtön lenne ott?

-Eltaláltad! – felelte Adrian, mosolyogva Tüskének.

-Miért mosolyogsz? – kérdezte Pali meglepődve.

Adrian erre szétnézett, aztán Tüskéhez közelebb hajolva, így folytatta:

-A vasárnapi pókerpartik miatt, melyek a börtönőrök és a mi tisztjeink között zajlanak. Te tudod, hogy mi a tét, ha elfogy a pénzük?

Pali tágra nyílt szemekkel figyelte.

-A fegyencnök a börtönből! – jelentette ki Adrian nevetve, miközben hanyatt dőlt a teherautó oblonján.

-Te honnan tudod ezeket? – kérdezte Pali ingerülten.

-Onnan, hogy az egyik elvtárs sofőrje voltam, amíg egyszer ittasan elütöttem a faluban egy szekeret. Szegény ló megdőglött, amit ki kellett fizessek. Mindaddig nagy barátok voltunk, aztán leváltott a gané és ideküldött éjjeliőrnek.

Rövid hallgatás után így folytatta:

-Nagyon kár azokért az intelligens nőkért, mert komoly beosztásokat töltöttek be civil életben, amíg politikai okok miatt oda nem kerültek. Személyesen ismertem közülük egy doktornőt. – mondta Adrian, aztán mintha észbe kapott volna, így szólt Palihoz: - Az út másik oldalán viszont férfiak ülik éveiket. – cinikuskodott Tüskének, elütve befejezésül a lényegét. – Te ezeket nem tudhatod, bixi. – mondogatta Palinak, aztán lelkére kötötte, hogy egy mukkot se szóljon senkinek.

Pali megígérte, hogy hallgatni fog, amire ismét rágyújtottak egy cigarettára, mintha békepipát szívtak volna. A hideg éjszaka fogai előcsalógtak a rédvés üveget, amivel Tüske is megbarátkozott és meghúzta, hogy le ne maradjon Adriantól.

A mókuserék viszont megállás nélkül forgott és észrevétlenül tekerte maga alá a napokat, elhozva Karácsonyt, a szeretet ünnepét. A kaszárnya léghőmérsékleténél nem erről árulkodott, sőt mi több, a túlzott alkoholfogyasztástól megnövekedtek a munkabalesetek. A hírek mintha le lettek volna fagyasztva, teljesen elhatárolták áldozataikat a világtól. A katonák érzékenyebbé váltak és ebből kifolyólag megszapordtak az incidensek, melyek még véletlenül sem voltak tanulságosak. Mintha az időjárás is szolidarizált volna a sok elkeseredett emberrel, az oroszok felől hatalmas hófújások érkeztek, melyek a fekete sártengert mégsem tudták fehérbe varázsolni a sós áramlat miatt. A teherautók is leálltak, jelét adva a munkaszünetnek, ami még jobban alkalmat adott a züllésre. Pokoli átok keringett a barakkok felett, amely gerjesztette a részeges nótázók szitkait, miközben vadul tombolt a balkáni folkzene.

A percek szélvészfényként rohantak el Tüske mellett, aki egy teherautó kabinjában talált menedéket a kiborotvált hideg elől. A kabin ablakán játékosan kavarogtak a hópelyhek, melyeket szélörvények kergettek körös-körül. Pali elmerengett gyermekkorán és megelevenedett előtte egy kép, amikor az ablakon keresztül, reménykedve leste az angyalkák megjelenését és levelet intézett hozzájuk éjszakára. Amialatt ringatta magát édes emlékeiben, hirtelen kinyílt a kabin ajtaja. Kissé összeresztett, amikor egyik katonatársát, Sandut vélte felfedezni, aki hírt hozott, meglepetésszerűen a barakkoktól.

-Hagyd itt ezeket a rozsdafészeket és rohanj, mert csomagot kaptál otthonról. – mondta Palinak, aki boldogan ugrott le a kabinból – Apropos, itt van ez a levél, ami benne volt a csomagban. Tessék, vedd át, mert ezt is neked küldték.

-Valamit nem értek, – szólalt meg Tüske is – ha csomagban érkezett, akkor most hogy került általad a markomba?

-Majd megtudod, most indulj szépen utána! – válaszolta Sandu, aki úgyszintén elindult egy másik irányba.

Pali kapta magát és hanyatt homlok rohant a latyakos sárban, levelét gondosan a szíve fölötti belsőzsebébe elrejtve, csak azon bosszankodott, hogy meg sem köszönte a szívességet. A barakkszobához érve egy csoport piros képű részeg bakával találta szembe magát, akik alig láttak ki saját fejükből az alkohol hatására.

-Pontosan téged keresünk bixi! – üvöltötte Eugen tizedes, aki társai élén vitte a prímet. - Legalább most lefordíthatod nekünk a leveled, mert mi nem értettük meg az irkafirkát magyarul.

-Igenis! – válaszolta Pali halkán és elövette a levelet.

Aztán belekezdett a fordításba, hatalmas gombócokat nyelve, amiért végig röhögött a vad horda.

-Állj meg az olvasással, mert tartalma nem érdekel! – ordította Eugen tizedes, aztán így folytatta – nekem azt mond meg bixi, hogy ki írta ezt a levelet! – förmedt rá Palira.

-Édesanyám írta nekem karácsonyra! – mondta Tüske a tizedesnek.

-Hogy néz ki édesanyád, meséld róla, vagy talán áruld el nekem, ha szereti a férfiakat! – tombolt az örültben az alkohol. Erre nagy örömujjongás tört ki a hordából, mintha skalphoz jutottak volna valami részeg irokézék, helyeselve a főnökük barbár pofátlanságát.

-Ha nem beszélsz, akkor tartsd meg a plafont, hogy ne essen a fejünkbe, amíg előtted elfogyasztjuk a szuka által küldött csomagot! – ordította Tüskének, akinek nem maradt más választása, minthogy mindkét tenyerét rátapassza a barakk alacsony plafonjára és végignézze az undorító pofák izléstelen lakomáját, ahogy habzsolják a karácsonyi ajándécsomagot. Volt benne mindenféle összekuporgatott finomság, többek között még Pick szalámi is, amit a magyarországi sógorbácsi

csempészett át kabátja alá rejtve a határon. Úgy ették a finom falatokat, hogy még nyúlt a koszos nyakuk, amely vizet nem látott isten tudja mióta. Aztán egy másik beles díszpéldány szólalt meg, akit Dobrinnak hívtak és Moldvából származott.

-Héj bixi, melyik kéne a kettő közül? – kérdezte Palitól, mutogatva neki egy almát, meg egy hagymát, ami megmaradt a megdézsmált csomagból.

-A hagyma. – válaszolta Tüske a belesnek.

-Hmmm... – arról mondjal le, mert nekem is jól fog a zsíros kenyérral.

Nagy röhögés tört ki a társaiból, amikor nyugodtan elkezdte majszolni az almát.

-Most eltûnhetsz a leveleddel, – parancsolt Tüskére Eugen tizedes – s csak arra vigyázz, hogy útközben nehogyan megegyed! – üvöltötték utána a többiek.

Tüske kifordult a barakkszobából, maga után hagyva a dorbézó csoportot, aztán hangosan zokogva rohant vissza az autóparkba, görcsösen szorongatva markában a levelét. Útközben sok ismerőse mellett elszaladt, akik meglepődve, hiába szólították, mert ő csak rohant a sötétben, megállás nélkül, amíg nyomát temette a félelmetes sártenger.

Tüske a zokogástól kimerülve az öreg teherautó kabinjában talált menedéket, aztán belealudt fájdalmában. Adrian kollégája megérezve a történet súlyát, békén hagyta Palit és egyedül teljesítette éjjeli szolgálatát az autóparkban.

Hajnala a hideg szél elcsendesedett, aztán havas eső áztatta a roncstelepet. Tüske kábultan ébredt mély álmából, amikor hirtelen hűvös levegő tódult be a kabin ajtaján. Adrian társult mellé a fülkében, aki nagyon átfázott az éjszakai járőrözés közben és előrántva rédévét pufajkájából, reszketve kínálta Palit a nedűből.

-Húzd meg cimborám, s ne törődj, mert úgy is ez sajnos az utolsó üveg! – mondta biztató szavakkal Tüskének, aki szó nélkül magához ragadta az üveget és jól meghúzta tartalmát.

Miután egymásnak adogatva lassan kiürítették az üveget, Pali felbátorodva ajánlatot tett Adriannak, hogyha falaz neki, akkor belopózik a faluba és vásárol rédévét. A veteránnak nem kellett kétszer mondani, így hát beleegyezett Tüske ötletébe még mielőtt váratlan látogatók érkeztek volna és állt az alku. Pali szedte magát és jól kikerülve az építőtelepet, belopózott a fehérkapui postára, ahol meglepetésére az ajtót zárva találta, melyen egy cédula lógott, rábiggyesztve a kilincsre: „Mindjárt jövök!” - ez volt a cédulára írva. Tüske tartva attól, hogy szemtanuk leleselkedhetnek, nem akart ácsorogni a posta épülete előtt. Fogta magát és megkereste a vegyesboltot, amely kongott a hiányosság miatt, viszont polcain zsúfolásig sorakoztak a teli rédévés üvegek. Miután teletömte pufajkáját friss áruval, kocogtatva üvegeit, visszatért jó reménnyel, hogy hátha nyitva találja a postát. A fennvaló mintha meghallgatta volna óhaját, tárva volt a posta levélajtója. Pali belépett az előtérbe és rögtön szembetalálta magát egy idősebb hölgygel, aki szolgálatot teljesített a hivatalban. Rövid üdvözlés után hangosan rákérdezett Tüskére:

-Mi az óhaja fiatalember?

-Szeretnék hazatelefonálni az ünnepek alkalmával. – válaszolta Pali, siettetve a dolgokat.

-Mondja a helyiséget és a telefonszámot, aztán ott a fülke előtti széken várakozzon! – jelentette ki hivatalosan a hölgy. Miután Tüske teljesítette a hölgy kérését, helyet foglalt a széken, aztán tartva az árulóktól, fejét jobbra meg balra forgatta. Közben egy öregember lépett be az ajtón, aki nyugdíja után jött érdeklődni és persze a hölgy falubelijeként jogot formált a csevegésre. Ez a váratlan látogatás még nagyobb nyomott a latba, hiszen repültek a percek és a fenntartott hölgy sem tudott foglalkozni a Pali rendelésével.

Tüske egyre jobban kezdett aggódni a posta előtt megszaporodó jövés-menés alatt, aztán vette a bátorságot és illetlen módon kénytelen volt közbeszólni a csevegésbe. Hirtelen összeráncolt szempárok meredtek rá, de a figyelmeztetés mégis megtette hatását. A hölgy idegesen elkezdte tárcsázni a Tüske család telefonszámát.

-Lépj be a fülkébe! - mondta Palinak morcosan. Tüske rögtön szótfogadva beszökött kocogó üvegeivel a fülkébe, aztán behúzta maga mögött a párnázott ajtót és görcsösen megragadta a telefonkagylót. Hosszan tartó csörgetés után sikerrel járt a próbálkozás, hiszen édesanyja szólalt meg a telefonban.

-Istenem de jó érzés hallani a hangodat - mondta Palinak, aki hatalmas erőt véve magán próbálta megőrizni nyugalmát.

-Köszönöm szépen az ünnepi csomagot. – jelentette ki nehézkesen az édesanyjának, aztán elkerülve a részleteket, így folytatta – A bukaresti katonatiszt mivel bíztat benneteket? – kérdezte töprengve édesanyját.

-Édes fiam, ünnepek előtt beszélt apád velük, és azzal bíztatták, hogy minden a legnagyobb rendben alakul. – válaszolta Palinak.

-Remélem a névjegykártyán lévő címük nem változott, mert levelet szeretnék nekik írni Bukarestbe – firtatta Tüske a beszédet.

-Nem változott fiam. A címük ugyanaz.

-Köszönöm anyám, akkor én mindenkit csókolok, és imádkozzuk a legközelebbi találkozásunkért! – mondta Pali páni félelmében, sürgetve a beszélgetés végét.

-Csak annyit mondjál még fiam, hogy a koszt milyen ott nálatok? – kérdezte a aggódó édesanyja.

-Hát, hogy őszinte legyek anyám, még én sem tudom, mert a kantinos körülmények miatt nem magunkfajta embereknek valók.

Közben ismeretlen okok miatt megszakadt a beszélgetés. Nem maradt más választása Palinak, így hát kifizette a beszélgetés összegét, aztán mégis megnyugodva szedte a lábait a kicsi park irányába. Útközben gondolt egyet és rövidíteni akart egy másik úton, amely döntése vesztére született, mert éppen Dobrinnal, a moldvai belessel futott össze a szerszámraktár háta mögött.

-Állj! – kiáltott rá a megszeppent Palira – Honnan érkezel bixi? – kérdezte a pufajkájában remegő Tüskét.

-Vásárolni voltam. – válaszolta Pali röviden.

-Megtudhatnám, hogy mit? – vallatta Dobrin, hurkot szorítva szavaival a Pali nyaka körül.

-Rédévét vettem az ünnepek alkalmával. – válaszolta Tüske, nyakát tekergetve a dolgoknak.

-Szóval így bixi. – folytatta Dobrin, aztán táguló pupillákkal kijelentette Palinak:

-Még találkozunk mi az „ünnepek alkalmával”, s most tüstént hordd el magad!

Rohant is Tüske, nem érezve fáradságot egyenesen a menedékhelyére, miközben egy újabb leckével lett gazdagabb, amely kimondja, hogy ne hadd a járt utat a járatlanért. Adrian még tátott szájjal aludt, amikor Tüske hátravágta a kabin ajtóját és felszökött a tulsó ülésre. Miközben nyavalyarontást tett szerencsétlen kollégájában, buzgón mesélte a Dobrinnal való találkozását. Adrian még félálmában így vélekedett:

-Ne aggódj te bixi, hiszen minden a legnagyobb rendben fog történni, ugyanis a rédévét eldugjuk a szomszéd teherautó üres gázolajtartályába. Inkább fogjál neki és egyél a kenyérből, amit a konyháról küldtek az őrségnek, mert szokás szerint az étel megint útközben elmaradt.

Amíg Tüske mohón majszolta kenyerét, Adrian gondosan elrejtette zsákmányukat a szomszédos teherautó gázolaj tartályában. Aztán még matatott valamit a teherautó vezetőkeinel és lecsapolt valamiféle sűrű folyadékot, amit gondosan hozott egy konzervesdobozban.

-Remélem, hogy nem akarod meginni. – blöffölt Tüske a fáradt képű kollégájának.

-Ne beszélj számárságot, mert ez fékolaj. – igazolta magát Adrian. A régi sofőröktől tanultam ezt a módszert, miáltal, ha meggyújtod jó meleget ad a fülkében.

-De hát itt bent akarod meggyújtani? - kérdezte meglepődve Pali.

-Természetesen, hiszen ez füst nélkül ég és hamarosan le tudjuk vetni magunkról a pufajkát.

A módszer valóban hatásosnak bizonyult, mivel beigazolódott az öreg sofőrök tapasztalata. Nemsokára ingre vetkőzhettek a fiúk, miközben Pali nagyokat csuklott a mohón elfogyasztott kenyéértől.

-Segíts magadon, – figyelmeztette Adrian – és húzd meg a rédévét, mert tapasztalni fogod helyben, hogy elcsitul a nyavalyád. Tüske, mint egy kisgyerek, szót fogadott társának és jó nagyot kortyolt az üveg tartalmából. Másodpercek alatt megszűnt a csuklása és hálából a tanácsért, cigarettával kínálta Adriant.

Az élettelennek tűnő roncstelepen hideg szél süvített keresztül, amely nemsokára eltüntette a szürke felhőket és megelevenedett a föld az égbolton fukarkodó napkorongnak. A telepet őrző hontalan ebek egy öreg buldózer alá gyűltek kupacba, ahol reszketve túrték, amint a szél eljátszik bundájuk szőrzetével. Most már mindenki felett kotolt az idő és egyre jobban erősödtek a széllelések, melyeknek hatásától egy meghibásodott emelődaru óriási, égbemeredő orra imbolygott olyannyira, hogy acélsodronyán himbálózó emelőhorogját saját magához csapkodta. Ismerős hangot adott ki, mintha egy templom harangját kondították volna meg a távolból.

-Hallod, Adrian, – szólalt meg Tüske – ha az Isten házából eltávolítottak bennünket, hát tőle azért mégsem tudtak, mert a mi templomunkban mégis megszólalt a harangszó. – mutatott rá az imbolygó darura.

Erre felnevetett az öreg cimbora, aztán dühében rácsapott a kabin negyedét elfoglaló kormányra.

-Engem nem érdekel már a harangszó, mert kivagyok az összes hitemből. – jelentette ki felháborodva – Nem látod, hogy a korrupció csíráit tápláló hitszegők kaptak csak távozási engedélyt az ünnepekre? Nincs igazság, mert öreg baka létemre itt felejtettek, hogy egy újonccal érjem meg az újesztendőt, aztán a pofámba vágták, hogy nem vagyok közéjük való. Talán, ha minden nap megpuhítottalak volna kedvük szerint, akkor most otthon heverészhetnék a meleg kályha mellett.

Közben elcsuklott a hangja, aztán mindkettőjük arcán csorogtak lefele a sósízű könnyecsek.

-Látod, bixi, minket itt felejtettek az isten háta mögött, s csak a jövőben leszünk újra érdekesek. – mondta Palinak, miközben elővette a borpárlattal tele üvegét és így folytatta – Most gyere igyunk, hogy felejsünk, aztán nemsokára belemerültek a rédévé agyat bénító hatásába.

Adriannak tökéletesen beteljesedett a jóslata, hiszen mint valami csölakók, szédületesen illuminált állapotban vészelték át az ünnepeket. Már azt sem tudták, hogy milyen napra virrad, amikor a lentmajor döngetni kezdte a kabin ajtaját.

-Még éltek ti naplopók? – kérdezte hangját emelve.

Amire a fiúk hirtelen megszökték magukat és durva borostás képükkel, kábulva bámulni kezdték a meglepődött katonatisztet.

-Boldog újévet a mormotáknak! – hadarta el kívánságát, miközben kitört belőle a nevetés.

Aztán a következő pillanatban elkezdte parancsait osztogatni.

-Szedjétek magatokat és borotválkozzatok meg! – hangzott el az első parancs – Estére pontos kimutatást várok az autópark felleltározásáról. – jelentette ki az öröknek, aztán sarkon fordult és magukra hagyta a kabin lábadozót.

Palinak talán ösztöne súgta, hogy a feladat elkezdése előtt írja meg a tervbe vetett levelet. Borotválkozás helyett bizalmas szavakkal papírra vetette kérelmét, és utólagos jókívánságait fejezte ki a bukaresti katonatiszt családjának. Aztán a szentlélek mintha megszállta volna Adriant, önkaratából elvállalta a levél titkos feladását.

-Bízd rám, bixi! – mondta Palinak – Mert én elintéztam. Ha te mennél, akkor lehet, hogy szerencsétlenségedre ismét kiszúrnának. Velem pedig még a hóhér sem törődik. – jelentette ki nevetve Tüskének.

Aztán fogta a pontosan megcímezett levelet és belsőzsebébe rejtve eltűnt a roncsok között.

Pali nekifogott egyedül a kimerítő leltározásnak. Estére már hullafáradtak voltak mindketten, amire a készlet megrendítő hiányát tapasztalva befejezték munkájukat.

Nemsokára megérkezett a lentmajor, még két veteránnal a szakaszából. Aztán nagy üvöltözésbe kezdett, amikor átvizsgálta az ívpapírok tartalmát.

-Na megálljatok csak, ti maflák! – ordította a fiúknak- Mert lesz gandom, hogy bőrötökön érezzétek súlyát a hiánynak. Azzal két pofont lekenve búcsúzóul a fiúknak, elviharzott a veteránok kíséretében. Hirtelen nagy melegük keletkezett Tüskéknek, aztán vállat vonva előkapták a rédévés üveget és vigasztalni kezdték magukat. Éjszakára már jól be voltak állítva, amikor az autópark kutyái eszeveszett csaholásba fogtak. Adrian kilépett a kabinból, hogy körülnézzen, amire nagy ütést mértek a fejére és helyben hagyták a sárban. Pali szólígtatva társát észrevette, hogy nem válaszol és elindult a keresésére. Pillanatok alatt rátalált a mozdulatlan Adrianra, de mire észbe kapott volna, már sötét alakok vették körül. Még gondolkodni se volt ideje, olyan hirtelen kezdődött az egyoldalú verekedés, ami egy fáradásig tartó rugdosással végződött. A kutyák megállás nélkül csaholtak, miközben a pórul járt sorstársak január derekán eszméletlenül feküdtek a csontigthatoló hideg sárban. Isten tudja meddig tarthatott ez az állapot, amikor Adrian nyöszörögni kezdett a kutyacsaholás hallatára, aztán félig-meddig magához térve felült és megpillantotta a mellette fekvő Tüskét, ijesztően feldagadt arcával. Szíve hangosan dobogni kezdett és a rémülettől görcsösen rázni kezdte cimboráját.

-Ébredj fel, az istenért! – üvöltötte – Hallod, amit mondom? Ébredj már fel!

Aztán előkapta zsebkendőjét és rédévébe áztatva elkezdte Pali arcát óvatosan törölgetni. Mintha csoda történt volna, egyszer csak megmozdult és halk szavakkal rákérdezett Adrianra:

-Még élsz cimborám? – nyögte ki nehézkesen, miközben magához szorította Adrian kezét, amelyben a zsebkendőt tartotta.

-Még igen! – mondta zokogva Palinak – Hogy szakadna meg a nyakuk azoknak, akik ezt tették velünk! – ordította torkaszakadtából a másik öklét az ég felé emelve – Ahogy kivirrad, jelentést fogok tenni erről. – mondta Palinak, aki még szédült volt ahhoz, hogy felüljön.

Közben észrevétlenül pirkadni kezdett az égbolt, amikor a fiúk egymást támogatva mosakodni vonzólták magukat a csatornához. Ijesztően fekete volt, amikor föléje hajoltak a rászorulók. Tüskének az egész teste sajgott és neheze égett a guggolás, amíg többször is vizet loccsintott a feldagadt arcára. Adrian közben elindult jelentést tenni az eseményről, amire Pali tanácstalanul sántikálni kezdett a felkelő nap irányában. Nem messze onnan a fegyenctelep működött, melyet magasra épített őrtornyok vettek körül.

A csípős hajnali szél éppen szemből érte Tüskét, aki nem törődött már semmivel. Sártól átitatott pufajkájában tántorogva lépkedett a kanális partján lefelé. A fegyenctelep határához érve, helyet foglalt a bordurák peremén és arcát a tenyerén pihentetve, bámulni kezdte a nesztelenül keringő sirályokat. Miután a felkelő nap megveregette vállát, ráeszmélt, hogy az elkerített rabok a közvetlen közelében dolgoznak.

Megpillantva őket, néma mutogatással, egyfajta kommunikálás indult az árammal ellátott szűrős drótkerítésen keresztül. Ők ujjakon mutogatták a hátralevő éveket, amire Pali viszonzta nekik, szintén mutogatva a hónapokat. Aztán megdöbbenve vette tudomásul, hogy tíz évnél kevesebbet egyik sem mutatott. Felkavarodott a gyomra, amikor fülsiketítő sípszó vetett véget az értekezésnek, ugyanis a toronyból egy börtönőr veszettül hadonászott Tüskének, hogy távozzon.

Nehezeére esett a feltápászkodás, de miután sikerült, erőt vett magán és elindult lassú léptekkel visszafelé. A csapdaként viselkedő sár észrevétlenül rakódott bakancsaira, amelyek egy idő után ólomcipőként lassították lépteit. Nagyon elfáradt és pihenőre kényszerült. Egy elhagyatott vízpumpa betonalapjának szélén foglalt helyet, melynek rozsdásodó szívócsöve még ormányként lógott a vízbe. Aztán elővette belsőzsebéből a családi képet és erőt merítve, hallgatni kezdte a távolban morajló munkagépeket, miközben könnycseppjei összefogtak a bodorgó széllel és iszonyatos fájdalmat okozva, csípni kezdték az arcán keletkezett sebeket. Nem messze tőle egyszer csak megpillantotta magányos társát, egy vízből kiálló vasbetonszál hegyén gubbasztó jégmadarat, amely pompás színeiben ragyogva, nem igazán illett bele a tájba.

-Ó istenem, mi nem vagyunk idevalók! – mondogatta Pali a jégmadár felé fordulva, aztán visszatette képét a zsebébe. Cigaretára gyújtott volna, de mivel átáztak dobozostól, dühében a kanális vízébe hajította. Erre felreppent a jégmadár és alacsonyan elhúzott a víztükör felett, bevetve magát egy közeledő ködfátyolba.

-Bocsáss meg nekem, ha megriasztottalak! – kiáltotta a madár után vacogva, miközben észre sem vette, hogy a könnyörtelen hideg készülődik őt is útra tenni.

Furcsa módra elviselhetetlenné vált az időjárás, amire Tüske összeszedve utolsó erejét, elérte az autópark kerítését. Az égből hódara kezdett szállingózni, melyet a szél szűrőssá változtatott erejével. Adrian fölháborodva körözött a roncsok körül, amikor Pali elérte a menedéket nyújtó teherautót.

-Hol a fenébe voltál? – kérdezte indulatosan Tüskétől.

-Állapotom leküzdésének érdekében sétáltam egyet az ördög csatornájának partján. – válaszolta Pali, aztán megjegyezte:

-Remélem vásároltál cigarettát, mert az utolsó dobozom elázott és eldobtam.

-Egy hátizsákkal hoztam, ha megfelelne. – hengegett Adrian és odanyújtott egy dobozzal Palinak.

-Mi újság a sárkánytelepen? – firtatta Tüske kíváncsian, mert kémlelve Adrian arcát, nem tudta leolvasni belőle a jelentés eredményét.

-Nem kellett volna jelentenem, mert ezzel nevetségessé váltunk mindketten a szemükben. Szerintem tudhattak mindenről, hiszen ők voltak a szervezők. – jelentette ki csalódottan Adrian.

-Lehetséges, hogy igazad van. – helyeselte Pali, miközben eszébe jutott Dobrin fenyegető hangja.

Elhallgatva az ügyet, cigaretára gyújtott és fékolajért ment a szomszédos teherautóhoz. Mintha csoda történt volna, hihetetlen módon pontos időben élelem érkezett a telep kintijából. A szolgálatos katona kosztosputtonyában forró levest hozott a fiúknak, aztán arra kérte őket, hogy egyikük, miután elfogyasztották az ebédet, vigye vissza majd a konyhára. Adrian örömeiben cigarettával kínálta a katonát és megígérte, hogy visszaviszi személyesen. A lábadozó fiúknak kapóra jött a forró leves, melyből egy kevés a didergő ebeknek is jutott. Aztán behúzódtak a fülkájukba és meggyújtották a meleget szolgáló fékolajat, ami nemsokára meghozta varázsát és mély álomba merültek.

Mintha valakit emésztett volna a lelkiismeretfurdalás, ettől a naptól kezdve mindennap megérkezett pontos időben a forró leves. Egy szombati napon Adrian üres puttonyával a hátán, elindult vissza a konyhára. Egyszer csak mintha darázs csípte volna meg, hanyatt homlok rohant a latyakos sárban, valami rendkívüli hírről ordítózva. Tüske nem értette szavait, hiszen a kabinban bóbiskolt.

-Kerestek telefonon Bukarestből és átadták a lentmajornak, hogy holnap dél körül itt lesznek! – üvöltötte buzgón Tüskének Adrian – Nagybátyádként mutatkozott be az illető.

-Jaj, persze, hiszen egyik bátyám Bukarestben él. – váltott Pali a megfelelő lemezre.

-De hát nem mondtad, hogy magas rangú tiszt a te bátyád. – futtatta szavait Adrian.

-Hát miért mondtam volna, ha senkit sem érdekel? – vágott közbe Tüske óvatosabban.

-Fogalmam sincs, hogy mit mondhatott bátyád a lentmajornak, mert a beszélgetés után a harcsabajuszos valósággal remegett.

-Több mint valószínű, hogy átadta jókívánságait, amitől elérzékenyülhetett a lentmajor. – jegyezte meg Tüske cinikusan.

-Majd holnap elvállik. – mondta Adrian és a hírtől keletkezett ünnepélyes hangulat alkalmából elővette a rédvés üvegét.

A különös alkalomból született hangulat hamarosan megtette a magáét, hiszen hibernáló mormotákká szentelte áldozatait. Másnap reggel a lentmajor személyesen meglátogatta a kabin rabjait, aki a verettetés óta arra felé sem dugta az orrát. Aztán intett Palinak, hogy lépjen le a kabinból.

-Miért nem beszéltél a bukaresti nagybátyádról? – kezdte a finomra fogott vallatást.

-Azért, mert megtanították, hogy csak a feltett kérdésre válaszoljak. – felelte Tüske jogosan.

-Na jól van, akkor most eredj és tedd pontra magad! – mondta a lentmajor, aztán nem fért valami a begyében és tovább folytatta – Remélem, hogy nem fogod szórakoztatni nagybátyádat a történeteiddel, s főleg a körülményekkel nem. – dadogta kissé akadozva zavarában.

-Nem hiszem, hogy érdekelné a bátyámat, parancsnok elvtárs. – jelentette ki Pali a lentmajornak.

Közben elindultak a barakkok irányába. Már majdnem elérte a parancsnokságot, amikor Ilie tizedes botorkázott elejükbe. A lentmajor összenézett vele, aztán megparancsolta:

-Menjete a raktárba és cseréljétek ki az egyenruháját, hiszen viselhetetlen állapotban van, s amikor végeztetek, Tusko közkatonaát várom az irodámban.

Felháborító volt hallgatni a Tuskot, mivel soha nem tudták kimondani a Tüske nevét helyesen. Pali elszokott a rendezettebb körülményektől és szinte feszélyezve érezte magát a vadonatúj uniformisában. Végig feszített a barakkok között, egyenesen a parancsnokságnak tartva, ráadásul még cigarettára is gyűjtött, megfedkezve magáról. Elfogultsága miatt a kopogtatásról is lemondott, miközben belődulva az ajtón, egyenesen az iroda közepén állt meg. Óriási meglepetésére a bukaresti tiszt, akit életében csak egyszer látott Medgidián, nagybátyja képében ott ácsorgott az ablaknál. Tüskébe valami táltos erő költözött hirtelen, amely egy hatalmas löketet adott bátorságának.

-Isten hozott édes bátyám! – üvöltötte széttárt karokkal, miközben kacsintott, aztán nekirontott örömeiben a magas rangú katonatisztnak.

Postelnicescu ezredes meglepődésében ugyan, de vette a lapot és viszonzta a Pali meleg üdvözlését.

-Eljöttem, kisöcsém, hogy személyesen tudomásodra hozzam azt, hogy már csak egy aláírásra vár az áthelyezésed és nemsokára Bukarestben leszel. – mondta a mosolygó Tüskének.

-Igenis, megértettem! – hangoskodott Pali összecsapva bokáját katonásan a tisztnek előtt.

-Nekem hamarosan mennem kell tovább. – folytatta az ezredes, aztán meleg kézfogást intézett a lentmajorhoz és Tüskét kikísérte az irodából. Amikor kettesben maradtak, így vélekedett:

-Tetszett a fellépésed, kölyök, de viszont mától kezdve csak arra összpontosítsd a figyelmedet, hogy épségben jussál el Bukarestbe a napokban érkező parancsra.

-Megértettem és nagyon köszönöm. – mondta Pali, aztán félretéve a katonasághoz tartozó etiketteket, magához ölelte Postelnicescu ezredest.

A tiszt csak nevetett, hiszen nem mindennapos jelenet volt ez, hogy egy közkatona, örömeiben ölelgessen egy ezredest. De hát a valóságot megvallva, kevés öröme jutott ebben az időben egy közkatonának. Aztán tisztelettel kezét fogtak és Tüske elindult a tronzon irányába, a boldogságtól szinte lebegve a föld felett. Adrian már toporzékolt a kíváncsiságtól, amikor Pali végre megérkezett.

-Na mesélj, hogy mi történt odabent? – szegezte neki kérdését Tüskének.

-Semmi különös, csak detasálni fognak hamarosan Bukarestbe. – válaszolta Pali, visszatérő nagyvonalúsággal.

-Hát gratulálok cimborám! – fejezte ki őszinte örömét Adrian, aztán előkapta rédévés üvegét és így folytatta – Ezt igazán érdemes megünnepelni! – mondogatta, miközben átnyújtotta a borpárlattal teli üveget Tüskének.

Ezennel megkezdődött ismét a tivornya, amely belenyúlt a hűvös éjszakába. Másnap a szúrós napsugarak ellenségesen támadtak, amikor lüktető halántékkal megébredtek a fiúk egy iszonyatos szenvedésre, az égő pokol miatt. Pali elvállalta, hogy ivóvízért megy a konyhára, mert lassacskán kibírhatalanná fajult a vízhiány. Leugrott a teherautó fülkéjéből és máris szedte lábait a barakkok irányába. Eugen tizedes éppen a kantin mellett javította ARO márkájú járgányait, amikor Tüske vele egy irányba ért.

-Hé, bixi, te még mindig létezel? – förmedt rá Palira a vastag orra alól.

-Hát, amint látod, még igen. – válaszolta Tüske torkot fogó gyűlölettel.

-Na gyerünk csak ide, te idegen teremtés! – parancsolta Palinak, aztán egy hatalmas franciakulcsot nyomott a kezébe – Feküdj hanyatt a motorház alá és amikor figyelmeztetlek, engedd le az olajat! – parancsolta továbbra Tüskének.

-Igenis! – mondta Pali, reménykedve abban, hogy hamar megszabadul a jellemtelen tizedestől, szó nélkül teljesítette parancsát. Amikor megengedte a főcsapot, akkor az ördöggel parolázó Eugen egy másik edényből fáradt olajat töltött a motorházra, amely elárasztva azt, egyenesen a Tüske arcára loccsant. A tehetetlenségtől dühbeguruló Pali érezte, hogy elmegy a szemevilága, ami által sikerült végre kihozni békétűréséből és kipattanva a terepjáró alól, hatalmas ütést mért

öklével a tizedes vaskos orrára, akkorát, hogy az autó ablakát megfestette annak vére. A félelemből tisztelt klánfőnök colostokként rogyott össze, belecsapva fejét a kiálló kerékfelnyibe, amitől rögtön eszméletét veszítette. Ezennel megtört a jég, amitől Tüske nem tudott megszeppenni és mondhatni hidegen hagyta a jelenet, mivel úgy érezte, hogy valahol az összes tartozását ezáltal leróta. Aztán sokat nem tévőzött, kapta magát és ivóvizet potyázva a konyháról, visszasietett a roncsok birodalmába. Az égiektől kapott szerencséjére nem akadt szemtanú az udvaron.

Miután elmesélte történetét Adriannak, mégis inába szállt a rettegés, hiszen egyre jobban erősödtek meg elméjében azok a kikötések, melyekre ígéretet fogadott. Őrtársa mindezek után aggódva javasolta a furcsán hangzó, hasznos bujdosást, mert tisztában volt azzal, hogy vérbosszút kíván a sérthetetlen klán részéről. Adrian ösztönszerű megérzései teljesen beváltak. Sötétedéskor már randalíroztak az egyenruhás ördögfiókák, tûvé téve az egész telepet, Pali után kutatva, ami szerencséje nem járt sikerrel. A történet alapján még a veteránok körében is megoszlottak a vélemények, hiszen sokan gyűlölték közülük a csökkent tizedes hatalomra vágyó viselkedését.

Adriannak egyik ciklustársa elvállalta, hogy menedéket biztosít Palinak egy csatornán rozsdásodó motoros salupa belsejében, amely egy végleges leírásra várakozó törpehajóra hasonlított. Ideiglenesen nagyon kapóra jött az ajánlat. Márkusnak hívták a segítőkész katonát, akinek úgyszintén voltak rendezetlen ügyei a tizedessel. Tüske átmeneti otthonában, minimális kondíciók között még fűtőtést is létezett, amely elég barátságossá varázsolta az öreg salupát, szűk belterületétől eltekintve, ahonnan nem jöhetett elő napközben a bujdosó. Aztán éjszaka, amikor előbátorkodott, hanyatt feküdvé a platformon, végigbámulta a csillagokat, miközben hallgatva az ezüstkárászok tavaszi nászát, amint hatalmas csobbanások közepette kergették párjaikat. Közben átéhezve minden percét a bujdosásnak rendszeresen számíthatott Adrian barátja látogatására, aki az éjszaka különböző óráiban érkezett legfeljebb egy darab kenyérral. Egy holdfényes éjszakán nehézkesen közeledett valamit hurcolva magával a némán lengedező salupához. Amikor odaért, akkor Tüske felfedezte a saját faböröndjét a kolléga kezében.

-Hát te mit művelsz? – kérdezte halkán Adriantól.

-A fenébe bele! – mondogatta, nagyokat sóhajtvá a hû barát – Én kiloptam ezt ide neked, mert szét akarták verni csákánnyal, hogy ne mondjam azt, hogy el is akarták tüzelni, miközben olyasmit hallottam, hogy szükséged lesz rá holnapután.

Palinak hirtelen nem esett le a tantusz mindaddig, amíg elő nem vett Adrian egy levelet.

-Élj vele cimborám! – mondta Tüskének, miután markába nyomta a bukaresti határozatot tartalmazó papírost – A lentmajor adta ide neked, – folytatta halkán – hogy biztonságban eljusson a címzetthez.

-Nagyon köszönöm! – mondta Pali és szorosán kezét fogott barátjával – Íme az én megváltó levelem! – kiáltotta örömeben, aztán szinte leverte lábairól Adriant, úgy nekilódult és rázni kezdte boldogan a szerencsétlent, addig amíg elfáradt és mindketten leültek egy hosszukó szerszámos ládára.

Tüske a gondosan beosztott rédévét rántotta elő és megkínálta barátját.

-Még lenne valami, mielőtt átvenném az üveget. – szölt közbe Adrian – Megbeszéltem Pârvulescu bácsival, hogy segítsen rajtad, tudod az a kis öreg, aki a tiszteket szállítja naponta a kisbusszal, és megígérte, hogy biztonságban eljuttat a medgidiai vonatállomásig.

-Köszönöm, barátom! – mondta Tüske könnyező szemekkel – Egy életre hálával tartozom neked! – és elcsuklott a hangja, miközben vaskos markával barátja vállát szorongatta.

-Holnap este máris indulhatsz velük, amikor szállítani fogják majd a tiszteket. – folytatta Adrian a szeméit törölgető Tüskének, aztán megragadta a rédévés üveget és rövid tósztot mondott barátjának, melyet gombócokkal a torkában alig tudott befejezni – Én kívánok neked szerencsét! – mondta erőt véve magán, mielőtt szájához emelte volna az üveget.

Miután jókat kortyoltak az üvegből, Tüske gondosan összehajtogatta életmentő levelét és zubbonya zsebébe rejtette. Talán akkor a sorsdöntő papíros volt a legfontosabb számára. A közösen átvirrasztott éjszaka után Adrian búcsút vett estig Palitól.

-Este én értem jövök és elkísérlek a buszig. – mondta Tüskének aztán rókamódra távozott.

Pali egész nap mondhatni ette a cigarettákat, egyiket a másik után, összeszorult gyomorral könyörgött a lassan múló perceknek. Végre eljött a nagy pillanat, a rég várt indulás pillanata. Adrian, ígérete szerint, eljött Tüske után és kezébe ragadva a Pali böröndjét, odaszólt cimborájának:

-Még kérlek, indulj most előttem. – mondta alázattal, én a böröndöddel kezemben követlek a buszig, aztán elindultak sietős léptekkel a nyomornegyeden keresztül, kémlelve figyelmesen a barakkokat, ahonnan még elnémuló veszély leselkedhetett bármelyik pillanatban.

Hálaistennek, Eugen tizedesnek nyoma veszett erre az időszakra, így hát biztonságban jutottak el a kapuig. Ott már várt rájuk Pârvulescu bácsi, a nyugdíjazás előtt álló kisöreg, együtt a lentmajorral, aki nagy meglepetést okozott Tüskének: -Szabadulsz bixi, hiszen szerencsésnek születél. – jelentette ki a harcsabajusza alól – Na, kérem ide a papírod, hogy üssenek rá pecsétet a kapunál, – mondta Palinak, aki félve nyújtotta át levelét – aztán a kapun kívül már nem ide tartozol. – mormolta bajusza alatt, miközben elindult pecsételni.

-Igenis, megértettem! – válaszolta Pali katonásan a lentmajornak.

Miután megtörtént az eljárás, Tüske ismét biztonságban érezte magát lepecsételt levelével a zsebében. Heves tisztelgés után a lentmajor hátat fordított Palinak és szó nélkül eltűnt a barakkok mögött. Tüske egyedül Adrian barátjától vett búcsút, aztán a megbeszélések alapján, mondhatni betyár módra hagyta el az alakulatnak csúfolt kényszermunkatáborát. Az ablakon keresztül még egy utolsó pillantást vetett a sárfészekbe vegyült nyomornegyedre, amely a sötétedő égbolttal lassan egybeolvadt. A kisbusz libegve döcögött a Dallas-nak becézett hírhedt börtön irányába, ahonnan lopva áradott a terror szaga, álcázva a virító fényekben. Tüske lesütötte fejét egy pillanatra és folyton csak azt latolgatta agyában, hogy minden sikerüljön a terve szerint. A fegyenctelephez érkezve ismét felfordult a gyomra, amint megpillantotta a rémes sorakozót. Az út egyik oldalán a férfiak, másik oldalán a nők igazodtak négyesével karonfogva az esti névsorolvasáshoz. Egy rabnő nézett fel reflexszerűen az elhaladó jármű ablakára, amit egy milicista őr észrevett és előrántva gumibotját, odalépett farkaskutyájával. Veszettül szapulni kezdte a hátát, miközben a kutya szájában tartotta bokáját, aztán fehér hárász kendője lecsúszott a leborotvált fejről és eszméletét veszítve elterült a sárban. Pali elkapta tekintetét és előre dűlt az ülésen, arcát görcsösen tenyerébe temetve.

-A liba jól megkapta porcióját. – jegyezte meg az egyik altiszt, amire a többiek jót nevettek.

Tüske a monoton lármázástól magába burkolózva elkezdte sorolgatni az ismerős neveket, aztán émelygő gyomorral nézett vissza a távolodó fehérkapui börtönre, melyet mozgó homokként nyelt el alattomosan a kietlenség.

-A Sátán átka. – mondogatta magában, aztán behunyt szemmel az ülésnek támaszkodva imádkozni kezdett.

A kisbusz egyre távolabbra röpítette, miközben hűséges, fából készült útitársának fülét szorongatta. Annyira megfélemedezett magáról, hogy észre sem vette, amikor Pârvulescu bácsi a medgidiai állomás mellett lassított.

-Na, fiatalember, hát megérkeztünk. – szólalt meg az öreg, Pali felé fordulva – Innen tovább az Isten vezéreljen utadon. – jelentette ki, jobbkezét odanyújtva Tüskének.

-Köszönöm jóságát. – dadogta Pali a fáradságtól, aztán megfélemedezve a többi utasról, megragadta bőröndjét és miután meleg kézfogást intézett az öreghez, faképnél hagyva a tiszteket, távozott.

De hát kit érdekelt a tiszteletadás, amikor a nemtörődömség uralkodott. Az egyenruhások végigbámulták Tüskét, ahogy bekanyarodik az állomás épületénél, aztán a peron irányában elvegyült az utazásra váró tömeg között.

Berezki Máté és felesége

Most látható a természetben – 4. (Április)

A március igen változatos, hűvös és szeszélyes időjárást hozott, az áprilisra vár a tavasz végérvényes meghozatala. A téli madárcsapatok azért már jó ideje feloszlottak, elfoglalták a párok költőterületeiket és határozottan hirdetik a tavaszt. Ismét az ő népes társaságukból választottam elsőnek pár – talán – közismert, kedves fajt az alaposabb megismerés végett.

Ökörszem (*Troglodytes troglodytes*)

Ennek az aprócska madárnak a tollazata színezetét az erdei szalonkáihoz hasonlítanám. A madárka teljes hossza mindössze 9-9,5 cm, kis farkát szinte mindig hetykén hordja, meredeken felfele tartva. Röpte egyenes, surrogó és általában rövid távú és mivel tartózkodási helye is alacsonyan, bokrok alján, gallyrakatok között van, így röpte is ennek megfelelően alacsony. Különösen szívesen tartózkodik a patakpartok sűrű aljnövényzetében, ahol keresgéli a bábokból, kisebb rovarokból, pókokból álló táplálékát. Az ugyancsak rendszerint alacsonyan, lecsüngő gyökerek, borostyán közé, farakatokba készített ökörszem fészekben 14-16 nap alatt kelnek ki a fiókák, akik 16-17 napos korukban válnak önállóvá. Hazánkban két alkalommal költenek évente.

Hangjukat szinte egész évben hallhatjuk, mely a pici madárhoz képest erős „tit-tit-tit”, ha megriasztják érdesen cserreg. Állandó madarunk.

Télen többedmagukkal vészelik át a hideget, amikor az apró madártestek egy-egy fészekben összebújva töltik az éjszakákat. Bűbajos jelenség az ökörszem, melyet szinte valamennyi kiránduláson felfedezhet a figyelmes természetjáró - élmény a vele való találkozás.

Fülemüle (*Luscinia megarhynchos*)

Áprilisban érkeznek vissza az afrikai szavannákról, vagy éppen esőerdőkből, mégpedig elsők a hímek. Összességében vöröses, rötös barna madárról van szó, hasoldala világosabb, farka gesztenyevörös, a madár hossza 16 cm.

Amennyire egyszerűnek tűnhet tollazata, annyira közismerten kitűnő énekes, ki hangját nappal és éjjel is hallatja, csattogó éneke a világ egyik legszebb madárhangja, – ő a közismert *csalogány*. A jellemzően „*hü-hü-hü*” hangokkal induló strófái a legintenzívebben az alkonyati és kora hajnali órákban hallhatóak, a fülemüle csattogása június hónap végén enyhül, majd marad el. Kedvenc tartózkodási helyei a parkok, sűrű bokrosok, dús aljnövényzetű elegyes erdők – azok alsó régiói.

Ha a lombok között fel tudjuk fedezni éneke után, akkor általában leeresztett szárnyakkal, emelt farkkal ülve láthatjuk egy ágon. Életmódja rejtett. A tojó az erdő árnyékos részén a cserjék alján, talajon, vagy borostyán közé, a talaj fölé pár arasszal építi jól elrejtett fészket, melybe 5-6 olajzöld tojást rak. A kikelt fiatalok 11-12 napos korukban, általában júniusban hagyják el a fészket. Első tollruhájuk vörhenyesbarna alapon pettyezett.

Táplálékukat a talajszinten szedegetik, azt rovarok, pókok alkotják kiegészítve a bodza bogyójával. Augusztus végén, szeptemberben vonulnak délre, amikor már az ifjú hímek is próbálgatják hangjukat.

Magyarországon helyenként költ, valamint rendszeres tavaszi-őszi vonuló a fülemülére sok vonatkozásban hasonlító, ugyancsak kitűnő énekes - a *nagy fülemüle* (*Luscinia luscinia*).

Egy érdekes kis madárcsoport, a gébicsek több faja él hazánkban, a legismertebb képviselőjük a *tövisszúró gébics*, míg a rokonság másik két térségünkben is előforduló tagja a *kis őrgébics* és az őt télen helyettesítő *nagy őrgébics*, velük később fogunk megismerkedni. Mindhárom faj az előzőekben bemutatottakkal ellentétben koránt sem mutat rejtőzködő életmódot, könnyen megfigyelhetőek, hiszen valamennyien „*vártamadár*”-ként viselkedve várják, lesik leendő zsákmányukat egy-egy kiemelkedő ágról, arra alkalmas leshelyről.

Tövisszúró gébics (*Lanius collurio*)

A mintegy 17 cm hosszú madár más madárral össze nem téveszthető. A hímek fejtetője, farcsíkja kékes-szürke, a jellegzetes szemsávja fekete, hátoldala gesztenyevörös, farktollai feketék, a szélsők részben fehérek, begye, hasi oldala rózsaszínnel árnyalt világos. A tojó hátoldala fakó rozsdabarna, sárgás alsó oldalán hullámosan keresztbe sávzott. A fiatalok a tojóra emlékeztetnek, de tollazatuk vörhenyesebb és a hátuk is keresztben csíkozott.

Gyakori madarunk a cserjések, bokrosok, útmenti sűrű, tüskés sövények, elvadult, bokrosodó legelők lakója. Itt ezekben a bokrokban, vagy fákon, de aránylag alacsonyan fészkel. Énekébe alkalmanként más madarak hangjait is beleszővi, de jellemző hangja az érdes csettegés. Bármily hihetetlen, de ez az aránylag kis testű madár bizony a ragadozó madarakra emlékeztetően zsákmányol és ennek megfelelően tápláléka között nem csupán a rovarok szerepelnek (jellemzően sáskák, tücskök, poszméhek), hanem elfogja a békákat, gyíkokat, cickányokat, pockokat, sőt esetenként az énekes madarakat is. *(Több alkalommal figyeltem meg én is, amint a gébics a közel azonos testtömegű kisémlőssel elbánt – érdekes, maradandó élmény volt.)* Zsákmányaiból egy-egy kökénybokor tövisein, más alkalmas helyen képez éléskamrát, oda tűzve azokat. A tüskés ágak közé rejtett fészkeben a hím madár által táplált tojó ül az általában öt tojásból álló fészkekaljon. A kikelő -, a fészkekben még csendes fiókák, azt 15 napos koruk körül elhagyva, még röpképtelenül a bokrok ágai között bujkálva, immár hangosan követelik szüleiktől a táplálékot. Hozzánk – lévén vonuló madár – április végén, május legelején érkezik és augusztusban indul vissza a trópusi Afrikába. Egyes fiatal egyedek alkalmanként azonban akár október elejéig is elidőznek hazánkban.

Ismét egy mindenki által – ha nem is ismert, de bizonyára látott madár, az *egerész ölyv*, hiszen azok a ragadozó madarak, azok a „*sasok*”, melyeket ősztől tavaszig az utak, vasutak mentén a lombtalan fákon, az autópályával párhuzamosan futó kerítések oszlopain látunk ülni, látszólag eredménytelenül zsákmányra lesni, bizony legnagyobb részt egerész ölyvek és nem minden ok nélkül ülnek ők is vártáikon.

Nos ismerkedjünk meg ezzel a leggyakoribb ragadozó madarunkkal, melyek állománya télen az északról érkező példányokkal is kiegészül.

Fülemüle

Tövisszúró gébics

Egerészölyv (*Buteo buteo*)

Színezete a világostól a sötétbarnáig változhat, alsó felük világosan foltozott, hosszuk 50-55 cm, szárnyfesztávolságuk mintegy 130 cm. Magasban köröző egyedeit is gyakran láthatjuk. Röpképe alapján a lekerekített széles szárnya és ugyancsak széles farka, rövid nyaka utalhat rá, valamint „hié, hijü-ü, hij-jé” kiáltása. Erdőkkel tarkított területek lakója, bár télen ott van az ország minden részén, jelenlétének függvénye a táplálékát alkotó pockok jelenléte. Az apró rágcsálók mellett gyíkokat, kígyókat, sőt rovarokat, esetleg legyengült, beteg állatokat fog, dögöt is fogyaszt.

(Az egerészölyv gyenge lábai, rövid karmai nem teszik számára lehetővé a nagyobb zsákmányállatok elejtését – még ha a vadászok meg is vannak ennek az ellenkezőjéről győződve.)

Nagy magasságban folytatott keringő, látványos nászrepülésükben már kora tavasszal gyönyörködhattünk, áprilisban már lerakják tojásaikat, miután felkeresték korábban épített fészkeiket és azokat kitatarozták. *(A mindig újra tatarozott fészkek egy idő után akár 80 cm átmérőjűek és méter magasságúak is lehetnek.)* Bár a fészkealj mindenkor függ a táplálékkínálattól, az általában 2-3 tojásból áll. A hím madár is besegít a kotlásba, majd a 30-35 nap után kikelő – más ragadozó madarak fiókáihoz hasonlóan fehér és pihés – fiatalok etetését először a hím végzi, majd a mindkét szülő közösen jár zsákmányszerző útra.

Csupán elegendő táplálék ellátottság mellett van esély arra, hogy minden fióka felnőjön és kb. 40 napos korában, általában június végén kirepülhessen.

A fészket elhagyó fiókákat a szülők még pár hétig etetik, de augusztusban a családi kötelékek végleg felbomlanak. Állandó madarunk, de elsősorban a fiatalok mozgásában tapasztalható migráció, kóborlás. A kemény telek komoly megpróbáltatást jelentenek számukra, sok madár pusztulhat el közülük, elsősorban nagy hófedettség esetén. Védett.

A madarak után ismét váltunk és először a hullők egy képviselőjét, a legismertebb és természetesen leggyakoribb kígyónkat a vízisikló-t ismerhetjük meg alaposabban. Az ország számtalan részén a siklót nem is tekintik kígyónak, az csupán „csuszó”, annak ellenére, hogy bizony a siklók között vannak a méretes kígyóink, hiszen a viperáink nagyobbika, a keresztes vipera kifejlett példánya is csupán 60 cm körüli, vagy valamivel a feletti, míg egy kifejlett erdei sikló akár a 200 cm-t is közelítheti és akár még kemény ellenfél is lehet. *(Magyarországon élő kígyófajaink közül térségünkben a vízisikló és az erdei sikló fordul elő, utóbbival júniusban ismerkedünk meg.)*

A kígyók a „nemszeretem” állatok közé tartoznak és bizony nehéz őket kedvelté tenni, bár a tartózkodás, vagy irtózat az én szememben érthetetlen, azt legtöbbször a tudatlanság, és a szülők által direkt, avagy indirekt módon sugallt, továbbadott impulzusok okozzák. Számtalan idegenkedőt vezettem rá minden kényszer nélkül egy-egy kígyó megnézésére, megérintésére, megfogására, megismerésére. Miután kiderül, hogy: hiszen ez nem is „nyálkás” (mitől lenne az?), nem is „hideg”, csupán azzal a pár fokkal hűvösebb, mint ami a testünk és a külső hőmérséklet között van, kiderül, még szeretni is lehet őket. Ráadásul valóban szépek, a természet csodái, és ne feledjük, hazánkban minden fajuk védett. Tehát ne okozzuk halálukat, pusztulásukat semmilyen módon.

Ismerjük meg őket és akkor talán kevesebbet látunk agyonütve, elgázolva és talán engem sem hívnak egy ártatlan sikló láttán viperaveszélyhez helyszínelni.

Magam (most csak) három kígyóval osztozom lakásomon. Kifejezetten kedvesek és talán még praktikus is együttlétünk, minden esetre keveset szólnak vissza.

A madarak után a másik bemutatásra szánt állatfaj - folytatva immár a hagyományt a nyuszt, így egy újabb menyét-féle megismerésével leszünk gazdagabbak. Bár vele igen ritkán találkozhatunk, deők is itt élnek a Börzsönyben és a Cserhátban, én az utóbbi két év alatt két alkalommal láttam, de nyomait többször felfedeztem.

Vízisikló (*Natrix natrix*)

A kifejlett egyedek izmosak, erőteljesek, nyilván a fiatalok lényegesen karcsúbbak. A feje a nyaktól határozottan elhatárolódik, azon nagy, kerek szembogarú szemek vannak. Színe jellemzően a szürke valamely árnyalata, de lehetnek rajta mintázatok és csíkok is. Amiről a legkönnyebb felismerni, az a feje két oldalán, a szem mögött található, feketével szegélyezett sárga, sárgás, narancsos színű félhold alakú folt. A hasa piszkosfehér, sárgás alapon fekete foltos, „zongorabillentyűzet” mintázatú. A hímek általában 70-75, míg a nőstények 85-90 cm-re nőnek, de olykor ennél lényegesen hosszabbra is.

Európában szinte mindenhol ismert, 9 alfaja fordul elő. Hazánkban is mindenhol fellelhető, elsősorban a síksági vizes élőhelyeken, de nem feltétlenül csupán a vizek közelében. Kizárólag nappal aktív, de nem csupán az éjszakai hűvös, hanem a déli hőség elől is rejtekebe vonul.

Szeptember végén, októberben föld alatti üregekben, tuskók alatt, szénaboglyákban, sziklahasadékokban keresnek menedéket, alkalmas helyen akár többen is, ahol áttelelnék. Az időjárás függvényében általában március végén elhagyják téli búvóhelyüket és május elején párosodnak. Egy-egy nőstény körül alkalmanként igen sok udvarló is összegyűlhet. A tojások lerakása arra alkalmas helyen, korhadék közé, avar alá, fűrészporba, homokos, ill. laza talajba augusztusban történik. A nőstények átlagos tojásszáma 30 db körüli, de szélsőséges esetekben ennek a többszöröse is található egy fészekben. A lágyhéjú tojásból természetes körülmények között 60-75 nap alatt kelnek ki a 15-20 cm hosszú, szüleikre hasonlító fiatalok. A fiataloknak és a felnőtt állatoknak is számtalan ellenségük van a madarak, emlősök, sőt a bogarak között is a süntől a nyestig, a vízimadaraktól a gébicsekig, a ragadozó madarakig. Állományuk ennek ellenére stabilnak mondható, a veszélyforrások számára az élőhelyek felszámolásában, lecsapolásában, zavarásában, elszennyeződésében jelentkeznek. Figyeljünk oda mindezekre!

A vízisikló tápláléka a békák, a farkas kétéltűek, kisebb halak közül kerül ki elsősorban, az unkákat és a foltos szalamandrákat viszont nem kedveli.

Évente több alkalommal vedlik, a jelenséget szemének opállossá -, bőre színének fénytelené válása jelzi.

Érdekesség, hogy megszorítva akár támadásba is fordul, kézbe véve általában igen intenzíven próbál menekülni és megfogójára igen átható és émelyítő illatú váladékot fecskendez végbélmirigyéből. Más alkalommal a menekülés azon módját választja, hogy halottnak tetteteti magát és a tökéletes tetszhalott állapotból a zavarás megszűnte után elsiklik.

Érdemes ennél bővebben is megismerkedni a vízisiklóval és utánaolvasni a hazánkban élő többi kígyófajnak is.

Vízisikló

Nyuszt (*Martes martes*)

A már ismertetett nyestre emlékeztet, de annál egyrészt ritkább, másrészt erdei élettere miatt a vele való találkozás legtöbbször a szerencse dolga.

A 45-50 cm hosszú állat testéhez 20-25 cm hosszúságú bozontos fark tartozik, míg testének tömege maximum 1,8 kg körüli, a hímek a természetesebbek.

Testének színe összességében barna, jellegzetessége a sárga és lekerekített torokfolt, mely soha nem ágazik el villásan, mint a nyesté, valamint ugyancsak feltűnőek a sárgával szegett kiemelkedő fülei. Lábai aránylag rövidebbek és talpai szőrösök (ezt ritkábban látjuk), erős karmaival igen kitűnően mászik, közlekedik a fákon, ugrik egyikről a másikra, az egyensúlyozásban a farka segíti.

Olyannyira magabiztosan jár-kezel a lombkoronában, a fatörzseken akár fejjel lefele is, hogy egyik fő tápláléka az előle menekülni képtelen mókusz. Más rágcsálók, kiemelten még a madarak, azok fészekaljai, de rovarok és természetesen bogyók, gyümölcsök, sőt alkalmanként még a tölgyemak is szerepel étlapján.

Nappal és éjszaka egyaránt vadászik, mely eredményességét az előbbiek mellett kitűnő szaglása és hallása is nagyban segíti. Pihenőhelyül faodvakat, nagyobb mesterséges odúkat, madárfészkeket választ magának. A vadászterületét, revírjét végbélmirigyeinek váladékával jelöli.

Nyár derekán párzik és a nyesthez hasonlóan csupán a következő év áprilisában születnek meg kölykei, akik 35 napos korukra nyitják ki szemüket és miután 7-8 hétig szopnak három hónapos korukra válnak oly önállóvá, hogy el tudják kísérni anyjukat számukra első vadászataikon.

A nyest és a nyuszt is 2-3 éves korukban válnak ivaréretté és több mint tíz évet is élhetnek. A nyuszt szinte egyedüli ellensége (*az emberen kívül*) az uhu lehet.

Legközelebbi rokona Szibéria híres menyét-féléje a nyusztra nagyon hasonlító *coboly* (*Martes cibellina*).

Találkozunk egy hónap múlva, irány a természet, de ismétlem ott igyekezzünk a legcsekélyebb zavarással közlekedni, az esetlegesen fellelt madárfészkeket nem kell feltétlenül megfotózni, ne háborgassuk azokat és az már szinte természetes, hogy magunk után semmi oda nem illőt ott nem hagyunk.

Megint csak felhívnam a gépkocsivezetők figyelmét az előrelátó vezetésre, talán kicsinyességnek, vagy talán már bogarasságnak tűnik, de úgy közlekedjünk, hogy lehetőleg ne okozzuk egyetlen állat pusztulását se.

Tudom, nem egyszerű egy csiga, vagy békainvázio alkalmával ennek megfelelni, de legalább próbáljuk meg.

Mindezek mellett a korábban említett hullők, sünök is gyakran kerülnek elütésre, nem beszélve arról, hogy énekes madaraink is szívesen választják fészkelő helyül az utakat szegélyező bokrosokat, csupán a helyes sebességmegválasztással is sok fiókáit etetni igyekvő és kirepült fiatal, tapasztalatlan madár élete kímélhető meg.

Kellemes és kevésbé szeszélyes áprilist kívánok.

Balog István

a Természetismereti rovat írója, szerkesztője

AUDITOR

Szavai Attila írásai

Kétszáz méter nemzeti program

Legutóbb, mikor a kolléganőmnek ismét megmutattam a zárt tornaszer-raktárban, hogy milyen a medicinlabdák hallgatása, elmondtam neki (belelihegtem a bal fülébe): a világ egy nagy tornaóra. Hogy minden áldott nap egy merev ugrókötel, linóleumcsoszogás, kapufáról lepergett festék, talaj menti gyakorlat. Elsőre nem értette, azt mondta, inkább mi végezzünk talaj menti gyakorlatokat. Hát végeztünk.

Mikor a szertárba lépek, hogy kivigyem az asznapi foglalkozás kellékeit, mindig eszembe jut a kolléganő és az, hogy talaj menti gyakorlat (plusz a kemény tornaszőnyeg, ahogy rendre csípősre dörzsöli mindkét térdem). Próbálom tudatosítani a gyermekekben, hogy a testnevelés arra is jó: ferpléjre (így egybe mondom nekik mindig, könnyebben megértik, mintha valami táblánál magyaráznám) tanít. Elég nekik naponta látni a sok tévéhíradót, ahogy tapossa össze egymást a civil világ. Itt negyvenöt percben kapnak némi ízelítőt abból, milyen lenne a világhaladás, ha sípszó kísérne minden gaztettet. A múltkor az egyik országos napilap vezető hírért úgy olvastam fel nekik, miközben bordásfalaztak, hogy közben a számban volt a síp (jeleznén a folyamatos lesen levést, tizenegyest, szabadrúgást, sárga- és piros lapot, takarodást az öltözőbe, bocs). A gyermekek jól szórakoztak közben, pedig az élet nem egy vidám kézimeccs, leggyakrabban inkább békaügetés, helybenfutás, szellemi gimnasztika, folyamatos bemelegítés egy olyan meccsre - nevezzük életnek -, ami sose fog igazán, mélységében, kedvünk szerint lejátszódni. A lelátókon angyalok szurkolnak, de ezt már régebben is mondtam valahol, nem erőltetem újra ezt az aspektust.

A gyerekeknek azt is elmondom mindig, miközben szaladnak körbe-körbe a tornateremben (huszonöt pár lábszag), hogy a testnevelés javítja a kapcsolatteremtő képességet is. Ilyenkor persze gyakorlati példákkal erősítem meg a feltevést. Olyanokkal például (a fiúknak), hogy sokkal eredményesebben lehet csajozni, ha udvarlás közben négyütemű fekvőtámaszokat csinál az ember. Van első közös fizikai élmény, első közös izzadás, mégsem lehet első nap a modern fogamzásgátlásról beszélgetni (ósenes szatyor, százhusznál kiugrás, egyéb antibébi satöbbizés).

Isten nem azért festette fel az élet tizenhatos vonalát, hogy nem lehet belépni, átlépni, beleszaladni, ha intenzív a meccs, a vesszőfutás. Nem. Azért van az isteni tizenhatos ott, ahol, hogy lássa minden mezőnyjátékos, már, aki képes meglátni a felfestést, amit szeráfok köldökszörével vitték fel a felületre, tehát azért van, hogy figyelmeztessen. Kispad lehet a vége, sárga, sőt piros lap is, köpködés, mennyanyádba (ilyenkor nem számítanak a nyelvtani tizenhatosok), ökörbíró, te köcsögmadár. Ha rajtam múlna, minden politikust napi háromszor egy tornaórára köteleznék. És hogy jobban fájjon: kollektíve, jobbos, balos egy tornasorban. A legmagasabb politikai köröktől egészen le a politikai perisztaltika legutolsó fázisában fetrengő pártemberekig, allecuzammen. Napi háromszor egy óra körbeséta, négyütemű interpreta, fedett pályás közfeladatok, kétszáz méter nemzeti program, országos hátraszaltó, szociális vegyesváltó.

Na de elég az álmodozásból, ideje lesz sorba állítanom az osztályomat. Eleinte ez nem nagyon ment nekik, aztán modort váltottam és a kellően temperált mondatok után úgy vágták magukat sorba, mint a kislibák (huszonöt lúdtalpas sápadás). Kommunikálni tudni kell, ezek meg főleg azt hallják meg, ami kellő hangerővel bír. Az óra elején mindig elméleti dolgokkal foglalkozunk, miközben futnak körülöttem. Úgy csináljuk, hogy közben ki is kérdezem tőlük, amit korábban hallottak, aki nem tudja, repeta. Ma szépen elmondom nekik, azért is hasznos a sport, mert - ha minden jól megyen - szerepvállalásra okít. Magyarán, így egyszerűbben megértik: ha folyamatosan mozgatod valamidet, hamarébb tudod, hogy hol a helyed, mit kell tenned.

És fontos a rendszeresség is, ismétlés a tudás anyja, a magas oxigéntartalmú agyi vérerek meg az öreganyja. Ez legalább ilyen fontos. Szívni be a jó ájert, kétpofára, sztereo orrsövény, duplatüdő. És ott van még az a nem elhanyagolható tényvirág, hogy a testnevelés lehetőséget ad az önkifejezésre is, hogy így mondjam. Például, ha valaki nem tud zenét szerezni, annak csak szerezni kell valami dobható tárgyat – dobhatóságot – például gerely, diszkosz, vállról indítható sportkutya, kislábas, sörösüveg, aztán lehet szépen csinálni az önkifejezést. Lehet indítani valami versenyt.

A helyi tantervünkbe próbáltam behelyezni, a kiszedett ifakarburátor minél messzebbi elhajítását, de elsöre megoszlottak a vélemények. Az igazgatóm szerint valami konkrétabb kellene. Erre bevágtam a karburátort a biológia terem vitrinébe, hogy tessék drága direktorom, ez szerintem elég konkrét sportszer. Szerintem egy jobb ifakarburátor fejleszti a mozgáskommunikációt is, csinálja a mozgáskultúrát. Csak meg kell látni benne a lehetőséget. Ez a baj ezzel az országgal, a lehetőség. Annyi a lehetőség a hátránykompenzálásra (erre is jó a testnevelés), mint mikor úszni tanítasz egy veszett fejszét.

A templomi cipő

Ha az ember vasárnap tíz óra felé kijön a Galkovicsék vályogházából és esetleg nem fejelte le az alacsony ajtófélfát, különös látványban lehet része. Mindehhez a kert felé kell fordulni. Fontos még a fejeléshez: mikor Galkovics felesége valamivel felidegesítette az urát – számos példa volt erre az írott és íratlan történelemben -, Galkovics gyakran odáig ragadtatta magát mérgében, hogy kijelentse: a magasságos mindenható, mikor a teremtésben odáig jutott, hogy a Galkovics, meg a családja, plusz a vályog és a disznóól, valószínűleg a teremtés mondása közben lefejelhetett valami magasságos názáreti ajtófélfát. Mert ha csak simán fotelből, vagy ha mozgás kell, hátratett kézzel sétálva a kiskertben csinálja valaki a teremtést, akkor nem jut csak úgy eszébe egy ilyen család. Ehhez valami trauma kellett.

Tehát ott tartunk a történetben, hogy a Galkovics felesége készíti a húsleveset a konyhában és te jössz ki a vályogból, hogy megnézd, mi van az öreggel. Miután elmúlt a zibbadás a fejeléstől, azon kapod magad, hogy odafent a kertben a Galkovics valami nagyon furcsa szertartást celebrál kapálás közben. Mint egyfajta írógép, miután végig ért az aktuális soron a kapával, a sor végén két kezét az ég felé lóbálva nagyon ordít valamiket, a szél, ami lefújja ide a vályoghoz a hangokat csak olyasmiket hagy meg a mondatokból, hogy köszönöm néked uram, és egyéb hálálkodó kántálások, hallelúja, szpasszíva, tenkjújakujem.

Nemrég meglátogattam a híres családot. Azt, hogy az öreg az ünnepi cipőjében kapált, már csak azután vettem észre, miután visszaérkezett a kertből, és befelé jövet lefejelte az ajtófélfát. Azt mondta, ha az ember harminc éve napi háromszor lefejel egy ajtófélfát (vagy ha a sors és a végzet fejeli le az embert napjában többször), akkor kialakul benne valamiféle védekezés, már egészen kemény ott a bőr, észre sem veszi a fejelést szinte, csak nyugtázza, hogy oké, megtörtént, kettő, még lesz ma egy. A Galkovics felesége szerint az országgal, sőt az egész világgal így vannak ezek a dolgok, már, ha kicsit szabadabb gondolkozást bírunk magunkban véghezvinni. Talán olyasmire értheti ezt a Jolán, hogy a léleknek is van ilyen keményedése, ami miatt már észre sem vesszük, ha napjában többször belénk gázolnak, pontosabban tudjuk, nyugtázzuk, de nem teszünk ez ellen semmit.

Galkovics az ünnepi, templomba járás cipőjében kapál már két éve. Az írógépes koreográfia is azóta tart. Történt ugyanis anno, hogy az öreg a kapálás közben úgy elgondolkodott valamin, hogy belevágta a lábába a kerti szerszámot. A balesetnek köszönhetően két lábujját veszítette el, illetve aztán megtalálta mindkettőt, de valahogy kissé lazultak ott a tulajdonosi viszonyok. Ez kicsit megviselte a köpcös embert. Ordítani csak jóval később kezdett. Először még elgondolta, hogy na, mától két bűdös lábujjal kevesebb fogja termelni az emberiség által megtermelt napi lábujjköröm-tonnákat. Eszébe jutott még gyorsan, talán az erősödő fájdalomtól, hogy olvasta valahol: a kontinensek olyan sebességgel mozognak a bolygón egymás felé és egymástól el, tehát olyan tempóval, mint ahogy az emberi köröm növekszik. Ennek igencsak megörült és azt ordibálta már a konyhában az asszonynak, hogy az a jó bűdös magasságos atyaúrstenke (így ordította, egybe, kisbetűvel), mikor megteremtette ezt a Galkovicsot, úgy is rárahatta volna erre a kurvaszagú menetrendszerinti kontinensre, hogy néha egy kicsit a nap felé fordítja a családi sorsot és azt a vályogba vert végzetet, de nem. Az orvostól is megkérdezte a baleseti sebészetten, hogy a tisztelt főorvosdoktorúrprofesszorelvtárs szerint naponta hány tonna lábujjkörömöt termel ez a szájba vágott emberiség. Az orvos mélyen hallgatott, de Galkovics szerint azóta a kérdés mélységében foglalkoztatja azt a derék, iskolázott embert.

Amióta a nagy óvatosságban nem vág kapát a maradék lábujjaiba, minden bekapált sor után hangosan ad hálát a magasságosnak és minden elvtársi felsővezetőnek az égben, hogy nem lett kevesebb megint néhány végtaggal. Sőt a sikert Galkovics úgy dolgozta fel, úgy rendezte el magában, hogy tulajdonképpen és voltaképp, minden bekapált sor után bizonyos értelemben több lett két-három lábujjal. Ez jelentős önbizalmat adott az idős embernek. Azóta tavasztól ősziig kapál valamit, bármit, ami van a közelben, aztán a sorok végén jön a vallásos célzatú kézlóba. Már a szomszédok is kezdik szokni a dolgot. Az elején még kérdezték, hogy miért az ünneplő cipőjében kapál az idős ember, de az csak annyit válaszolt fel sem nézve a munkából, hogy lagziba sem lehet gumicsizmában lenni, és amely erők működnek itt a kertben, meg úgy alapjáraton a világban (az öreg ezeket már az ég felé lóbálva mondta, sőt, ordította, mivel végig ért a soron), azokat minimum meg kell tisztelni ennyivel. A lóbálás után jelentős mennyiségű nyálat vetett először a bal cipőjére, majd módszeresen beletörölte a szomszéd nadrágszár hátsó részébe, aztán ugyanezt a műveletet megismételte a jobb cipővel is. A nap szépen megcsillant rajtuk, akár ima végén az ámen.

Körbe-körbe

Az egész ott kezdődött, hogy Galkovics egyszer gyerekkorában elvitte a sors a helyi presszóba. A játékgépek lenyûgözték, elsõre nem is a logika, hogy pénz bedob, szerencse fordul, hanem a körbeforgó villódzó fényorgia. A család szerencséjére nem került különösebb kapcsolatba az alkohollal, illetve egyszer mindössze, mikor elvesztett egy fogadást. A tét sem volt csekélység (egy korsó rum), pláne a fogadás tárgya: hány vödör trágya szükséges ahhoz, hogy egy hûvös téli udvaron beléfekve, ne lássa a gözttõl a felette elhúzó repülõ kondenzcsíkját a szerencsés. Galkovics hármat mondott, miközben valójában egy is elég. Ki is próbálta mindkettõ verziót, tényleg elég egy mázsa langyos tehéntrágya, hogy az orráig se lásson az ember, ha kellõen hideg van. Illetve pont az orráig lát az ember, nem is tud másra gondolni. A korsó rumot, mivel Galkovics nem volt tisztában biológiai lehetõségeivel, egy húzásra kiitta, hogy aztán az õ emésztésének maradékait (plusz a rum) is hozzátegye a mázsányi trágyához. Utólag úgy magyarázta ezt a legendát a gyerekeknek: sokat javít az ember öntudatán a tény, hogy õ is hozzátett valami kicsit egy jelentõshöz, neki is része van az egészben, utat mutatva az emberiségnek. Na, de forduljunk vissza, körbe-körbe karikába.

Amióta rendszeresen játékgépbe dobálja a segílyt a Galkovics, gyakran álmodja azt el, hogy a bolygók és csillagok, a galaxisok spiráljai mind-mind egy nagy játékgép fényei, amit valami öreg, gyûrött bõrû kéz nyomkod, várva, hogy beálljon szépen a szerencse. És talán eme galaktikus játékgépet sem folyamatos nyelésre rakták össze, noha néha-néha be-becsúsznak az olyan örömök hogy egy bolygónyi fix élõvilág, amiben egy hülye faj folyton bruttósítja magát. Például. (Galkovics szerint ilyen bruttósítás például a vallás, de ezt csak halkan jegyzi meg mindig magában, nehogy mások is meghallják, és aztán lehet izzadó tenyérrel magyarázkodni – önmagának -)

Lényeges tehát a tudat a vályogházban, miszerint a nagy dolgok attól lesznek még nagyobbak az emberi szemben, ha tudjuk (tudják magukat a Galkovicsék): sok kicsibõl lesz a nagy, sok kicsi sokra megy, aki a kicsit nem becsüli, eljártssza játékgépen. És ez így megy körbe-körbe. A konyhában falra akasztott, aszalt gyümölcsöket, pörköltzsaftos vattacukrot és egyéb élelmiszereket mutató kép nézegetése közben is gyakran azokra a pillanatokra gondolt Galkovics, melyek az ujját ért célt tévesztett kalapácsütések után zúgtak át, dörögtek végig a vályogházon. Ha az emberfia tisztában van az emberi haladás áldozataival, menten könnyebb kihúzott testtartásban közlekedni a konyhában. Ezeket fõleg vasárnaponként a konyhában séta- füttyörészve szerette elgondolni Galkovics, miközben Galkovicsné, született Galkovicsné pucolta a zöldségeket a húsleveshez.

A Galkovics-házban az emberi haladást több okból gyakran a porszívócsõ jelenti, amit a konyhaszekrény mellett tart Galkovicsné, született Galkovicsné. A kultikus tárgy akkor kerül elõtérbe (homlokegyenest), mondhatni homloktérbe, mikor félreáll Galkovicsban a szellem (például, mikor a játékgépek fényeit magyarázza esténként a sötét konyhában, zseblámpával a falra mutogatva, hogy még egy cseresznye befordul és kész a szerencse). Hiába mondta sokszor már, hogy váltani kellene, málnakaró, seprûnyél, ruhaszárítókötél, telefonzsinór, dobálják inkább gumicsizmával, abárolt szalonnával, de a porszívócsõ az már sok, neki sincsenek gázbovdenbõl az idegei.

Aztán Galkovics beleszeretett a játékgépekbe, ezekbe a pénznyelő automatákba, mondják, hogy félkarú rabló, ilyet is. Mondjuk ezt Galkovicsné, született Galkovicsné is gyakran megkapta, ez is a fejéhez lett vágva (a marék lekváron túl), mikor nem a kellő leleményességgel kezelte a konyhapénzt. Galkovicsot először a villódzó lámpák fogták meg, aztán próbálta Galkovics is megfogni, mielőtt mondták neki a presszóban, hogy másként megy ott a játékszabály, nem kell mindent összefogdosni, ami újdonság, ami villódzik. Az emberi természet már csak ilyen, még ha Galkovics is, hogy az új dolgoktól vagy retteg (például új disznó, gereblye, centrifuga), vagy pedig egyből össze akarja fogdosni, reflexszerűen. Főleg a körbe-körbeforgó fények hagytak mélyebb benyomásokat az öregben, valahogy jobban megértette az ilyen dolgokat, az ilyen egyszerűbb összefüggéseket. Komoly szellemi munka volt neki mindig is felfogni az olyanokat, hogy szavazati arány, jobbkéz szabály, tojásos lecsó elkészítése. A pap is mondta neki a mise után félrehívva, hogy Galkovics uram, látom, önnek jobban mennek a nagyobb kaliberű dolgok, a nagyobb keretek, mint a hétköznapi, szürke dolgok. Galkovicsban erre meglobbant a szellem, érezve, hogy végre valakinek beszélhet arról (közben gumicsizmaorral magyarázó ábrázolásokat rajzolva a templom melletti sétány kavicságyába), hogy a nap felkel, aztán ugyanazzal a lendülettel le is nyugszik, az ott meg a hold, ami van, mikor több, van mikor kevesebb, viszont többé-kevésbé egy fix pont, van miből kiindulni, mikor megyen az ember éjjel hátra a budira. Az évszakok is változnak szépen, fejlődnek ki egymásból, ahogy egyszer régen a Galkovics is kicsi volt, kicsiben kezdte a világszemléletet, és aztán lám mi lett belőle.

Egyébiránt a kör alakú pályán mozgó dolgok, elméletek, vallások és politikai ideológiák iránti szenvedélye nem új keletű. Ifjúkorában is inkább a centrifugában mosta a haját, mint manuálisan. Szépen behajolt a hordószerű mosógépbe aztán torz hangon ordította ki a mögötte felsorakozó családfájának, hogy oké, mehet, és álljatok hátrébb, az emberi kíváncsiskodás már sokszor vált a civilizáció kárára. Hátrébb, ha kedves az életetek, mintha valami barlangból szólt volna az öreg. Galkovicsné, született Galkovicsné ezekben az időkben kezdte érezni, hogy az öreg egy ideje tényleg valami saját barlangban él, aminek csak egy kijárata van, ott ahol befelé is talált utat. És hogy a család valójában egy olyan fáklya a Galkovics barlangjában, ami csupán arra szolgál: lássa, hogy milyen és mekkora a sötétség a barlangban. Nagy dolgok ezek. Ezt mindig akkor mondta az idős ember, miután végzett a mosógépes hajmosással, és úgy ahogy volt csatakosan, gyűrött ábrázattal leült a konyhában. Ilyenkor aztán elmesélte, hogy miféle csodákat látott hajmosás közben a centrifugában, a szép spirálokat, a szédítő íveket, a forgó-zakatóló hangorkánt, ami szerinte lelki csendre inti az embert, aki alkalmas ilyesmire. Aztán ott voltak még a száguldó buborékok, amik, mint bolygók, vagy csillagok suhantak át a szeme előtt, akár egy samponszagú galaxis alkatrészei.

SZÉKÁCS LÁSZLÓ

„... mik vogymuk ...”

Szemetekkel sem látjátok
mik voltunk
és mivé vagyunk.

Mivé leszünk,
máról holnapra, ...és minek?

Mert hamuból porrá
mégsem lett a tegnap,
az bomlottan is csak hamu maradt.

Antropológusnak ássuk a kérdést.
Emberek voltunk?
Kísértés, ha nem.

Halotti beszédet én nem írok.
Időtlen megírták, tudták.
A föld ezt leheli, tisztos illatát.

Paradicsomiak bütykeim,
tenyeremben, lábamon,
káprázott a csillag, a fájdalom.

Melyik szín ez, máig nem tudom.

Szocreál jövőnket hordtuk.
Gumicsizma és karbid lámpa.
Sarló-kalapács verte az ásó-kapát,

és a nagyharangot.

... és te is, az új vívmány,
belehaltál.

Harmónia

HÖRÖMPŐ GERGELY

Húsvét Hévízgyörkön

„Megkötözték őt és vitték Annáshoz”

Ó, hányszor láttam gyerekkoromban
megbilincselte rabokat. Sajnáltam...
bárha látni való volt sokszor
brutális arcukon a bűn.

S most látom őt...
Keze keresztben, megbénítottan, megkötözötten,
- keze. De szíve nem.
Bilincsvágyó világ, te szívtelen,
csókold meg ezt a kötözött kezet!

Bűnöm hálójában, akár a légy
pókhálóban, vergődik lelkem és ezért
egyre jobban csak leköti magát;
valaki szól itt és majd odaát.

Krisztus akar és tud segíteni.
Bűn, halál láncát szent keze,
megcsúfolt, szent, feltámadott keze
rólad letépheti a bilincseket,
rólunk letépheti;
Ő tud segíteni.

Arc a reformkorból

KŐ-SZABÓ IMRE

Elnyújtott sípszó

A három személykocsiból és egy 325-ös sorozatszámú gőzmozdonyból álló szerelvény Dalabból Rét községig közlekedett. Menetrend szerint, mindennap. Ez egy szárnyvonal volt, Dalabból 15 óra 40-kor indultak és közben két falu, Kávás és Becsi érintésével értek Rétre. A menetidő nem volt több harmincöt percnél. Kiss János ötvenéves mozdonyvezető már tíz éve szolgált mostani váltótársával, Sebes Ferencel ezen a kis gőzösön. Előtte bent a városban, a nagy pályaudvaron dolgozott, egy hasonló tolatómozdonyon. Onnan néha, főleg a nyári szabadságolások idején, elrángatták, nagyobb mozdonyokra. Egyszer két hétig vezetett egy 424-es mozdonyt, Budapest és Békéscsaba között. Az nagy élmény volt számára, meg szakmai kihívás is. Mert mozdony és mozdony között azért van különbség, ezt megtapasztalta. – A nők sem egyformák! – mondta mindig, ha erről a kiruccanásról faggatták. A mai, pénteki indulásra felkészültek, Sebes Ferenc fűtővel. Sebes nem volt több harminc évesnél, nem akart ő vasutas lenni, itt volt csak melő, elvállalta, Először nem tetszett, mert piszkos, szénporos, gázos, füstös lett mindene. Aztán egy idő után, ha nem érezte ezt a szag kavalkádót, már hiányzott neki. Meg azt szerette, ha megpakolta a kazánt szénnel, égett rendesen, volt gőz bőven és füst a levegőben, kikönyökölve a mozdonyból, élvezte az elsuhanó tájat. Szabadnak érezte magát. Kiss Jánossal alkottak egy párt, ki is jöttek egymással, még hangos szó sem volt köztük, sohasem. Mindenki tudta a dolgát, nem kellett arra figyelmeztetni. Kiss János indulás előtt nézte a zsebóráját, melyet egy fém láncon a mozdony oldalsó ablakának a görbölőjére szokott felakasztani. Az óra itt himbálózott, régi jószág volt, Kiss szerette, mert rugós szerkezete megbízhatóan vitte körbe-körbe a mutatókat és mutatta az időt pontosan, amely a vasútnál létfontosságú volt. A vasút egy egyszerű logikával felépített rend szerint működött. A fővonalakon közlekedtek a gyorsvonatok, elvéve egy-két személy. Aztán ezekhez kapcsolódtak jobbra, balra leágazásokból a szárnyvonalak. Így csatlakoztak egymáshoz a vonatok, melyek percnyi pontossággal közlekedtek. A mai napon is, mert a vonatnak, a megadott időben kellett elindulnia, meg egy szomorú esemény is kísérté útjukat, ma 16 órakor temetik Decsiben Ellenbach Pál vasutas forgalmista kollégájukat, és ők abban az időben pont a temető mellett haladnak el szerelvényükkel. Nem lehetnek ott a temetésen, mert a szolgálat, az szolgálat, a vonat közlekedés meg nem állhat le. Ellenbach Pál forgalmi szolgálattevő volt Decsiben. A szívével voltak gondok, alig múlt ötven éves, amikor a baj érte, felesége és két gyermeke gyászolja. Jó kolléga volt, megbízható, szerették őt, mindig számíthattak rá. A MÁV saját halottjának tekintette, vállalta a temetéssel járó költségeket, szervezéseket.

A véletlen hozta, mert az életben sok véletlen kíséri az ember útját, hogy az útba eső Kávás községben is temetésre készültek. Ugyanebben az időben temették Tóth Mari nénit, aki egyedül élt egy régi házban, hozzátartozója nem volt. A napokban töltötte a hetvenkilencedik születésnapját. Mondta is, hogy jövőre, a nyolcvanadikon majd csapunk egy kis búcsú mulatságot, mert az már rég volt az életében. – Azt az egy évet már kibőjtölöm valahogy! – mondta. – Mert az szép kerek szám lesz! Aztán a sors közbeszólt, az Úr magához szólította. Így szomorú délutánnak mutatkozott ez az idő, Kávás községben is, meg Decsiben is. A 3127-es szerelvény, mert minden vonatnak pontos száma van, ott toporzékolt indulásra várva Dalab község három sínpárból álló pályaudvarán. Az indulási erő abból fakadt, hogy ilyenkor Sebes Ferenc jól megrakta a kazánt. A gőz feszítette a csöveket, szinte kitörni készült, hatalmas erővel, de ezt csak úgy tehetette, ha Kiss János mozdonyvezető elfordította a vesztínget. Így adott utat a gőznek, amely pedig befogott erejével tolt a kerekekre szerelt csatlókat, elindítva a mozdonyt. Megkapták a jelet az indulásra, Kiss előre tolt az indítókart. A kicsapódó gőz körbefogta a 325-ös mozdony acélfekete testét. Nagyokat szusszantott, a kéményen feltört a füst és szép lassan elindult a vonat. Az óra pontosan 15,40-et mutatott.

Áthaladtak a váltókon és már kint is voltak a nyílt pályán. A vonat elérte utazó sebességét, amely nem volt nagyobb olyan óránkénti negyven kilométernél. Ez az a sebesség, amikor már nem lehet felugrani a vonatra, mert túl gyors.

Leugrani sem lehet, mert már nem biztonságos. Az ennél nagyobb sebességet, pedig már a pálya sem bírta el, meg a vonat kocsik is nagyobb lendülettel bukdácsolnának az öreg síneken. Így zakatoltak, egyenletes lendülettel. A sínek mellett szántóföldek. Mindkét oldalon kukorica, éréshez közeledve, így szeptember közepén. A zöld levelek szélei már barnába hajlottak. Sebes Feri ott könyökölt a mozdony baloldali ablakában. Nézte a kukoricasorokat, melyek egymáshoz közeli párhuzamosságukban, a szemmel már nem követhető tábla végéig futottak. Próbált köztük végig nézni, de nem sikerült, mert olyan gyorsan nem tudta a szemét a sorok között végig vezetni, hogy a végére érjen, mert ebből a sebességből újabb sorközök következtek. Ahogy így játszadozott, ő hallotta meg először a távoli harangszót, amely Kávás templomtornyából erre hozott a szél. Mondta is Kiss mozdonyvezetőnek: - Temetésre harangoznak! A vonat a temetőhöz ért, látni lehetett a gyászolókat, ahogy körbefogták a kiásott sírgödört, a mellé tett koporsót, Tóth Mari néni földi maradványaival. Az éppen szertartását végző papot, ahogy a tömjénes füstölőt lendítette oldalra. Kiss János nem szólt egy szót sem, csak meghúzta a vonat sípját kinyitó függő kart. A kitörő gőz a szerkezetben nem sípoló hangot keltett, inkább egy fájdalmas felkiáltást. Lehetett látni, hogy a gyászolók egy pillanatra a tekintetüket a sípoló vonat felé fordítják, mintha mondanák: - Köszönjük! Kiss János pedig, amikor levette kezét a függőkarról, annyit mondott: - Nyugodjon békében!

A vonat tovább ment, majd pontosan 15,50-kor, menetrend szerint elérte Kávás község megállóját. Nagy szusszanásokkal fékezett, megvárta amíg az utasok le és felszálltak. A kalauz sípolt és ugyanilyen szusszanások közepette tovább ment. Becsí állomáson 16 órakor álltak meg. A forgalmi irodából a több éve megszokott Ellenbach Pál helyett, aki a közeli temetőben várta kiterítve, hogy testét az elkövetkező percekben visszaadják az anyaföldnek, - porból lettünk, porrá leszünk – örök meghatározás szerint – az új forgalmista fogadta a vonatot. Piros tányérsapkával a fején Ilona állt a peronon. Sebes Ferenc fűtő szeme mindjárt megakadt rajta. Fehér blúz volt a lányon, meg kék szoknya, fekete papucscipő, hóna alatt karjával a testéhez szorítva a zöldmezős indító tárcsa. Szemét nem tudta levenni a lány blúzáról, formás mellei egyetlen ráncot sem engedtek rajta. Eszébe sem jutott, hogy egy pillanattal ezelőtt hiányolta elvesztett kollégáját, a következő másodpercekben az érzelmi szálak a szomorúságtól, az izgalmi látványhoz ugrottak. Az élet nem áll meg, egyetlen másodpercre sem, megy minden tovább, hiába a tragédia. A szív, a lélek talán érzékeli a bajt, de ott van jelen a továbbélés egyetlen lehetősége is.

Sebes Feri nézte a lányt, nem vette le róla a szemét, ahogy a mozdony elindult az állomásról. Áthaladtak egy sorompóval elzárt úttájarón, innen kezdve balra kanyarodott a sínpálya, már nem lehetett látni Becsí állomás épületét. Sebes megfogta a fogantyúban végződő, rövid nyelvű lapátot és dobott a tûzre három lapát szenet. Aztán kikönyökölt az ablakon, tudta, hogy a vonat pár perc múlva a temetőhöz ér, amely egy közeli domboldalon terült el. A temetőt magas és terebélyes gesztenyefák övezték körbe. Régen biztos abból a meggondolásból ültették ezeket a fákat, hogy szép legyen a temető, a nagy fák nyugalmat árasztottak az oda kilátogató hozzátartozónak, ismerősnek. Sugallva azt a később bekövetkező, de vissza már nem fordítható folyamatot, itt nyugalom, örök béke lesz.

Hasonlóan mint Kávásnál, itt is kint állt a temetőben a gyászolók soksága. Mindjárt megállapítható volt, hogy többen vannak, mint ott voltak. Jól kivehető volt a kiásott sírgödör, a ravatal körül álló egyenruhás vasutasok sora. A pályafelügyelő mondta a búcsúbeszédet. Oldalra fésült ősz haját lengette a szél, de ezzel ő most nem törődött. Kiss János mozdonyvezető csökkentette a sebességet és amint visszakapcsolt, bal kezét a mozdony sípjának függőkarrára tette és meghúzta. A fekete 325-ös mozdony önmagában is életre kelt. Gyász színében, melyet állandóan viselt, de nem vették eddig komolyan, elnyújtva sípolt. Ezt a sípolást nem hagyta abba, csak fújta a gőzt, adta a keserű hangú, örök búcsúnak szánt vas jajszavát. Kerekei csattogtak a sínek illesztéseiben, egyenletes, pontos ütemben, mintha a sípoláshoz pergő dobszólo vegyülne. Ellenbach Pálnak a vasutasnak, az égi pályaudvarra bebocsátást kérve. A vonatot már rég nem lehetett látni, de a sípszó ott keringett a temető fái és a sírhantok között még este is.

Nyúlször kalap

Jó alaposan, sárgába és vörösbe színeződtek a fák levelei a Kadocsa utcában. Nem is lehetett ez másként, hiszen október közepén járt az idő, Amália néni pedig feketében, méghozzá talpig. A nyolcvannégy évével talán nem is lehetne másként mutatkoznia, de most minden oka megvolt erre. Sárát, a szomszédját ebben a kora reggeli órában, a lépcsőforduló alján köszöntötte.

- Üdvözlöm magát, látom már korán felkelt! – mondta Amália néni és erősen kapaszkodott a lépcső korlátjába. Egy kicsit szédült, de ezt a tényt már megszokta. Mondta is mindig: - Én olyan szédülős típus vagyok. Nem az időjárástól és nem is a vérnyomásomtól! – hangsúlyozta. – Engem mindig a férfiak szédítettek el.

- Hová siet ilyen korán kedves Amália? – kérdezte Sára az alsó szomszédja, és ő is fogta erősen az ajtó kilincsét.

- Ja, maga nem is tudja? – kérdezte könnyedén. - Képzeld, az éjjel a kórházban meghalt a Lajosom! Nem rég telefonáltak! – folytatta és a fekete kendőt, megigazította a nyakában. – Isten nyugosztalja! Legalább nyugtom lesz tőle! – legyintett olyan közömbösen. – Hiszen úgy is mindegy annak az embernek!

- Na, de Amália, hogy mondhat ilyet? – döbbsent meg a szomszéd asszony.

Itt hirtelen megszakadt a beszélgetés, mert kinyílt az utcai bejárati ajtó és belépett rajta Rozi néni, aki Amália néni felső szomszédja volt. Csak néztek egymásra, némi szünettel és látszatra egy kis megdöbbenéssel, mert azt nemcsak a házban, de az egész utcában tudták, amit Rozi néni információként begyűjt, az olyan, mintha ki lenne nyomtatva.

A pillanatnyi megtorpanásban Amália néni vette át a szót: - Jó hogy jössz, legalább te is tudsz most már róla. Lajosom letette a kanalat! Vége! Meghalt! – hangja harsogó volt és emelkedett.

Rozi néni arcára is kiült a tanácstalanság e szavak hallatán.

- Nem kell ezen csodálkozni. Neki is lejártak a napjai. Nem sajnálom, ő volt a leggonoszabb férfi, akit valaha is ismertem. Zsarnok volt, ki kellett szolgálnom, állandóan szekírozott. – mondta Amália néni, és elégedett tekintettel nézte a két szomszédot. Azok meg csak álltak és nem szóltak egy szót sem. Sára szomszéd ocsúdott fél elsőnek és megkérdezte:

- Most mi lesz?

Amália néni magabiztosan és határozottan válaszolt.

- Megyek, intézem a temetést. Őt is a Felsővárosi temetőbe hantolom el. Ott van az első három férjem István, Péter és Zoltán is. Legalább ha viszek nekik egy szál virágot, nem kell annyi felé kódorognom. Ebbe a korban már nem is menne! – mondta és lassan, de szédülése ellenére látszatra biztos léptekkel elindult a kijárati ajtó felé.

- Mikor lesz a temetés? – kérdezte halkán és kissé óvatosan Rozi néni és letette az eddig tartogatott, zöldséggel teli, fonott kosarát, mert már a piacról jött hazafelé.

- Azt még nem tudom. – mondta Amália néni. – Cigány zenét szeretnék, olyan búsulós nótákkal. Én már csak erre a zenére tudok sírni. Ez kell, mert hogy nézne ki, hogy az özvegy még egy könnycseppet sem ejt a halott férje sírjánál?

A két szomszéd asszony lopva egymásra néztek. Talán helyeselni kellene, vagy közbe vetni valamit, de már ismerték annyira Amália nénit, hiszen ebbe a házba lakott már vagy hatvan évet. Ez idő alatt kényszerűségből is tanúi voltak élete minden mozzanatának. Volt itt kézfogó, volt egy lakodalom, meg sima temetés, de volt éneklésbe végződő halotti tor is. Színes fantáziával fonta élete, elég erős, de sok helyütt elrojtosodott fonalát. Most hiába mondja, hogy a Lajos volt a leggonoszabb. Ha visszaemlékeznek ezekre a férjekre, ők voltak a jámborság megtestesítői. Nem sok szavuk volt, csak annyi volt a bajuk, hogy az élettől csupán pár évet kaptak és mehettek a Felsővárosi temető, Amália néni által kijelölt nyughelyű parcellába, örök nyugalomra.

Amália néni úgy érezte, elmondott mindent, legalább is annyit, hogy a kellő hírszolgálat alapjait megteremtse. Összefogta a fekete kendőt a nyakán és a kijárati ajtó kilincsére tette a kezét. Az ajtóból még visszaszólt: - Veszek egy fekete nyúlször kalapot. Azt akarom, hogy megnézzenek!

Két hét múlva a megjelenő helyi lap közölt egy temetési képet. Ezen Amália néni volt látható, fekete nyúlször kalapban, cigányzenészek álltak körül és a leeresztett koporsóra éppen akkor dobott egy szál virágot.

Darabolt virsli

A történet, melyet most szeretnék felidézni, úgy az ezerkilencszázhatvanas évek végén történt. Egy Nógrád megyei kis bányász faluban, akkoriban a bánya és annak élete, mindennapjai volt a kis falusi közösség és vonzáskörzetének a meghatározó része. A bánya munkát adott, megélhetést biztosított. Volt ennek látszata is, hiszen egyre több szép ház épült a településen, olyan sáttortetős, egyszintes, kocka alakú lakások sora, utcáról utcára.

A közösség összekovácsolódott, mutatta ezt az is, hogy egyre többször „csaptak” a bányászok olyan bográcsos, sörös összejövetelt a „bányász-kultúrban”, a Gimesi kocsmájának különtermében. Az udvaron főtt a pörkölt, az asszonyok segédkeztek, mert ők is jelen voltak. Ilyenkor emelkedett volt a hangulat, vidám volt a társaság, az utóbbi időben egyre többször volt zene is, ebből aztán tánc és mulatozás kerekedett ki. Megünnepeltek úgymond minden említésre méltó ünnepet. Volt farsangi-buli, tavaszköszöntő, Sándor-József-Benedek, az utóbbinál csak Sándor, meg József volt az ünnepelt, mert egyetlen Benedeket sem tudtak felhajtani még a szélesebb környéken sem. De ez nem zavarta a rendezvényt. Aztán volt nőnap (ők ugyan kevesen voltak, de az alkalom jó volt a mulatságra), volt még Péter-Pál-i aratási ünnep is. Bányászok voltak ugyan, de szolidaritásból a parasztsággal, ők is megünnepelték. Nem vetettek, nem arattak, de tudták, ez is olyan nehéz munka, mint a bányászé. Egy kiadós mulatozásba is ki lehet alaposan másnaposan tikkadni. A kenyér napját – augusztus 20-dikát – sem hagyták ki. Nagyon fontos volt a szeptemberi bányásznapi, majd később a szüreti mulatság, a régi, tavalyról megmaradt borok kóstolása, az új must ízlelése.

A bánya igazgatója sem ellenezte ilyenféle összejöveteleket. Úgy tartotta: - itt kovácsolódik össze a jó csapat, ehhez szén kell, jó kohézió. Híres volt még az igazgató, szabad, úgymond magyaros szókimondásáról is.

Az összejövetelek kiadásainak alapjait maguk a résztvevők dobták össze, néha besegített a szakszervezet is. Egyik alkalommal a rendezvények sorában éppen a márciusi nőnap következett. A szervezők a férfiaktól összeszedték a virágra szánt „pénzmagot”, de a bonyolításba, hogy az összejövetel igazán jó legyen, meg a női ízlésnek, elvárásoknak is megfeleljen, három olyan „kardos” bányász menyecske is bekapcsolódott. Elmentek a szakszervezeti titkárhoz is, hogy támogassa a nőnap ünnepséget. Szinte ellenvetés nélkül kaptak pár ezer forintot. Ezen felbuzdulva az egyik menyecske felvetette a másik kettőnek:

- Menjünk el az igazgató elvtárshoz is!

A többiek helyeseltek, aztán az elhatározást tett követte. Bejelentkeztek az igazgatóhoz, hogy a nők nevében szeretnék vele beszélni. Többszöri időpont egyeztetés után fogadta a női, háromtagú küldöttséget. Előre bocsátotta:

- Az időm nem akkora, mint a... - és itt egy női altestrészt nevezett meg – csak röviden!

Az asszonyok egy kicsit megszeppentek. Már bánták is, hogy eljöttek, de mégis elmondták a kérésüket. A nőnap rendezvényt jó lenne, ha a bánya is támogatná.

Az igazgató szabad, spontán válasza rövid volt:

- Hát a farkam nem kéne?

Ezen aztán nagyon meglepődtek. Ijedten néztek össze. Hirtelen nem tudták mitévők legyenek. Álltak szótlánul, földbe gyökerezett lábakkal, mozdulatlanul.

A csendet az igazgató törte meg:

- Ne legyenek elkeseredve, mert ha még felkarikáznám, mint a virsli, akkor sem jutna elegendő mindenkinek. Lássák, nem vagyok én olyan kicsinyes, pár láda sörre adok pénzt, ebből aztán jut mindenkinek.

A nőnap ünnepség jól sikerült, a férfiak jót kacagtak az elbeszélésen, csak a három bányász menyecske orcája pirult el újra és újra, ha szóba hozták a történeteket.

NAGYPÁL ISTVÁN

Papa

nézz fel papa, rám.
kezemben a bögréd.
csokoládét melegítettem,
abból, amit nekem adtál.
jó forró, finom.

kilötykölöm. a fehér ruhámat a
nagyi kimossa majd.

levetközöm meztelenre,
egy bögrével a kezemben
állok előtted, papa. sírok,
a csoki tetején a tejszínhab.
mögötte a tükörképed.

megnyalom a tükröt.
nyögök egyet, s te
meghaltál.

Távolkeleti méltóság

PINTÉR GÁBOR

Emlékek a padlásról

A padláson hevernek
Kinőtt emlékek tucatra
Álmaim az égbolton legelnek
S nincs szükségük párnahuzatra

Fejüket puha réten
Hajtják majd álomra vakon
Ropogó gallyak hadára nehezül léptem
Miközben előttem az idegen vadon

A fák kérge elolvad
Jégcsapként a Naptól
De a fényözön lassan elsorvad
A gyűlölettől s vad haragtól

Magas hegyek a Földön urak
Egy emberként Istent játszva
Lent a pórnép csak szürke tucát
Kegyelemre s ítéletre várva

Sötét kapuk nyílnak elém
Fényes udvarokat rejtve
Ahol meglapulhat a remény
Túlélőket elfelejtve

A padláson hevernek
Kinőtt emlékeim törten
Halált hozó réteken legelnek
Az Élettől már elgyötörten...

Holt Költők szelleme

Ahogy Arany és a walesi bárdok
Úgy múlnak ki bennem az álmok
Mik dúltak Petőfiben az Alföld hátán
De kimúlt a remény mint Radnóti árván
Testemben megtörtén Trapéz és Korlát
Kerüli s üldözi a vérszomjas hordát
Miért legyek én az Új énekes Vazul
Úgy ahogy Ady a nőtől szívem Tőled sem szabadul
De nem tudom most sem, hogy Minek nevezzelek?
Könnyedén bókoljak magázzalak vagy tegezzelek...
Radnóti-módján ez egy erőltetett menet
Kölcsey nyomán unokaöcsémnek levelet
Írok a csendben ahol sakálok tépnek
Szavaim szólnak mint Csokonai a Reményhez
Egy perces álmokat szülök mint Örkény
Nem kell a fegyvered s nem kell a töltény
Mert engem már nem emel nem emel föl senki sem
A Holt Költők szelleme nem enged ennyit sem.

BESZÁMOLÓ

Tisztelt jelenlévők!

Szeretettel köszöntöm Önöket, s szeretettel köszöntöm kedves vendégünket, Terman Sándort, kit sokaknak nem kell bemutatni itt Rétságon sem, hiszen dolgozott itt településünkön, településünkért. Még kőfaragóként sem ismeretlen, hiszen a Fehér Gyűrű áldozatvédő egyesület helyszínének átadásakor egy szobrát is felavattunk, s a közelmúltban a templom szomszédságában megújult feszület is az ő keze munkáját dicséri.

Terman Sándor 1928-ban született. Tősgyökeres romhányi családból származik. Valamikor az 1700-es években telepítették oda a ma is ott élő németes hangzású családokat. Szülei egyszerű földműves-napszámos emberek voltak. Már az elemi iskolában felfigyelt a kántortanító a jó képességű gyerekekre. A nagybátyja katonatiszt volt, s szerette volna, ha ő is követi ezen a pályán. Minden tavasszal beiskolázta ennek érdekében az akkori levante egyesület, így kapott némi katonai előképzést. A 45-ös változás után elfújta mindezt, de azt az indítást, amit ott kapott, később hasznosítani tudta. Leszerelése után a romhányi gyárban dolgozott. Jó sportoló lévén tagja volt a romhányi futballcsapatnak. Támogatásként ő kapta meg a romhányi gyárban jelentkező összes fuvaros munkát. Lovaskocsikkal hordták a vagonban érkező szenet és az árút. Az idő változásával egyre több feladatot bízta rá. Először egy évre kérték fel a tanulmányai miatt helyettesítendő romhányi tanácselnöki tisztségre. Úgy látszik az új feladatkörben is megállta a helyét, mert az egy év lejártával Diósjenőre helyezték hasonló pozícióba. 1958-tól 1963-ig állt a börsönnyaljai falu élén. Az időtájt – lévén a legjelentősebb település - a diósjenői kultúrházban rendezték a járás legfontosabb kulturális eseményeit. 1963-ban felkérték a járási sportvezetői teendők ellátására, ott azonban előírás volt a katonai képzettség. Mindjárt beírták a tisztiiskolába. Három évig minden nyáron két hónapot töltött el a debreceni katonai alakulatnál. Örmesterből hadnaggyá léptették elő. 1969-ben újabb kihívás előtt állt. Rétság akkor egyesült Bánkkal és Tolmáccsal, s a közös tanács élére választották meg. Akkor indult Bánkon az üdülőfejlesztés. 504 üdülőt adtak el akkor. A rétsági fejlesztés is akkor indult. A művelődési központot is akkor építették. Időközben történelem – filozófia szakon főiskolai végzettséget is szerzett. 1977-ig látta el a feladatot Rétságon, amikor Romhányból ismét megkeresték, s rá bízta a gyár személyzeti oktatási osztályvezetői teendőit. Közvetlen az igazgató mellett dolgozott. 1250 alkalmazott volt akkor a romhányi gyárban.

Kőfaragással akkor kezdett foglalkozni, mikor az államigazgatási feladatai mellett erre is tudott némi időt szakítani. Képesítést is szerzett hozzá: kőfaragó mesterséget, s mellé épületszobrászi végzettséget. Nyugdíjas korba kerülve sem tétlenkedik. Idegenvezetőként mutatja meg a vidékünkre érkezőknek a táj szépségét, s meséli olykor kalandos, olykor vérzivataros történelmünk eseményeit. Lokálpatriótaként gyűjti a múlandó múlt értékeit, és mesél ezekről a három unokájának és négy dédunokájának. S mindemellett - így túl a nyolcvanon is immár – töretlen lelkesedéssel vág neki egy-egy kötömbnek, hogy aztán Rákóczi képmása, egy romhányi arc, egy bájos tekintet, vagy akár egy érzelem kifejezése bújjon elő a kalapácsütések révén. A kő rideg anyag. Avatott szem és elhivatottság, kitartás és szakmai hozzáértés kell, hogy valaki meglássa benne a szépet, s hogy kibontsa belőle azt a figurát, amely aztán a szemlélőnek is örömet okoz. Terman Sándor rendelkezik ezen képességekkel. Így válhatott lehetővé, hogy szobrai nem csupán a térség falvaiba jutottak el, hanem láthatók messzebb vidékeken, még Kárpátaljára is jutott belőle.

A kőfaragásnak századokra visszanyúló hagyománya van Romhányban. Mindig voltak emberek, kik építőanyagot, egy-egy díszesen faragott kapuoszlopot, kerékvető követ, itató vályút, vagy akár sírkövet, feszületet faragtak. Terman Sándor ezt a szép hagyományt folytatja. Ő a kőfaragó, aki mosolyt fakaszt kövekből.

Kedves Sanyi bácsi!

Köszönjük, hogy elhoztad hozzánk bemutatni a szobrodat, s azt kívánjuk, hogy még sok hasonlóan szép alkotáshoz legyen erőd, egészséged!

(Végh József megnyitóbeszéde március 12.-én, Terman Sándor rétsági kiállításán. A Szerk.)

KÖNYVAJÁNLÓ

„...Ez a válogatás szépséges és drámai. Szépségét a hosszú mondatokba sem zárható kíméletlen őszintesége adja. Drámaiságát pedig abban élhetjük át, amikor a sorsokat derékba törő kicsinyesség, a gonoszság éppen a szocialista embertípus-képébe gyúrt pedagógiai nonszenszei vagy az aktuális egzisztenciális szorítások keserítették meg két-három generáció életét. Megbékülést nem kínál ez a remek kötet, mely bővelkedik csípősen igaz társadalom-, s benne jogos egyházkritikában is, de mégis benne támadás semmilyen intézmény ellen, miközben megérdemelten pellengérré állítja az eredendő ősbűnös mindenkori képmutatást...”

H. Túri Klára

Levelek
a ládamélyből

„Túri Klárának a könnyelműséget és felszínességet piederesztálra emelő XXI. században sikerült az, ami keveseknek kiváltsága: szavakba önteni mindannyiunk sorsának fájdalmait úgy, hogy e számvetés közben is – melyhez a háttér az elmúlt évtizedek keserű, ellentmondásos középkelet-európai embert nyomorító valósága adja – megmarad önkritikus derűje mely nemcsak gyógyít, de a teljesség felé is emel...”

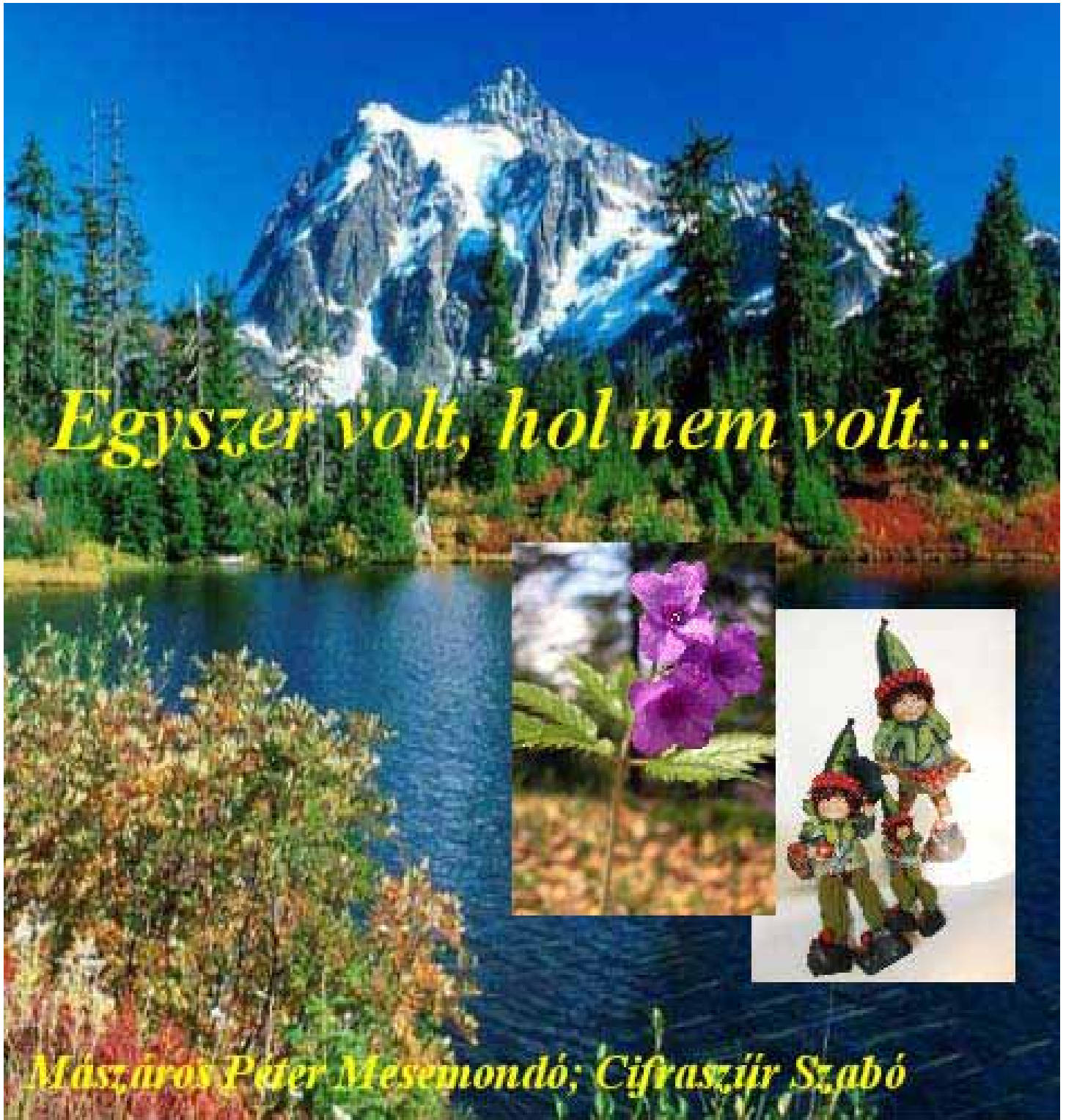
Megjelent a Tatán élő és alkotó H. Túri Klára első prózakötete. A kötet megvásárolható a Szerzőnél, vagy megrendelhető a karaffagye@gmail.com email címen. Az idézetek Franko Mátyás evangélikus lelkész előszavából valók. A Szerk.

Megjelent a **Barátok Verslista** kiadásában a Tízek című antológia. A kötet szerzői: Bodó Csiba Gizella, Csontos Mária, Dobler Anita, Geisz László, Hajdu Mária, Jeles Erzsébet, M. Simon Katalin, Maszong József, Molnár Szilvia, P. Borbély Katalin.

A kötet megrendelhető: megrendeles@verslista.hu

**Megjelent a Vácott élő Ifj. Mészáros Péter cifraszûr-szabó, mesemondó első mese-CD-je, Egyszer volt, hol nem volt címmel. A CD-n megtalálható Péter egy saját meséje, a Jani a virág is. Remélem, következő számainkban egy-egy meséjével nálunk is bemutatkozik az ifjú meseíró-mesemondó!
A Szerk.**

Egyszer volt, hol nem volt.....

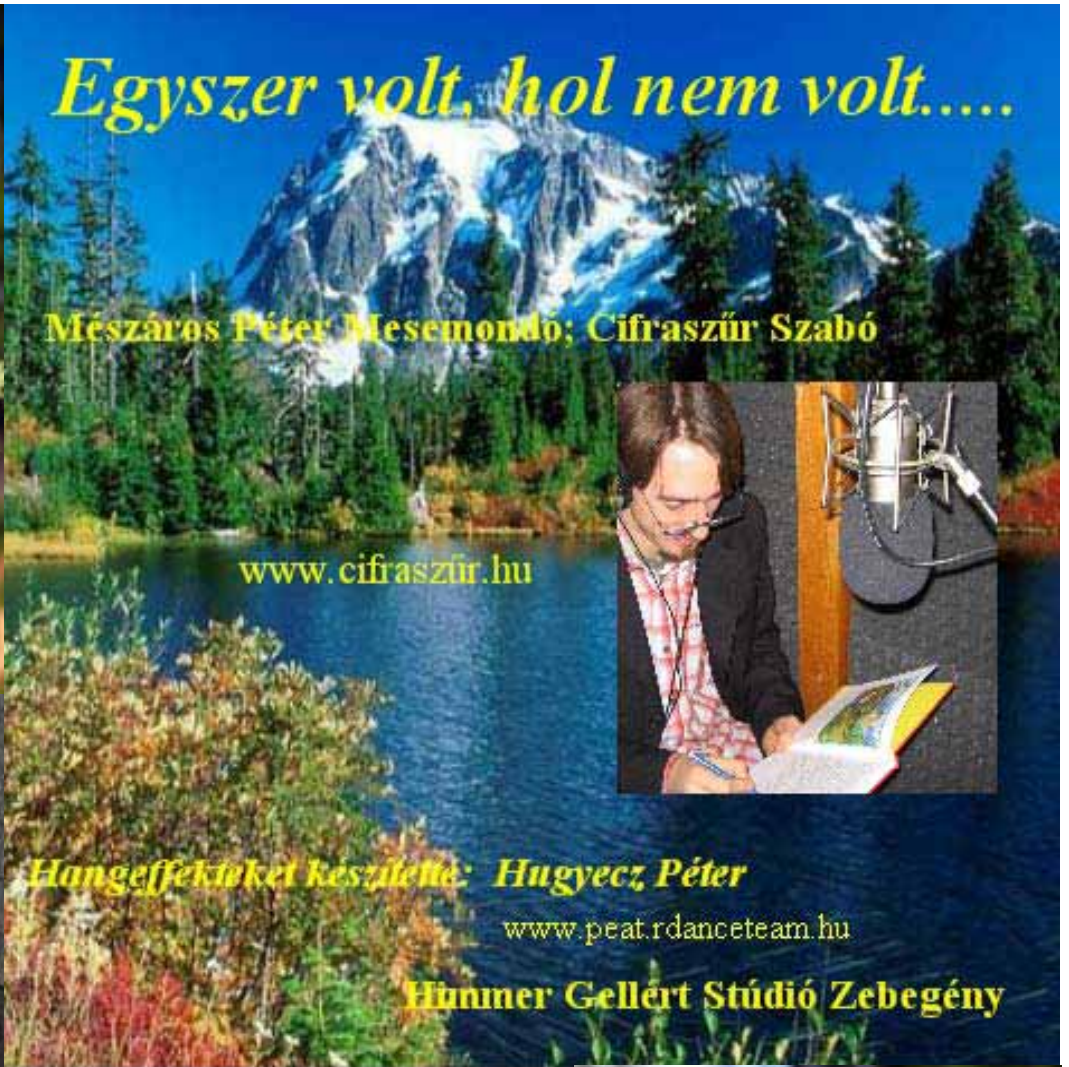
Mészáros Péter Mesemondó; Cifraszűr Szabó

www.cifraszűr.hu

Hangeffekteket készítette: Hugyecz Péter

www.peat.rdanceteam.hu

Hünner Gellért Stúdió Zebegény

PROGRAMAJÁNLÓ

Szerdatársaság

Irodalmi Kávéház

Meghívó

2009. április havi programok

A műsorok minden héten szerdán a **Café Frei-ben**
du. ½ 5 órakor kezdődnek.

április 1. TÖRZSASZTAL

„...szépet, jót, igazat akarva
beszélgethetnénk irodalomról,
vagy más ily fontos emberi lomról...” (József A.)
Társalgás, a törzsasztal tagjai által „hozott” témákról.

április 8. KÁVÉSZÓ

Vendégeink a **Magyar Szépírók Társaságának tagjai**
Garaczi László – író
és beszélgetőtársa **Kőrössi P. József** – költő, szerkesztő
az Alexandra Pódium műsorvezetője

április 15. TÖRZSASZTAL

április 22. TÖRZSASZTAL

április 29. Radnóti Emlékest

Közreműködnek: **A Vertich Színpadstúdió**
és a **Pódium Stúdió**

Szerkesztő: Sándor Zoltán - előadóművész

Rendező: T. Pataki László – író, mkl

A műsorban rendszeresen közreműködnek a Vertich Színpad és a
Pódium Stúdió tagjai.

Minden irodalom-és művészetkedvelőt szeretettel várunk!

A belépés díjtalan!

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk.

Az Irodalmi Kávéház házigazdája: a Palóc Parnasszus – élő, irodalmi újság -
szerkesztősége

tagjai: Bódi Tóth Elemér, Csongrády Béla, Handó Péter,
Pál József, Sándor Zoltán, T. Pataki László

Bernard Le Calloc'h Párizsban él. Minden év júniusát Magyarországon tölti. Felkeresi Gödöllőn a premonstreiek gimnáziumát, ahol 1945 után két éven át tanított, míg az iskolát nem államosították. Több helyen előadást tart. Így az Orvostörténelmi Társaságban, ahol természetesen orvosról beszél, akinek vannak magyar vonatkozásai is.

Vácra tizedik éve jár, és hatodik könyvét jelenteti meg a Váci Városvédők és Városszépítők Egyesülete, Kucsák Könyvkötészet és Nyomda előállításában. **Bernard Le Calloc'h** rendhagyónak számító legújabb **Kőrösi Csoma Sándor** könyve a korábbiaktól annyiban eltérő, hogy fényképek segítségével (és ahhoz kapcsolódó kísérő szöveggel) járjuk be azt az utat, melyet **Kőrösi Csoma Sándor** megtett „*Nagyenyedtől a Himalájáig*”. A „**Nagy utazás..**” (Le grand voyage d'Alexandre de Csoma de Kőrös. Le Calloc'h korábbi tanulmánykötetének eredeti címe) a Balkánon, Egyiptomon, Szírián, Mezopotámián át Közép-Ázsiába viszi el az olvasót, hogy az erdélyi lelkésszel, tudóssal, végül eljusson Indiába, majd Ladakba, és ahol Kőrösi Csoma Sándor „*utazása 1823. június 20-án*” véget ért: Zanglában.

A felvételeket (több száz képet) Bernard Le Calloc'h készítette.

Címe: „*Az örök peregrinus. Kőrösi Csoma Sándor életútja képekben*” (Szerkesztette: Somodiné dr. Dobó Katalin.)

A könyv bemutatójára:

2009. június 3-án, szerdán, 18 órakor a váci művelődési központban kerül sor.

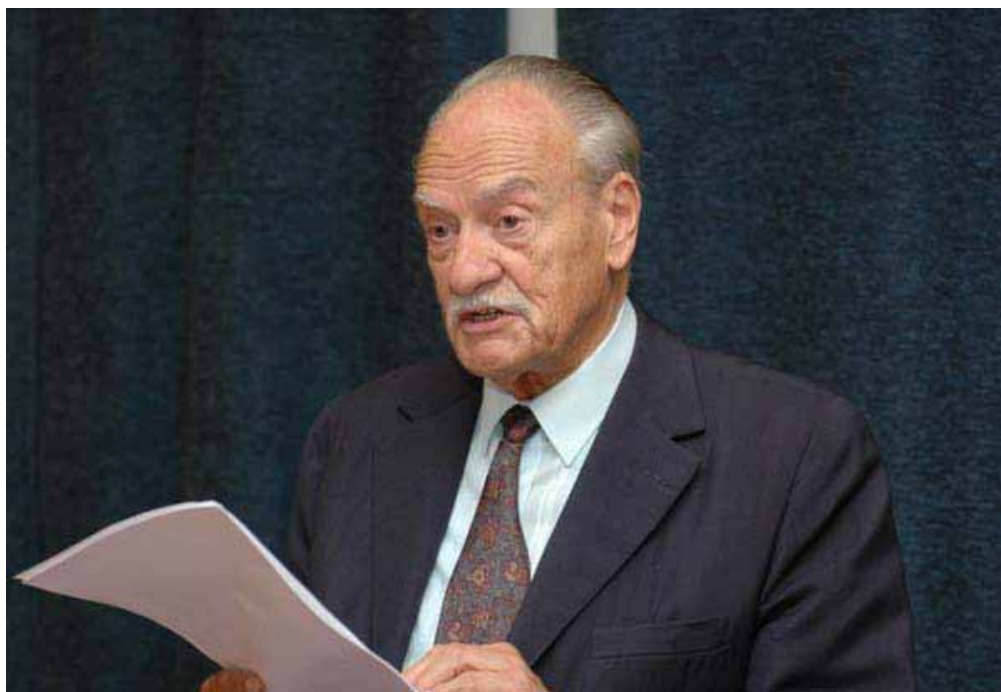
A könyvbemutató előtti előadásának címe: „*Orosz ügynök a Himalájában a XIX. század elején.*” Mint a szerző megállapítja: *teljesen ismeretlen téma, noha az ügy Kőrösi Csoma Sándor himalájai tartózkodásához kapcsolódik.*

A könyv (a helyszínen megvásárolható, vagy) önköltségi áron **megrendelhető:** Váci Városvédők és Városszépítők Egyesülete, 2001. Vác, Pf. 33.

Aki nem tud eljönni az esti órákban, annak figyelmébe ajánljuk: június 10-én, 10 órakor az **Idősek Akadémiáján** (Vác, Budapesti főút 61. - Idősek Bejáró Otthona) Bernard Le Calloc'h „*II. Rákóczi Ferenc török tolmácsáról*” tart előadást, és a Kőrösi Csoma Sándor–könyv megvásárolható lesz.

Az egyesület nevében:

Székelyhidi Ferenc

A ZEBEGÉNYI KÓS KÁROLY KÖNYVTÁR

a NAPKÚT és a MAGYAR MŰHELY KIADÓ

*Szeretettel meghívja Önt és Családját a Költészet Napja alkalmával a
Könyvtárba*

(2627 ZEBEGÉNY, Petőfi tér 6. >>> 27/571-575)

2009. április 11-én, Nagyszombaton 15 órára

Németh Péter Mikola

VISSZASEJTESÍT

Válogatott és új versek, költészeti montázsok, irodalmi és fotóművészeti performanszok című verseskönyve lapjainak kiállítására, és Kötetbemutatójára, ami Németh Zoltán Pál fotográfiáival és Csorba Simon László grafikáival készült

A kiállítást megnyitja:

KAPÁS LÁSZLÓ

Kanonok, Zebegény plébánosa

A kötetet bemutatja:

ZSÁVOLYA ZOLTÁN

író, Gérecz Attila-díjas költő

A verseket elmondják: **NÉMETH ZSÓFIA NÓRA** és a Szerző

A könyvet méltatják: Köpöczi Rózsa művészettörténész és Miklóssy Endre filozófus

Közreműködnek: **MEZEY PÉTER** fuvolán >> **PANTALI LŐRINC**
szaxofonon **NÉMETH BALÁZS KRISTÓF** zongorán, ütőhangszereken

**Alkotóművészek
munkáinak
időszakos kiállítása és árusítása.**

Gyöngyös, Török Ignác u 7.

T: 30/475 39 73, E-mail: ccenter@t-online.hu
<http://aranyecset.extra.hu>

2009. április 6. 17.30

**„Ritka mívességek
-míves ritkaságok”**

című kiállítás megnyitójára, ahol

FERENCZI ÉVA MÁRIA

tojáspatkoló és

FÁYNÉ TORNÓCZKY JUDIT

csipkeverő alkotásait,

valamint

Dr.PAPPNÉ SZABÓ EDIT

bross-gyűjteményét

tekinthetik meg a kedves vendégek.

A kiállítást megnyitja:

BÉRCESI-DIENES ERIKA

főiskolai adjunktus, képzőművész.

Közreműködnek:

Fáy Csenge Fáy Luca Fáy Benedek

ének

ének

furulya

Az ünnepélyes megnyitót követően a nagyrédei

T.Bor Pince

borkóstolóra várja a kedves vendégeket.

A kiállítást az **ARANYECSET** Művészetek Támogatásáért Alapítvány rendezi,

melynek működéséhez való önkéntes felajánlását nagy tisztelettel köszönjük.

Megtekinthető:

2009. április 25-ig, k.-p.: 10-17 óráig, sz.: 9-12 óráig.

Ferenczi Éva Mária 1950-ben született Szentendrén. Óvónői képesítése van, nyugdíjazásáig, mint ügyviteltechnikus dolgozott. 1996 óta a Nógrád megyei Vanyarc községben él. Az ősi mesterség, a tojáspatkolás alapjait, kb. 28 évvel ezelőtt sajátította el. Finom, aprólékos kézimunkája által a tojások évtizedek alatt sajátos, egyedi küllemet kaptak, megőrizve a hagyományos díszítő technikát, mely a Népművészeti Egyesületek Szövetsége által is elfogadott. Készít hagyományos patkolt tojásokat, egyedi „nyitható” tojásokat, melyekbe rézből és ólomból készült miniatűr tárgyakat helyez el.(templom, virágok stb.) Alkotásait liba, kacska, pulyka és tyúktojásokkal végzi. Több zsűrizett terméke van.

Dr. Pappné Szabó Edit jelenleg Budapesten él, 1954-ben Gyöngyösön született, középiskolai tanulmányait is itt végezte a Berze Nagy János Gimnáziumban. Pedagógus diplomáját Jászberényben szerezte. A régi, antik brossokat, a mutatós ékszereket két évvel ezelőtt kezdte gyűjtő szándékkal vásárolni. Magyarországon nem volt hagyománya a bizsu viselésének, nagyanyáink és dédanyáink inkább a nemesfémből készült ékszereket viselték, kivéve ez alól a melltűket. A kiállított darabok látványával betekintést kíván nyújtani ómamáink ruhadíszéibe, melyekhez

Bércesi-Dienes Erika képzőművész készítette a kosztümös illusztrációikat.

Fáyné Tornóczky Judit 1969-ben született Szegeden. Az Ybl Miklós műszaki Főiskolán építőmérnöki diplomát szerzett. A csipkeveréssel férjhezmenetele után kezdett el foglalkozni. Férje családjában minden nő végezte ezt a kézművességet. Ő a férje nagynénjétől tanulta meg az alapokat. Kezdetben három gyermek mellett, kis lakásban nem volt lehetősége a mesterséget továbbfolytatni. Amikor a Nógrád megyei, Terénybe költöztek, vette elő újból a csipkepárnát és az orsókat. A vidéki környezet a paraszti csipkék készítése felé fordította figyelmét, melyet nemcsak verve, de varrva, horgolva, és csomózva is készít. Számos elismerései között legutóbb 2006-ban megkapta a „Nagy Palóc” Dr. Zólyomi József díjat.

FELHÍVÁS

A TEMI Fővárosi Művelődési Háza meghirdeti a **II. NÉPMESE-, NÉPMONDA- ÉS NÉPBALLADA ELŐADÓI TALÁLKOZÓT.**

A találkozóra hazai és határon túl élő általános- és középiskolás, valamint felnőtt amatőr vers- és prózamondók jelentkezését várjuk az alábbi kategóriákban:

- I. Népmese
- II. Népmonda
- III. Népballada

A nevezés feltételei korosztályonként:

Általános iskolás korúak:

- Egy magyar népmese/népmonda/népballada előadása

Középiskolások és felnőtt korosztály:

- Két magyar népmese/népmonda/népballada előadása

Egy-egy mű hossza nem haladhatja meg a 6 perctet.

Egy intézményből kategóriánként 5 tanuló jelentkezését fogadjuk el.

A kategóriák győztesei meghívást kapnak a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus Benedek Elek tiszteletére meghirdetett „Többsincs” Kárpát-medencei mesemondó versenyének országos döntőjére.

A jelentkezési lapok beküldendők az alábbi címre:

TEMI Fővárosi, Művelődési Háza, 1119, Budapest, Fehérvári u. 47.

Tóth Enikő kulturális szervező

Beküldési határidő: 2009. április 16. (csütörtök)

A találkozóra 2009. május 16-án (szombaton) kerül sor a Fővárosi Művelődési Házban. A jelentkezők számától függően elődöntőket is szervezünk.

A találkozóról információ Tóth Enikőtől kérhető az alábbi telefonszámon és e-mail címen:

203-38-68/118. mellék, eniko.toth@fmhnet.hu

A rendezvény megvalósítását támogatja:

TEMI Fővárosi Művelődési Háza

1119 Budapest, Fehérvári út 47.

Tel.: 203-38-68

www.fmhnet.hu fmh@t-online.hu

Beküldendő:

TEMI Fővárosi, Művelődési Háza
1119, Budapest, Fehérvári u. 47.
Tóth Enikő kulturális szervező

Beküldési határidő:

2009. április 16.

Jelentkezési lap**a II. NÉPMESE-, NÉPMONDA- ÉS NÉPBALLADA ELŐADÓI TALÁLKOZÓRA**

Olvashatóan kérjük kitölteni!

A jelentkező neve, életkora:

Pontos címe, irányítószámmal: **VVVV**

.....

Telefon, e-mail:

Korosztály: általános iskola – középiskola – felnőtt (kérjük aláhúzni!)

A küldő intézmény (ha van) pontos megnevezése, címe:

.....

.....

Felkészítő tanár neve:

Kategória, amelyben indul: népmese – népmonda – népballada (kérjük aláhúzni!)

A választott művek:

1:/ perc

2:/ perc

Dátum:

.....

aláírás

PÁLYÁZAT

“Írjunk együtt mesekönyvet!” - 2009.

A Pataky Művelődési Központ 2009-ben már harmadik alkalommal hirdet meseíró pályázatot három kategóriában:

- I. 6-12 éves gyermek
- II. 13-18 éves gyermek
- III. felnőtt

A pályaművek terjedelme: maximum 1 oldal, azaz kb. 3500 karakter lehet, és MSWord vagy Rich Text formátumban kell elektronikus úton beküldeni.

A mese elején legyen feltüntetve: a kategória, a szerző neve, címe és az e-mail címe!

Beküldési cím: nkriszta@patakymk.hu

A pályázók értékes nyereményekre és ingyen belépőre számíthatnak a szeptemberi III. országos mesefesztiválra.

A pályázathoz kapcsolódik egy diákoknak meghirdetett rajzpályázat is.

Beérkezési határidő: 2009 április 19.

Bővebb információ: Pataky Művelődési Központ www.patakymk.hu

1105 Budapest, Szent László tér 7-14.

Tel.: 1-260-99-59, Fax: 1-262-0379, e-mail: pataky@patakymk.hu

E havi számunk szerzői:

Balog István (Békés, 1951) Felsőpetény, kézműves, erdei iskola vezető, "világutazó"

Bíró Pál Tibor (Marosvásárhely, 1966) Göd, író

Borsi István (Budapest, 1957) Diósjenő, szellemi szabadfoglalkozású, író

Forgács Miklós (Ipolyság, 1973) Léva, újságíró, író, rendező

Hohol Barnabásné (Ragyolc, Szlovákia, 1929) Salgótarján, nyugdíjas üzletvezető

Hörömpő Gergely (Kisvác, 1945 - Kisvác, 2007) református lelkész, költő

Ketykó István (Szügy, 1946) Verőce, nyugdíjas köztisztviselő, költő

Kontra Marika Szvita (Pásztó, 1964) Pásztó, művelődésszervező, költő

Kovács T. István (Füzesgyarmat, 1935) Vác, újságíró, író

Kő-Szabó Imre (Orosháza, 1936) Vác, író

László Péter (Balassagyarmat, 1977) Őrhalom, költő

Móritz Mátyás (Budapest, 1981) Budapest, író, költő

Pintér Gábor (Mezőhegyes, 1989) Szeged, egyetemi hallgató

Nagypál István (Budapest, 1987) Budapest, egyetemi hallgató

Pongrácz Ágnes (Balassagyarmat, 1968) Szanda, tanár, költő

Szajbely Zsolt (Balassagyarmat, 1987) Rétság, költő, író

Szávai Attila (Vác, 1978) Rétság, író, újságíró

Százdi Sztakó Zsolt (Ipolyság, 1967) Százd, író

Székács László (Budapest, 1946) Budapest, nyugdíjas mérnök, költő

Végh József mkl. (Diósjenő, 1953) Diósjenő, helytörténész, művelődési ház igazgató

Végh Tamás (Gödöllő, 1960) Isaszeg, nyomdász, költő

Zsitvainé Borsos Irén (Cegléd, 1945) Pásztó, író,

Impresszum:

Alapító-szerkesztő:
Karaffa Gyula

Helytörténet:
Végh József mkl.

Képzőművészet:
Konczili Éva

Természetismeret:
Balog István

Szerkesztőség címe:
2645. Nagyoroszi, Petőfi út 19

Telefon:
0630-383-5385

Email cím:

karaffagy@freemail.hu

www.karaffagy.blogspot.com

hgev@freemail.hu

bajkalamour@freemail.hu

Terjesztés kizárólag PDF formátumban.

Terman Sándor: István király